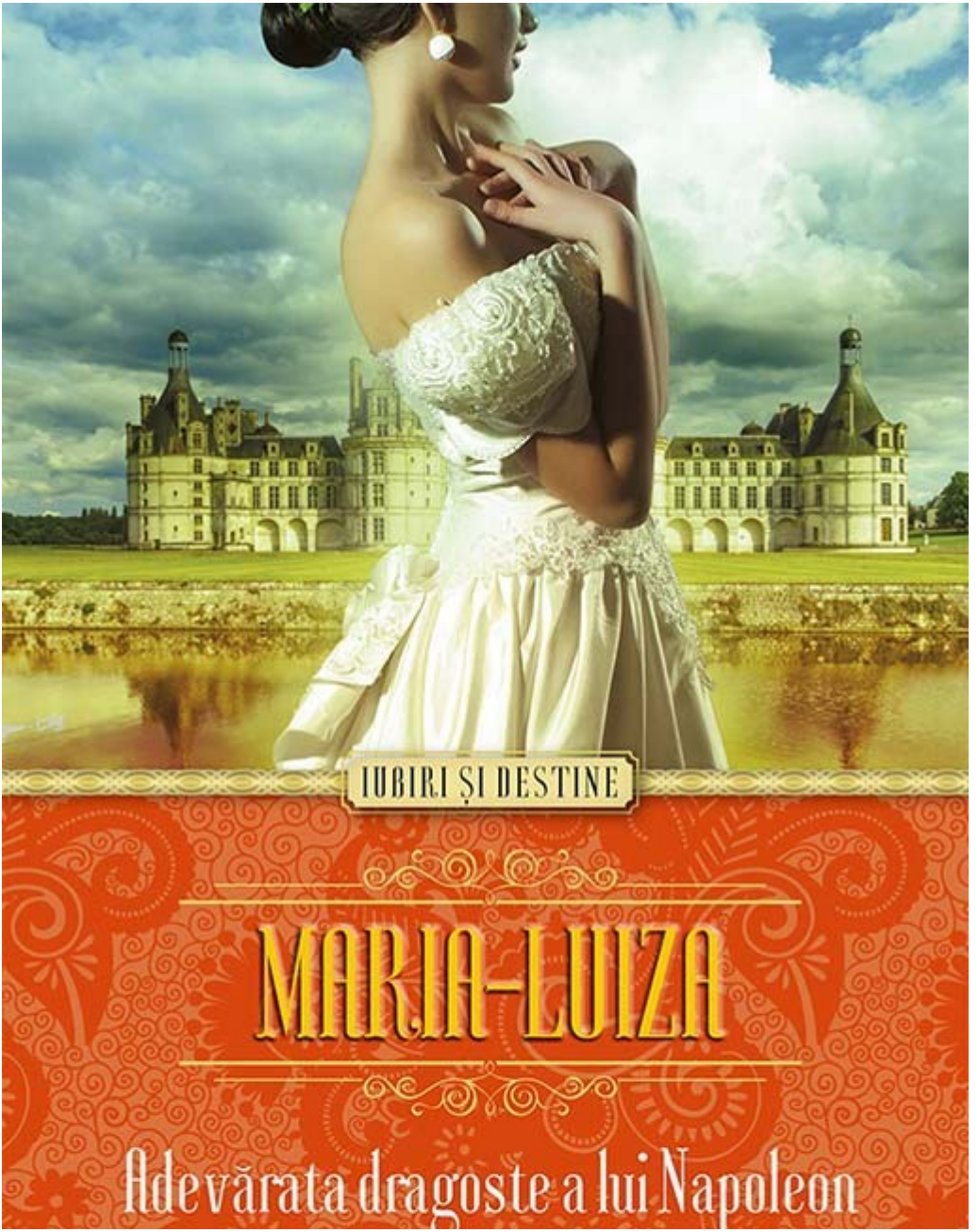
IUBIRI ȘI DESTINE
MARIA-LUIZA
Adevărata dragoste a lui Napoleon

Michelle Moran

Maria-Luiza

Adevărata dragoste a lui Napoleon

Traducere din limba engleză
Laura Berteanu

EDITURA ALMA
2014

Michelle Moran

The Second Empress

Copyright © 2012

Lira, parte a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777
e-mail: comenzi@lira.ro

Ne puteţi vizita pe
www.litera.ro
Michelle Moran

Maria-Luiza
Adevărata dragoste a lui Napoleon

Copyright © 2014 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii
Redactori: Gabi Trăşculescu, Mariana Mitroi
Copertă: Florentina Tudor

Tehnoredactare şi prepress: Ofelia Coşman

ISBN ePUB: 978-606-741-043-3
ISBN PDF: 978-606-741-044-0
ISBN Print: 978-606-686-627-9

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

„Răul pe care mi l-au făcut cei din familia mea este mult mai mare decât binele pe care l-am făcut eu lor.”

Napoleon Bonaparte

Cairo, 25 iulie, 1798

Vei afla din ziare despre rezultatul bătăliilor noastre şi despre cucerirea Egiptului, unde am întâmpinat suficientă rezistenţă pentru a adăuga o frunză coroanei de lauri a acestei armate.

Egiptul este cea mai bogată ţară din lume în grâu, orez, leguminoase şi făinuri. Nu există ceva mai barbar. Aici nu găsim bani nici măcar ca să plătim trupele. S-ar putea să ajung în Franţa peste două luni.

Multe mâhniri casnice mă apasă.

Ţin foarte mult la prietenia ta. Aş deveni mizantrop dacă ar fi s-o pierd sau dacă aş afla că m-ai trădat. Este de-a dreptul dureros ca fiecare sentiment în parte îndreptat spre una şi aceeaşi persoană să se adune într-un singur suflet.

Pregăteşte-mi la sosire o vilă lângă Paris sau în Burgundia. Intenţionez să mă refugiez acolo pe timpul iernii. Sunt dezgustat de natura umană. Tot ce vreau e să mă cufund în singurătate şi în izolare. Măreţia mă oboseşte; sentimentele mi-au secat. La douăzeci şi nouă de ani, constat că gloria mea a pălit. Am epuizat toate resursele. Egoismul în stare pură este unicul refugiu care mi-a mai rămas. Îmi voi păstra casa şi nu voi lăsa pe nimeni altcineva să locuiască în ea.

Adieu*, singurul meu prieten. Trebuie să recunoşti că n-am greşit niciodată faţă de tine, deşi poate că uneori mi-aş fi dorit s-o fac. Mă înţelegi. Transmite-i dragostea mea soţiei tale şi lui Jérôme.*

Nap.

O scrisoare a lui Napoleon către fratele lui, în care recunoştea infidelitatea iubitei sale soţii, Joséphine.

Corespondenţa privată a fost interceptată de britanici şi publicată în *The Morning Chronicle.*

1809

CAPITOLUL 1

MARIA LUCIA, ARHIDUCESĂ DE AUSTRIA

Palatul Schönbrunn, Viena, noiembrie 1809

Studiez chipul Mariei Ludovica în lumina proaspătă a atelierului nostru, încercând să-mi dau seama dacă să o pictez cu sau fără diadema de aur din păr. La doar câţiva paşi distanţă, destul de aproape încât să o pot atinge, ţine la rândul ei în mână o pensulă şi mă priveşte. Curtenii din palatul tatălui meu ne-au numit „Cele două Marii”, fiindcă împărţim aproape totul: pantofii, pasiunile, chiar şi numele. Suntem verişoare de gradul doi, dar, în vreme ce eu sunt înaltă şi cu un bust generos, având părul ca de aur şi şoldurile late, Maria Ludovica este micuţă şi subţire. Părul brun îi cade în valuri pe umeri şi nu a moştenit, ca mine, buza Habsburgilor – plină şi uşor ieşită în afară. Oricine s-ar uita la noi ar crede că eu sunt mai mare ca vârstă, judecând după statura mea considerabil mai înaltă. Însă eu am doar optsprezece ani, pe când ea douăzeci şi doi şi, în vreme ce ea este acum împărăteasa Austriei, eu sunt o simplă arhiducesă.

Când a venit din Italia mi-am închipuit că va fi ciudat să am o mamă vitregă cu doar patru ani mai în vârstă decât mine. Este a treia soţie a tatălui meu, după ce mama a murit, acum doi ani. Dar încă de la sosirea ei în Viena, am fost ca două surori, râzând de intrigile nesăbuite de la curte, organizând excursii la târgurile de Crăciun din oraş şi pictând portrete în atelierul nostru tihnit, ale cărui ferestre dau spre grădinile de iarnă ale Palatului Schönbrunn. N-am mai avut niciodată în anturaj o altă femeie de vârsta mea, eu fiind cea mai mare. Fratele meu Ferdinand, de şaisprezece ani, e cel mai apropiat de mine ca vârstă, dar s-a născut încet la minte, la fel ca sora mea

mai mică, Maria Carolina. Aşa că încă din copilărie am fost singură.

— Să-l pictez şi pe Sigi alături de tine? întreabă Maria, uitându-se la micuţul cocker spaniol care dormea la picioarele mele.

— Nu ştiu, îi răspund. Tu ce crezi, Sigi? Vrei să pozezi pentru un portret?

Micuţul meu *Schnuckelputzi* deschide ochii şi latră.

— Ştie că vorbeşti despre el, spune Maria, râzând.

— Fireşte că ştie!

Las de-o parte pensula ca să-l ridic pe Sigi şi să-l aşez la mine în braţe.

— Nu există în toată Viena un câine mai deştept decât el. Nu-i aşa?

Sigi îşi îngroapă capul în braţul meu. În toată Austria nu am mai văzut un câine cu urechile acoperite de aşa o blană lungă şi franjurată. L-am primit în dar din partea Mariei când a sosit pentru prima oară la Schönbrunn şi acum merge cu mine peste tot.

— Dacă poţi să-l faci să stea locului, o să-l pictez la tine în poală.

— Sigi, fii cuminte! am zis, categorică.

Căţelul îşi aşază capul pe lăbuţele din faţă şi îşi ridică privirea spre mine.

— Exact!

Maria îşi înmoaie pensula în uleiul negru, dar, înainte de a apuca să aplice vopseaua pe pânză, căţelul s-a şi mişcat.

— Oh, Sigi! oftează. Ce-i cu tine?

— E agitat, spun. Aşa e de când a sosit împăratul, adaug în şoaptă.

— Nu mă miră. Până şi animalele îl dispreţuiesc pe omul ăsta.

Se referă la Napoleon, care a venit la noi luna trecută punându-i sub nas tatălui meu, împăratul Francisc I, umilitorul Tratat de la Schönbrunn, pentru ca acesta să-l semneze. Aliaţii noştri englezi şi-au exprimat în mod evident dezacordul faţă de capitularea tatei, dar în războiul împotriva lui Napoleon fuseseră deja pierdute trei milioane de vieţi.

Termenii tratatului lui Napoleon au fost duri, cerându-ne să cedăm oraşul Salzburg Bavariei, Galicia polonezilor, estul Galiciei, Rusiei, şi mare parte din Croaţia, Franţei. Aşa că patru sute de mii de cetăţeni care nu vorbesc decât germana, mănâncă doar mâncare nemţească şi nu cunosc decât obiceiurile germane s-au trezit dintr-odată că aparţin unor naţiuni diferite. Cu toate acestea, restul imperiului a rămas intact, lucru pe care tata i-l datorează prinţului Metternich. Se spune că în întreaga lume nu a existat vreodată un diplomat mai mare ca el. Dacă nu ar fi fost Metternich, măreţul imperiu al casei regale de Habsburg-Lorena ar fi fost redus la nişte simple firimituri.

Când s-a semnat tratatul, i-am auzit pe curteni şuşotind: „Mai bine cerşetor în stradă decât laş!”. Credeau că tata a vândut coasta Adriaticii ca să-şi păstreze coroana, dar nu ei erau cei care aveau fii şi soţi în armată. Nu ei trebuiau să primească, săptămână de săptămână, lună de lună, cumplitele liste ale morţilor. Eu le primeam. Eram acolo, în Camera de Consiliu a tatei, fiindcă într-o zi voi fi regentă, după ce Ferdinand va urca pe tron. Ştiu preţul pe care Napoleon l-a cerut Austriei, însă curtenii par să fi uitat de ce sunt capabili francezii, care acum şaisprezece ani au decapitat-o pe mătuşa mea, regina Maria Antoaneta.

Puţini sunt cei care înţeleg adevăratul preţ pe care l-a plătit tata pentru acest tratat, însă Maria se numără printre aceştia. Era încă o copilă când armata lui Napoleon

şi-a făcut apariţia în Italia, acum treisprezece ani. Soldaţii au împânzit străzile şi au luat tot ce au vrut: trăsuri, vile, porţelanuri de valoare, femei. Tatăl ei, care era guvernatorul ducatului Milano, şi-a adunat familia şi au reuşit să scape doar cu hainele de pe ei. Când au ajuns în Austria, a fost numit duce de Breisgau. Însă Maria nu a uitat niciodată pierderea regiunii Milano, casa copilăriei ei, şi cu mare durere şi-a privit soţul semnând Tratatul de la Schönbrunn, care o făcea să se predea pentru a doua oară în faţa celui mai mare duşman al familiei ei.

— Şi îţi aminteşti cât era de mic? întreabă Maria, şi ştiu că se pregăteşte să continue cu un şuvoi de amănunte.

— Eu l-am văzut doar de la depărtare, îi amintesc.

Am refuzat să intru în Camera de Consiliu când tata a fost forţat să semneze cedarea unor părţi din imperiu.

— E ca un pitic! Prinţul Metternich spune că, în Franţa, duşmanii îi spun „Regele de Caro”, un împărat mic şi îndesat, învelit în catifea roşie şi blană. Cine este? întreabă Maria, cu vocea ridicată. De unde vine? Şi când te gândeşti că a trebuit să plecăm capul în faţa acestui om! Un *corsican*! Ştii ce fac în Corsica?

Nu aşteptă să răspund.

— Îşi trimit fiicele la bordel ca să scoată bani de pe urma lor. Până şi nobilii!

Nu ştiu dacă este adevărat, dar Maria aşa crede.

— Uită-te numai la sora lui, Pauline!

Se apleacă spre mine, uitând cu desăvârşire de tablourile noastre.

— Ce fel de femeie pozează nud pentru un sculptor? *Nud*!

A fost un scandal care a făcut înconjurul Europei; lumea a vuit că împăratul Franţei poate conduce o armată de trei sute de mii de oameni, dar nu-şi poate controla

propria familie. Mai întâi, Jérôme Bonaparte s-a căsătorit fără acordul lui Napoleon şi a fugit în America pentru a scăpa de furia fratelui său. Apoi, Lucian Bonaparte şi-a luat o soţie fără consimţământul fratelui său. Acum Pauline şi-a părăsit cel de-al doilea soţ cu care trăia la Torino, pentru a duce o viaţă de femeie necăsătorită la Paris.

Nu sunt o familie potrivită să ocupe un tron. Mă gândesc la nenumăratele sacrificii pe care tatăl meu le-a făcut pentru a fi un rege Habsburg respectat de poporul său: nopţile în care a stat treaz, aplecat peste registre de conturi, amantele pe care le-a refuzat pentru a fi un soţ exemplar şi modul atât de vigilent în care a supravegheat în permanenţă trezoreria naţiunii. Nu este o muncă prea interesantă şi nu e câtuşi de puţin strălucitoare. Însă un popor este reflexia monarhului său, şi de aceea trebuie să oferim oamenilor un bun exemplu. Atât eu, cât şi fraţii mei am fost învăţaţi să ţinem socoteli, pentru a şti exact ce sume s-au cheltuit pentru condurii noştri de mătase şi mantiile călduroase. În luna noiembrie, tata a cheltuit pentru mine de două ori mai mult decât pentru Maria Carolina. Luna viitoare voi fi mai atentă. „Un rege care conduce fără să fie atent la trezoreria lui va deveni nu peste mult timp un rege fără coroană”, spune tata.

Nu ne este de ajutor nici Tratatul de la Schönbrunn, având în vedere că ne-a adus imperiul în pragul falimentului, după ce Napoleon l-a forţat pe tata să-i plătească daune în valoare de peste cincizeci de milioane de franci. Napoleon ceruse o sută de milioane, însă nici un regat din lume nu şi-ar fi putut permite o asemenea sumă. Aşa că s-a mulţumit cu jumătate, şi tata a fost nevoit să renunţe la moneda de argint şi să înceapă să tipărească banii noştri pe hârtie. Dacă pe străzi sunt acum femei şi copii flămânzi, e din cauza acestui tratat. E din cauză că Napoleon nu s-a putut mulţumi cu Croaţia, sau cu

Salzburg, şi nici măcar cu Tirolul. A vrut ca lumea să ştie că Habsburgii au fost înfrânţi, şi acum, poporul german trebuie să sufere pentru că a îndrăznit să creadă că îl poate împiedica pe Napoleon să devoreze întreaga Europă. Şi nici măcar Europa nu i-a fost îndeajuns.

Acum unsprezece ani, Napoleon a intrat în Egipt în fruntea unei armate de aproape patruzeci de mii de soldaţi. Ni s-a spus că dorea să scoată imperiul indian de sub tutela britanică. Însă adevărul era altul. Prinţul Metternich a locuit la Paris, ca ambasador pe lângă Napoleon, timp de mai bine de trei ani, şi el i-a spus tatălui meu că împăratul francez s-a dus în Egipt dintr-un singur motiv – pentru glorie – şi că nimic nu este mai important pentru el. Voia să stăpânească ţinutul cucerit cândva de Alexandru cel Mare. Dorea să-şi audă numele răsunând în întreaga lume.

La cât de sus şi cât de repede s-a ridicat, ai crede că însuşi Dumnezeu a fost de partea lui, împingându-l spre o măreţie şi mai impresionantă. Dar cum să fie aşa, când faptele lui i-au lăsat pe oamenii noştri fără hrană? Când tratatul lui a sărăcit cel mai mărinimos imperiu din Europa? Dinastia de Habsburg-Lorena domneşte de aproape opt sute de ani. Cine e omul ăsta care crede că poate cuceri întreaga lume, înainte de a împlini măcar patruzeci de ani?

Mă pregătesc să-l cert pe Sigi pentru că nu vrea să stea potolit, când o bătaie fermă în uşă îl face să sară din braţele mele. Îi arunc o privire încruntată Mariei, fiindcă nimeni nu ne deranjează în timpul interludiilor noastre artistice.

— Intră! strigă ea.

Sigi mârâie la uşă, însă cei care intră sunt tata şi prinţul Metternich, aşa că ne ridicăm numaidecât. Sunt doi dintre cei mai chipeşi bărbaţi de la curte, cu păr des şi

auriu, şi talii zvelte. Chiar la vârsta de patruzeci şi unu, respectiv treizeci şi şase de ani, sunt imaginea vitalităţii, amândoi având acel ten specific Habsburgilor, pentru care şi Maria Antoaneta a fost atât de admirată.

— Cele două Marii! spuse tata în semn de salut şi, deşi suntem în picioare, ne face semn să ne aşezăm. Pictaţi mai departe, ne spune. Pentru asta am venit.

— Pentru pictură? îl întreb.

— Pentru portretele voastre cât se poate de nereuşite.

Mă pregătesc să râd, însă pe chipul lui nu se întrevede nici o umbră de amuzament.

Prinţul Metternich ne explică:

— Napoleon a cerut tablouri de la toate casele nobile din Europa. Îl interesează îndeosebi prinţesele necăsătorite.

— Dar el este deja căsătorit! exclamă Maria.

— Se vorbeşte despre un divorţ, spuse tata încet.

Eu şi Maria schimbărăm o privire.

— Probabil că nu se va întâmpla nimic, spune blând Metternich, însă ne-a înaintat o rugăminte şi nu i-o putem refuza.

Ca de obicei, vocea lui Metternich este calmă. Dacă Napoleon ar fi cerut statuile noastre nud, ne-ar fi transmis vestea cu acelaşi ton netulburat în glas.

— Alegeţi cele mai nereuşite portrete ale voastre, spuse tata.

Îmi tremurau mâinile.

— Dar credeam că o iubeşte pe Joséphine! protestez eu.

La urma urmei, a iertat-o chiar şi după ce întreaga lume a aflat despre aventurile pe care le-a avut cât timp el era în Egipt.

— Desigur că o iubeşte, răspunse Metternich, însă împăratul are nevoie de un moştenitor.

— Şi a obţinut un copil de la amanta lui, adăugă tata dispreţuitor, ca dovadă că nu este steril.

— Scandalurile nu se termină niciodată în familia asta? întrebă Maria, ridicându-se. O să-i trimitem primele portrete pe care ni le-am făcut una celeilalte. Aşa putem fi siguri că nu-şi va căuta mireasă în Austria.

Mă iau după ea şi traversăm încăperea până lângă peretele pe care stau înrămate toate dovezile eforturilor noastre în arta portretului.

— Acela! arătă Maria.

Cu excepţia părului blond şi a ochilor albaştri, sunt de nerecunoscut.

Prinţul Metternich îşi drese glasul.

— N-aş fi de părere să îl luăm peste picior, spuse el.

— Nu e vorba de aşa ceva! strigă tata. Crede că se poate descotorosi de soţia lui la fel de uşor cum s-a descotorosit de mamelucii din Egipt? Oamenii nu vor accepta. Europa nu va considera niciodată legitimă o altă soţie.

— În cazul acesta, s-ar putea să ia hotărârea aceasta fără a ţine cont de acordul papei, replică Metternich.

Toţi trei ne uitarăm la el.

— Este un om curajos, Maiestate. Orice este posibil. Personal, aş recomanda să îl trimitem pe acesta, sugeră Metternich, arătând spre un tablou mare şi oval, făcut acum trei luni. Este cel care mă reprezintă cel mai bine: ochii mei depărtaţi sunt de un albastru intens, probabil cea mai frumoasă trăsătură a mea. În acelaşi timp îmi surprinde şi maxilarul prea pronunţat, nasul prea lung şi buza specifică Habsburgilor.

— Nu! hotărî tata. E prea drăguţ.

De la tablou, Metternich îşi îndreptă privirea spre mine, făcându-mă să roşesc.

— O să vrea unul care să-i semene, e tot ce spune el.

— Şi de unde să ştie dacă îi seamănă sau nu? întrebă Maria. Nu a văzut-o niciodată.

— Maiestăţile Voastre, omul acesta se poate hotărî să viziteze Viena chiar mâine, sau săptămâna viitoare, sau poate chiar în următoarea lună. Ce-o să creadă când o va vedea pe arhiducesă şi îşi va da seama că v-aţi bătut joc de el? Vă rog, daţi-i ceva care să nu îi stârnească suspiciuni.

— Trimite-l pe care vrei! spuse tata, dar mai repede, ca să nu mai fie nevoie să vorbim despre omul ăsta.

Metternich se înclină.

— Rămâne în continuare chestiunea referitoare la soţia voastră, Maiestate. Şi-a exprimat dorinţa de a-i vedea pe toţi membrii familiei regale. Preferaţi un tablou anume...?

— Da. Pe cel mai ieftin. Şi nu cumva să-i trimiţi ceva în ramă aurită!

Tata se opri în pragul uşii, privind în jur.

— Acela! spuse, arătând spre pânza neterminată de pe şevaletul meu. Pictasem deja ochii negri ai Mariei, gura mică şi drăgălaşă şi buclele abundente care îi coborau în valuri de-o parte şi de cealaltă a capului. Deşi nu i-am făcut încă rochia, nimeni nu va privi acest portret fără să se gândească la faptul că tata a ales bine.

— Când o să terminaţi? mă întrebă prinţul Metternich.

Simţeam căldura urcându-mi din nou în obraji.

— Peste vreo cinci zile. Poate o săptămână.

Îşi duse o mână la piept, privind atent tabloul. Apoi se uită la mine.

— Aveţi talent.

Interesul lui brusc mă face să nu mă simt în largul meu.

— Nu prea mult. Nu ca Maria.

— De cât timp pictaţi?

— De trei ani.

— Şi câte limbi vorbiţi?

— Despre ce e vorba? întrebă tata, intrând din nou în atelier.

— Despre nimic, răspunse prinţul, apoi se grăbi să adauge: Eram pur şi simplu curios.

Dar, când se uită la mine, m-am simţit nevoită să răspund.

— Şase.

Zâmbi larg.

— Înzestrată aşa cum se cade unei arhiducese de Habsburg.

CAPITOLUL 2

PAULINE BONAPARTE, PRINŢESĂ BORGHESE

Palatul Fontainebleau, sudul Parisului, noiembrie 1809

Stau în faţa oglinzii aşteptându-l să intre şi, ca de obicei, mă şochează să constat cât sunt de frumoasă. Frumoasă nu în sensul în care este considerată Joséphine. Tot ce are femeia asta sunt ochii mari, ca de vacă, şi părul des şi buclat. Eu sunt *desăvârşit* de frumoasă, ca una dintre statuile de marmură ale lui Bartolini. La douăzeci şi nouă de ani, s-ar crede că frumuseţea ar trebui să înceapă să-mi pălească. Însă talia mea e lungă şi subţire şi, pentru că nu am născut decât o singură dată, sânii îmi sunt încă ridicaţi şi fermi. Mă întorc, ca să pot admira de la spate efectul rochiei în stil grecesc. În lumina lumânării, este complet transparentă.

— Paul! strig, şi şambelanul meu apăru.

Este aliatul meu neînduplecat, cel mai feroce gardian. I-am dat numele meu când l-am descoperit în Santo Domingo, acum şapte ani. Bineînţeles, de când foştii noştri colonişti şi-au câştigat independenţa, îşi numesc insula Haiti, dar pentru francezi va rămâne întotdeauna Santo Domingo.

— A ajuns? îl întreb.

— E pe hol, Înălţimea Voastră.

— Cum arată?

Paul îmi spune adevărul.

— Nefericit.

Aşadar, Joséphine a sosit şi au discutat. Sunt sigură că i s-a aruncat la picioare şi că l-a implorat s-o ierte. Şi, fără îndoială, fratele meu a simţit compasiune pentru ea. Însă

de data asta nu va mai simţi milă. Acum nu e vorba de o aventură cu un tânăr locotenent – acum e vorba de o minciună de neiertat. Timp de paisprezece ani, l-a convins că nu poate avea copii, că era vina *lui*, nu a ei, că nu va avea niciodată un moştenitor. Apoi a apărut Walewska. Walewska cea frumuşică, blondă şi căsătorită, care, până la urmă, a renunţat la soţul ei ca să intre în patul fratelui meu, dând totul peste cap. Dumnezeule, aş putea s-o sărut! Ba chiar o să îi trimit o broşă cu diamante. Ar trebui să ştie ce serviciu imens a adus familiei Bonaparte, făcând, în sfârşit, posibilă căderea în dizgraţie a împărătesei Joséphine şi prăbuşirea casei Beauharnais.

— Să îi spun să intre, Alteţa Voastră?

Mă întorc la oglindă, o monstruozitate aurită pe care mi-a dăruit-o cel de-al doilea soţ al meu în ziua nunţii, şi îmi studiez reflexia. Părul îmi este prins într-o bentiţă simplă din perle şi mi-l aranjez în jurul umerilor asemenea unui şal lung şi negru.

— Nu. Lasă-l să mai aştepte un minut.

Încă de când eram mici, Napoleon mi-a admirat părul. În Corsica, îl rugam să mi-l împletească. Râdea şi îmi spunea că sunt vicleană ca o curviştină, adăugând că nici un bărbat nu ar putea rezista unei femei al cărei păr a fost atins de el. Pe de altă parte, dacă e să ascultăm bârfa femeilor de la curte, chiar *sunt* o târfă.

Cunosc foarte bine bârfele. Se spune că, atunci când primul meu soţ m-a dus în Caraibe, am experimentat cu toţi amanţii posibili: negri, albi, bărbaţi, femei. Zâmbesc când îmi amintesc de viaţa mea în Santo Domingo, de nopţile leneşe în care mâncam fructe exotice cu doi, uneori chiar trei parteneri în patul meu, şi de dimineţile care urmau, când soarele arunca o perdea de aur asupra mării... Apoi, soţul meu a murit de febră galbenă şi m-am

întors la Paris. Mi se spunea „Văduva Leclerc”, fără să am nici măcar un titlu lângă numele meu.

— Spune-i că sunt gata.

Paul se înclină adânc şi închise uşa.

Cea de-a doua căsătorie a mea a schimbat însă totul.

Mă gândesc la Camillo Borghese, care îşi vede de treburile lui la Torino. Deşi este adevărat că e cel mai mare imbecil care a deţinut vreodată titlul de prinţ, căsătoria cu el a fost cea mai mare victorie a mea. Fratele meu le-a acordat ambelor noastre surori titlul de Alteţă imperială, însă eu sunt *prinţesa* Borghese, cu un palat la Roma, o colecţie vastă de opere de artă, şi deţinătoarea bijuteriilor familiei Borghese, în valoare de trei sute de mii de franci. Nici măcar mama nu ar fi putut visa la o asemenea partidă pentru mine.

Mă întreb ce ar spune bătrânele din Marsilia dacă şi-ar putea vedea acum „fecioara italiană”. Aveam treisprezece ani când familia noastră a fugit din Corsica şi s-a refugiat în oraşul lor mizerabil de la malul mării. Tot ce deţineam a rămas în urmă. Nu aveam nimic atunci când am sosit, şi aşa s-au purtat francezii cu familia noastră – ca şi cum am fi fost nimicuri. Credeau că, fiind născuţi în Corsica, nu ştiam franceza. „Uite-i pe corsicani!” şuşoteau, sau: „Ce păcat că nu au nimic! Paoletta este foarte frumoasă. Ar fi putut să-şi aranjeze o căsătorie bună”.

Când eu şi surorile mele am fost trimise să lucrăm în marea casă Clary, bărbaţii au presupus că ne-au cumpărat la pachet şi favorurile sexuale. „Fetele corsicane”, spuneau, „sunt bune doar pentru un singur lucru”. Nu i-am spus niciodată toate astea lui Napoleon. Avea douăzeci şi patru de ani, era general şi ducea un război în spate. Dar când a venit să ne viziteze în Marsilia, şi-a dat seama. Caroline se făcuse grasă cât o scroafă, iar eu nu mâncam mai nimic.

— Ce e cu ele? a întrebat-o pe mama, iar ea a dat vina pe mâncare.

— Aici nu-i ca în Corsica.

Însă Napoleon mi-a văzut lacrimile şi a ştiut.

— Tu şi Caroline veţi pleca din casa aia chiar mâine, a spus. Veţi veni amândouă la Paris. Cu mine.

Dar Parisul era zonă de război.

— E prea mare riscul. Nu vom avea nimic.

— Întotdeauna vom avea ceva. Suntem familia Bonaparte.

A înjurat şi ceva s-a schimbat pe chipul lui.

— Şi nu vom mai fi niciodată vulnerabili.

Astăzi nimeni nu mai îndrăzneşte să spună, nici măcar în şoaptă, că un corsican se vinde ieftin. Mă întorc spre ogarul meu, care stă întins pe un scaun în cealaltă parte a camerei.

— Suntem cea mai puternică familie din Europa, i-am spus pe un ton şoptit astfel încât numai el să audă.

Căţeaua dă din coadă cu entuziasm şi eu adaug:

— Ocupăm tronuri din Olanda până la Neapole, iar acum, cine vorbeşte despre noi o face cu teamă în glas. „Feriţi-vă de clanul Bonaparte!”, se spune. „Sunt cei mai puternici fraţi de pe pământ.”

Uşa se deschise şi Paul anunţă cu multă grandoare:

— Maiestatea Sa, împăratul Napoleon.

Mă întorc, însă încet, ca fratele meu să poată vedea efectul complet al rochiei.

— Mulţumesc, Paul.

Paul se întoarse în salon şi stătui faţă în faţă cu Napoleon. Semănăm din atât de multe puncte de vedere! Am moştenit amândoi tenul măsliniu al rudelor italiene din partea mamei, Ramolino, şi, la fel ca ele, avem sângele fierbinte şi suntem pasionali. Când Napoleon mi-a promis,

copil fiind, că într-o bună zi întreaga Europă îi va cunoaşte numele, eu l-am crezut.

— Aşadar, i-ai spus.

Zâmbesc.

Aubrée vine repede să-l întâmpine pe Napoleon, care o mângâie mecanic.

— Cum aş fi putut?

Se îndreptă spre fotoliul meu preferat şi se aşează.

— Era isterică şi plângea.

— Nu i-ai spus că vrei să divorţezi?

Vocea mea o face pe Aubrée să fugă scheunând din încăpere.

— Mă iubeşte...

— Jumătate din Europa te iubeşte! E o mincinoasă!

Traversez încăperea şi mă aşez în faţa lui.

— Gândeşte-te la cum te-a amăgit, spun repede. Mai întâi în legătură cu vârsta ei, apoi cu situaţia financiară, şi acum, cu fertilitatea!

„Dumnezeule”, mă gândesc, „este cu şase ani mai în vârstă ca tine! E deja bătrână. Cum ai putut să trăieşti paisprezece ani cu convingerea că este din vina ta? „

Ochii i se îngustează.

— E adevărat. M-a amăgit întotdeauna.

— Ţi-a subminat bărbăţia.

Am închis ochii preţ de o clipă, apoi mi-am scos la bătaie asul din mânecă.

— Gândeşte-te numai la ce i-a spus ambasadorului Rusiei.

Chipul îi înlemneşte.

— Ce?

Fac un pas înapoi.

— N-ai auzit?

— Ce i-a spus?

Se ridică din scaun.

Îi arunc cea mai compătimitoare privire, apoi închid pentru câteva clipe ochii.

— La una dintre seratele ei, le-a spus ruşilor că eşti impotent.

Fratele meu se înfurie. Traversează dintr-un salt încăperea, iar eu mă grăbesc să mă aşez în uşă, înainte să iasă pentru a merge să o confrunte.

— Răul e deja făcut!

— Dă-te la o parte! îmi strigă.

— Nu poţi face nimic. Calmează-te.

Întind mâna şi îi mângâi faţa.

— Nici o persoană importantă nu dă crezare unor astfel de zvonuri. Şi acum că Marie Walewska poartă în pântece copilul tău, cine o să mai dea doi bani pe ce spune ea?

Îl iau de braţ şi îl conduc spre şezlongul de lângă fereastră.

— Să o deschid? Ai nevoie de aer proaspăt?

— Nu. Îţi dăunează la sănătate.

Dar se gândeşte în continuare la ruşi.

— *Impotent*! şuieră printre dinţi. Dacă am urcat în patul ei şi n-am vrut să o am, era din cauză că tocmai mă întorsesem dintr-o vizită la Marie!

Surorile mele ar fi scandalizate de o astfel de mărturisire, însă între mine şi Napoleon nu există secrete. M-am aşezat pe marginea şezlongului şi m-am aplecat spre el.

— Aşa că a lansat zvonul ăsta... bârfa asta murdară. Întotdeauna a fost vicleană.

El nu putea să uite de facturile pe care le-a ascuns de el după ce s-au căsătorit. Cum a trebuit să-şi vândă grajdurile – mult iubiţii lui cai! – ca să plătească pentru extravaganţele ei, care continuă până şi azi. O fi el mai

bogat decât papa, însă nu o să-i iert niciodată că l-a folosit în felul ăsta. Şi n-o să uit niciodată ce mi-a făcut mie...

— Pe bună dreptate că vreau să divorţez de ea.

— Da.

— O să... o să îi spun mâine.

Însă eu ştiu ce e în mintea lui. Are un ataşament nefiresc faţă de această femeie. Dacă ar fi alte vremuri, m-aş gândi să nu-i fi făcut vreo vrajă pentru a-l ţine lângă ea.

— Poate c-ar fi mai bine să o laşi pe Hortense să-i dea vestea, îi spun cât se poate de calmă, ca şi cum ideea tocmai mi-ar fi venit în minte.

În felul ăsta, Joséphine poate să plângă fără să-l facă să se răzgândească. Apoi am schimbat cu desăvârşire subiectul, ca şi cum ar fi rămas stabilit.

— Am organizat o serată pentru tine.

— Am auzit.

Invitaţii probabil că au sosit deja în salon, umplând încăperea cu râsetele şi parfumul lor.

— Şi am invitat pe cineva special pentru tine.

— Altă grecoaică?

— Nu, o italiancă. Blondă şi foarte discretă. Nu ca *Beauharnaille*.

E gluma mea preferată legată de numele lui Joséphine. Înseamnă „hoaşcă bătrână”.

— Mergem?

M-am ridicat şi, luminată de la spate, ştiam că par complet goală.

Se încordă.

— Doar nu ieşi aşa!

— Nu?

— Eşti indecentă!

Privesc în jos.

— Mi-aş putea pune alţi pantofi.

— Rochia ta e transparentă!

— Asta se purta în Egiptul antic, protestez eu.

După ce Napoleon a cucerit Egiptul, întreaga Franţă a pornit-o pe urmele faraonilor. Soldaţii s-au întors din bătălia de la Piramide cu minuni inimaginabile: sarcofage pictate, vase de alabastru, figurine micuţe sculptate în piatră de culoare albastru aprins. La castelul meu din Neuilly, colecţia de obiecte egiptene ocupă aproape trei încăperi. Şi, în fiecare an, de ziua mea, drept cadou, Napoleon îmi mai dăruieşte ceva nou. Anul trecut am primit statuia zeului egiptean Anubis. Cu un an înainte, coroana de aur şi lapislazuli a unei regine. Într-o zi, când o să mă satur de petrecerile fratelui meu, o să mă îmbrac în robe egiptene şi o să-mi acopăr încheieturile şi pieptul cu aur. Apoi voi muri în mod onorabil, asemenea Cleopatrei. Ea nu a aşteptat să o omoare Augustus. A fost stăpâna propriului ei trup.

— Duci pasiunea ta pentru Antichitate prea departe.

Se ridică, deşi nu se poate abţine să nu se uite.

— Găseşte altceva.

Îmi scot rochia peste cap şi o las să cadă pe şezlong. Apoi traversez încăperea şi mă opresc goală în faţa şifonierului.

— Rochia din voal cu broderie de argint, spune el, venind în spatele meu.

— Am purtat-o ieri.

— Cea nouă.

Fratele meu ştia tot ce se cumpără în palatele lui, de la mâncarea pentru bucătării până la rochiile cumpărate de femeile de la curte. Acest al doilea aspect îl interesează cu precădere. Trebuie să strălucim mai tare decât orice altă curte din Europa, spune el, şi dacă asta înseamnă că fiecare doamnă şi domnişoară de companie trebuie să-şi cumpere patru sute de rochii pe an, atunci aşa să fie! Iar dacă o femeie are nesăbuinţa de a apărea la o festivitate

într-o rochie pe care a mai purtat-o la un eveniment anterior, nu va mai fi invitată niciodată. Îl ador pe fratele meu pentru că înţelege asta. Ridic rochia de voal în faţa lui şi Napoleon aprobă din cap.

Mă priveşte cum mă îmbrac şi, când mă întind după şal, clătină din cap.

— E păcat să acoperi asemenea umeri.

Mă întorc să las şalul pe noptieră şi o durere ascuţită în stomac mă face să tresar. Mă uit repede la Napoleon, dar văd că nu a observat. Nu vreau să-şi facă griji pentru sănătatea mea. Deşi, într-o bună zi, nici o cantitate de ruj sau de fard nu-mi va mai putea ascunde boala. Îşi va pune amprenta pe chipul şi pe silueta mea.

— Te-ai imaginat vreodată faraon al Egiptului? îl întreb.

Ştiu că Egiptul îl face să se gândească la Joséphine, fiindcă acolo a aflat despre infidelitatea ei, dar, în Egipt, conducătorii nu mor niciodată. Peste o mie de ani, Cleopatra va fi tot tânără şi frumoasă. Cu fiecare coroană de aur şi bucăţică de ceramică descoperită în Egipt, lumea şi-o va aminti pentru eternitate.

— Da, glumi el. Mort şi mumificat.

— Vorbesc serios, îi spun. Întotdeauna au existat împăraţi şi regi. Însă un faraon nu a mai existat de aproape două mii de ani. Imaginează-ţi cum ar fi să domnim împreună.

Zâmbeşte.

— De ce nu? Regii din Egiptul antic îşi făceau surorile soţii. N-ar exista cuplu mai măreţ ca noi în toată lumea.

— Şi cum să fac asta? întreabă el. Sau poate nu îţi aminteşti că egiptenii s-au răsculat?

— I-ai putea recuceri. Dac-ai reuşit să-i învingi pe austrieci, poţi să-i învingi şi pe mameluci. Cât de greu poate fi?

— Nu foarte greu.

Îi iau braţul şi ne îndreptăm spre salon.

— Gândeşte-te, i-am spus.

Şi tot restul serii, privirea lui mă urmări. Deşi sunt sigură că va fi fericit cu italianca pe care i-am găsit-o pentru a-l satisface, ştiu că eu sunt cea care îl fascinează.

CAPITOLUL 3

PAUL MOREAU, ŞAMBELAN

Palatul Tuileries, Paris

> „Dintre cele trei surori, Elisa, Caroline şi Pauline, cea din urmă, renumită pentru farmecele ei, îi este cea mai dragă lui Napoleon.”
>
> Joseph Fouché, duce de Otranto, ministru al Poliţiei în timpul domniei lui Napoleon

Doar două lucruri sunt sincere în lumea Paulinei Borghese: oglinda ei şi eu.

Când a sosit prima oară în Haiti cu cel dintâi soţ la ei, am fost singura persoană de pe plantaţia tatălui meu care a avertizat-o în legătură cu blenoragia. Aristocraţii *grand blanc* şi *gens de couleur* se temeau deopotrivă să-i spună adevărul strălucitoarei soţii a generalului Leclerc. Aveam doar şaptesprezece ani, dar, dacă ar fi continuat să aducă în patul ei bărbaţi atât de promiscui precum fratele meu vitreg, până şi eu îmi dădeam seama cum avea să se termine întreaga poveste: cu crampe, mai întâi, apoi cu sângerări şi, în cele din urmă, cu febră. Aşa că i-am spus cine eram – fiul lui Antoine Moreau şi al amantei sale africane – şi i-am descris riscurile la care se expunea.

A rămas nemişcată mai întâi, împietrită asemenea unei statui din lemn de ienupăr. Apoi a zâmbit:

— Eşti gelos pe fratele tău, nu-i aşa? Invidios că el este francez, în timp ce tu eşti doar mulatru, vrei să te răzbuni, deoarece ştii că pe tine nu te-aş invita niciodată în patul meu.

Apoi a aşteptat reacţia mea, însă o văzusem şi altădată încercând să atragă bărbaţii în capcană cu acest şiretlic.

— Să înţeleg că Madame l-a şi dat uitării pe Simon? am întrebat-o.

Un *homme de couleur,* Simon fusese amantul ei timp de două luni şi avea tenul mult mai închis la culoare ca mine.

Obrajii i s-au aprins şi m-am întrebat dacă nu am mers prea departe.

— Cum ai spus că te cheamă?

— Antoine.

A venit lângă mine atât de aproape, încât îi simţeam parfumul de iasomie al pielii.

— Şi cu ce te ocupi pe această plantaţie? mă întrebă.

— Sunt şambelanul tatălui meu.

— La cincisprezece ani?

— Şaptesprezece, i-am spus. Însă anul trecut am fost pus să supraveghez toată plantaţia.

În timp ce îmi studia chipul, m-am întrebat ce impresie îi făceau pometii înalţi moşteniţi de la mama mea şi maxilarul puternic moştenit de la tata. Nici o persoană din Haiti nu mă lua drept francez. Însă puţini erau şi cei care credeau că mama mea era africană. Buclele îmi erau prea lejere, iar ochii aveau o culoare prea deschisă.

— Tatăl tău ştie că le vorbeşti atât de franc oaspeţilor lui?

— Sper că da. El m-a învăţat.

Pentru prima oară de când începuse discuţia noastră, îmi zâmbi.

Apoi, tot timpul cât a rămas în Haiti, Madame Leclerc a bătut câmpurile cu mine, privind lanurile de grâu schimbându-se din verdele iernii în aurul verii. Aşa am ajuns să ne cunoaştem şi ea a înţeles, cu mult înaintea

mea, că nici unul din noi nu-şi avea locul acolo. Marele erou haitian Toussaint tocmai începuse o revoluţie, comunicându-le cu îndrăzneală francezilor că declara abolită sclavia pe insula noastră. Fiind cea mai bogată colonie din lume – cultivam planta de indigo, bumbac, tutun, zahăr, cafea, chiar şi sisal, totul pentru Franţa –, Napoleon s-a înfuriat. Acesta a fost adevăratul motiv pentru care întâlnirea dintre noi a putut avea loc. Fratele lui Pauline îl trimisese pe generalul Leclerc ca să restabilească ordinea pe insula Santo Domingo prin orice mijloace.

La sosirea lui Pauline, negrii nu aveau încredere în albi, albii nu aveau încredere în negri şi nimeni nu avea încredere în *mûlatre*. Eu eram *mûlatre*. Dacă fratele lui Pauline câştiga, mama mea redevenea sclavă. Fratele meu vitreg lupta pentru Napoleon, în timp ce mama îl ajuta în secret pe Toussaint. Când l-am întrebat pe tata el de ce parte este, mi-a răspuns:

— De partea libertăţii, fiule. Libertate faţă de Franţa şi eliberare din sclavie.

Înainte de naşterea mea, avusese vreo douăzeci şi ceva de sclavi, însă mi-a spus, după ce m-a privit în ochi, că i-a eliberat pe toţi. Aşa că aveam să fiu întotdeauna liber, dar cui aparţineam? Din ce în ce mai mult părea să fie clar că locul meu era lângă Pauline.

Ea înţelegea cum e să trăieşti într-o ţară răvăşită de război şi de haosul pe care acesta îl aducea în familii.

— Nu vorbeşti niciodată cu fratele tău, a remarcat ea odată.

Am lăsat privirea în jos. Nu pentru că fusese amanta lui, ci pentru că, la un moment dat, crezuse că un bărbat frumos ca un prinţ şi ignorant ca un ţăran era o companie mai bună decât mine. Despre ce discutau? Despre politica Franţei? Despre cuceririle Franţei?

— Nu, i-am zis. Avem prea puţine să ne spunem.

— Din cauza războiului?

— Din multe motive.

Dacă voiam să rămân apropiat de Pauline, trebuia să accept alţi bărbaţi. Poate că aceştia îi împărţeau aşternutul preţ de o noapte, însă eu eram cel cu care îşi împărţea inima. În acele nopţi lungi de iarnă, am învăţat-o să mănânce trestie de zahăr şi banane prăjite. În schimb, ea m-a învăţat să mă îmbrac ca un parizian şi să dansez.

— Nimic nu contează mai mult în Vechiul Regim decât eticheta.

— Asta îi ţine bogaţi pe oamenii aceia?

— Nu, asta îi separă de cei ca noi.

— Dar familia voastră e de origine corsicană nobilă, i-am atras atenţia.

Scoase un hohot de râs.

— Nu e suficient pentru ei.

Aşa că am exersat în salonul tatei reverenţele şi plecăciunile care se executau în sala de bal, pretinzând că lămpile erau candelabre şi că ferestrele se deschideau spre vastele grădini ale unui castel. Ne întâlneam în fiecare zi, şi eram destul de tânăr cât să cred că vom trăi astfel până la sfârşitul zilelor noastre. Mergeam la picnicuri pe malul râului Ozama şi ne citeam unul altuia din poemele lui Ossian – *Moartea hoinăreşte, asemenea unei umbre, peste sufletul lui pătimaş. Am uitat oare acea geană de lumină, lăstar regesc cu mâini albe?* în vreme ce ascultam păsările cântând în copacul de mango. Am fost chiar atât de nesăbuit încât să ignor sunetul împuşcăturilor ce răsunau dinspre dealuri şi, în nopţile cumplite, al ţipetelor femeilor.

Apoi fantezia noastră s-a sfârşit când soţul ei a murit de tifos.

— Madame, n-ar trebui să rămâneţi aici, în camera mea, am prevenit-o. O să se vorbească.

Nu mai venise niciodată în camera mea şi mă întrebam ce părere avea despre dulăpiorul de lemn şi patul ca de campanie, în comparaţie cu mobilierul masiv din lemn de tec şi biroul cel lung ale fratelui meu vitreg. Pe de altă parte, era mult mai bine decât condiţiile în care trăiau muncitorii noştri.

S-a aşezat lângă mine, pe pat.

— De parcă nu se vorbeşte deja!

Era adevărat. Deşi nu o atinsesem niciodată, până şi fratele meu bănuia că eram amanţi. Mi-a cerut socoteală într-o dimineaţă, în faţa grajdurilor, ameninţând că mă omoară, şi pe târfa de maică-mea odată cu mine, dacă nu încetez să o mai vizitez pe Madame Leclerc. Înainte să-mi sară la gât, l-am întrebat:

— Chiar crezi că ar primi în patul ei un *mûlatre* ca mine?

Era o şmecherie pe care Pauline o folosise cu soţul ei, într-o seară, la cină. Nu ştia că lui Pauline nu îi păsa câtuşi de puţin de culoarea pielii sau că eu nu m-aş atinge niciodată de o femeie fără să o iau de soţie. După aceea, rânjea ori de câte ori o vedea pe „senzaţionala Madame Leclerc împreună cu mulatrul Antoine, atât de patetic de îndrăgostit de ea!”

Acum îşi ţinea capul îngropat în mâini şi lacrimile i se prelingeau printre degete asemenea picăturilor de ploaie.

— S-a terminat, Antoine. Mă întorc în Franţa.

— *Pentru totdeauna*?

— Da, dar o să vii şi tu cu mine.

M-am tras de lângă ea.

— Nu-mi puteţi ordona ca unui servitor!

— Dar mă iubeşti!

S-a ridicat, apăsându-şi pieptul de al meu.

— Sunt văduvă acum. Asta aşteptai, nu-i aşa?

I-am cercetat chipul, să văd dacă era adevărat.

— Doamnă, sunteţi îndurerată, i-am spus.

— Ştiu foarte bine cum mă simt. Şi sunt devastată la gândul de a mă întoarce acasă fără tine.

Am închis ochii şi am încercat să gândesc, cu trupul ei lipit de al meu.

— Tatăl meu nu poate conduce plantaţia fără mine.

— O să angajeze pe cineva. Eşti un *mûlatre*, Antoine. Nu ai nimic aici. Negrii nu te primesc în armata lor şi, dacă ai lupta pentru francezi, ar însemna să-i întorci spatele mamei tale.

Era adevărat.

Pauline mi-a mângâiat obrazul. Nici o femeie nu mă mai atinsese vreodată în felul ăsta şi m-am întrebat dacă tot aşa îl atinsese şi pe fratele meu, în momentele lor intime.

— Vino cu mine! îmi spuse din nou, însă eu nu-i auzeam decât respiraţia în ureche. Ei nu au nevoie de tine, eu am. Vom merge la Paris până când se termină războiul. Vom avea mâncare, şi pace, şi nopţi fără focuri de armă. O să te angajez să fii şambelanul meu. În câţiva ani, vei fi bogat. O să te poţi întoarce în Santo Domingo ca să-ţi cumperi orice plantaţie îţi doreşti! Şi, cine ştie? Poate că voi fi şi eu pregătită să mă întorc.

Inima îmi bătea nebuneşte. M-aş fi putut întoarce pe insula mea cu cea mai fermecătoare femeie din lume şi cu suficientă avere încât să-mi cumpăr propria fermă.

— Te-ai întoarce în Santo Domingo? am întrebat-o.

— De ce nu? Dar nu putem rămâne aici acum. Fratele meu m-a chemat acasă. Haide! mă imploră. Ia-o ca pe o aventură.

Corabia pe care ne-am îmbarcat către Franţa se numea *Janus*. Mi-am dat seama atunci ce fel de aventură

mă aştepta. Ea a avut doi amanţi în timpul călătoriei pe mare, urmaţi apoi de toţi bărbaţii pe care i-a invitat în iatacul ei din Paris. A venit apoi cel de-al doilea soţ, Camillo Borghese, prinţul de Guastalla cel scund şi gras.

— Dar nu atât de gras pe cât îi sunt conturile! mi-a spus ea, glumind.

— I-aţi iubit vreodată pe vreunul din ei? am întrebat-o într-o seară, privind-o cum îşi perie părul în oglindă – căci pentru asta sunt plătit: să privesc, şi să aştept, şi să ascult, şi să sfătuiesc.

Trecuseră doi ani de când plecasem din Haiti şi, când mi-am privit imaginea reflectată în sticla dăruită de soţul ei, nu l-am recunoscut pe bărbatul pe care îl vedeam. Era îmbrăcat într-o haină din catifea roşie, cu epoleţi de aur. Avea părul tuns scurt, doar cât să-i acopere urechile. Şi numele lui – numele asupra căruia Pauline insistase când îi croise drumul, asemenea unui soare, înspre Palatul Tuileries – era Paul Moreau. Pe Antoine îl abandonasem undeva în Haiti; în crângul de mango, poate, alături de cântecele mamei mele. Am fost numit după prinţesa de Borghese şi, în calitatea mea de membru al curţii imperiale a Franţei, vorbeam cu prinţi şi păşeam alături de regi.

Dacă ai mei ar mai fi fost în viaţă, nu l-ar fi recunoscut pe bărbatul care stătea zilnic de vorbă cu împăratul, în biroul lui. Ar crede că şambelanul bine îmbrăcat, care citează din Rousseau şi pledează pentru abolirea sclaviei în coloniile franceze din Santa Lucia, Guadelupa, Martinica şi Senegal este fiul unui diplomat cu o educaţie aleasă. Însă ai mei nu mai sunt în viaţă ca să mă vadă. I-am abandonat în Haiti, aşa cum mi-am abandonat şi numele.

Pauline s-a întors spre mine şi mi-am dat seama că se gândea la întrebarea mea. După ce-şi împărţea zilele şi

întreaga inimă cu mine, îi iubea pe bărbaţii cu care împărţea patul?

— Fireşte că nu, mi-a răspuns. Ştii bine că nu sunt decât doi bărbaţi în viaţa mea.

S-a oprit, aşteptând următoarea întrebare. Văzând că nu o fac, a spus:

— Napoleon şi cu tine.

După cinci ani a rămas la fel de sălbatică, de egoistă şi de strălucitoare. În această dimineaţă abia îşi poate stăpâni bucuria fiindcă Napoleon a făcut-o, în sfârşit. I-a spus soţiei lui, femeii care i-a urmat steaua chiar şi atunci când se scufunda în adâncurile cerurilor, că divorţul lor va fi anunţat în paisprezece zile.

— Dumnezeule, Paul, sunt atât de fericită, că-mi vine să plâng! Nu, sunt atât de fericită că-mi vine să dansez! Ba chiar – se ridică din faţa oglinzii şi-mi dau seama după felul în care i se măresc ochii că i-a venit o idee pe care o consideră strălucită – diseară voi organiza un bal.

Nu mă mişc de pe scaun. Aici, pe acest scaun cu spătar din fundul budoarului ei, îmi petrec dimineţile ascultându-i planurile, în timp ce Aubrée se ghemuieşte în braţele mele şi adoarme.

— Credeţi că e înţelept?

Dar, când intră în starea asta, nu te mai poţi înţelege cu ea.

— E fratele meu. De ce să nu ştie că îl iubesc?

— Pentru că mai sunt şi unii care încă o mai iubesc pe împărăteasă. Şi ea tocmai a pierdut totul. Palatul acesta, soţul, coroana imperială...

— Care nu ar fi trebuit să fie ale ei de la bun început!

Se întoarse din nou la oglindă şi îşi perie frenetic părul. Dacă va continua în felul ăsta ori de câte ori este supărată, va fi chelă la patruzeci de ani.

— Voi da o petrecere, Paul, şi nici măcar tu nu mă poţi face să mă răzgândesc.

— Devotamentul vostru faţă de împărat este evident, am spus.

Este şi nesănătos, dar părerea asta o ţin pentru mine. Tânjeşte după atenţia lui. În întreaga Franţă nu au existat niciodată doi fraţi cu ambiţii atât de mari. Se îmboldesc unul pe celălalt.

— Şi împărăteasa? o întreb. Ce se va întâmpla cu ea?

Se duce lângă comodă şi îşi priveşte halatele de mătase.

— O s-o alunge, îşi dădu cu părerea, alegându-l pe cel roşu. Atunci va afla cum este să piardă bărbatul pe care îl doreşte.

Deşi mi-a captivat deja întreaga atenţie, îşi lasă cămaşa să-i cadă pe podea. Cu toate prostituatele de pe Boulevard du Temple, nu am văzut niciodată alt trup de femeie în afară de al lui Pauline. Iar ea este lipsită de orice ruşine. După ce s-a măritat cu prinţul ei italian bogat, i-a dăruit o statuie de Antonio Canova, care o reproducea pe ea nud, în chipul zeiţei Venus. Când a văzut-o, împăratul a făcut o criză de furie, interzicând orice altă statuie pe viitor. Aşa că, în Castelul Neuilly, reşedinţa ei privată din Paris, şi-a modelat bolurile de servire după forma sânilor ei. L-am văzut pe fratele ei mâncând nuci din ele.

— De ce să îi ascund? mi-a spus, jubilând la propria ei glumă. Femeile din Egiptul antic erau mândre să şi-i expună.

După ce îşi strânge cordonul halatului, traversează dormitorul şi intră în salon.

— Vii? Vreau să-ţi povestesc ceva despre Joséphine.

Am urmat-o în camera mea preferată din Palatul Tuileries. Uşile de la balcon erau larg deschise şi razele vioaie ale dimineţii luminau pereţii auriţi pe care un artist

pictase scene din templele egiptene. Femei în mantii albe îşi înalţă braţele către soare şi zei ciudaţi, cu capete de şacali şi tauri, poartă cu ei însemne puternice: cârje, îmblăciuri, o cheie de aur a vieţii – toate, simboluri ale puterii. Mă aşez în faţa ei pe un scaun capitonat, în timp ce Pauline îşi întinde trupul pe un divan.

— Aveam doar cincisprezece ani când l-am cunoscut pe Fréron, dar ştiam ce vreau. Trebuia să ne căsătorim în Martinica, când Joséphine...

Lacrimile îi înroşeau ochii, eram şocat. Nu bănuiam că avusese sentimente atât de puternice faţă de Fréron, al cărui nume îl menţionase doar în treacăt mai demult.

— Până când Joséphine i-a spus fratelui meu că Fréron sub nici o formă nu era destul de bun pentru mine.

M-am aplecat în faţă.

— Aşadar, îl iubeaţi?

— Desigur! Aveam cincisprezece ani!

— Dar nu era soldat, i-am atras atenţia.

Aproape toate legăturile lui Pauline fuseseră cu bărbaţi care purtau uniforma franceză.

— Nu.

Îşi închide ochii.

— Am fost la un pas să-mi leg soarta de un reprezentant al unei clase inferioare. Îţi poţi imagina? Aş fi trăit în sărăcie, agăţându-mă de speranţa că, poate, într-o zi, guvernul îi va mări salariul. Dar Joséphine nu ştia asta! adăugă ea, înfuriată.

— Aşadar, v-a salvat de la sărăcie, îi răspund, şi privirea cu care mă străpunge aruncă fulgere.

— Eram o fată sensibilă. El trebuia să mă salveze. Nu ştii...

Dar ştiu. Ştiu exact cum este Pauline Borghese, prinţesă de Guastalla, care a crescut în sărăcie pe mica insulă italiană numită Corsica şi a jurat, împreună cu

fratele ei, să cucerească lumea. Aş vrea să o fi cunoscut atunci, înainte ca lumea să îi provoace atâta durere şi suferinţă. Îşi şterse lacrimi adevărate cu podul palmei, şi această rară manifestare de tandreţe îmi strânse inima. Apoi, parcă chemată, sosi Aubrée şi se cuibări pe divan, lângă stăpâna ei. Prinţesa nu iubeşte nimic altceva pe lume mai mult decât îşi iubeşte câinele. E o căţeluşă micuţă, cântăreşte mai puţin de cinci kilograme, însă în ochi îi luceşte o lume de speranţe şi de joacă.

— Spune-mi ce-ai auzit în legătură cu divorţul, îmi ceru Pauline, mângâind cu degetul conturul urechilor ogarului italian.

Spune-mi ceva care să mă înveselească, vru, de fapt, să zică.

— Am auzit că împărăteasa a leşinat când i-a dat vestea şi că împăratul a trebuit să o ducă în braţe în camera ei, pentru că era prea slăbită ca să mai poată merge.

— Ce actriţă! exclamă. Eu nu i-am cerut niciodată împăratului să mă ducă în braţe, deşi sufăr în permanenţă. Îţi aminteşti ce dureri cumplite am avut săptămâna trecută?

— Alteţa Voastră nu s-a putut muta de pe divan timp de două zile.

— Şi i-am cerut eu fratelui meu să vină şi să mă ducă în braţe? M-am ridicat oare ca să mă prefac că-i leşin la picioare?

— Nu. Alteţa Voastră este mult mai subtilă.

Mă privi fix, însă expresia ei nu trăda nimic.

— I-am zis să o trimită pe *Hortense* să-i spună, continuă ea. Ar fi putut scăpa de scenele astea dramatice. Altceva? Ştiu că fratele meu îţi povesteşte ce se petrece în viaţa lui. Ai aflat ce urmează să se întâmple cu ea?

Se ridică în şezut, obligând-o pe Aubrée să-şi schimbe poziţia.

Ar fi mai uşor pentru amândoi dacă aş fi minţit-o, dar nu am făcut-o.

— Împăratul i-a oferit un regat în Italia, inclusiv – am oftat – oraşul Roma.

Urmează un moment încărcat de tăcere, şi până şi Aubrée ştie asta. Micuţul ogar îşi îngroapă nasul între lăbuţe.

— *Roma*... repetă Pauline, ca şi cum nu i-ar veni să creadă. Cum poate să-i ofere cel mai de preţ giuvaier al Italiei, fără să se gândească măcar o clipă la mine?

Apoi strigă:

— Eu sunt prinţesa Borghese, Roma ar trebui să fie *a mea*!

Mi-am depărtat mâinile, ca şi cum ar fi un mister. Însă adevărul este că fratele ei se simte vinovat. A dat la o parte o soţie pe care încă o mai iubeşte pentru o femeie care să-i poată dărui fii. Este crud. Mai ales că a reuşit deja să obţină un copil de la amanta lui poloneză pe care ar putea, pur şi simplu, să îl numească moştenitor şi să-şi păstreze soţia.

— Şi ea ce i-a spus? vru să ştie prinţesa.

Ceea ce ar fi spus orice femeie cu demnitate.

— Că dragostea nu poate fi cumpărată şi vândută, i-am răspuns. Împărăteasa a refuzat oferta.

Se lăsă să cadă înapoi pe divan.

— Slavă Domnului!

O bătaie în uşă o trimise pe Aubrée ţintă în cealaltă parte a salonului. Aproape că dansa de nerăbdare, răsucindu-şi în toate direcţiile trupul de culoarea cărbunelui.

— Uită-te la ea! râse prinţesa. Linişteşte-te, *mon chou,* e doar un vizitator.

Am traversat salonul şi am deschis uşile duble, dar când văzu despre cine e vorba, Aubrée se întoarse repede la divan.

— Maiestatea Sa, regina Caroline! am anunţat, fără entuziasm.

Cea mai tânără dintre surorile Bonaparte trecu pe lângă mine fără să mă bage în seamă, iar eu împărtăşesc întru totul sentimentele câinelui. Nu-mi pot imagina o regină mai nepotrivită pentru Neapole. Este scundă şi diformă, cu ochi ce aruncă în permanenţă săgeţi în toate direcţiile şi cu paloarea cuiva bolnav de febră.

— Am veşti.

Se aşează în faţa surorii ei şi îşi aranjă mantia de catifea în aşa fel încât penele să i se încline într-o parte. Poate că împăratul l-a făcut pe vicleanul ei soţ rege de Neapole, însă nu le va putea niciodată cumpăra nici unuia dintre ei măcar un gram de stil. Caroline e doar o stea palidă în lumina strălucitoare a soarelui lui Pauline, şi între cele două surori există sute de invidii meschine.

— Ştiu, spuse Pauline cu superioritate. Mi-a spus deja Paul. O să divorţeze de ea.

Însă Caroline, care ar trebui să fie uluită că am aflat înaintea ei, zâmbi în continuare.

— Ce? insistă Pauline. Mai e şi altceva? Urmează să anunţe oficial?

Acum, sora ei făcu pe timida.

— Nu ştiu. Poate îţi spune *Înălţimea Sa.*

Privirea ei zbură ca un pumnal spre mine.

— S-ar părea că le ştie pe toate.

Pauline ridică din umeri.

— Dacă nu-mi poţi spune...

— A făcut o listă cu nume! explodă ea. Toate, prinţese străine. Şi nici măcar una nu are rădăcini în Franţa.

Vocea Paulinei se ridică.

— Pentru *căsătorie*?

Caroline, satisfăcută de reacţia ei, dădu din cap cu înţelepciune.

— Inclusiv Maria Lucia de Austria şi Anna Pavlovna, sora ţarului Rusiei.

— Nu te cred! spuse sec Pauline.

— Atunci, presupun că nu mi-a arătat-o *maman.* Poate că am visat eu...

— Nu s-ar căsători niciodată cu o austriacă! exclamă Pauline. Ultima regină din dinastia Habsburgilor care a domnit în Franţa şi-a pierdut capul.

— Asta a fost cu şaisprezece ani în urmă. Cine-şi mai aminteşte acum de Maria Antoaneta?

„Întregul Haiti", aş putea spune. Ea este motivul pentru care Toussaint a declarat abolirea sclaviei în numele fiecărei *personne de couleur.* Fără ea, nu ar fi existat niciodată o revoluţie. Şi dacă nu ar fi fost revoluţia, cu Declaraţia Drepturilor Omului şi ale Cetăţeanului, Toussaint nu ar fi fost niciodată inspirat să proclame Haitiul liber de sclavie şi opresiune. A fost nevoie de treisprezece ani şi de o sută de mii de vieţi pentru ca francezii să fie înlăturaţi din Haiti, însă după ce Maria Antoaneta şi-a pierdut capul au fost măcelăriţi de patru ori mai mulţi. „Atât de categorici, încât să nu-şi dorească încă o austriacă pe tron?"

— Pe de altă parte, adăugă cu detaşare Caroline, ar putea fi ruşii. Sau oricare altă prinţesă de rang mai mic.

O tortura pe Pauline.

— Nu se va recăsători deocamdată, o combătu Pauline, dar păru nesigură.

Are douăzeci şi nouă de ani, iar Caroline, douăzeci şi şapte, dar arată ca şi cum ea ar fi sora mai tânără. O studiez în lumina dimineţii: curbura graţioasă a gâtului, castaniul închis al părului, cutele provocate de îngrijorare

între sprâncenele ei. Îmi amintesc de după-amiezile pe care le-am petrecut împreună în Haiti, de aerul înmiresmat de parfumul florilor de portocali şi de mirosul ploii de vară. Acum, acea lume e dispărută, pierdută în sălbăticia războiului care mi-a răpit familia şi casa. Dar insula a rămas. Au rămas şi cântecele mamei. Şi, într-o bună zi, Pauline trebuie să vadă că toate astea sunt zadarnice, trebuie să-şi dea seama că viaţa era mai simplă şi mai dulce atunci când ne aflam doar noi doi în ţara mea.

— Şi anunţul? întrebă ea, readucându-mă în prezent. *Maman* a spus ceva...?

— Pe cincisprezece.

Apoi Caroline adăugă cu subînţeles:

— Decembrie. Nu îşi va alege o nouă soţie până atunci.

Privirile li se întâlniră şi erau ca doi şacali care pun la cale o vânătoare reuşită.

CAPITOLUL 4

MARIA LUCIA, ARHIDUCESĂ DE AUSTRIA

Palatul Schönbrunn, Viena, decembrie 1809

Din clipa în care veni convocarea din partea tatei, am ştiut. În optsprezece ani, prezenţa mea nu a fost niciodată solicitată în Camera de Consiliu fără fratele meu. Mi-am pus manşonul pentru a străbate drumul prin palat, apoi l-am strigat pe Sigi, care doarme tihnit în pătuţul lui de lângă foc. Dacă e să primesc vestea că hidosul căpcăun al Franţei, *der Menschenfresser,* cum îi spun austriecii, doreşte să mă ia de soţie, atunci o voi face cu un prieten alături.

Mi-am luat cockerul în braţe şi l-am plimbat astfel prin holurile îngheţate. În fiecare iarnă, tata cheltuieşte o avere ca să încălzească palatul, însă niciodată nu e îndeajuns. Gărzile îşi pot vedea aburul respiraţiei plutind în aer, iar soţiile curtenilor, în ciuda oricărei vanităţi, poartă pelerine groase şi căciuli mari, de blană.

— Alteţa Voastră!

Bărbaţii se înclinară în faţa mea când am trecut pe lângă ei, însă nu l-am văzut pe cel pe care îl căutăm. Când am ajuns în Salonul Albastru, unde ţine tata consiliul, m-am oprit în faţa uşilor. Vreau să-i zăresc chipul lui Adam Neipperg, să-i citesc în priviri convingerea în clipa în care-mi spune – aşa cum o va face cu siguranţă – că nu am de ce mă teme, că tatăl meu nu mă va căsători niciodată cu un căpcăun, nici pentru toate averile din lume. Însă nu îl văd pe nicăieri. Aşa că m-am oprit în faţa Camerei de Consiliu a tatei, iar gărzile au aşteptat să le fac semn. Când îl fac, uşile se deschid la perete.

— Arhiducesa Maria Lucia de Austria, sunt anunţată.

Am intrat şi m-am oprit numaidecât. Toată lumea era înăuntru, inclusiv Adam Neipperg şi mama mea vitregă, Maria Ludovica. Maria îmi aruncă repede o privire de avertizare în clipa în care mă apropiai de masă şi, dintr-odată, încăperea se cufundă în tăcere. Tata îmi făcu semn spre un scaun din faţa lui.

— Maria, începe el, însă nu pare să-şi găsească cuvintele mai departe.

Îmi îngrop degetele în blana lui Sigi şi-l aştept pe tata să vorbească. În mod clar, împăratul Franţei a solicitat mâna mea, şi acum Austria trebuie să înceapă dansul complicat de a-l refuza fără să îl jignească prea tare. Tata se uită la prinţul Metternich, care îşi drese vocea.

— Alteţa Voastră, spuse prinţul, avem veşti bune.

Îmi ridic teatral sprâncenele, apoi privesc de jur-împrejurul mesei, de la un chip solemn la altul. Dacă este o veste atât de bună, de ce arată toţi de parcă ar fi murit cineva?

— Împăratul Franţei, continuă Metternich, a solicitat mâna voastră în vederea căsătoriei. După cum ştiţi, este o mare onoare pentru casa de Habsburg-Lorena, întrucât nu a mai existat o căsătorie între Austria şi Franţa de treizeci şi nouă de ani.

— Da, şi aceea s-a terminat tare bine! am spus eu.

Dar nimeni nu zâmbeşte. Tata se foieşte în scaun şi, când mă uit la contele Neipperg, constat că are o expresie gravă pe chip.

— Împăratul este un om care se hotărăşte repede, Alteţă. Acum trei zile l-a trimis pe fiul său vitreg, Eugène de Beauharnais, la ambasada noastră de la Paris, pentru a vă cere mâna. Ambasadorului i s-a spus că trebuie să accepte oferta numaidecât, altfel riscăm să îl supărăm pe împărat... foarte rău.

Inima începu să-mi bată mult prea repede sub mantie.

— Aşadar, ce spuneţi?

Metternich îi aruncă o privire tatei înainte să vorbească.

— Că oferta a fost acceptată, Alteţa Voastră.

Încăperea se înceţoşă. Decoraţiunile de perete chinezeşti, făcute din hârtie de orez albastră, căpătară o nuanţă albicioasă. Sigi îşi îndesă boticul în braţul meu şi senzaţia nasului rece pe piele mă ajută să-mi recapăt concentrarea.

— Maria, începu tata, şi durerea din vocea lui era copleşitoare. Rămâne decizia ta...

— Dar înţelegeţi, interveni repede Metternich, că este o decizie însoţită de consecinţe dintre cele mai dramatice.

Vrea să spună că, dacă refuz, tata îşi va pierde coroana. Dacă refuz, opt sute de ani de domnie ai dinastiei de Habsburg-Lorena se vor sfârşi din capriciul unei fete de optsprezece ani. Şi totuşi, tata mă lasă să aleg.

Niciodată nu l-am iubit mai mult decât în această clipă.

Am privit chipurile celor adunaţi în încăpere, apoi masa lungă de consiliu, care strălucea în nuanţe de roşu şi auriu sub candelabre. Nu mi-aş fi imaginat că acesta va fi locul în care se va decide căsătoria mea. Mi-am imaginat că se va întâmpla în biroul liniştit al mamei mele, sau pe terasa de est, cu plafonul împodobit de fresce cu îngeri.

— Alteţă, avem nevoie de răspunsul vostru, spuse Metternich. „Pentru că mâine, vom avea fie o nuntă, fie un război.”

Mama mea vitregă era palidă şi, lângă ea, Adam Neipperg arăta de parcă ar fi vrut să omoare pe cineva. Însă nu-mi puteam îngădui luxul de a mă gândi la nici unul dintre ei. Îmi cunoşteam îndatoririle faţă de tata şi faţă de regat. Ochii îmi ardeau şi, cu toate că simţeam cum mi se revolta stomacul, m-am forţat să spun:

— Da.

Metternich se apleacă în faţă.

— Da pentru ce, Alteţă?

— Pentru...

Trag adânc aer în piept.

— Pentru căsătoria cu împăratul Napoleon Bonaparte.

Urmă un moment de tăcere în care toată lumea înţelese ce s-a întâmplat. Apoi au început să vorbească toţi odată. Adam Neipperg, care mi-a fost atât de drag de la întoarcerea din campania împotriva lui Napoleon anul trecut, lovi cu pumnul în masă şi strigă:

— Eu mă opun cu vehemenţă!

— Nu ai la ce să te opui, i-o întoarse Metternich, şi cei doi bărbaţi se ridicară de pe scaune.

Însă Metternich nu este un adversar pe măsura lui Adam, care este opusul prinţului din toate punctele de vedere. La cei treizeci şi patru de ani ai săi, Adam cunoaşte mai mult războiul decât pacea. A făcut parte din blocada de la Mainz, iar la Dolens, după ce ochiul drept i-a fost străpuns de o baionetă, a fost considerat mort şi lăsat pe câmpul de luptă. În ciuda rănilor, şi-a revenit şi acum poartă un petic de mătase deasupra ochiului. Nu există femeie în toată Austria care să nu fi auzit de faptele de vitejie ale lui Adam, aşa că, în clipa în care se aplecă peste masă, Metternich dădu înapoi.

— Ajunge! spuse tata şi, când văzu că nu îl aude nimeni, strigă: *Ajunge*!

Amândoi bărbaţii se aşezară, iar eu evitai privirea lui Adam.

— Întrunirea se suspendă. Răspunsul a fost auzit şi nimeni nu trebuie să vorbească despre asta. Conte Neipperg, prinţe Metternich... vă rog, rămâneţi.

Ceilalţi bărbaţi şi-au împins scaunele în spate, pregătindu-se să se retragă, şi când mama mea vitregă se ridică la rândul ei, tata îi puse o mână pe braţ.

— Ar fi mai bine să rămâi aici. Pentru Maria, adăugă.

Am privit cum se golea încăperea şi, când nu am mai rămas decât noi cinci, totul deveni dintr-odată real. Nu voi fi niciodată regentă pentru fratele meu, Ferdinand. Cine ştie cui îi va reveni această sarcină, însă eu nu voi fi aici ca să-l îndrum. În loc de asta, trebuie să mă mărit cu bărbatul care ne-a jecmănit regatul şi care a măcelărit mai bine de trei sute de mii de soldaţi austrieci, un bărbat al cărui gust pentru extravaganţă, cruzime şi lipsă de rafinament sunt cunoscute în întreaga Europă. Am lăsat capul în jos şi m-am uitat la Sigi, iar lacrimile mele îi udară blana.

— Maria, începu tata, şi acum vedeam cât este de palid şi de tras la faţă; se lupta cu această hotărâre de două zile. Vreau să ştii că nu putem face absolut nimic.

Dar vorbele sunt de prisos şi nu-mi oferă nici o alinare.

— Da. Înţeleg.

— Orice ai nevoie, orice vrei să iei cu tine în Franţa, vei primi.

Îmi înghit durerea şi încerc să par recunoscătoare.

— Mulţumesc.

— Curtea Franţei este cu totul altfel decât cea a Austriei, mă avertiză tata. Prinţul Metternich îţi poate explica...

— Totul! se grăbi să intervină prinţul, şi îmi dau seama că, dintre toţi cei cinci prezenţi, el era singurul entuziasmat.

Mă întreb care a fost contribuţia lui la această căsătorie şi în ce măsură ar fi posibil ca tata să caute şi să găsească în conturile prinţului o sumă frumuşică din partea francezilor, în semn de recunoştinţă.

— În următoarele trei luni...

— Atunci trebuie să aibă loc căsătoria? l-am întrebat.

— Da, dar mai întâi va avea loc o ceremonie aici.

— Apoi, prinţul Metternich şi contele Neipperg te vor însoţi până la graniţă, îmi explică tata, şi o a doua ceremonie va avea loc la Paris.

Inima îmi bate nebuneşte.

— Dar divorţul lui...

— Va fi anunţat mâine. Acest contract va fi făcut public înainte de Anul Nou.

Atunci, mai există speranţă! Poate că, în trei luni, împăratul francez o să se răzgândească. Poate că o să găsească o rusoaică mai pe gustul lui. Însă tata îmi citi gândurile şi clătină din cap.

— Maria, împăratul acesta nu e ca mama ta.

Care se putea răzgândi de trei ori pe zi.

— Vrea să se căsătorească cu strănepoata Mariei Antoaneta.

Mă consideram norocoasă să fiu prinţesă de Habsburg. M-am înşelat.

— Va dori să vă schimbe numele, mă avertiză prinţul Metternich. Împărăteasa Joséphine a fost cândva Rose de Beauharnais. Şi va dori să vă aleagă ţinutele, continuă prinţul. Este foarte atent când vine vorba de femeile lui...

— Asta e ridicol! strigă Adam Neipperg, şi durerea pe care am simţit-o în inimă era de nesuportat.

Nu-l voi mai strânge niciodată în braţe, nu-i voi mai atinge nicicând chipul şi nu-mi voi mai trece degetele prin părul lui.

— Ce importanţă are cum se îmbracă?

— Poate că nu are, spuse Metternich, cu superioritate, dar nu sunt regulile mele. Dacă nu-ţi plac, îţi sugerez să vorbeşti cu împăratul Franţei.

— Cel puţin mi se va permite să mă spăl?

Metternich oftă şi fu prima oară când zării o umbră de compasiune pe faţa lui.

— Va fi un bărbat dificil de mulţumit, Alteţa Voastră. Este încăpăţânat, gelos şi plin de ambiţii. Dar este totodată un vizionar. Asta ar trebui să conteze.

Dar nu conta.

În holul din faţa Camerei de Consiliu, Adam rămase după ce toţi ceilalţi plecară.

— Poţi să refuzi, îmi şopti el la ureche, ceea ce mă făcu să mă emoţionez, deoarece însemna că, din punctul lui de vedere, merit să pornească un război pentru mine.

— Nu sunt Elena din Troia, i-am spus. E vorba de coroana tatălui meu. Imperiul Austriei înseamnă totul pentru el.

— Şi nu există nici un motiv să credem că nu îl va păstra.

— Cu excepţia Tratatului de pace de la Pressburg şi de la Schönbrunn, i-am răspuns, amintindu-i de cele două înfrângeri suferite în faţa „Noului Alexandru”.

— Crede-mă, Maria...

Se întinse să-mi ia mâna şi am roşit când l-am auzit folosindu-mi numele de botez.

— Eu şi tatăl tău vom veni după tine.

Dar nu trebuie să mă încred în astfel de promisiuni. Săptămâna viitoare voi împlini nouăsprezece ani şi, aproape sigur, toate aniversările viitoare mi le voi petrece în Franţa. Am înghiţit în sec.

— Mulţumesc, Adam.

— Nu este o promisiune în vânt, îmi spuse. Vom veni după tine.

Îmi strânse mâna.

— Este un jurământ.

CAPITOLUL 5

PAULINE BONAPARTE, PRINŢESĂ BORGHESE

Palatul Tuileries, Paris

> „Pauline Bonaparte era atât de frumoasă pe cât poate fi o femeie... Era îndrăgostită doar de propria persoană şi singura ei preocupare era plăcerea.”
>
> Prinţul Metternich, om de stat austriac

Mă aplec înspre oglindă şi mă minunez că nimic din durerea pe care o simt nu mi se citeşte pe faţă. Am crampe la stomac încă de la ivirea zorilor şi, deşi doctorii insistă că de vină este „excesul de pasiune nocturnă”, eu ştiu că nu e aşa. Este mai mult. Dar, bolnavă sau nu, voi arăta splendid în această seară.

Mi-am aranjat părul în jurul feţei încercând să-mi imaginez cum îmi va sta cu coroana Joséphinei, odată ce fratele meu va recunoaşte că eu ar trebui să fiu regină. Desigur, va trebui modificată. Sau poate că voi folosi coroana egipteană pe care mi-a dat-o. Nu mi-ar plăcea să fiu văzută în ceva purtat de ea mai înainte, deşi diamantele şi safirele mi s-au potrivit întotdeauna.

— Ce părere ai? M-am întors spre Paul şi am ridicat două rochii, una albastru-azur, cealaltă de culoarea aprinsă a cireşei.

— Cea albastră, îmi spuse. Nu este un bal.

Am aruncat rochia albastră pe comodă şi mi-am pus-o pe cea roşie; e mai festivă.

— Te înşeli, să ştii. Se va dansa în seara asta. Am trimis invitaţii.

Şambelanul meu credea că Joséphine poate reuşi imposibilul. Dulcea, încântătoarea de Joséphine! A mai fost oare la fel de dulce atunci când i-a pus coarne fratelui meu, în prima săptămână după căsătorie, când s-a culcat cu locotenentul ăla, Hippolyte Charles? Şi a mai fost încântătoare când a descoperit că îl minţise în legătură cu datoriile ei, an după an? Mi-a distrus relaţia cu Fréron şi el încă o mai compătimeşte.

— Cât este ceasul?

Paul mă privea cum îmi pun mănuşile. Mama mă învăţase cum se face încă de la opt ani: „Începi cu braţul gol, întins" a spus, apoi mi-a arătat cum încet, *foarte încet*, le trag, apoi le scot de pe mână, apoi le trag iar. „Şi dacă nu te privesc toţi bărbaţii din încăpere", a adăugat, „înseamnă că ceva nu faci bine."

Îşi lăsă cartea – *Principele* de Machiavelli, primul dar pe care i-l făcusem – pentru a se uita la pendula din salon.

— Opt fără douăzeci, îmi strigă.

Dumnezeule, totul se va întâmpla peste douăzeci de minute! Inima îmi bătea atât de puternic, încât îmi vedeam pieptul ridicându-se şi coborând prin ţesătura subţire a rochiei. Apoi, un spasm în stomac aproape că mă făcu să mă încovoi de durere. Mă aşezai în fotoliu şi privii în jur. De la stâlpii poleiţi cu bronz până la statuile lui Isis, fratele meu se recrease palatul din Teba aici, pentru mine. Suntem meniţi să fim împreună, iar în această seară, după ce va scăpa de Beauharnaille, îl voi convinge să se întoarcă în Egipt.

Când ceasul a bătut ora opt, Paul mi-a oferit braţul şi am traversat palatul înspre Sala Tronului fratelui meu. Holurile erau pline de demnitari, toţi grăbiţi să prindă cel mai bun loc, asemenea unui şuvoi de diamante şi pene albe. Au sosit aproape o mie de curteni, inclusiv Eugène de Beauharnais şi sora lui, Hortense, cu expresii lamentabile

pe chip. Fratele meu a insistat să fie prezenţi copiii lui Joséphine în această seară. Cu mulţi ani în urmă, l-a făcut pe Eugène prinţ de Neapole, şi pe Hortense, regină a Olandei. Mă îndoiesc că le va retrage titlurile, aşa că ar putea măcar să încerce să pară recunoscători.

— Alteţă!

Ambasadorul Rusiei se înclină adânc în faţa mea şi, lângă el, l-am văzut şi l-am salutat pe guvernatorul Parisului.

În timp ce urcam treptele de marmură, Paul îmi şopti la ureche:

— Uitaţi-vă la sora voastră, regina Caroline.

I-am urmărit privirea până am dat de sora mea mai mică. Vorbea aprins cu un bărbat pe care nu l-am recunoscut şi cei doi urcară apoi scările împreună.

— Cine este?

— Ambasadorul Austriei, spune Paul.

— Ce treabă are cu el?

Dar nu-mi mai poate răspunde. Am intrat în Sala Tronului, împodobită cu tapiserii de catifea roşie şi cu lambriuri complicate, din aur. Aici a fost cândva dormitorul regelui Ludovic al XVI-lea, însă fratele meu l-a transformat în *Salle du Trône.* După barbaria revoluţiei, nu a mai rămas nici măcar un obiect de valoare în Tuileries, fiindcă totul a fost furat sau vândut, fiecare încăpere semănând cu următoarea. Mă întreb câţi dintre curtenii adunaţi îşi dau seama cât de goale erau aceste săli în momentul în care a sosit familia mea. Fratele meu a fost cel care a transformat această ruină în castelul de altădată. Fratele meu a readus cele mai mari comori ale acestei ţări la vechea lor splendoare. Merg mai departe şi, când sunt singura siluetă din uşă, fac semn din cap.

— Alteţa Sa regală, prinţesa Borghese! anunţă ceremonios uşierul.

Întreaga adunare se întoarse şi femeile pufăiră în timp ce traversam încăperea, deschizându-şi dintr-o mişcare evantaiele pentru a bârfi la adăpostul lor. „Mda, daţi-i mai departe, *mes chéries*. Ştiu bine cu ce m-am îmbrăcat, în comparaţie cu voi toate, care purtaţi negru, de parcă am fi venit să asistăm la o înmormântare, şi nu la un act de separare.” Un al doilea uşier apăru pentru a mă conduce la locul meu, în vreme ce Paul mă urmă. Îi simţeam prezenţa asemenea unei umbre credincioase şi, după ce ne-am ocupat locurile în faţa tronului fratelui meu, m-am aplecat spre el şi i-am şoptit:

— Le-ai văzut feţele? Toate femeile astea sunt aproape trecute!

— Nu vă săturaţi niciodată de scandaluri, Alteţă.

Priveam înspre podium, pe care rămăsese acum un singur tron aurit: al lui Joséphine fusese înlăturat. Îmi amintesc noaptea în care dulgherul, Jacob-Desmalter, a fost chemat la palat şi i s-a cerut să creeze ceva cu desăvârşire unic.

— Mătase şi catifea albastră! a spus Napoleon. Şi să fie brodat cu un singur *N.*

— Trebuie să incluzi şi cele trei blazoane ale tale, l-am sfătuit.

Aşa că vulturul uriaş, steaua Legiunii de Onoare şi albinele de aur au fost toate brodate pe ţesătură.

Sala se cufundă în tăcere în clipa în care trâmbiţaşi cu chipurile albe ca varul anunţară apropierea fratelui meu şi a Joséphinei. Am strâns săculeţul de mână cu atâta putere, încât mi-am simţit încheieturile degetelor albindu-se.

— Nu uitaţi să respiraţi, mă sfătui Paul.

E adevărat. Nu vreau ca fratele meu să mă vadă roşie la faţă când mă va privi de pe tron. De paisprezece ani mă pregătesc pentru acest moment şi nu voi lăsa culoarea tenului să distrugă totul. Şi apoi, iată-i! *Dumnezeule, cât*

de palidă este Joséphine! Era extrem de respingătoare. În timp ce îşi ocupa locul lângă fratele meu, arăta de parcă mai avea puţin şi leşina. Preţ de o clipă, aproape că mi-a părut rău pentru ea – a venit în faţa a o mie de oameni pentru a-şi preda coroana. Trebuie să fie cumplit. Apoi am studiat-o mai îndeaproape; şi-a cumpărat o rochie nouă pentru ocazie, iar diamantele alea din păr nu au fost ieftine. Fără îndoială că o va lăsa să le păstreze.

— Devotaţilor mei copii vitregi, spuse fratele meu, le sunt profund recunoscător. Eugène şi Hortense sunt ca şi copiii mei...

Zău! Dacă aşa ar sta lucrurile, n-ai mai intenta acum divorţ.

— Dumnezeu îmi este martor că această hotărâre mi-a frânt inima, continuă fratele meu.

Poate să mintă de îngheaţă apele, atunci când vrea.

— Am găsit curajul de a face acest gest numai din convingerea că serveşte interesului suprem al Franţei.

Se aud murmure în mulţime.

— Faţă de devotamentul şi tandreţea mult-iubitei mele soţii nu am decât recunoştinţă. Mi-a înfrumuseţat paisprezece ani din viaţă, iar amintirea acestora va rămâne pentru totdeauna în inima mea.

Mă gândeam să aplaud, însă nimeni nu schiţă nici un gest, aşa că m-am stăpânit.

Apoi fratele meu face un pas în spate şi Joséphine îi ia locul în centrul podiumului. Acum sala se cufundă într-o tăcere deplină. Auzeam doar foşnetele rochiilor femeilor şi respiraţia îngreunată a bătrânilor din spatele meu.

— Cu permisiunea iubitului şi augustului meu soţ, începu ea, îi ofer cea mai mare dovadă de devotament pe care o soţie i-a dat-o vreodată unui soţ...

Sala o aşteptă să continue, să spună cuvintele pe care le-a repetat cu siguranţă de zeci de ori înaintea acestui

spectacol, însă Joséphine începu să tremure violent. Tăcerea fu sfâşietoare, până când Joséphine îşi strecură degetele în sacul de mână, de unde scoase o hârtie împăturită.

— Monsieur Moreau!

Incredibil, fratele meu îl chemă cu degetul pe şambelanul meu. Voia ca Paul să citească restul discursului Joséphinei!

Ştiam că fratele meu îl stimează foarte mult pe Paul, dar aşa ceva nu s-a mai pomenit. Am privit spre bărbaţii care stăteau cel mai aproape de mine şi l-am văzut pe actorul Talma îmbrăcat într-o haină din catifea roşie şi pantaloni din caşmir alb. Pentru Dumnezeu, de ce nu-i cere lui să se dea în spectacol pentru ea?

Îmi doream din tot sufletul ca Joséphine să-şi vină în fire, însă Paul începu să vorbească în locul ei.

— Împărtăşesc la rându-mi toate sentimentele împăratului în momentul în care consimt dizolvarea unei căsnicii care, de acum înainte, reprezintă un obstacol în calea fericirii Franţei, privând-o de binecuvântarea de a fi într-o zi guvernată de către descendenţii acestui mare om, în mod evident ridicat de Providenţă pentru a şterge răul unei cumplite revoluţii şi pentru a reînvia semnificaţia altarului, a tronului şi a restabili ordinea socială.

M-am uitat fix la Joséphine. Era şansa ei de a oferi un spectacol pe care curtea să nu îl uite niciodată, şi ea ce face? Cedează rolul altcuiva.

— Însă recăsătorirea lui nu va schimba în nici un fel ceea ce simt în inima mea. Împăratul va găsi întotdeauna în mine cel mai bun prieten. Ştiu cât de mult îl îndurerează acest gest, dictat de politică şi de interese superioare, însă ne găsim amândoi consolarea în sacrificiile pe care le facem pentru binele ţării noastre. Mă simt onorată să îi pot

da cea mai mare dovadă de dragoste şi devotament care a fost oferită vreodată pe Pământ.

E o imbecilă.

Sunt semnate actele de divorţ, după care nimeni nu ştie ce să facă. Să vorbească? Să păstreze o tăcere demnă? În timp ce îşi scrie numele, fratele meu rupe pana, şi se aude un murmur nervos până când îi este adusă alta nouă. Undeva, în spatele meu, aud o femeie plescăind şi şoptind:

— Un semn, evident.

Însă când fratele meu înmoaie pana cea nouă în cerneală şi termină de semnat, nimeni nu îndrăzneşte să vorbească. Un bubuit puternic de tunet se aude de afară şi curtenii privesc spre fratele meu, aşteptând să li se spună ce să facă.

— Pentru binele Franţei! anunţă Napoleon cu voce tare şi toată lumea repetă după el.

În timp ce lumea începu să se îndrepte spre uşi, Talma clătină din cap.

— Incredibil!

— Nu-i aşa?

Nu m-am putut abţine să nu zâmbesc. Dumnezeule, orice se poate întâmpla acum! Şi, începând cu această zi, Napoleon va căuta susţinere în sânul adevăratei sale familii. Ştie deja că aş fi o regină ideală... Însă, când l-am văzut pe Napoleon luându-i mâna lui Joséphine, inima mi se opri în piept.

— Doar nu are de gând să o conducă la apartamentele ei?

Talma mă priveşte fix.

— De ce nu?

— Fiindcă au divorţat!

Scoase un sunet gutural.

— E greu de observat diferenţa.

— Sper că nu insinuezi că ceva este nepotrivit, am spus, uitându-mă după Paul în mijlocul nebuniei din jur.

— Sigur că nu. Dacă voi divorţa vreodată, voi avea grijă să fie un spectacol de proporţii, cu masă, dans şi cel puţin o mie de invitaţi.

— Nu mi se pare amuzant.

„Unde naiba este Paul?”

— Nu?

Zâmbi, şi îmi era imposibil să-i rezist când făcea asta.

— Dacă îţi cauţi şambelanul, este acolo, cu ambasadorul Austriei.

— Şi de ce este Domnia Sa atât de populară astăzi?

Talma mă privi ca şi cum nu i-ar fi venit să creadă.

— Este cel mai bine cunoscut secret din Paris, spuse el. Fratele tău se va căsători cu o prinţesă austriacă. Discuţiile s-au finalizat în această dimineaţă.

CAPITOLUL 6

PAUL MOREAU

Palatul Tuileries, Paris

> „S-au făcut mii de speculaţii neîntemeiate în legătură cu motivele împăratului de a rupe legătura pe care o încheiase în urmă cu cincisprezece ani... Gestul a fost pus pe seama ambiţiei lui de a se alia cu o familie cu sânge regesc; şi răuvoitorii au fost încântaţi să anunţe în gura mare că, din aceste considerente, le-a sacrificat pe toate celelalte.”
>
> Ducele de Rovigo

Încercam să fredonez o melodie, pentru a înveseli atmosfera, însă până şi vremea părea să fie de partea conspiratorilor. Rafalele de ploaie au bătut în ferestre întreaga zi şi tunetele au făcut-o pe Aubrée să se ascundă chelălăind sub pat, astfel încât, chiar dacă Pauline ar fi fost într-o dispoziţie veselă, ar fi sfârşit oricum prin a se enerva.

— Nu-mi voi reveni niciodată după asta, Paul. Niciodată.

Prinţesa stătea întinsă în şezlongul ei preferat, îmbrăcată într-o rochie mai potrivită pentru o gală decât pentru o zi petrecută în casă.

— Doriţi să comand să ni se mai aducă nişte *granadilla*?

Era băutura ei preferată în Haiti, comandată chiar de împărat o dată la o lună, pentru plăcerea ei.

— Sigur că nu! Ţi se pare că pot să beau?

— Alteţa Voastră a băut ceai azi-dimineaţă.

Îmi ignoră răspunsul.

— Ai trimis după doctorul Corvisart?

— Acum o oră.

— Şi atunci unde naiba este?

M-am uitat la ea pe deasupra cărţii. Nu îi răspund când ţipă. Asta e greşeala pe care o fac amanţii atunci când încearcă să poarte discuţii raţionale cu ea în momentele în care este complet iraţională. Însă prinţesa Borghese este, de asemenea, o femeie a marilor pasiuni. Când iubeşte, o face din toată inima. Şi când urăşte...

— A făcut-o dinadins, spuse, odihnindu-şi capul pe perna de satin. A vrut să fiu ultima care află.

Am surprins-o tresărind şi mă întreb dacă este o suferinţă reală sau imaginară.

— Chiar credeţi că împăratul gândeşte în felul acesta?

— Nu gândeşte deloc! strigă. De-asta a ales o austriacă botoasă să fie viitoarea împărătească a Franţei. Şi eu am aflat ultima! Presupun că ştii deja unde s-a ascuns în aceste ultime trei zile?

Nu aşteptă să-i răspund.

— La Versailles. Caroline a spus că s-a întors azi-dimineaţă şi nu a vrut să vadă pe nimeni altcineva în afară de tine.

Pauline mă privea din şezlongul ei şi acuzaţia era evidentă.

— Ţi-a spus că o vrea pe austriacă, nu-i aşa?

— Da.

— Şi ai ţinut ascuns amănuntul ăsta faţă de mine?

— M-a rugat să păstrez tăcerea.

— Sunt sora lui! strigă, iar loialitatea ta este faţă de mine.

— Chiar mai presus de loialitatea faţă de împăratul Franţei?

Îşi apăsă mâna pe stomac, dar mi-am dat seama că, de data asta, orgoliul ei era cel care o durea.

— Daţi-mi voie să vă citesc din Ossian, i-am sugerat.

Fiindcă nu protestă, m-am dus la bibliotecă şi am ales din raft operele bardului scoţian orb. Coperta de piele era uzată şi până şi paginile erau şterse. *Cath-loda,* începui şi, când am ajuns la versul ei preferat, „Frumos răsare raza dinspre est”, Pauline începu să recite împreună cu mine.

— „Strălucea deasupra oraşului Lochlin, distrus, în mâna regelui. Din peştera ei ieşi preafrumoasa fiică a lui Torcul-torno. Îşi adună părul răvăşit de vânt şi cântul şi-l înălţă sălbatic.”

Apoi se opri şi rosti din nou numele regelui:

— Torcul-torno.

— „Cel încătuşat de vârstă”, îi răspunsei, folosind cea mai bună descriere a poetului.

— E un nume ciudat, nu-i aşa? mă întrebă.

Văzui că gândul îi alunecă spre altceva, aşa că am lăsat cartea de-o parte.

— Aproape la fel de ridicol ca Maria Lucia.

Oftez.

— Ce? Îţi dai seama că va trebui să îl schimbe cu un nume francez.

Deja încep să o compătimesc pe noua împărătească.

— Şi ştii ce mi-a mai spus Caroline?

Şopti, deşi în salon eram doar noi doi.

— Îi dă Palatul Élysée Joséphinei. Asta pe lângă Château de Malmaison. Şi poate să păstreze titlul de împărătească! Vreau să-i văd faţa târfuliţei din Viena când o s-audă asta.

Se lăsă pe pernă.

— Du-te! îmi spuse.

Era cea mai tragică figură din întreg imperiul, zvârcolindu-se ca şi cum durerea ar fi reală.

— Fratele meu te-a chemat în biroul lui la ora douăsprezece, dar vreau să ştiu tot ce o să-ţi spună despre ea. Se ridică în capul oaselor. *Totul!*

Am părăsit apartamentele prinţesei mele şi am observat numaidecât schimbarea. Nu mai răsună râsete pe coridoare, iar chipurile curtenilor sunt trase şi îngrijorate. Deşi Pauline are o listă nesfârşită de doleanţe (Reproşuri? Nemulţumiri?) în ceea ce o priveşte pe fosta soţie a fratelui ei, poporul francez a crezut întotdeauna că Joséphine este talismanul lui, cea care îi poartă noroc pe timp de pace sau de război. Toată lumea ştia că a făcut donaţii săracilor şi a fondat spitale pentru bolnavi şi, înainte de fiecare bătălie, era văzută în genunchi la Notre-Dame, rugându-se pentru soldaţi. Până şi parizienii, care sunt zgârciţi cu laudele, o numeau *Madame Victoire*.

— Este un semn rău, auzii o voce de femeie. A plecat pe furtună, şi ploaia nu s-a mai oprit de atunci.

— Ai văzut cum plângeau domnul Eugène şi doamna Hortense? Bonaparte e singurul tată pe care l-au cunoscut.

— O soţie de nouăsprezece ani, şi Habsburgă pe deasupra!

În faţa biroului împăratului, doi soldaţi purtau o conversaţie asemănătoare. I-am recunoscut pe amândoi. Dacian, care este înalt şi plăcut de femei, mi-a fost prieten bun când am sosit la Paris, explicându-mi eticheta de la curte. François m-a învăţat scrima. De cum m-au văzut, mi-au zâmbit.

— Paul!

Dacian mă bătu prieteneşte pe spate.

— Împăratul este înăuntru?

— Este cu secretarul lui şi cu contele de Montholon.

Dacian privi în jur. Când se asigură că holul este gol, îmi şopti la ureche:

— Chiar e adevărat că o să se însoare cu o austriacă?

— Strănepoata Mariei Antoaneta? se amestecă şi François.

Am dat din cap, aprobator.

— Am auzit că împăratul l-a trimis pe fiul lui vitreg, pe Eugène, la ambasadorul Austriei ca să încheie afacerea. Îţi imaginezi cum e să-l trimiţi pe fiul fostei tale soţii ca să ceară mâna unei alte femei?

Nu. Pe de altă parte, aşa ceva nu s-ar fi întâmplat niciodată în Haiti. Oricât de înapoiaţi s-ar spune că suntem, nu ne căsătorim şi nu divorţăm în joacă.

— Nu e normal, continuă François. A fost *Madame Victoire.* Ţinteşte prea sus cu nunta asta cu o prinţesă Habsburgă.

— Haide, îl întrerupse Dacian. Trebuie să te anunţăm.

Poate şi-a dat seama că e o conversaţie mai degrabă potrivită pentru grădini sau pentru grajduri. Deschise larg uşile duble şi numele meu răsună în biroul împăratului.

În clipa în care am intrat mi-am văzut imaginea în oglinzile de argint, de unde mă privea un bărbat înalt, cu cizme negre de călărie şi epoleţi auriţi, pe jumătate francez, pe jumătate haitian, cu ochi verzi şi piele închisă la culoare, un bărbat căruia nimeni nu i-ar putea găsi locul. Nu am avere considerabilă, nu am un nume de familie care să îmi asigure o poziţie, însă nimic din toate astea nu contează la această curte.

— Paul! strigă împăratul din cealaltă parte a încăperii, şi am putut citi dezamăgirea pe chipul contelui de Montholon, aceasta fiind, de altfel, stratagema preferată a lui Napoleon.

— Sincerele mele scuze, îi spuse Napoleon contelui. A sosit şambelanul meu preferat. Va trebui să continuăm această discuţie cu altă ocazie.

Contele se ridică din scaun şi îmi aruncă o privire nimicitoare. Dar este gluma lui Napoleon, nu a mea. Îi

place să trimită la plimbare membrii Vechiului Regim pentru a primi în audienţă un om de rând.

— Maiestate!

M-am înclinat în faţa împăratului şi acesta se opri din mers doar atât cât să îmi zâmbească.

Nu avea aerul unui bărbat care tocmai a divorţat de soţia lui şi a pus pe jar un imperiu întreg. Părul negru îi fusese atent pieptănat şi purta haina preferată, de catifea roşie brodată cu fir de aur.

— Ai aflat?

Sunt convins că vorbea despre arhiducesa Maria Lucia, dar sunt precaut.

— Maiestate?

Ochii lui cenuşii privesc ţintă într-ai mei.

— Chiar nimeni nu vorbeşte nimic?

I-am aruncat o privire tânărului secretar, Méneval, care îi stă alături lui Napoleon de ani de zile. Este un bărbat frumos, înalt şi zvelt, cu părul des şi negru şi ochi căprui. Fiecare decizie importantă pe care a luat-o, împăratul i-a dictat-o mai întâi lui Méneval. Undeva în palat există mii de pagini umplute cu listele lui – instrucţiuni detaliate pe care împăratul are nevoie să le scrie la două, uneori trei dimineaţa. Méneval, aflat în spatele biroului, lăsă jos pana şi închise ochii. E foarte posibil să fie prima pauză pe care o ia de azi-dimineaţă, din clipa în care a sosit împăratul.

— Maiestatea Voastră se referă la posibilitatea unei căsătorii cu Austria? întreb precaut.

Napoleon râse triumfător.

— Aşadar, se vorbeşte!

Asta îşi doreşte. Mai mult decât averi, sau femei, sau chiar putere, cei din familia Bonaparte tânjesc după faimă.

— Spune-mi, îmi ceru apropiindu-se. Ce se spune?

L-am privit cu atenţie, însă nu-mi puteam da seama unde vrea să ajungă cu aceste întrebări.

— Se spune că va avea loc o nuntă în anul ce vine, i-am răspuns cu sinceritate. Posibil chiar în martie.

Preţ de câteva clipe rămase tăcut, prelungind în mod intenţionat suspansul. Apoi întinse mâna şi mă prinse de braţ.

— Eşti prima persoană care îmi spune asta. Eram sigur că există zvonuri, dar îţi închipui că şambelanii mei îmi spun ceva? întrebă furios. Proprii mei soldaţi îmi ascund adevărul.

Păstrez o expresie neutră. A existat un timp când nici unul dintre soldaţii lui nu a vrut să fie cel care să-i spună că Joséphine îi punea coarne cu unul dintre servitorii lui. Încă se mai gândeşte la această trădare.

— Până şi Méneval! strigă Napoleon, şi ochii secretarului se deschiseră dintr-odată. Face pe neştiutorul, măgarul! Dar eu ştiu că la curte se vorbeşte. Ce se spune despre ea?

Că este o soţie care îi va aduce ghinion, la fel ca ilustra ei mătuşă. Că este o Habsburgă şi nu ştie nimic despre francezi. Şi că va împlini nouăsprezece ani, şi ce poate şti la această vârstă despre conducerea unui imperiu? Însă nu îi spun nimic din toate astea. Nu îl mint, doar omit.

— Se spune că are înclinaţii muzicale. Cântă la pian...

— Şi la harpă, adăugă el. Altceva?

Îmi repet în minte conversaţia cu ambasadorul Austriei, prinţul Metternich.

— Are talent la limbi străine. În afară de germană, care este limba ei maternă, vorbeşte franceza, italiana, engleza, latina şi spaniola. În plus, mai şi pictează.

— În acuarelă şi în ulei, aprobă Napoleon, dând din cap.

A făcut cercetări, a planificat această căsătorie ca pe o nouă campanie.

— Dar, adăugă el apăsând cuvintele, există ceva mai important decât toate astea.

Nu pot să mă gândesc la nimic ce aş fi putut rata. Frumuseţea ei? Se spune că este înaltă şi dolofană.

— Străbunica ei a avut douăzeci şi şase de copii, spuse el în cel mai vulgar mod cu putinţă. Iar mama ei treisprezece.

— Aşadar este fertilă.

— Un pântec gata de rod! Voi avea un copil cu ea până la sfârşitul anului. Iar pentru asta, va fi cea mai răsfăţată soţie din Europa.

Mă duse în fundul biroului, unde erau aranjate cincisprezece cufere, fiecare pe jumătate plin, cu capacele ridicate.

— Méneval, vino! strigă împăratul. Dă-mi lista!

Méneval scoase la iveală o hârtie lungă şi împăratul o examină preţ de câteva clipe, cu ochii mijiţi. O cută adâncă îi apăru între sprâncene.

— Ţi-am cerut să scrii mai mare. Ultima oară când am văzut lista asta, ţi-am spus să pară mai lungă.

— Dar este, Maiestate. Nu sunt sigur...

— Atunci când nu eşti sigur, răcni împăratul, întreabă-mă pe mine! Pleacă.

Méneval rămase înmărmurit, fără să scoată un cuvânt. Apoi, dintr-o singură mişcare – atât de rapidă, încât mă luă şi pe mine pe nepregătite –, împăratul îşi scoase pălăria şi îl lovi pe secretar peste faţă.

— Pleacă! Poţi să dormi în apartamentele tale la fel de bine ca pe biroul meu. Ne vedem diseară.

Méneval făcu o plecăciune rapidă şi vocea îi tremură atunci când răspunse:

— Cum doriţi.

Îl priveam îndepărtându-se şi mă întrebam ce-aş face eu dacă împăratul ar îndrăzni să mă lovească.

— Bărbatul ăsta nu mai e în stare să se gândească decât la curva aia cu care s-a însurat, spuse împăratul de îndată ce se închiseră uşile.

Se referă la femeia care a refuzat să se culce cu Napoleon, deşi acesta i-a dăruit o broşă cu rubine şi cercei cu diamante. E un lucru ştiut la curte că împăratului îi plac femeile căsătorite. Reprezintă o provocare mai mare, după părerea lui, şi rareori implică vreo răspundere.

— Cu o femeie măritată nu ai niciodată parte de scene penibile, mi-a spus odată. Nu trebuie să o convingi să plece dimineaţa sau să dispară în mijlocul nopţii, după ce ţi-ai terminat treaba cu ea.

Căci aşa îi plac lui Napoleon cuceririle: expeditive, convenabile, dar, cel mai important, umilitoare pentru bărbaţii care pierd.

— Ei, ce părere ai? mă întrebă, arătând spre cuferele pline cu muselină şi mătăsuri. Să-ţi citesc ce conţin?

Începu cu hainele pe care le comandase. Rochii tivite cu nurcă, pantofi împodobiţi cu hermină, evantaie din pene de lebădă cu mânerele încrustate cu diamante şi rochii de curte atât de extravagante, încât – dacă ar mai fi fost cu putinţă – Maria Antoaneta ar fi roşit la vederea lor. Sunt nenumărate costume de călărie şi şaluri de caşmir. Până şi papucii pentru dormitorul prinţesei şi lenjeria i-au fost alese. Şi mai este, desigur, rochia de mireasă, o creaţie din satin şi hermină atât de elaborată, încât cu siguranţă croitoresele au lucrat la ea mai bine de o lună.

— Dar asta nu e tot, se împăună el, lăsând ce e mai bun pentru final. Uită-te aici!

Mă conduse spre cel mai mare cufăr de lemn, care era umplut aproape până la refuz cu o mulţime de cutiuţe de lemn.

— Bijuterii demne de o împărătească, spuse, deschizând fiecare cutie ca să mă pot minuna de frumuseţea conţinutului.

Un inel cu diamante de mai mult de zece karate montate în aur şi cercei cu rubine atât de grei, încât îi vor sfâşia urechile. Ajunse apoi la parură, un set de cercei, colier şi o tiară pe care viitoarea împărătească le va purta pentru fiecare portret şi la orice sărbătoare naţională. Ridică tiara în dreptul ferestrei, în aşa fel încât diamantele şi smaraldele să reflecte lumina slabă a iernii.

— Trei milioane de franci, îmi spuse mândru.

O asemenea extravaganţă îmi tăie răsuflarea. Era o sumă suficient de mare pentru a retransforma insula Haiti în ţara care a fost înainte ca împăratul să o distrugă. Îndeajuns cât să se plătească daune fiecărei familii care a suferit pierderea unui fiu sau a unei fiice în războiul purtat de împărat pentru a păstra insula Haiti înrobită Franţei. Îmi înghit amarul.

— Nu a mai existat niciodată un asemenea trusou de mireasă, zisei.

— Crezi că va fi impresionată? Sunt Habsburgi, îmi aminti.

Este pentru prima oară când îl văd pe Napoleon nesigur. Omul acesta, care a cucerit zeci de naţiuni, este intimidat de ideea unei fete cu sânge regal.

— Are în spate o tradiţie de opt sute de ani.

— În cazul acesta, va fi mândră să-şi lege viitorul de împăratul Franţei.

— Da.

Napoleon îşi îndreptă spatele, ca şi când ar fi vrut să pară mai înalt.

— Da. Şi Pauline? Cum a primit vestea?

Aşadar pentru asta m-a chemat astăzi aici. Nu pentru a-mi cere o părere despre noile veşminte ale Mariei Lucia,

ci ca să estimeze reacţia mai tinerei sale surori faţă de cea de-a doua soţie.

— Nu este fericită.

— Vrea să se mărite ea cu mine, observă Napoleon, ca şi cum ar vorbi despre una dintre nenumăratele lui amante. Se gândeşte să devină regina Egiptului, iar eu unul să mă încoronez faraon. Îţi poţi imagina?

Privirea lui cenuşie o întâlni pe a mea şi, în loc de furie, pe chipul lui citii amuzament.

— Eşti un om inteligent, Paul. Poţi încerca să ghiceşti ce reacţie ar avea curţile Europei?

— Nu.

Râse.

— Nici eu. Şi totuşi...

A aşteptat să termine propoziţia, însă cuvintele rămaseră suspendate în aer, şi l-am privit îndeaproape pentru a-mi da seama dacă acest „totuşi” ar putea într-adevăr să însemne că s-ar căsători cu sora lui, dacă asta nu ar însemna să provoace un scandal atât de mare.

— Nu vreau să fie geloasă, spuse, în cele din urmă.

Dar bănuiesc că este o minciună. Altfel de ce mi-ar mai arăta parura cu smaralde, rochiile încărcate cu diamante, evantaiele încrustate cu nestemate, când ştie că îi voi povesti absolut totul?

— Pune mare preţ pe părerea ta, continuă. Aşa că am nevoie să îi explici necesitatea de a-şi face apariţia la această nuntă.

Sunt nedumerit.

— Maiestate?

— Va trebui să ducă trena miresei, îmi explică, împreună cu Caroline şi Elisa.

Preţ de câteva clipe, am rămas complet fără cuvinte. I-a înaintat aceeaşi rugăminte atunci când el şi Joséphine au fost încoronaţi la Notre-Dame, iar fiascoul care a urmat

a rămas de poveste. Lumea încă mai râde în spatele uşilor. Surorile Bonaparte au jurat că nu au făcut nimic rău intenţionat, însă nu a existat persoană în catedrală care să nu vadă cât se poate de clar că, în timp ce Joséphine înainta spre altar, toate trei surorile trăgeau de trenă, imobilizând-o pe împărătească. Au ţinut-o atât de strâns şi atât de mult timp, încât Napoleon a fost forţat să se întoarcă pentru a vedea din ce cauză întârzia Joséphine.

— Ştiu la ce te gândeşti, îmi spuse sumbru, dar nu se va repeta spectacolul de atunci. Lumea va vedea familia Bonaparte unită. Şi nu doar familia Bonaparte, ci şi familia Beauharnais.

— Vor asista şi copiii voştri?

Împăratul dădu scurt din cap.

— Eugène vine din Italia, şi i-am spus lui Hortense că ea se va ocupa de garderoba noii mele soţii.

Speram că privirea nu-mi trăda părerea pe care o aveam despre un om care-i ordonă fiicei lui vitrege de douăzeci şi şase de ani să intre în serviciul soţiei sale adolescente la atât de scurt timp după ce a fost forţată să-şi vadă propria mamă dată la o parte. Mi-o imaginez pe Hortense, cu părul ei şaten, tern şi cu ochii ei palizi şi inocenţi. „Da, Maiestatea Voastră.” „Nu, Maiestatea Voastră.” „Desigur, Maiestatea Voastră.” O întreagă viaţă de servitute, mai întâi faţă de dramatica ei mamă, apoi faţă de soţul ei, Louis Bonaparte – ursuzul şi irascibilul rege al Olandei – şi acum faţă de a doua împărătească a Franţei.

— Totul va fi perfect de data asta, îmi spune. O trimit pe Caroline să o aducă pe prinţesă din Austria, iar tu vei fi acolo pentru a-mi raporta ce se întâmplă.

— Maiestate?

Era pentru prima oară când auzeam asta.

— Există altă persoană care să-mi spună adevărul în această curte?

M-am oprit şi m-am gândit.

— Nu.

— Tocmai de aceea am nevoie de tine. Voi lua prin surprindere convoiul vostru la Compiègne. Mă duc acolo chiar mâine, pentru a vedea dacă apartamentele ei au fost redecorate aşa cum trebuie.

— Maiestatea Voastră face foarte multe cheltuieli.

Era o afirmaţie neutră, care putea fi interpretată în orice fel. Dar Napoleon zâmbi.

— Aceasta este căsătoria care mi-a fost destinată. O prinţesă de Habsburg, fertilă ca o iepuroaică. Şi am angajat acelaşi maestru de ceremonii pe care l-au folosit Ludovic al XVI-lea şi Maria Antoaneta.

— Nu vor spune oamenii că aduce ghinion?

— Doar dacă sunt neghiobi! tună Napoleon.

Ochii cenuşii îi erau măriţi, ca ai unui posedat.

— De ce? Asta se spune?

— Nu ştiu, recunosc. Dar când vor auzi despre regele Ludovic...

— Atunci vor şti că este o nuntă clădită pe sacrificii imense. Am plănuit totul, mărturisi. Vor fi artificii şi festivităţi, şi două sute de condamnaţi la închisoare vor fi graţiaţi. Voi renova întreg castelul Compiègne în mai puţin de două luni. Se lucrează la el zi şi noapte.

— Şi ea se aşteaptă la asta?

— Mă aştept eu. Sunt împăratul Franţei.

Da, în ciuda unei revoluţii purtate pentru a pune capăt unor astfel de titluri. Îmi observă ezitarea şi gâtul i se înroşi.

— Ce e?

— Nimic, sire.

— Gândurile care îţi trec prin minte! îmi ordonă. Cuvânt cu cuvânt.

— „Nu titlurile aduc onoare oamenilor”, i-am răspuns, „ci oamenii sunt cei care fac onoarea titlurilor”.

Un citat din Machiavelli.

Se gândi ce legătură ar avea cu el şi înţelese ceea ce vreau să spun. Nu există nimic grandios în titlul lui de împărat, dar pentru că oamenii cred în el, îşi vor frânge spinările construind, decorând şi renovând. Parizienii vor trăi sub robia noii lor împărătese până când noul titlu strălucitor va apărea defăimat în ochii lor. S-a întâmplat cu douăzeci de ani în urmă şi nu există nici un motiv să credem că nu s-ar putea întâmpla din nou.

— „Guvernările oamenilor sunt mai bune decât cele ale prinţilor”, îmi răspunse, tot cu un citat. Asta crezi tu?

— Sunt mult prea tânăr şi lipsit de experienţă pentru a mă putea pronunţa, Maiestate. Dar cred în libertate.

Pufni.

— Desigur! Pentru oamenii din Haiti şi pentru toate coloniile noastre.

— Da, am răspuns cu îndrăzneală. Şi doar printr-o întâmplare mama voastră nu s-a născut sclavă în Martinica.

Urmă un moment de tăcere între noi şi, sub privirea lui străpungătoare, mi se puse un nod în stomac.

— Cândva, credeam că generalul L’Ouverture era cea mai periculoasă ameninţare din Haiti, spuse el. Dar poate că m-am înşelat.

Mă privi în continuare şi mi-am amintit ce i-au făcut francezii generalului când l-au capturat. Apoi, brusc, Napoleon râse.

— Martinica? repetă, lovindu-mă cu mâna pe spate. Tu nu renunţi niciodată, Paul, nu-i aşa?

— Maiestate...

— Eşti într-adevăr convins că, într-o zi, mă vei face să mă răzgândesc. Dar crede-mă – adăugă pe un ton sobru –, cât timp vor mai exista oameni pe acest pământ, se va găsi cineva care să-i înrobească.

— Faptul că există nu înseamnă că este bine.

Întindeam coarda, dar îl aştepta o căsătorie şi era în toane bune. Dacă nu-mi putea asculta argumentele acum, atunci când?

Se gândi în treacăt la cuvintele mele, apoi ridică din umeri.

— Aşa merge lumea, Paul. Fii mulţumit că insula ta este liberă... deocamdată.

Îmi atrase atenţia asupra ultimului cufăr din lemn şi conversaţia noastră luă sfârşit.

— Pentru Joséphine, îmi spuse.

Înăuntru era un set de porţelan scump, de Sèvres.

— Crezi că îi va plăcea?

„Nu la fel de mult pe cât i-a plăcut inelul de logodnă”, aş fi vrut să-i răspund, însă gradul de sinceritate pe care un rege este dispus să-l tolereze nu este mai mare decât al unui om de rând.

— Da. Cred că-i va plăcea mult.

Privirea îi coborî pe o scrisoare de pe biroul lui Méneval. Nu puteam să văd cui îi era adresată, dar puteam vedea data. „17 iulie, 1796.”

— Le-a păstrat pe toate, ştiai?

— Cine, Maiestate?

— Joséphine. Pe asta mi-a dat-o înapoi noaptea trecută. Am fost absolut înnebunit după ea, cândva.

Luă scrisoarea şi, chiar şi după treisprezece ani, cerneala era încă puţin aspră. Împăratul mi-o întinse şi spuse încet:

— Convinge-te singur.

Nu era menţionat numele Joséphinei, însă persoana căreia îi era adresată nu putea fi confundată.

Am primit scrisoarea ta, adorabila mea prietenă. Mi-a umplut inima de bucurie. Îţi sunt recunoscător că te-ai deranjat pentru a-mi trimite veşti. Sper că te simţi mai bine azi. Sunt sigur că ţi-ai revenit. Îmi doresc cu toată sinceritatea să călăreşti; sunt convins că îţi va face bine.

De când ne-am despărţit, sunt în permanenţă deprimat. Fericirea mea este numai alături de tine. Neîncetat retrăiesc în amintire mângâierile tale, lacrimile tale, grija ta plină de afecţiune. Farmecele incomparabilei Joséphine aprind în permanenţă o flacără puternică şi mistuitoare în inima mea. Când voi reuşi oare să mă eliberez de toate grijile şi sarcinile apăsătoare şi să-mi pot petrece tot timpul lângă tine, fără altă preocupare decât aceea de a te iubi, fără alt gând decât fericirea unei asemenea sorţi şi dorinţa de a ţi-o dovedi? Îţi voi trimite calul, însă sper că mi te vei alătura curând. Acum câteva luni credeam că te iubesc, dar de când ne-am despărţit, simt că te iubesc de mii de ori mai mult. Cu fiecare zi care trece de când te-am cunoscut, te ador şi mai mult. Se dovedeşte astfel că maxima lui La Bruyère, cum că „dragostea vine dintr-odată”, este falsă. Orice în natură are propriul său curs şi diferite stadii de creştere.

Ah! Te implor să-mi permiţi să îţi văd câteva defecte. Fii mai puţin frumoasă, mai puţin graţioasă, mai puţin afectuoasă, mai puţin bună, şi, mai ales, nu fi nerăbdătoare şi nu plânge niciodată. Lacrimile tale îmi întunecă raţiunea şi-mi aprind sângele. Crede-mă, nu îmi stă în putere să am un singur gând care să nu fie îndreptat către tine, sau o dorinţă care să nu se lege de tine.

Încearcă să te odihneşti. Însănătoşeşte-te cât mai grabnic. Vino la mine, pentru ca la final, înaintea morţii, să

putem spune: „Am fost fericiţi multe zile”. Mii de sărutări, una chiar şi pentru Fortuna, cu toate nazurile lui.

Bonaparte

Preţ de câteva clipe, nu am ştiut ce să spun. Scrisoarea era incredibil de intimă şi nu ar fi trebuit să fie arătată şambelanului surorii lui.

— Cine... Cine este Fortuna? întreb, în cele din urmă.

— Câinele ei. Era absolut înnebunită după el. Copiii îl aduceau să o viziteze în închisoare, în timpul revoluţiei, îşi aminteşte. Atâta istorie...

Clătină din cap.

— Le-am cerut tuturor curtenilor să o viziteze la Malmaison. Nu va fi niciodată singură, jură Napoleon.

Preţ de-o clipă, fui mişcat de compasiunea lui. Apoi îşi băgă mâna în reverul hainei şi adăugă:

— Mă adoră, Paul. M-aş putea căsători de încă şapte ori, cu orice femeie aş vrea, şi tot va avea nevoie de mine. Asta e important.

Împărătesei, la Malmaison

Decembrie 1809, orele 8 seara

Dragostea mea – te-am găsit astăzi mai slăbită decât ar fi trebuit să fii. Ai dat dovadă de multă putere şi este necesar să-ţi păstrezi în continuare forţele. Nu ar trebui să păstrezi o melancolie atât de funebră. Încearcă să fii liniştită şi, mai mult decât orice, ai grijă de sănătatea ta, care este atât de importantă pentru mine. Dacă ţii la mine, dacă mă iubeşti, trebuie să-ţi păstrezi energia şi să faci eforturi să fii veselă. Nu poţi pune la îndoială constanţa sau grija şi afecţiunea mea. Cunoşti prea bine toate sentimentele pe care le nutresc faţă de tine ca să crezi că aş putea fi fericit când tu eşti nefericită, că pot fi calm

când tu eşti agitată. Adieu, *dragostea mea. Să ai un somn liniştit. Crede-mă că ţi-l doresc.*

Napoleon

Împărătesei, la Malmaison

Marţi, orele şase

Regina din Neapole, pe care tocmai am văzut-o la partida de vânătoare din pădurea Boulogne, unde am doborât un cerb, m-a informat că te-a văzut ieri, la orele unu după-amiaza, şi că arătai foarte bine. Te rog să îmi spui ce faci astăzi. Cât despre mine, sunt foarte bine. Ieri, când te-am văzut, m-am simţit rău. Cred că ieşiseşi la o plimbare. Adieu, *dragostea mea.*

Napoleon

Împărătesei, la Malmaison

Marţi, orele şapte seara

Am primit scrisoarea ta, dragostea mea. Savary îmi spune că plângi întruna. Asta nu e bine. Sper că vei putea să ieşi astăzi la plimbare. Ţi-am trimis ceva de la vânătoare. Voi veni să te văd de îndată ce mă vei informa că eşti dispusă să discutăm şi că eşti pe cale să te întremezi. Mâine, întreaga zi, voi fi ocupat cu ministerele.

Adieu, *dragostea mea. Sunt tot atât de trist pe cât de mohorâtă e vremea. Am avut nevoie să ştiu că eşti liniştită şi că ţi-ai recăpătat stăpânirea de sine. Îţi doresc un somn liniştit.*

Napoleon

Împărătesei, la Malmaison

Joi după-amiază, decembrie 1809

Mi-am dorit să vin să te văd astăzi, dragostea mea, însă sunt extrem de ocupat şi nici nu mă simt foarte bine. Cu toate astea, mă duc la consiliul de cabinet. Te implor să îmi spui cum te simţi. Vremea este foarte umedă şi deloc prielnică pentru sănătate.

Napoleon

1810

CAPITOLUL 7

MARIE-LOUISE, ÎMPĂRĂTEASA FRANŢEI

11 martie, 1810

Am un nume nou. De acum înainte, până la sfârşitul zilelor, voi fi împărăteasa Marie-Louise. Rostesc numele de câteva ori, în faţa oglinzii, încercând să asociez acest nou titlu cu acelaşi chip simplu pe care îl ştiu dintotdeauna. Dar, de câte ori îl spun, realitatea pare şi mai îndepărtată. În câteva minute, tata va trimite un curtean care să mă ia din camerele mele, iar familia mea va merge la Palatul Hofburg, unde mă voi căsători, prin procură, cu împăratul Napoleon. Vreau să mă împac cu acest gând – să mă las impresionată de noua avere şi de noul rang, însă sunt paralizată de groază.

Încerc să-i evit privirea Mariei în oglindă. Stă pe patul meu încă din zori, cu Sigi în braţe. Nu s-a oprit din plâns de când a sosit. Mâine dimineaţă, când voi pleca spre Compiègne, presupun că scena va fi aceeaşi. Va fi nevoie de un efort suprem de voinţă ca să nu cedez nervos în momentul în care voi pleca. Palatul acesta, aceste încăperi, aceşti oameni cu pasiunile şi dorinţele lor familiare – toate au fost ale mele încă de când m-am născut. Şi acum, când fratele meu, Ferdinand, va fi numit împărat al Austriei, nu eu voi fi regenta lui. Altcineva va trebui să îi îndrume paşii, şi cine ştie dacă va fi pregătit pentru ieşirile şi crizele lui. Cel puţin Mariei Carolina îi va fi mai uşor. Va fi ţinută în afara vizorului public şi căsătorită cu discreţie. Privesc portretele de familie de pe perete. Ferdinand, Maria Carolina, Maria, tatăl meu...

Peste douăzeci şi patru de ore, nu îi voi mai vedea pe nici unul, niciodată.

Se auzi o bătaie în uşă şi Sigi scheună. Maria se ridică brusc din pat şi mă cuprinse pe după umeri.

— Răzgândeşte-te! îmi spuse. Nu eşti obligată să te duci.

Pentru prima oară, hotărârea mea începu să se clatine.

— Şi tata să piardă coroana din cauza mea? Ce s-ar întâmpla cu Austria? Ce s-ar întâmpla cu tine?

— Nu ştiu, răspunse Maria cu lacrimi în ochi.

Îmi muşc buza. Eu nu o să plâng. Nu se poate face nimic, şi îl voi distruge pe tata lăsându-l să-mi vadă nefericirea. Nici unul din noi nu şi-a dorit această căsătorie, însă Napoleon a ales, şi numai voinţa lui Dumnezeu i se mai poate pune împotrivă.

Se auzi a doua bătaie în uşă şi, de această dată, am răspuns. Un bărbat în uniforma roşu-aurie a tatei se înclină adânc.

— Maiestatea Voastră, i se adresă Mariei. Alteţa Voastră...

Mă priveşte trist. Până şi pajilor le pare rău de ce se întâmplă.

— Trăsurile sunt gata, spuse încet.

— Aş vrea să îl văd mai întâi pe fratele meu.

— Vă aşteaptă în curte...

— Te rog, adu-l aici. Aş vrea să îl văd înainte să plec. În particular.

Pajul se înclină adânc şi plecă.

— Nu va şti ce să facă fără tine, spuse îngrijorată Maria.

Cum o să-l controleze? Nu ştiu. Mă aşez pe pat şi îi iau mâna Mariei.

— Ai răbdare cu el, am rugat-o. Nu-l lăsa să facă după cum vrea el. Nu poate să mănânce bomboane la micul dejun şi iar bomboane la cină.

— Eu şi tatăl tău vom avea amândoi grijă de asta.

Uşa se deschise încet şi mă ridicai de pe pat.

— Ferdinand.

Avea ochii roşii. Era clar că i se spusese că voi pleca şi că nu mă voi mai întoarce. Mi se rupea inima să îl văd plângând. Îmi luă mâinile într-ale lui.

— Nu înţeleg. Nu... Nu înţeleg.

— Mă mărit, Ferdinand. Soţul meu este împăratul Franţei. Ştii ce înseamnă asta?

— Că vrei să îl iubeşti pe el, şi nu pe mine.

Trăsei adânc aer în piept. Nu aveam să plâng. Dar Maria îşi înăbuşi un suspin şi acum era imposibil să nu plâng.

— Ferdinand, o să te iubesc întotdeauna... fie că sunt în Austria sau în Franţa.

— Dar când o să te întorci?

Privii în ochii lui. Era un băiat atât de frumos! Dacă Dumnezeu l-ar fi binecuvântat şi cu o minte pe măsură... Aşa cum stau lucrurile, cineva va trebui să îi fie mereu alături ca să-l îndrume. Dacă m-aş fi căsătorit cu Adam şi mi-aş fi trăit viaţa la Schönbrunn, acea persoană aş fi fost eu. Dar acum altcineva va îndeplini acest rol. Întinsei mâna ca să îi mângâi părul şi lacrimile lui îmi udară palma.

— Nu ştiu când mă voi întoarce, am spus. Dar poţi să îmi scrii oricând doreşti.

— Pot să te vizitez?

Am înghiţit nodul dureros care mi se ridicase în gât.

— Dacă te porţi frumos.

Dar era o minciună îngrozitoare. Deşi era posibil să circule zvonuri despre încetineala lui mintală şi despre sănătatea lui precară, nimeni nu ştia exact cât de devastatoare sunt atacurile lui de apoplexie. Familia noastră făcuse mari eforturi să le ascundă. A fost destul de dureros pentru tata să îşi vadă un copil suferind, dar când

au început şi crizele Mariei Carolina... Nu este drept. Pe de altă parte, Iisus n-a propovăduit niciodată dreptatea. Doar iertarea şi credinţa.

Am schimbat o privire cu Maria, care era prea tristă ca să poată vorbi.

— Vreau să continui să înveţi cât sunt eu plecată, Ferdinand. Tata se bazează pe tine. Vreau să înveţi bine literele şi trebuie să îmi scrii despre fiecare lucru nou pe care îl înveţi. O să faci asta?

— Da, îmi promise.

— Şi fii îngăduitor cu bucătarii. Nu-ţi pot aduce găluşte cu caise în fiecare dimineaţă.

Îşi luă bine-cunoscuta mutră tristă şi, cu toate lacrimile, am râs. Se auzi apoi o bătaie răsunătoare şi toţi trei încremenirăm. Pajul tatei se întorsese. Şi, de data asta, Adam era cu el.

— S-au adunat cu toţii şi aşteaptă, Alteţa Voastră.

Adam traversă încăperea şi îmi luă mâna.

— Voi avea eu grijă de el, îmi promise.

— Are nevoie de atât de mult ajutor, şi tata nu are răbdare...

— Am eu.

Dintre toţi soldaţii de la Schönbrunn, Adam a fost singurul care şi-a făcut timp să îl înveţe pe Ferdinand să călărească. Şi tot Adam i-a cumpărat primul set de pensule, ca să poată să picteze, la fel ca mine.

Priveam chipul lui Adam şi mă întrebam cum voi reuşi vreodată să trăiesc fără el.

— O să-mi lipseşti atât de mult! i-am şoptit.

La uşă, pajul tatei aştepta, cu privirea întoarsă în altă parte. Iubirea lui Adam pentru mine nu era un secret, şi nu voi fi o mireasă ruşinată în patul lui Napoleon. Bărbatul îşi drese vocea, şi m-am agăţat strâns de Adam.

— E timpul, spuse el cu voce răguşită.

Maria îmi luă braţul şi, dintr-odată, totul deveni aievea. Am străbătut Schönbrunnul, iar curtenii se dădură la o parte de parcă ne-am fi îndreptat spre o înmormântare, şi nu spre o nuntă. Câţiva se înclinară adânc în momentul în care am trecut pe lângă ei. Înţelegeam sacrificiul pe care eram pe cale să-l fac şi faptul că un ordin din partea lui Napoleon nu era întrecut decât de o comandă de la Dumnezeu. Stăpânea întreaga Europă apuseană, de la Roma până în Olanda, şi nici măcar Biserica nu avea putere asupra lui. Mă căsătoream cu un bărbat care fusese excomunicat, cu un împărat care divorţase de prima soţie fără consimţământul papei. Şi dacă Biserica nu îi recunoscuse divorţul, ce însemna asta pentru mine? Tata mi-a spus că îi permisese Joséphinei să-şi păstreze titlul. Aşa că amândouă vom fi numite împărătese.

Când am ajuns în curtea castelului, eram aşteptată de un grup mic şi tăcut. Pe lângă tata şi prinţul Metternich, mai erau şi sora mea, Maria Carolina, care nu vorbeşte niciodată, şi sora mea cea mai mică, Anna, care-şi ţinea în mână ursuleţul şi plângea în blăniţa lui. Până şi fraţii mei mai mici erau prezenţi. Toate chipurile erau solemne, mai puţin al lui Metternich. Dacă va veni cu mine în Franţa, nu mă voi încrede niciodată în el. Niciodată. Poate că nu a aranjat personal această căsătorie, dar într-o zi, după ce îi voi câştiga încrederea lui Napoleon, voi aduce în discuţie numele lui Metternich şi el îmi va spune dacă sfătuitorul tatălui meu a fost cel care a sugerat pentru prima oară o uniune între noi. Sunt sigură de asta.

— Metternich va veni cu noi, spuse tata.

Părea bătrân; pe chip i se citea durerea unei mari pierderi.

— Prinţul ar dori să îţi dea câteva sfaturi.

Am urmat-o pe Maria în caleaşca regală şi Metternich începu prin a ne face complimente amândurora.

— În asemenea zile dificile, femeile din dinastia de Habsburg sunt adevărate exemple de curaj.

Nu i-am răspuns la zâmbet. În clipa în care trăsura se puse în mişcare, i-am spus sec:

— Am auzit că aveţi sfaturi. Vă rog să mi le daţi.

Tata nu mă mustră pentru lipsa de politeţe.

— Ştiu că sunteţi nefericită, începu Metternich. Nu există nimeni în această trăsură, posibil în întreaga Austrie, care să-şi fi dorit această căsătorie. Dar, în ciuda tuturor suferinţelor pe care le-a adus regatului nostru, împăratul Bonaparte a făcut totuşi şi lucruri bune.

Am ridicat din sprâncene şi, cum nu am spus nimic, prinţul a continuat:

— Codul lui Napoleon, de exemplu. Împăratul a creat un set de legi civile care să fie urmate în imperiul său. Sub Vechiul Regim, ceva legal într-un oraş putea fi ilegal în altul. Acum, acelaşi set strict de legi guvernează întreaga Franţă. Are la bază *Corpus Juris Civilis,* scris în secolul al XVI-lea de împăratul Iustinian.

Tata mormăi ceva în barbă şi privi pe fereastră.

— Dar nu i-ai spus partea cea mai bună, interveni Maria, cu o voce rece şi nefirească. Haide, ştii doar! Cum „femeile din ziua de azi trebuie controlate. Se duc unde vor, fac ce vor”. Cum „nu este în spiritul francezilor să lase femeile să fie în avantaj”. Şi asta face parte din Codul lui Napoleon, nu?

— Asta nu are nici o legătură cu Alteţa Sa...

— Nu?

Maria se uită la tatăl meu. Maxilarul lui era încleştat.

— Veţi fi împărătească, îmi spuse Metternich.

A doua împărătească.

Când văzu că nu mă entuziasmez, încercă altă abordare.

— Ştiu ce sentimente are Alteţa Voastră faţă de evrei, având în vedere că doica voastră a fost evreică. Poate vă interesează să aflaţi că împăratul nu numai că a emancipat evreii din Franţa, dar a şi cerut crearea unui stat al evreilor.

M-am aplecat în faţă, deşi n-aş fi vrut.

— Unde?

— În Palestina.

— Şi poate face asta?

— A cucerit Egiptul, îmi răspunse, ca şi cum această victorie mică şi de scurtă durată ar însemna că acum orice este posibil. Poftim, zise, şi scoase din buzunar un medalion mic, de aur, pe care mi-l întinse. De la împărat, pentru Alteţa Voastră.

L-am deschis şi am studiat chipul dinăuntru. Dacă îi semăna – şi probabil că nu –, atunci arăta cu mult mai tânăr decât cei patruzeci de ani pe care îi avea. Artistul îl pictase într-o haină brodată, cu părul negru pieptănat cu cărare într-o parte şi cu ochii cenuşii privind în depărtare. Părea rece, lipsit de emoţii, un bărbat cu mintea preocupată de ţinuturi străine, nu de familie sau de dragoste. Mă gândeam la Adam, ai cărui ochi negri par întotdeauna calzi, chiar şi în desenele în cărbune, şi mi-am dat seama dintr-odată că nu-mi pot stăpâni lacrimile.

— Maria! exclamă tata, dar am ridicat o mână înmănuşată.

— Sunt bine.

Îi aruncă o privire ameninţătoare lui Metternich, dar prinţul nu păru afectat. Pentru el, sunt un cal de luptă care intră în bătălie. M-am născut cu această datorie şi acum o îndeplinesc. Nu contează că iubesc pe un altul sau că

Napoleon e suficient de bătrân cât să-mi fie tată. Imperiul Habsburgic trebuie să dăinuiască.

— Împăratul v-a trimis acest medalion de la Paris, îmi explică Metternich. V-aş sugera ca, atunci când Bonaparte vă va întreba despre el, să îi spuneţi că portretul nu se ridică la înălţimea originalului.

Am făcut ochii mari.

— Este adevărat?

— Sigur că nu.

— Şi atunci de ce să-i spun?

— Fiindcă este foarte orgolios, interveni Maria şi, când m-am uitat de la tata la Metternich, nici unul nu o contrazise.

— Ce? Napoleon este un copil?

— Este un împărat cu un tron nou, spuse tata, precaut. Coroanele vechi nu trebuie niciodată astfel lustruite.

— Dar asta înseamnă şi că veţi fi răsfăţată cu mai multe bijuterii şi blănuri decât orice altă împărătească din Europa, adăugă Metternich.

Faptul că îşi închipuie că acest amănunt mi s-ar putea părea ademenitor arată cât de puţin a reuşit să mă cunoască în aceşti nouăsprezece ani.

— Pictează?

Metternich se încruntă.

— Este împărat, Alteţa Voastră.

— Cel puţin apreciază artele? l-am întrebat.

Metternich se foi în scaun şi mi-am dat seama că începe să devină frustrat. Ce bine ar fi fost să fiu o fetişcană fără nimic în cap, care să se mulţumească cu nişte rochii noi!

— Nu cunosc aceste amănunte, îmi răspunse sec. Însă împăratul a făcut mari pregătiri pentru această nuntă, fără

să se uite la cheltuieli. V-au fost pregătite apartamente noi pentru oprirea de la Compiègne...

— Voi vizita acelaşi oraş în care regele Ludovic a întâmpinat-o pentru prima oară pe Maria Antoaneta?

Nimeni nu îmi spusese asta, şi acum, până şi Maria îşi feri privirea.

— Sper că sunteţi tot atât de superstiţioasă pe cât sunteţi de romantică, îmi spuse sec Metternich.

L-am privit fix ca să-mi dau seama dacă glumeşte, dar era ministrul de externe al tatălui meu, un diplomat uns cu toate alifiile. Am petrecut restul drumului în tăcere, ascultându-l în timp ce îmi povestea despre rutina zilnică a lui Napoleon. Se trezea la şase, şi la şapte bea o cană de apă de flori de portocal. Până la opt îşi citea deja toate scrisorile şi valetul îi termina de pregătit baia. La ora nouă era îmbrăcat şi prezent în birou, unde nimeni nu avea voie să îl deranjeze până la prânz.

— Şi ce face acolo? întrebă Maria.

Metternich îi aruncă o privire tatălui meu.

— Acelaşi lucru pe care îl face şi soţul vostru, Maiestate.

Am scos un hohot de râs, fiindcă am foarte mari îndoieli referitor la acest aspect. Tata nu s-a încuiat niciodată în camerele lui ca să pună la cale cucerirea lumii occidentale. Şi nici nu a călătorit vreodată pe un alt continent ca să-i subjuge popoarele şi să-i jefuiască bogăţiile.

— Răspunde la scrisori, continuă Metternich, făcând abstracţie de izbucnirea mea. Şi îi dictează instrucţiuni secretarului său, Méneval.

— Ce fel de instrucţiuni? întrebă tata.

Ştiam că, fără să vrea, Napoleon îl intriga – un om de rând care, la douăzeci de ani, fusese făcut locotenent-

colonel, şi la treizeci şi şase de ani se încoronase împărat al Franţei.

— Dacă în Palatul Tuileries este nevoie de un scaun nou, el îi alege culoarea. A scris cincisprezece mii de scrisori din cortul lui din Polonia...

— Dar nu a stat acolo decât şase luni! exclamă tata.

— Nimic nu-i scapă. Mai are şi o serie de excentricităţi de care Alteţa Voastră poate ar dori să ţină seama...

Maria îmi susţinu privirea. Dar femeile din dinastia de Habsburg au trecut prin situaţii mult mai grele.

— Pe biroul lui, împăratul ţine figurine, îmi explică Metternich. Nimeni nu trebuie să le atingă. Sunt aranjate într-un anume mod. În timp ce lucrează sau se gândeşte la ceva în birou, hârtiile sunt împrăştiate pe jos. Sunt doar gunoaie, dar nimeni nu are voie să le strângă până la căderea nopţii. Şi orice carte publicată în italiană sau în franceză îi este adusă numaidecât.

— Le citeşte pe toate? întrebă tata.

— Nu tocmai. Pe cele care nu sunt de ficţiune le păstrează. Pe cele de ficţiune, de obicei, le arde.

— *Cum*?

Metternich ridică din umeri, ca şi cum ar fi cel mai firesc lucru să arzi în şemineu literatura care nu îţi place.

M-am lăsat pe spătarul canapelei şi am închis ochii. Nu vreau să mai aud.

— Dar îi place să citească, spuse Maria, cu speranţă în glas. Conversaţiile lui...

— Nu sunt despre cărţi, mă preveni Metternich. Nu discută despre literatură cu nimeni, în afara unui servitor haitian pe nume Paul.

Tata era uluit:

— Are un *sclav*?

— Bărbatul este şambelanul prinţesei Borghese.

Metternich îi dădea înainte cu programul împăratului – prânzul spartan de la amiază, cina de douăzeci de minute de la ora unsprezece –, însă îmi vuia capul şi nu ascultam decât pe jumătate.

— Şi mai este un ultim amănunt, adăugă Metternich, în timp ce trăsura ieşea pe poarta palatului. Sora mai mică a împăratului, Caroline de Neapole, este cea care va sosi să o întâmpine pe Alteţa Voastră la Braunau.

Reacţia tatei fu atât de violentă, încât vizitiii opriră trăsura pentru a se asigura că totul e în regulă.

— Este o insultă? Răcni, şi, dintr-odată, mă trezii pe deplin. Coroana *aceea* a aparţinut bunicii ei, strigă tata, nu unei corsicane de rând! Regina Caroline *de Neapole*!

Nu l-am văzut niciodată atât de furios, însă, într-adevăr, bunica mea, regina Maria Carolina, fusese cea care ocupase cândva acel tron.

— Dacă o face intenţionat...

— Maiestatea Voastră, interveni Metternich cu voce blândă, nu a avut intenţia să vă ofenseze. Şi-a dorit doar să trimită un egal în întâmpinarea soţiei sale. Avea de ales între regina Caroline sau prinţesa Pauline.

Însă tata nu era convins. Strigă pe fereastră vizitiilor să continue drumul şi ne oprirăm în faţa castelului Innenhof, unde unchiul meu aştepta în locul lui Napoleon Bonaparte. De obicei mă bucur să văd pereţii de marmură albă ai reşedinţei preferate a tatălui meu, însă astăzi, Hofburg arăta impunător şi rece.

— Alteţa Voastră, începu solemn Metternich, toţi austriecii, de la Praga în Carintia, înţeleg sacrificiul pe care sunteţi pe cale să-l faceţi. Îmi permiteţi să vă mai ofer un ultim sfat? mă întrebă.

Am dat scurt din cap, şi Metternich îşi drese vocea.

— Când regina Caroline vă va întâmpina în Braunau, ascultaţi-o întru totul. Va aduce cu ea parfumuri

franţuzeşti, haine franţuzeşti, mâncare franţuzească. O să vă instruiască cu privire la tot ceea ce este franţuzesc. Sunteţi franţuzoaică acum. Împărăteasa Marie-Louise.

L-am fixat pe prinţ cu privirea.

— Nu, nu sunt. Iar această mascaradă, am spus, privind spre rochia din catifea roşie, brodată cu fir de aur şi tivită cu hermină, este doar pentru ochii împăratului. Poate să mă îmbrace în mătase albă şi să-mi pună o coroană pe cap, dar voi fi întotdeauna Maria-Luiza, fiica lui Francisc I, şi nu voi înceta niciodată să fiu austriacă!

A fost o ceremonie scurtă.

Unchiul meu îi ţinea locul lui Napoleon şi un oficial era prezent pentru a înregistra actul. După ceremonie nu avu loc nici un fel de festivitate. Dacă m-aş fi căsătorit cu oricine altcineva – chiar şi cu un om de rând –, străzile ar fi răsunat de cântece şi dansuri. Toate trăsurile ar fi fost împodobite cu flori, iar în pieţele publice s-ar fi oferit vin. Dar nimeni nu era în dispoziţie de sărbătoare. Austria fusese înfrântă, casa regală, umilită, iar împăratul de Habsburg fusese forţat să-şi dea fiica descendentului unui nobil corsican dintr-o familie obscură.

Afară începuse o ninsoare uşoară, şi mă întrebam dacă în Franţa ninge vreodată. Cu siguranţă, trebuie să ningă, dar adevărul este că nu ştiam.

Drumul cu trăsura înapoi la Schönbrunn a fost solemn. Până şi Metternich păstră tăcerea, dar înainte să ne despărţim pe treptele acoperite cu gheaţă ale palatului, prinţul întinse o mână ca să mă oprească. M-am retras, iar el se aplecă spre urechea mea şi îmi şopti:

— Mândria nu este o trăsătură pe care francezii o apreciază la conducătorii lor. Au ucis o regină pentru mai puţin.

L-am studiat în lumina rece a după-amiezii. Avea nasul roşu şi obrajii îmbujoraţi, însă ochii îi erau strălucitori şi avea privirea ageră.

— Vrei să spui că sunt în pericol?

— Mătuşa voastră a fost decapitată acum şaptesprezece ani.

Făcu o pauză de câteva clipe, apoi adăugă:

— Oamenii nu s-au schimbat.

L-am privit intrând în palat în spatele tatălui meu şi al mamei mele vitrege. Nu puteam suporta gândul că tata ar putea primi vreodată vestea că am fost omorâtă, că gloatele franceze m-au sfâşiat bucată cu bucată, ca pe prinţesa de Lamballe, sau că m-au condamnat la ghilotină. Mă voi purta cum trebuie. Îmi voi face datoria de fiică şi de regină şi voi face cinste istoriei Habsburgilor. Dar, când mă voi ruga, o voi face ca Maria-Luiza.

Dumnezeu, cel puţin, îmi va cunoaşte numele.

În castelul Schönbrunn, am păşit pe holurile casei copilăriei mele încercând să îmi întipăresc totul în memorie: încăperile scăldate în lumina lumânărilor, tavanele pictate, şeminele din marmură unde eu şi surorile mele ne-am jucat cu păpuşile şi am pictat case acoperite cu zăpadă. Am evitat privirile curioase ale curtenilor, fiecare dintre ei dorind să-mi adreseze un ultim cuvânt, şi, în schimb, m-am grăbit să intru în studioul meu. Uşa era deschisă şi am păşit înăuntru fără alte ceremonii. Numaidecât, am început să tremur. Fără foc, încăperea era rece. Mi-am strâns mai tare pelerina în jurul corpului şi am traversat încăperea. Pe toţi pereţii erau imagini înrămate cu membrii familiei mele: surori, fraţi, unchi, veri – generaţii de chipuri pe care nu le voi mai vedea niciodată. Pe un şevalet în cealaltă parte a încăperii era tabloul cu sora mea cea mai mică, Anna. Nu voi mai avea timp să îl termin acum. I-am privit chipul drăgălaş şi m-am

întrebat cum va arăta la nouă, doisprezece, chiar cincisprezece ani.

— Mă gândeam că te găsesc aici.

Mama mea vitregă, Maria, stătea în pragul uşii, cu lumina candelabrului din hol strălucind în jurul ei asemenea aurei unui înger.

— Tata mi-a spus să îmi iau rămas-bun, i-am spus şi am strâns cu putere din ochi. Îmi va fi atât de dor de tine! Şi de tata! Şi de Schönbrunn...

— Nu e chiar imposibil să crezi că te vei întoarce, spuse ea cu disperare, traversând încăperea. S-ar putea să te lase să ne vizitezi.

Îmi luă mâna.

— Fii bună cu el, mă sfătui. Lasă-l să creadă că eşti îndrăgostită. Când o să te ia prima oară...

Am tras aer în piept.

— Eşti femeie măritată acum, o să se întâmple.

Da, însă am încercat să nu mă gândesc la asta.

— După prima oară, roagă-l să o mai facă o dată.

O priveam înmărmurită, dar ea dădu din cap.

— Vor să creadă că sunt irezistibili. Dacă îl mulţumeşti în pat, el te va mulţumi din toate celelalte puncte de vedere.

Încercam să nu mi-o imaginez făcând aceste lucruri cu tatăl meu, dar este şi mama mea vitregă, nu doar prietena mea. Este datoria ei.

— Şi nu intra niciodată în competiţie cu el.

M-am încruntat.

— M-ai văzut vreodată la jocuri?

— Tot timpul. Şah. Dacă te roagă să joci, refuză-l. Sau ai grijă să pierzi.

— Niciodată!

N-aş putea face asta.

— N-ar trebui să fii atât de mândră, mă avertiză.

M-am gândit la avertizarea prinţului Metternich şi am ezitat. Îşi puse capul pe umărul meu şi am simţit mirosul de lavandă al părului ei.

— Eşti cea mai bună prietenă pe care o am, îmi şopti.

Mă însoţi în timp ce-mi luam rămas-bun.

M-am dus mai întâi la doica Judith, care m-a crescut până când m-am făcut mare. Mă mângâie pe păr şi-mi spuse să nu plâng.

— A arătat multă bunătate faţă de evrei. Poate că Dumnezeu are un plan.

— Asta sper şi eu, am spus în şoaptă.

Dar dacă nu are? Dacă Dumnezeu a dat uitării dinastia de Habsburg-Lorena ?

Apoi am fost să-mi văd doamnele de companie. În cele din urmă, m-am dus la fraţii mei cei mai mici, în camera de joacă. Erau foarte nedumeriţi. La vârsta de opt ani, fratele meu, Karl, nu înţelegea noţiunea de căsătorie. Când tata veni să le ureze noapte bună, îi explică ce înseamnă să fii căsătorit.

— Atunci, înseamnă că o să plec şi eu? întrebă fratele meu.

— Nu, tu eşti băiat, spuse tata.

— Dar Anna o să plece? întrebă Karl, şi acum Anna nu mai putea fi în nici un fel consolată. Suspinele care-i zguduiau trupul îmi frângeau inima. Am luat-o în braţe.

— Şşşt...

I-am mângâiat părul blond-auriu, la fel ca al meu.

— Nu vreau să plec.

— Nu pleci nicăieri, i-am promis.

— Dar nu vreau să pleci nici *tu*.

— De ce nu o săruţi pe Maria de noapte bună? îi spuse tata. Astfel, putem să o conducem până în camera ei, sugeră el, pentru a o face să se simtă mai bine.

Anna dădu din cap. Apoi am străbătut holurile împreună, pentru ultima oară ca o familie.

CAPITOLUL 8

PAULINE BORGHESE

Palatul Tuileries, Paris, martie 1810

— Vreau să mă înveţi să valsez.

L-am privit uluită pe fratele meu, îmbrăcat în livreaua militară şi cu cizme negre de călărie, şi eram sigură că nu am auzit bine.

— De când vrei tu să valsezi? l-am întrebat.

Era ridicol. Ba nu, era de tot râsul! În patruzeci de ani nu a dansat niciodată, nici măcar cu mine.

— Soţia mea se va aştepta la acest lucru din partea mea, spuse Napoleon.

Numaidecât am simţit cum mi se încinge sângele. Aşadar, *pentru asta* m-a chemat în biroul lui! Nu cu vreun scop măreţ, ci ca să-l ajut să impresioneze o târfă austriacă.

— Categoric nu.

— Ce vrei să spui?

Se ridică din spatele biroului, însă nu eram intimidată.

— Nu te pot învăţa să dansezi. Nu sunt instructor.

— Eşti cea mai bună dansatoare din Paris.

— Este un talent înnăscut, i-am spus zâmbind. Nu am nici cea mai vagă idee cum aş putea învăţa pe altcineva.

— Minţi.

Da. Dar el nu ştia asta.

— Roag-o pe Hortense, i-am sugerat.

Hortense era îndeajuns de neghioabă ca să facă ceea ce i se cerea. La urma urmei, doar era fiica Joséphinei.

Mă fixă cu privirea preţ de câteva clipe, sperând că o să roşesc sau că mă voi da de gol în vreun fel. Însă Talma îmi spune întotdeauna că am fost făcută pentru scenă, deoarece chipul nu îmi trădează nimic.

— Atunci, vreau să vezi asta, îmi spuse, în schimb. Totul trebuie să fie perfect pentru sosirea ei, Pauline. *Totul*.

Am văzut cele cincisprezece cufere despre care mi-a vorbit Paul acum trei luni şi mi-am dat seama că este cu adevărat îngrijorat de treaba asta. O fetişcană de nouăsprezece ani îl intimida din cauza numelui pe care îl poartă. Parcă ar fi uitat că Dumnezeu însuşi veghează asupra neamului Bonaparte. Uite cât de departe am ajuns! Dumnezeu ne-a *ales* pentru mărire şi glorie, şi nu există nici un motiv să credem că ne va dezamăgi acum. Însă ochii fratelui meu erau plini de îngrijorare şi aş fi vrut să-l pot face să înţeleagă că este rege, chiar şi fără palat, şi fără coroană.

— Uită-te cu atenţie, îmi spuse. Dacă am uitat ceva, Méneval o să facă rost.

— Ai o listă? l-am întrebat.

Cu toată bravada lui despre egalitate şi origini de rând, eu ştiam adevărul. Ar fi vrut să avem şi noi sânge regesc.

Îmi întinse două pagini umplute de sus până jos cu scrisul lui Méneval. Erau o sută cincizeci de perechi de ciorapi, treizeci şi şase de jupoane, o sută patruzeci şi patru de cămăşi brodate, unsprezece halate de mătase, optzeci de bonete de noapte din dantelă, nenumărate batiste şi şaizeci şi patru – şaizeci şi patru! – de rochii create în atelierele lui Leroy.

— Există şi o a treia pagină, spuse el nerăbdător. Pe spate.

— I-ai comandat şi *lenjeria*?

Mi-l imaginam pe imbecilul meu soţ, Camillo Borghese, îndrăznind să-mi cumpere desuurile, şi eram oripilată.

— Doar nu îţi imaginezi că-şi poate alege singură toate astea! spuse. E o copilă.

— Are nouăsprezece ani.

— Exact. Suficient de matură cât să devină mamă, suficient de tânără cât să fie supusă.

Fratele meu îşi strecură mâna în reverul hainei într-un gest atât de familiar, încât artiştii începuseră să îl picteze astfel în portrete. Dar mă întrebam, dintr-odată, dacă nu cumva şi pe el îl deranjează stomacul. Nu a spus niciodată nimic, dar, pe de altă parte, nu a spus nimic nici despre doctoriile pe care le lua pentru atacurile de apoplexie.

M-am aşezat pe marginea biroului şi l-am întrebat încet.

— Te simţi bine?

— Ce te face să crezi altceva? mă întrebă.

Apoi îmi urmări direcţia privirii şi îşi scoase mâna din haină.

— Desigur.

— Mi-ai spune dacă te-ai simţi rău?

— De ce?

Veni şi se aşeză lângă mine.

— Eşti doctor?

— Nu, dar ţi l-aş găsi pe cel mai bun.

Îmi luă gingaş mâna într-a lui şi mi-o strânse uşor.

— Eşti o soră bună, Paoletta.

Am privit din nou cuferele pline cu mantii din puf de lebădă şi cămăşi de culoarea liliacului, şi invidia pe care o simţeam era de nesuportat. Eu aş arăta cu mult mai bine în aceste haine decât va arăta vreodată orice femeie din dinastia de Habsburg. *La ce bun să porţi o rochie de mătase roşie când eşti un cârnat înfipt pe două picioare?*

— Am auzit că e grasă, i-am spus, ştiind prea bine că detestă femeile grase cu aceeaşi înverşunare cu care le urăşte pe cele înalte.

— Cine a spus asta? vru să ştie.

Am simţit o asprime în vocea lui şi am contraatacat cu indiferenţă.

— Nimeni, am zis, ridicând uşor din umeri. Se vede clar din tablou.

Şi cine nu a văzut tabloul? Stă ca un altar în mijlocul sălii tronului, ridicat pe trepte asemenea unei icoane a Fecioarei Maria.

— Presupun că vom afla cât de curând.

M-am ridicat.

— Cel puţin, va afla Caroline. Paul a spus că o trimiţi pe ea la Compiègne fiindcă este regină.

— E o chestiune de rang. Şi, când va ajunge aici, să nu o insulţi. Este prinţesă de Habsburg.

— Altfel ce? O să mă alungi?

Îmi apucă braţul. Dintr-odată, era atât de aproape, încât i-am simţit dorinţa arzătoare.

— O să te porţi civilizat, mă avertiză printre dinţii încleştaţi. La biserică, la fiecare serbare, chiar şi în camera de naştere, atunci când îmi va dărui un fiu. Ăsta nu e un joc.

Mi-am retras braţul, însă privirea îi era întunecată şi m-am întrebat dacă nu l-am împins prea departe. A ordonat moartea unor bărbaţi pentru mai puţin. Nu o face personal. Îi trimite pe front, în mijlocul celor mai periculoase lupte şi, când nu se mai întorc, maschează totul sub nişte discursuri strălucitoare şi regrete prefăcute. Am avut amanţi care au murit în felul ăsta.

— Ce e asta? l-am întrebat repede, îndreptându-i atenţia spre oraşul în miniatură recreat în modele de lut, de pe biroul lui.

— Străzile Parisului, îmi răspunse iritat. I-am cerut lui Méneval să pregătească macheta.

La fel cum i-a cerut lui Méneval să pregătească încă alte şase machete, fiecare de înălţimea mâinii mele, pentru încoronarea lui. Fratele meu nu lăsa nimic la voia întâmplării. Era un om pe care este periculos să-l superi, însă oricine trebuie să admire un bărbat care poate plănui o nuntă asemenea unei campanii militare. M-am apropiat de macheta oraşului nostru. Drumul spre Luvru a fost trasat cu aţă, şi, săptămâna viitoare, pe întâi aprilie, cortegiul nupţial va trece pe sub Arcul de Triumf, încă neterminat, al fratelui meu, va coborî pe Champs-Élysées şi prin grădinile Tuileries. Mi-am ales deja rochia pentru ocazie. Satin galben şi tul, cu manşon din blană de iepure.

— Ce părere ai de capela de la Luvru? mă întrebă fratele meu. Am pus să fie renovată.

Da, şi chiar şi numai privind-o în machetă îţi puteai da seama cât este de frumoasă. Mă gândeam cât de tânără voi părea în lumina palidă a naosului, scăldată din toate direcţiile de sclipirea argintie a vitraliilor.

— Drăguţ.

Am observat apoi că Méneval a găsit o serie de figurine care să îi reprezinte pe participanţi. Uite-l pe Napoleon, vopsit în alb şi roşu, cu un bicorn pe cap şi cizme negre, înalte până la genunchi. Şi pe Marie-Louise, cu părul făcut din nişte paie vechi. Figurina mea era îmbrăcată în albul cel mai pur, şi cineva şi-a amintit chiar şi de colierul meu cu camee. Eram aşezată în spatele miresei şi, deşi simţeam impulsul să-i spun că austriaca va fi mai înaltă şi mai plină în realitate, m-am abţinut.

Umerii fratelui meu se încordară.

— Vreau un moştenitor, Pauline.

Paul mi-a spus că a numit-o „pântec mergător”.

— Ce se întâmplă dacă nu este fertilă?

Se întoarse spre mine cu o expresie sălbatică.

— De ce spui una ca asta?

— Pentru că se mai întâmplă... uneori.

— Nu mi se va întâmpla mie!

— Dacă nu reuşeşte să-ţi dăruiască un fiu, poţi oricând să o înlături, i-am spus. Şi să găseşti pe altcineva.

Doar că nu voi fi eu aceea. Zilele maternităţii mele s-au terminat. Doctorii mi-au spus asta după naşterea fiului meu. Aşa că, dacă nu va fi Marie-Louise, va fi pur şi simplu altcineva.

— Îmi va da un moştenitor, spuse fratele meu, cu hotărâre.

Am dat din cap, presupunând că are dreptate. Apoi, poate că se va plictisi de ea, la fel cum s-a plictisit de Joséphine căreia, spre încântarea mea, i s-a spus să părăsească Parisul şi să se mute la Château de Navarre după sosirea lui Marie-Louise. S-a interzis menţionarea în presă a numelui Joséphinei. Îmi imaginez cum ar fi să trebuiască să mă mut în Normandia! Atât de departe în nord, aş fi ca şi moartă.

— Vreau ca tu şi soţia mea să fiţi prietene bune, îmi spune fratele meu.

— Oh, sunt sigură că vom fi foarte apropiate.

Mă privi cu coada ochiului.

— N-ai să o muşti, Pauline. N-o să te porţi cu ea aşa cum te-ai purtat cu Joséphine.

— Beauharnaille era o mincinoasă!

— Şi Marie-Louise este prinţesă. O prinţesă *adevărată*, prin ale cărei vene curge sângele a opt secole de domnie habsburgă. Şi dacă voi fi nevoit să aleg între tine şi ea, mă avertiză, o voi alege pe ea.

CAPITOLUL 9

PAUL MOREAU

Braunau, Austria

„[Cu Caroline] a trebuit să duc întotdeauna o luptă aprigă.”

Napoleon despre sora lui

Vizitiul spuse că ar trebui să ajungem la graniţa cu Austria într-o oră. Dacă minte, îmi voi asuma riscul de a înfrunta ploaia torenţială şi de a o lua pe jos până la Braunau, decât să mai ascult lamentările reginei Caroline. Da, călătoria a fost insuportabilă. Da, a fost greu. Dar cel puţin noi nu suntem cai. Bietele animale au fost nevoite să înoate aproape tot drumul de la Paris prin această mocirlă de zăpadă topită şi noroi.

Împăratul ne dăduse instrucţiuni să o aducem pe prinţesă până pe douăzeci şi opt martie. Dar, la fel ca majoritatea dorinţelor împăratului, era o sarcină aproape imposibilă. Până acum, a însemnat să călătorim timp de opt zile, pe ploaie şi burniţă, cu o singură oprire pe zi, după care să călătorim din nou, până mult după căderea nopţii. Toată lumea era într-o dispoziţie proastă, îndeosebi femeile, care nu sunt obişnuite cu astfel de drumuri. Însă regina Caroline era singura care simţea nevoia de a-şi exprima nemulţumirea.

— Nu pot să înţeleg cum austriecii pot să mănânce *Spätzle,* se plânse ea. Vă imaginaţi cum e să mănânci aşa ceva în fiecare zi? Nu e de mirare că sunt atât de graşi.

— Asta spune şi tata, răspunse Collette.

Dintre cele şapte doamne de companie care ne însoţeau în călătorie, ea era preferata reginei, o fată de şaptesprezece ani, crescută într-un castel din provincie şi

adusă la curte pentru a-şi desăvârşi educaţia. Şi ce mai educaţie primea! Nu am văzut în tot Parisul o rochie cu un decolteu mai adânc ca al ei sau pantofi cu tocuri mai înalte.

— Se spune că noua noastră împărătească va fi mare şi proastă ca o vacă.

— Ei bine, refuz să-i aduc fratelui meu un animal de la fermă. Dacă va trebui să o înfometăm de aici până la Compiègne, atunci aşa vom face.

Discuţia din trăsură continuă în acest fel până când am ajuns în Braunau, cu o oră înainte de apus, şi am început să regret faptul că i-am acceptat rugămintea împăratului de a fi ochii şi urechile lui în această călătorie. Nimic nu era destul de bun pentru Alteţa Sa. Berea care ne era servită la cină era prea tare, mâncarea prea fadă, oamenii nu aveau nici cel mai banal simţ al modei. Dar, de îndată ce pasul cailor încetinea, atmosfera din trăsură se mai înveselea. De zile întregi nu am văzut altceva în afară de dealuri şi ceaţă. Mirosul de foc ne-a însoţit pretutindeni, şi totuşi acum, când turnurile castelului se zăreau în depărtare, se simţea şi mirosul unui oraş agitat – mâncare gătită, şi cai, şi berari care-şi prepară licoarea. Priveam pe fereastră spre castelul ce se înalţă de cealaltă parte a lacului, unde ne aştepta noua împărătească, cu escorta sa austriacă. Mă întrebam dacă portretele pe care le-a trimis sunt realiste sau dacă pictorii au încercat să o flateze, aşa cum se întâmplă adesea.

— A doua împărătească a Franţei, spuse regina Caroline în clipa în care trăsurile se opreau la Schloss Hagenau. Pun pariu că nu vorbeşte nici pe jumătate atât de bine franceza pe cât ne-a asigurat Metternich.

De la bordura de blană de pe tivul pelerinei până la bordura de mătase a ghetelor, regina era îmbrăcată

aproape în întregime în negru. Era o ţinută potrivită pentru o înmormântare.

— Şi dacă nu vorbeşte franceza deloc?

Regina îi aruncă o privire lui Collette.

— Atunci viaţa va fi foarte plictisitoare pentru ea la Paris, nu crezi?

Când am coborât din trăsură, două gărzi livide la faţă ne-au deschis uşile de la Schloss Hagenau şi din castel a apărut un bărbat cu un petic pe ochi. Părul negru îi era legat la spate cu un şiret de aur, iar pelerina brodată era de un rafinament desăvârşit.

Regina Caroline se întoarse spre mine.

— Dumnezeule, e mai înalt chiar şi decât tine!

Şi, la fel ca mine, avea umerii laţi. Fie a muncit la o fermă, fie a petrecut mult timp pregătindu-se pentru război. Poate că germanii nu sunt totuşi chiar atât de graşi şi de leneşi.

— *Zău*, adăugă Caroline când bărbatul se apropie, pare un uriaş!

Ne privi pe rând, ca şi când s-ar fi aşteptat la neplăceri.

— Îţi aminteşti ce a spus fratele meu? mă întrebă pe un ton agitat. Nimic nu trebuie să meargă prost în seara asta. Îşi doreşte cu disperare această alianţă.

— Ceremonia a avut deja loc, i-am răspuns.

— Asta nu înseamnă nimic până când nu o are în patul lui.

Bărbatul se opri în faţa noastră. Părea furios. În mod evident, vorbea bine franceza.

— Contele Adam von Neipperg, spuse scurt.

Reverenţa pe care ne-o făcu era cea mai scurtă pe care o îngăduia eticheta.

— Presupun că sunteţi Caroline, regina de Neapole.

— Eu sunt.

Îşi ridică lângă obraz manşonul din blană neagră şi aşteptă efectul.

Bărbatul privi canapelele de catifea şi pernele din pluş şi satin din spatele nostru.

— Cred că a fost o călătorie foarte grea, spuse, apoi adaugă sec: Extrem de neplăcută.

— Numai astăzi suntem pe drum de unsprezece ore, îi răspunse Caroline, luată prin surprindere de observaţia lui. Sper că nu mă luaţi peste picior.

— Câtuşi de puţin, Alteţă. Este o plăcere să o primim pe sora împăratului în Austria.

De îndată ce contele Neipperg spuse aceste cuvinte, o armată de servitori apăru din castel pentru a ne lua lucrurile.

— Iar dumneata trebuie să fii Paul, mi se adresă. Şambelanul haitian.

M-am înclinat, şi de data aceasta zâmbetul lui era sincer.

— Am auzit de dumneata chiar şi în Viena, îmi spuse.

Nu-mi puteam imagina ce anume au auzit vienezii, dar nu aveam timp să aflu. Dinţii lui Collette clănţăneau şi contele ne conduse grăbit prin curtea îngheţată a castelului. Mirosul din aer îmi spunea că urma să ningă în seara aceea şi, prin urmare, drumurile vor fi alunecoase şi periculoase pentru călătorii. Cu toate acestea, trebuia să plecăm în zori dacă doream să respectăm programul împăratului.

Îl urmarăm pe contele Neipperg prin coridoarele cu lambriuri. Am tras în piept mirosul bogat de lemn de cedru şi cafea. În Paris, împăratul cheltuia o sumă fabuloasă pe încălzire; holurile acestea păstrau o răcoare pe care împăratul nu ar îngădui-o niciodată. Am trecut printr-o galerie îmbrăcată în întregime în oglinzi, şi regina nu-şi putu dezlipi privirea de la propria-i imagine. Era o figură

impunătoare, o femeie de douăzeci şi opt de ani care arăta de patruzeci şi cinci. Încercă un zâmbet scurt, însă efortul părea dureros. Mă întrebam cum se comportă cu cei patru copii din Neapole, sau dacă ea vede în oglindă aceeaşi femeie bătrână pe care o văd eu.

Am trecut printr-o serie de încăperi decorate de cineva căruia îi plăceau covoarele groase şi, când am ajuns într-un salon intim, am recunoscut-o numaidecât pe împărătească. Stătea aşezată calm în mijlocul încăperii, cu un căţel pe genunchi, înconjurată de femei de aceeaşi vârstă ca ea – optsprezece, nouăsprezece, poate douăzeci de ani. Înclină protocolar din cap în clipa în care constată că am sosit, însă nu se ridică decât atunci când o recunoscu pe regina Caroline. Artiştii au fost drepţi cu înfăţişarea ei. Durdulie, cu buze groase şi nasul uşor coroiat. Însă părul îi era des şi ochii albaştri aveau o nuanţă extraordinară.

— Este la fel de înaltă ca şi contele! spuse în şoaptă regina Caroline.

Exagera, dar, în clipa în care Marie-Louise se îndreaptă spre noi, era evident că va fi cu mult mai înaltă decât împăratul. Lui Napoleon nu îi plac femeile înalte. Nici durdulii.

— Maiestatea Voastră!

Regina Caroline făcu o reverenţă adâncă şi, în spatele ei, cele şapte doamne care o însoţeau o imitară.

— Este o onoare să o întâmpin pe noua împărătească a Franţei.

— Bine aţi venit în Austria, spuse noua împărătească.

Un val de roşeaţă îi îmbujoră obrajii, şi mă întrebam cum o fi oare să ai o piele atât de transparentă, încât orice emoţie să ţi se citească pe faţă.

— Îmi imaginez că aţi avut o călătorie grea până acum. Doriţi să rămâneţi aici, cu doamnele mele, întrebă

ea, sau să vă retrageţi în încăperile Voastre de la etaj şi să vă odihniţi pe timpul nopţii? Am pregătit câteva excursii încântătoare pentru mâine.

Regina Caroline schimbă o privire cu Collette. Franceza împărătesei este impecabilă.

— Foarte amabil din partea voastră, răspunse regina, şi mi-am reamintit că cei din familia Bonaparte vorbesc franceza cu accent italian, dar acestea sunt singurele momente pe care le petrecem împreună.

Împărăteasa se încruntă.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Pornim spre Compiègne mâine-dimineaţă.

Împărăteasa se întoarse brusc spre contele Neipperg şi avu loc un schimb aprins de replici în germană.

Contele îşi drese vocea.

— Nu suntem siguri că am înţeles, Alteţa Voastră. De-abia aţi sosit. Cu siguranţă, împăratul şi-ar dori...

— Mai mult decât orice, îl întrerupse Caroline, împăratul şi-o doreşte pe soţia sa. Ceremonia a avut deja loc, de ce să aşteptăm?

Împărăteasa atinse braţul contelui Neipperg şi cei doi schimbară o privire plină de tandreţe. Mi-am dat seama atunci că Francisc I l-a trimis pe amantul fiicei sale drept escortă. M-am uitat la regină ca să văd dacă a observat şi ea, însă Caroline nu are ochi decât pentru cockerul din braţele împărătesei. Spre deosebire de Pauline, reginei nu-i plăceau câinii. O răceală se instală în salon. În cele din urmă, împărăteasa fu cea care rupse tăcerea:

— Mâine atunci. Vorbim aici sau într-un loc mai intim?

— Aici e foarte bine.

Caroline traversă încăperea şi însoţitoarele împărătesei se dădură la o parte pentru a-i face loc. Îşi alese un scaun înalt cu braţe capitonate şi perne cu broderii complicate. După ce se aşează confortabil, privi

maiestuos în jur în timp ce restul femeilor veniră repede să îşi ocupe locurile.

Împărăteasa, dimpotrivă, i se alătură contelui Neipperg pe o canapea mică de lângă foc. Bărbatul îi atinse în treacăt genunchiul, ceea ce mă făcu să îmi înăbuş o exclamaţie. Aproape că îi făcea curte pe faţă! Însă pe chipul reginei Caroline nu se citea decât entuziasmul vânătorii. Aştepta de mult timp acest moment şi, în clipa în care se aplecă în faţă, am ştiut aproape sigur ce avea de gând să spună.

— Aşadar, spuneţi-mi, Maiestatea Voastră, cum vă simţiţi ca împărătească a Franţei?

Caroline, care deţinea bogăţii ce depăşeau orice imaginaţie, era invidioasă pe fata aceasta de nouăsprezece ani.

Marie-Louise ezită. Nu ştia ce spirit de competiţie aprindea sângele celor din familia Bonaparte.

— Este... Este o imensă onoare, răspunse.

— Nu aţi împlinit încă douăzeci de ani şi aveţi întreaga lume la picioare. Ce vreţi să faceţi, acum că sunteţi măritată? Ce ţeluri speraţi să realizaţi?

Ce dorea să ştie, de fapt, Caroline era cum se va schimba propria ei viaţă după sosirea lui Marie-Louise.

Toţi cei prezenţi îi aşteptau cu încordare răspunsul. Poate că era de la lumina focului în părul ei de aur sau de la sinceritatea din privirea ei, însă exista ceva plăcut în această a doua împărătească.

— Nu mă pot gândi la nici o altă dorinţă, spuse ea, în afară de aceea de a fi o bună soţie şi de a servi naţiunea.

Caroline se uită spre Collette şi râse. Credea că Marie-Louise o ia peste picior.

— O soţie bună şi ascultătoare, repetă ea. Ce încântător!

— M-aţi întrebat spre ce năzuiesc, îi răspunse împărăteasa, şi acestea sunt dorinţele mele.

Regina Caroline încremeni.

— Prima împărătească a fost foarte iubită în Paris, spuse ea. Nu exista nici o femeie în Franţa mai elegantă sau cu mai mult stil. Aşadar, dacă vă doriţi să fiţi o soţie bună, vă sugerez să fiţi atentă. Mâine vă voi da veşminte potrivite. Iar câinele ăsta – strâmbă din nas, dezgustată – va trebui să rămână aici.

— Nimeni nu o să mi-l ia pe Sigi!

Împărăteasa se ridică, urmată numaidecât de contele Neipperg.

— Vine cu mine sau nu mai vin deloc.

— Soţului Vostru nu îi plac animalele, Alteţă. Vă sugerez să vă luaţi rămas-bun în seara aceasta de la el. Şi nu doar de la Sigi, adăugă ea cu cruzime, ci de la tot ce este austriac. Inclusiv de la doamnele de companie. Sunt instrucţiuni primite de la împăratul însuşi.

— Să îşi abandoneze *cockerul*? o atacă Neipperg.

— Este un *animal*, răspunse regina, ca şi cum nimeni nu s-ar putea ataşa vreodată de aşa ceva. O să-şi găsească alt stăpân.

Marie-Louise îşi îngropă faţa în blana căţelului şi în întreaga încăpere nu se mai auzi decât sfârâitul focului. Când m-a învăţat istorie, mic fiind, în Haiti, tatăl meu mi-a povestit o astfel de scenă care s-ar fi petrecut atunci când Maria Antoaneta a fost trimisă de la Viena.

— Nu îl părăsesc pe Sigi! spuse împărăteasa, cu hotărâre.

Însă Caroline nu se lasă înduplecată.

— Nu aveţi de ales.

Marie-Louise se uită la Neipperg, ca şi cum hotărârea finală i-ar aparţine acestuia.

— Am terminat aici, anunţă contele şi îi luă braţul.

Femeile austriece se grăbiră să se ridice, iar regina Caroline strigă în urma lor.

— Plecăm la opt!

Însă nimeni nu îi acordă atenţie.

— Spune-le, Paul! Fă-i să înţeleagă...

Marie-Louise se răsuci pe călcâie.

— Înţelegem *foarte bine.* Aud, explică ea, la fel de bine pe cât vorbesc franceza.

Collette îşi duse şocată o mână la gură în timp ce noua împărătească se răsuci pe călcâie şi plecă.

De îndată ce austriecii plecară, regina şopti:

— O s-o închidă în camera lui şi-o să arunce cheia. Paul, vreau să te asiguri că fata este gata la ora opt. Asta înseamnă să se trezească la cinci şi să fie deja îmbrăcată la şase. O să arate a franţuzoaică, fie că-i place sau nu.

— Şi contele?

I-am cercetat chipul lui Caroline ca să-mi dau seama dacă, într-adevăr, era cu putinţă să fie atât de lipsită de perspicacitate.

— Să îl trezesc şi pe el? Va dori să vină.

— Poate să-şi dorească el multe, spune cu răutate Caroline, dar, dacă nu-l cheamă Metternich, o să rămână în Austria. Micuţa noastră lebădă este acum femeie măritată. Dacă a fost atât de nesăbuită încât să şi-l ia pe conte drept amant, asta nu e treaba mea.

Aşadar a văzut cum i-a atins genunchiul împărătesei şi felul în care aceasta l-a privit în clipa în care s-a ridicat furios ca să-i ia apărarea.

Şase servitori sosiră pentru a ne conduce spre încăperile noastre, dar, când am ajuns în camera mea, somnul nu voia să vină. Era foarte frig, imposibil de frig, un frig care-ţi intra până în oase. Dar nu frigul mă ţinea treaz. Mâine, viaţa unei tinere se va schimba. Fie că l-a avut sau nu pe conte în patul ei, copilăria împărătesei se va sfârşi

cu adevărat în clipa în care va traversa graniţa între Austria şi Franţa. Braunau va fi ultimul oraş austriac pe care îl va vedea, şi nu va mai gusta niciodată mâncarea pe care a servit-o în această seară. Mâine va începe drumul spre Compiègne pentru a-şi întâlni soţul. *E ca un miel care intră într-o haită de lupi*, mă gândeam şi am închis ochii, amintindu-mi de propriile speranţe în timpul primului meu drum spre Paris.

Aveam aproape optsprezece ani – aproape aceeaşi vârstă ca împărăteasa – când Pauline m-a convins să plec din Haiti. Dar, spre deosebire de această fată, eu am avut de ales. Războiul îmi împărţise familia în două şi mama a refuzat să mai vorbească cu fratele meu din clipa în care a văzut că susţine invazia lui Napoleon. Fusese ca o mamă pentru el. Mama lui Luc murise pe când el avea şapte ani. Cu toate acestea, iată-l oferind soldaţilor francezi mâncare şi vin, ştiind prea bine că voiau să o transforme în sclavă pe femeia care îl crescuse. Mă săturasem de furia care ne otrăvea casa, iar alături de Pauline aveam speranţa unui viitor – şi a unei vieţi liniştite.

Mama a plâns de uşurare când a auzit că plec şi că nu voi mai fi prins în războiul cu Franţa. Însă în clipa în care am părăsit plantaţia tatălui meu, mi-am abandonat familia unei sorţi cu mult mai rele decât discordia. Mesajul care mi-a anunţat moartea lor era scris de vecinul nostru.

„S-au dus”, mi-a scris la un an după sosirea mea la Paris, „iar eu mă întorc în Franţa, în lumea civilizată.” Dar *francezii* fuseseră cei care îmi omorâseră familia, *francezii* o făcuseră sclavă pe mama mea haitiană, *francezii* începuseră războiul!

Dacă nu ar fi fost francezii, eu nu aş fi existat.

Mă gândesc la tata şi la cât de fericit ar fi să ştie că, dintre toţi învăţaţii din Paris, eu sunt cel pe care împăratul îl caută atunci când vrea să discute despre operele lui

Voltaire. Dacă ar fi în viaţă, mi-ar scrie scrisori despre recolta de iarnă, spunându-mi cât de înalte au crescut vrejurile şi cât de leneş a rămas în continuare Luc. Ar face glume despre grijile pe care şi le face Maman în legătură cu ploaia şi ar evita din toate puterile subiectul războiului.

Nimeni n-ar trebui să-şi piardă familia. Dar mâine, când va începe drumul spre Paris, noua împărătească a Franţei se va simţi orfană. Mă gândeam la sacrificiul pe care îl făcea pentru tatăl ei, în timp ce aşteptam să treacă ceasurile înfrigurate. Apoi se auzi trâmbiţa unui cocoş în acest teritoriu de gheaţă şi zăpadă, care mă făcu să mă ridic şi să mă îmbrac. Când am deschis uşa şi m-am uitat afară, coridoarele erau încă întunecate. Erau gărzi la fiecare cap de scară şi l-am întrebat pe bărbatul care era cel mai aproape cum să ajung la camera împărătesei.

— E sus. Cea mai mare uşă, pe dreapta.

Am urcat scările şi îmi imaginam cât de cald trebuia să fie în acel moment în Palatul Tuileries. Un servitor neglijent uitase să închidă o fereastră şi, afară, o ceaţă deasă învăluia copacii. Îmi era cu neputinţă să înţeleg cum pot aceşti oameni să supravieţuiască astfel, într-un frig atât de crunt care îţi tăia răsuflarea.

Când am ajuns la uşa împărătesei, două gărzi austriece făcură un pas în faţă.

— Ce treabă ai aici?

— Am venit să o trezesc pe împărătească.

— Maiestatea Sa are doamne care să facă asta.

L-am privit pe tânăr şi mi-am dat seama că depune eforturi ca să rămână treaz.

— Acest ordin vine din partea reginei, care a primit ordine de la împăratul Franţei. Împărăteasa trebuie trezită la ora cinci.

Băiatul îi aruncă o privire tovarăşului său, care ridică din umeri.

Cei doi se dădură la o parte şi îmi permiseră să bat încet la uşă. Mă aşteptam să văd chipul unei servitoare ursuze, care să-mi spună să mă întorc mai târziu, aşa că, atunci când îmi deschise împărăteasa în persoană, am făcut un pas în spate.

— Maiestatea Voastră...

M-am înclinat repede şi, în spatele meu, gărzile au făcut numaidecât la fel. Era limpede că nu a dormit deloc. Avea ochii roşii şi umflaţi. Am privit peste umărul ei în încăperea slab luminată, dar nu l-am zărit pe contele Neipperg. Dacă a fost aici, i-a ascuns orice urmă.

— Ţi s-a spus să mă duci la Caroline, ghici ea.

Am dat din cap.

— Dorinţa reginei este să plecăm la opt.

— Dorinţa sau ordinul ei? mă întrebă.

Ne privirăm unul pe celălalt în lumina candelabrului şi am văzut isteţimea din ochii ei. Ştia că nu era decizia unei femei. Era toana unui bărbat obişnuit să primească tot ce îşi doreşte, a unui bărbat căruia nu îi place să aştepte.

— Ordinul, i-am spus cu sinceritate.

Când ochii i se umplură de lacrimi, am adăugat încet, ca să nu mă poată auzi nici măcar doamna de companie din spatele ei:

— Vă va lua prin surprindere, atunci când va veni în întâmpinarea Voastră, peste o săptămână, la Compiègne.

CAPITOLUL 10

MARIE-LOUISE, ÎMPĂRĂTEASA FRANŢEI

Compiègne, Franţa

Mă gândesc la tine mereu şi mă voi gândi întotdeauna. Dumnezeu mi-a dat putere să îndur această ultimă lovitură şi numai în El mi-am pus toată nădejdea. El mă va ajuta, şi îmi va da curaj, şi mă va susţine să îmi fac datoria faţă de tine, căci numai şi numai pentru tine m-am sacrificat.

Scrisoare a lui Marie-Louise către tatăl ei, împăratul Francisc I

Dacă tatăl meu m-ar vedea astăzi, cu rochia atât de decoltată încât până şi o *Strichmädchen*[1] s-ar ruşina să o poarte, nu m-ar mai recunoaşte. De la pantofii înguşti, de piele, tiviţi cu mătase de culoare verde-deschis, până la cameea cu Napoleon pe care o port la gât, totul la mine este francez. Mă gândeam la *Portretul unei doamne* al lui Joseph Wright, cu pălăria aceea ridicolă şi cu privirea impertinentă, şi mă întrebam dacă în asta speră Napoleon să mă transform. O lacrimă îmi scăpă şi-mi căzu pe colier.

— Ce teatru! pufni Caroline. Sunt doar alte haine!

Nu am răspuns. Dacă nu-şi poate da seama că tristeţea mea nu are nici o legătură cu moda, atunci nu am ce discuta cu această femeie odioasă. Şi, deşi este cu zece ani mai în vârstă decât mine, ar face bine să nu uite că eu sunt împărătească.

Caroline bătu din palme şi o chemă pe Collette.

— Aranjează-i părul! o instrui.

---

[1] Femeie de moravuri uşoare, în limba germană, în original (n.tr.).

Am stat răbdătoare în vreme ce Collette îmi strângea părul într-un coc, şi le ascultam pe cele două femei discutând despre călătoria de o săptămână care ne aştepta. Urma să ajungem la Compiègne trecând prin München şi Strasbourg. Între aceste oraşe urma să ne oprim de douăsprezece ori, pentru ca oamenii importanţi din Europa să poată spune că m-au întâlnit.

— Desigur, nu e nimic de făcut în Stuttgart, spuse Caroline, în timp ce Collette îmi fixa pieptenii în păr. Dar în Compiègne...

Cele două femei schimbară o privire între ele. Ele nu ştiau că servitorul din Haiti mi-a spus deja că noul meu soţ mă va aştepta în acest oraş.

— Ei bine, acolo ni se va alătura prinţul Metternich.

— Ni se va alătura prinţul Metternich? am întrebat. Credeam că ne întâlnim cu el la Paris.

Ambele femei mă priviră ca şi cum ar fi uitat că înţeleg franceza. Caroline ridică enigmatic din umeri şi m-am întrebat numaidecât cât de bine îl cunoaşte pe prinţ.

Collette să dădu un pas înapoi pentru a-şi admira lucrarea, şi încăperea spaţioasă a reginei păru dintr-odată sufocantă. Focul era prea puternic, patul era prea aproape. Şi ce era aia în părul meu? M-am aplec spre oglindă şi am văzut că agrafa cu camee din păr îl înfăţişa pe Alexandru cel Mare. Sunt obsedaţi cu toţii! Obsedaţi de cuceriri şi de ambiţii.

— Ce părere aveţi? o întrebă Collette pe Caroline, şi cumnata mea mă cântări din priviri.

— Merge...

Regina se întoarse spre mine, după care îi aruncă o privire încruntată lui Sigi.

— Sunteţi gata?

— Aţi spus că plecăm la ora opt. Este şapte şi jumătate.

Au fost cuvintele ei, nu ale mele.

— Atunci, ia-ţi rămas-bun. Şi găseşte pe cineva să aibă grijă de câinele ăsta.

După ce ele plecară, am dat fuga la micuţul meu cocker.

— Maria va avea grijă de tine, i-am promis.

Îşi lăsă căpşorul pe lăbuţe şi sunt sigură că înţelese ce i-am spus.

— O să-l rog pe Adam să te ducă înapoi la Viena, i-am zis, cu fals entuziasm.

Dar Sigi scheună rugător şi deja mă gândeam cum trăsura mea va pleca cu el. Mâinile începură să-mi tremure. Am fost nedespărţiţi în fiecare zi. Ştiam ce sunet scoate când îi este foame şi cum latră atunci când cere atenţie. Ştiam când este obosit sau doar îi este lene. Îmi dădeam seama când era agitat pentru că soldaţii din curtea castelului au fost prea zgomotoşi. I-am scris o scrisoare Mariei în care i-am explicat tocmai acest amănunt.

Stăteam în pat unul lângă celălalt, pe partea pe care Adam o ocupase până în zorii zilei de azi, şi Sigi îmi lingea mâna în timp ce plângeam. La ora opt nu mi-am luat încă rămas-bun de la nimeni.

Când Adam bătu la uşă, ochii îmi erau atât de umflaţi, încât aproape că nu mai vedeam nimic.

— Maria.

— *Marie,* l-am corectat şi i-am simţit tristeţea devastatoare.

Mă luă în braţele lui şi puţin îmi păsa că ne văd servitorii străini de pe hol.

— Îl iei tu pe Sigi când te întorci, da? i-am spus în şoaptă.

— Voi avea grijă de el până în ziua în care vom fi din nou împreună.

L-am privit mijind ochii.

— Sunt o femeie măritată, i-am răspuns, deşi afirmaţia m-a umplut de dezgust.

— Nu şi în ochii mei. Şi nu în ochii lui Dumnezeu.

Mă cutremuram înţelegând adevărul acestor vorbe. Papa încă nu îi acordase divorţul lui Napoleon. Căsătoria lui cu mine nu avea binecuvântarea Bisericii.

Adam îmi luă mâna şi-mi mângâie degetele.

— La Dolens, m-au lăsat să mor pe câmpul de luptă, îmi spuse. Francezii nu au considerat că viaţa mea merită salvată, şi căpitanul lor a vrut să mă lase în seama hoţilor şi a ciorilor.

Am simţit un nod în stomac, însă mi-am şters lacrimile ca să-i pot privi chipul.

— Nimeni nu a fost lângă mine în acele ore dinaintea zorilor. Doar cadavre care aşteptau să putrezească. Dar îmi amintesc un soldat aplecându-se deasupra mea a doua zi. Era francez şi, când a văzut că respir, a ştiut germană doar cât să mă întrebe: „Cât de puternică îţi este credinţa?”

Am dat din cap, în semn că înţeleg unde vrea să ajungă.

— Voia să ştie dacă eu credeam că mă voi face bine. Nu voia să îl convingă pe căpitan să mă ia, dacă aş fi fost doar o povară pentru el şi aş fi murit, în cele din urmă. „Cred în poruncile Sfântului Augustin”, i-am spus. Credinţa înseamnă să crezi în ceea ce nu vezi, iar răsplata credinţei este să vezi ceea ce ai crezut. Ştiam, chiar în acele momente în care zăceam în ploaie, că viaţa mea nu se sfârşise. Aveam să mă vindec. Nu ştiam când şi cum. Nu mă gândisem că francezii se vor întoarce după morţi sau că mă vor duce la Paris, unde mă vor îngriji până când mă voi face bine. Dar aşa s-a întâmplat. Şi vreau să ai şi tu credinţa asta, Maria.

— O să încerc, Adam. Vreau să încerc.

În faţa castelului Schloss Hagenau, un convoi de cincisprezece trăsuri aştepta să ne începem călătoria spre Franţa. Caii păreau neliniştiţi, nechezau şi loveau cu copitele în pământ, însă franţuzoaicele nu le-au acordat atenţie. Erau prea ocupate să tremure. M-am alăturat lor în noua mea rochie de muselină, la fel de prost îmbrăcată pentru o astfel de vreme ca şi ele.

— Cum se aşteaptă să călătoreşti prin München şi Strasbourg îmbrăcată aşa?

Adam îmi mângâie pelerina cu mâna. Caroline îl văzu, şi buzele i se subţiară într-o linie. Câteva franţuzoaice chicoteau cu mâna la gură.

— *Auf Wiedersehen,* Adam! i-am spus, cu o demnitate şi o putere pe care nu le simţeam.

Doream să-mi întipăresc chipul lui în memorie ca pe o flacără. Felul în care părul îi era strâns la ceafă, mustaţa atât de subţire încât părea desenată. Doream să îmi amintesc cât de pătrat îi era maxilarul şi cum ochii lui negri pot fi căprui – sau chiar de culoarea castanei – în lumină.

Se înclină protocolar.

— *Bis wir uns wiedersehen, meine Liebe.*[2]

Lângă un grup de curteni francezi, era singurul care arată ca un bărbat. Era mai înalt şi mai lat în umeri decât oricare dintre ei, cu mâini mai mari şi pieptul mai larg. Şi totuşi, ţinea în braţe un căţeluş. Pe Sigi.

Am urcat în trăsura pe care o voi împărţi cu regina Caroline şi cu Collette, domnişoara ei de companie, apoi am dat la o parte perdelele ca să îi pot vedea pe Adam şi pe Sigi cât de mult cu putinţă.

---

[2] „Până când ne vom revedea, dragostea mea”, în limba germană, în original. (n.tr.)

— Ajunge! pufni Caroline în clipa în care urcă în trăsură.

Apoi, înainte ca doamna ei de companie să apuce să se aşeze cum trebuie, îi strigă prin fereastră vizitiului:

— Mişcă!

— Dar Paul? exclamă Collette.

— Vine călare, în urma noastră.

Se auzi o pocnitură de bici şi am tras pentru ultima oară în piept aerul Austriei. Fumul lemnului de cedru ieşind pe hornuri, *Leberkäse* care se prepara undeva în castel. Am privit pe fereastră până când Adam şi Sigi au rămas doar un punct în zare.

— Ei, n-a fost chiar atât de rău! îi spuse Caroline lui Collette.

Domnişoara ei de companie era de aproape aceeaşi vârstă cu mine şi cu mult mai frumoasă.

— Cel puţin paturile au fost bune.

Collette îşi înăbuşi un căscat.

— Cât durează până ajungem?

— La München? râse Caroline. Poţi să dormi liniştită.

Collette îşi dădu ochii peste cap. Cineva îi ridicase părul blond într-un coc răsucit, ca să-i pună în evidenţă cerceii cu perle mari. Şi, deşi amândouă aveam tenul deschis la culoare, dacă eu aş fi purtat rochia ei de o culoare bizară, aş fi părut palidă. Ar trebui pictată întotdeauna în nuanţe de roşu şi violet.

Amândouă femeile adormiră. Nimeni nu mă întrebă dacă vreau o pernuţă sau una din cele patru pături pe care Collette le-a luat doar pentru ea. Eram doar un pachet care trebuie preluat şi livrat la Compiègne.

Ca să nu mă gândesc la ce am lăsat în urmă, mă uitam pe fereastră la satele prin care treceam. *Cum va fi Franţa?* Mai călduroasă, asta e sigur. Şi mai agitată. Tata mi-a spus că în Palatul Tuileries sunt atâţia curteni, încât

nu pot lua masa toţi deodată şi că, imediat ce voi sosi, mi se vor da două sute de servitori numai ai mei: lachei, paji şi doamne de companie de care va trebui să învăţ să mă folosesc. Habar nu am ce făcea Joséphine cu atât de mulţi sau de ce crede împăratul că îmi doresc să fiu la fel de extravagantă. Deşi, sincer, aş vrea ca drăgălaşa Collette să îmi dea una din cele patru pături. Sunt împărătească acum şi, cu siguranţă, aş putea să-i iau una fără ca ea să mă oprească. Dar sunt totodată prinţesă de Habsburg şi mai degrabă mor de frig decât să iau ceva cu forţa.

Treceam printr-un sat ascuns între dealuri şi câmpuri şi îmi păru rău că nu m-am gândit să iau la mine hârtie şi cărbune. Aş fi schiţat coşurile singuratice care împung cerul, mânjind orizontul cu dârele lor de fum negru. Când aveam să ajung la Salzburg, un oraş cuprins de un freamăt permanent, ştiam exact cum aş desena grădinile Palatului Mirabell, cu şirurile lor îngrijite de merişori. Speram să ne oprim să luăm prânzul undeva în apropiere; dar caii merseră mai departe, începu să plouă şi Caroline nici nu se mişcă. Nici Collette, care sforăia. Şi aşa trecu tot restul zilei. Străbăturăm pe rând o mulţime de oraşe unde ne-am fi putut opri ca să ne dezmorţim sau ca să mâncăm, dar trăsurile nu poposiră în nici unul.

Când am ajuns, în cele din urmă, la München, la ora nouă seara, nimic nu mă putu face să mă simt mai bine, nici măcar vederea Palatului Nymphenburg, scăldat în lumina torţelor, cu lacurile şi canalele sale strălucitoare. Eram recunoscătoare miilor de oameni care au venit să mă vadă, dar abia dacă le puteam zări chipurile prin întuneric şi ploaie. Şi chiar dacă aş putea, ce contează? Au venit aici pentru o poveste, ca să le spună copiilor lor cum, într-o seară, o caleaşcă regală s-a oprit la Palatul Nymphenburg şi din ea a coborât soţia împăratului Napoleon. Era îmbrăcată mai frumos decât orice altă femeie din lume, iar

tiara ei avea mai multe diamante decât cea a împărătesei Rusiei. Şi ce rochie! Numai o regină şi-ar fi permis aşa o blană de hermină!

Odată intrată în palat, nu am mai putut ţine şirul curtenilor care mi se prezentau. Nu am mâncat, nu m-am odihnit şi, la sfârşitul serii, eram atât de obosită, încât nu mai aveam nici măcar energia să plâng. Dar, când ne-am retras în camerele noastre şi Collette mă ajută să mă dezbrac, mă întrebam dacă nu cumva ăsta e planul lui Napoleon. Să mă obosească într-atât încât, în momentul în care voi ajunge la Compiègne, să nu îmi mai pese că m-a luat de soţie fără permisiunea sinceră a nimănui – nici a mea, nici a tatălui meu, nici măcar a lui Dumnezeu.

— Maiestatea Voastră doreşte să asculte nişte muzică? întrebă Collette.

Chipul ei cu gropiţe în obraji părea nevinovat şi dulce, însă ştiam adevărul. Caroline o trimisese în camera mea să mă spioneze.

— Nu, mulţumesc, i-am răspuns.

Însă rămase în uşă, chiar şi după ce mi-am pus hainele de noapte.

— Poate că aţi dori atunci nişte lapte? Sau un ceai?

— Nu o să dispar. Nu o să fug. Îmi cunosc îndatoririle.

Obrajii i se aprinseră ca focul şi ne uitarăm una la cealaltă, cu uşa camerei deschisă. Apoi, se întoarse pe călcâie şi dădu să plece.

— Stai! am strigat în urma ei şi fata se întoarse repede. În ce oraş ajungem mâine? am întrebat-o.

— Stuttgart.

Oftă.

— O să mai fie încă o recepţie la un castel, îmi spuse, şi vor fi prezenţi toţi nobilii din Württemberg. Din nou mâncare proastă şi bărbaţi bătrâni!

Aşadar, acesta era motivul pentru care era atât de nefericită în fiecare seară. Nu pentru că drumul era lung şi greu sau pentru că îi era dor de casa ei, ci pentru că francezii aveau mâncare mai bună şi bărbaţi mai frumoşi.

— Mulţumesc, Collette, ne vedem mâine.

Ezită.

— Maiestate?

— Da?

Răsuci în mâini capetele şalului de caşmir.

— V-aţi dorit să vă măritaţi cu împăratul Bonaparte?

Acum era rândul meu să roşesc. Mă gândeam la familia mea care a rămas în Viena, la Adam şi la Sigi, pe care s-ar putea să nu-i mai văd vreodată.

— Nu.

Dădu din cap, ca şi cum ar înţelege. Dar fata asta nu a trebuit niciodată să facă o alegere atât de grea. Mă îndoiesc că s-a întrebat măcar vreodată de unde vin banii pentru rochiile ei sau de ce pleacă bărbaţii la război în ţinuturi îndepărtate.

— Îmi pare rău, spuse în şoaptă.

Am clipit repede.

— Şi mie.

— Cum veţi putea fi vreodată fericită? mă întrebă.

— Îmi rămâne pictura, i-am spus. Şi, într-o bună zi, voi avea copii.

Mă privi ca şi cum n-ar fi auzit niciodată de un asemenea sacrificiu. Dar sute de regine au făcut acelaşi lucru înaintea mea, şi asta trebuia să fie îndeajuns.

— Dacă pot face ceva...

— Sigi, i-am răspuns pe dată. Câinele meu.

— L-aş lua! Sincer l-aş lua! îmi spuse. Dar reginei... nu îi plac animalele.

Femeie crudă şi mizerabilă! Am privit în sus ca să nu mă podidească lacrimile şi am încercat să mă gândesc la ceva – la orice – care să mă ajute să nu plâng.

— Spune-mi despre Metternich, i-am cerut.

Mi-am dat seama că în acel moment Collette îşi dorea să nu fi venit.

— Prinţul?

Am dat încet din cap.

— Sunt amanţi, nu-i aşa?

Numaidecât, Collette făcu un pas spre uşă.

— Nu aţi auzit de la mine, şopti, apoi dădu încet din cap, dar da, aşa este.

— El este cel care a aranjat căsătoria mea cu Bonaparte?

— Nu... Nu pot să spun, Maiestatea Voastră.

— Dar dacă ar fi să ghiceşti...

Tăcerea ei îmi confirmă tot ce bănuiam.

În dimineaţa următoare, ne-am trezit cu toţii la cinci, ne-am îmbrăcat şi eram gata de plecare la şase.

Eram îmbrăcată în noua mea rochie în stil franţuzesc, din mătase albă brodată cu clopoţei în fir de argint, însă gândurile mi-au rămas austriece. L-am visat pe Adam noaptea trecută. Îmi aminteam chipul lui în timp ce trăsura mea se îndepărta de Braunau şi simţeam cum inima mi se strângea. Aş fi vrut să fi putut opri timpul în acea clipă, să rămână asemenea unui tablou cu fructe de Louise Moillon, unde nimic nu se mişcă şi nimic nu se schimbă niciodată.

— Cât durează până ajungem la Stuttgart? îl întrebă Caroline pe vizitiu.

Dar sincer, nu mă interesa. Chiar şi după ce am ajuns la Palatul Ludwigsburg şi am fost introdusă în mijlocul petrecerii grandioase organizate în cinstea mea, am rămas indiferentă. *Prăjituri?* De ce nu? *Lebkunchen?* Dacă

trebuie... *Maiestatea Voastră preferă un vals sau un contradans?*

— Ce e mai scurt, am răspuns iritată.

Femeile din jurul meu au scos sunete de indignare. Ştiam ce e în mintea lor. „Nimic nu o impresionează pe această împărătească nouă şi îngâmfată.” Dar eram prea tristă ca să îmi pese. Regele Frederick de Württemberg îşi drese vocea, iar Caroline râse strident şi fals.

— Ce *vrea* Maiestatea Sa să spună, Alteţă, este că un dans mai scurt acum înseamnă mai mult timp pentru altele, mai târziu.

— Nu asta am spus.

Caroline mă străpunse cu privirea.

— Dar asta aţi vrut să spuneţi.

Îmi susţinu privirea ca să-mi dea de înţeles că nu am voie să mai rostesc nici un cuvânt.

M-am supus, şi tot restul drumului până la Compiègne nu ne-am mai spus nimic.

Apoi, pe douăzeci şi şapte martie, după ce trăsurile au traversat graniţa cu Franţa, Caroline s-a întors spre mine.

— *Mio Dio,* am ajuns!

M-am ridicat în scaun şi am privit pe fereastra caleştii noastre regale. Oraşul Compiègne se întindea în faţa noastră ca o pătură colorată. Pieţele şi bisericile se înghesuiau în centrul oraşului, şi vedeai oameni pretutindeni – în cafenele, pe străzi, la ferestrele cu obloanele deschise. Simţeam o strângere de inimă gândindu-mă dacă aş reuşi vreodată să redau o asemenea scenă pe hârtie.

— Frumos! oftă Collette, şi ştiam că se uită la femeile elegant îmbrăcate în rochii brodate din muselină. Ştiu că sosim? întrebă Collette, dar Caroline se mulţumi să arate cu mâna.

Undeva în depărtare, un grup scanda şi, pe măsură ce trăsurile se apropiară, am înţeles ce spun: *VIVE L'IMPÉRATRICE! VIVE L'IMPÉRATRICE!*[3] În ciuda ploii, poporul francez ieşise în stradă ca să-şi întâmpine împărăteasa.

— Fii pregătită pentru orice, spuse Caroline, fără să ştie în continuare că Paul m-a pus deja în temă. Stai dreaptă, pune-ţi mâinile în poală şi...

Trăsura se opri brusc. Schimbă o privire cu Collette şi mi-am dat seama ce înseamnă. Napoleon văzuse caleaşca regală şi intenţiona să mă întâmpine înainte să ajungem la castel.

Mi-am apăsat palmele pe fustă, încercând să îmi amintesc ce m-a sfătuit Maria. Când mă va întreba dacă arată aşa cum mă aşteptam, trebuia să mint şi să-i spun: „Nu, sire, arătaţi mult mai bine". Şi când mă va întreba cum a fost drumul de la Viena, trebuia să îi zâmbesc şi să-i spun: „Prea lung pentru o mireasă nerăbdătoare să îşi cunoască mirele".

Discursul meu va fi un portret de Gottlieb Schick. O umbrelă aici, un palmier în ghiveci acolo... Totul planificat, totul aranjat dinainte. Îmi voi ocupa locul, şi el şi-l va ocupa pe al lui, iar tabloul pe care îl vom crea pentru acest nou imperiu va fi impecabil.

Uşa caleştii regale se deschise larg.

Căpcăunul Franţei stătea în faţa mea.

— Marie-Louise, mi se adresă el, şi aveam senzaţia că tabloul lui Metternich a prins viaţă, cu tot cu haina din catifea roşie. Nu s-a obosit să se folosească de artă pentru a arăta altfel decât în realitate. Avea aceleaşi picioare scurte şi stomac rotund ca în portret. Părul, pe care am auzit că îl purta lung în tinereţe, era tăiat chiar sub urechi. În ciuda ploii, purta o pelerină albă, brodată cu aur, iar

[3] „Trăiască împărăteasa!", în franceză, în original. (n.tr.)

cizmele îi erau mult prea frumoase pentru o astfel de vreme. „Grandoare şi strălucire”, mi-am spus.

Caroline bătu din palme de bucurie să-şi vadă fratele, în timp ce Collette începu să îşi facă vânt cu mâna. Dar împăratul nu se uită la nici una din ele. Ochii lui cenuşii erau ocupaţi să mă evalueze pe mine.

— Este o plăcere să vă întâlnesc în sfârşit, sire.

I-am oferit mâna, exact aşa cum mi-a spus tata să fac, iar expresia de pe chipul împăratului era de totală încântare.

— Spune-mi, mă întrebă, arăt aşa cum te aşteptai?

— Nu. Sunteţi mult – mi-am plecat privirea într-un gest ce speram să fie interpretat drept modestie –, sunteţi cu mult mai chipeş în realitate.

Am privit printre gene şi zâmbetul lui era atât de larg, încât îmi era jenă pentru el. Avea patruzeci de ani şi, cu reputaţia lui întunecată, l-ar fi făcut până şi pe Ginghis Han să se ruşineze. Chiar îşi închipuia că o fată de nouăsprezece ani poate fi îndrăgostită de el?

— Şi tatăl tău? mă întrebă brusc. Cum ţi-a poruncit să te porţi cu mine?

Am avut nevoie de toată stăpânirea de sine de care eram în stare ca să nu-i spun adevărul. Ca să nu-i spun: „M-a prevenit în legătură cu ambiţiile tale. Mi-a spus că poţi cânta imnuri de dragoste noaptea, apoi să ucizi o mie de oameni în timpul zilei. Că nimic nu te poate opri să iei ceea ce vrei”. Dar îmi ştiam replicile şi le-am recitat pentru tatăl meu.

— Mi-a spus să mă supun Domniei Voastre, în orice mi-aţi cere.

Napoleon închise ochii, ca şi cum vorbele mele l-au transportat undeva departe.

— Maria-Luiza, îmi spuse, după ce-i deschise din nou, oficial de parcă am fi amândoi la curte. Doreşti să mă însoţeşti în trăsura mea?

Caroline exclamă:

— Şi cum rămâne cu...?

Napoleon îi aruncă o privire surorii lui şi aceasta amuţi pe loc.

— Ne vedem la castel.

Îmi întinse mâna, şi i-am luat-o.

Cât vedeai cu ochii numai umbrele şi nu exista vreun servitor care să nu zorească să ne vină în ajutor.

— Una singură! se răsti Napoleon. Una!

Un singur bărbat făcu un pas spre noi, şi Napoleon dădu din cap.

— Mulţumesc, Méneval.

Îşi drese vocea.

— Spre caleaşca noastră!

Nu va menţine această faţadă la nesfârşit. La un moment dat, posibil chiar în această seară, farmecul se va risipi şi trebuia să fiu pregătită. În trăsură aştepta un bărbat chipeş, de aproximativ patruzeci de ani. Stătea faţă în faţă cu o tânără frumoasă care bătu cu palma locul de lângă ea, indicându-mi unde să mă aşez. Însă nimeni nu vorbi şi, când uşa se închise şi caii o luară din loc, toată lumea îl aşteptă pe împărat.

— Mireasa mea, spuse el în cele din urmă. Marie-Louise, acesta este Joachim Murat, rege de Neapole şi soţul lui Caroline.

Am înclinat capul.

— Este o onoare să vă cunosc.

„Cum poate trăi cu Caroline drept soţie?”

— Plăcerea este de partea mea, îmi răspunse.

Era îmbrăcat într-o haină albă cu epoleţi auriţi şi, dacă nu mă înşel, făcuse mari eforturi să-şi aranjeze părul lung

în bucle lungi şi strânse. La curtea din Austria s-ar face de tot râsul cu aşa ceva. Însă părea destul de inofensiv.

— Iar aceasta este fiica mea vitregă, Hortense Bonaparte, regina Olandei.

Am înclinat din nou capul.

— Maiestatea Voastră.

— Voi fi doamna responsabilă cu garderoba voastră, spuse ea încet, şi m-am simţit străbătută de un fior când mi-am dat seama că soţul meu i-a ordonat propriei sale fiice vitrege – copilul Joséphinei – *să mă servească*.

— Oh! am exclamat eu şi toţi trei se uitară la mine, însă nu se întâmplă nimic altceva.

Eu nu eram ca Metternich, care îşi putea masca şocul în vorbe frumoase. Aveam nevoie de timp ca să-mi pregătesc linguşelile şi minciunile.

În tăcerea care se prelungea, Napoleon îşi drese vocea.

— Întreaga Franţă aşteaptă cu nerăbdare acest moment, îmi declară solemn. Ziua în care moştenitorul lui Alexandru cel Mare ia de soţie o prinţesă de Habsburg. Priveşte!

Întinse mâna şi, dintr-o mişcare, dădu la o parte perdelele de brocart.

— Castelul de Compiègne.

Era mai mare decât orice loc pe care l-am văzut vreodată. Plana deasupra orizontului asemenea unei păsări de marmură, cu aripi uriaşe, din sticlă, şi ciocul de piatră. Chiar şi pe această ploaie torenţială arăta magnific.

— Nu există nimic asemănător în întreaga Austrie, nu-i aşa?

Mi-am ridicat privirea spre ferestrele înalte. Eram tentată să mint, dar i-am spus adevărul.

— Nu.

— Sigur că nu. Cei mai mari împăraţi habsburgi ar rămâne uluiţi în faţa lui.

„Câtă aroganţă!” Mă uitam la Hortense, ca să-mi dau seama ce părere avea despre aceste vorbe, însă chipul ei era împietrit într-un zâmbet binevoitor.

— Este unul din cele trei reşedinţe care simbolizează puterea împăratului. Celelalte două sunt Fontainebleau şi Versailles. Sunt convins că aţi auzit de ele, spuse soţul Carolinei.

— Da.

M-am întors din nou spre Napoleon.

— Şi unde îşi petrece Maiestatea Sa cea mai mare parte a timpului?

Zâmbetul lui Napoleon se lărgi. În mod evident, îi făcea plăcere să fie apelat astfel.

— La Fontainebleau, îmi răspunse. Dar vei vedea că nu sunt prea mari diferenţe între cele trei.

Nu am apucat să îl întreb ce înseamnă asta. Convoiul nostru se opri în *cour d’honneur* şi Napoleon îşi puse deja mănuşile.

— Pălăria ta, îmi spuse iritat, arătând spre boneta mea. Nu e dreaptă.

Mi-am dus mâna la bordura tivită cu blană şi aproape că îi puteam auzi gândurile: „Joséphine nu ar fi ieşit niciodată în *cour d’honneur* fără să verifice mai întâi dacă ţinuta îi este impecabilă”.

— Daţi-mi voie, spuse cu blândeţe Hortense.

Îmi desfăcu funda de sub bărbie şi îmi îndreptă boneta. Dintr-odată, inima începu să-mi bată cu mai multă putere.

— Fiecare om din Franţa te aşteaptă, mă preveni Napoleon. Regele Olandei, prinţesa Borghese... Eşti gata?

Nu, dar nu aveam timp să intru în panică. Mi-am stăpânit frica şi am dat din cap.

Uşa trăsurii se deschise şi o mare de chipuri nerăbdătoare mă priviră insistent, udate de ploaie, dar fără a ţine seama de vreme. Cineva strigă: „*Vive l'empereur!*” şi întreaga mulţime preluă scandarea. Apoi, Napoleon râse.

— Nu fac asta niciodată pentru tatăl tău, nu-i aşa?

Îl dispreţuiam pe mormolocul ăsta, dar i-am zâmbit ca o soţie şi am stat dreaptă ca o regină.

Îmi ridică braţul odată cu al lui şi întreaga curte izbucni în aclamaţii. Sutele de demnitari care au stat în ploaie şi au aşteptat acest moment se îngrămădiră în jurul nostru, toţi copleşindu-mă cu felicitări.

— Maiestatea Voastră! strigă cineva. Maiestatea Voastră!

Un tânăr înfăşurat în blănuri grele se împinse în faţă şi l-am recunoscut pe cel care ne adăpostise cu umbrela.

— Nu acum, spuse aspru Napoleon. Unde este cardinalul?

— Maiestatea Voastră nu doreşte...?

— Singura mea *dorinţă*, Méneval, este să descopăr dacă suntem căsătoriţi oficial.

Tânărul arătă ca lovit de trăsnet.

— Da. Dar în ochii lui Dumnezeu...

— Dumnezeu este pentru oamenii mărunţi, Monsieur. Condu-ne în apartamentul meu.

Méneval se uită la mine în clipa în care intrarăm în palat şi eram sigură că obrajii mei aveau aceeaşi culoare ca haina lui. Mă gândesc la Adam şi la prima oară când l-am invitat în camerele mele. Aveam optsprezece ani. Cu un an în urmă, contele divorţase de soţia cu care fusese căsătorit unsprezece ani, după ce aflase că îl înşelase cât timp fusese plecat în război. După aceasta, a început să se plimbe prin Schönbrunn în fiecare dimineaţă. Îl găseam stând în Gloriette, privind vastele grădini în stil baroc ale

palatului, şi ori de câte ori îl vedea, Sigi exploda de bucurie. Adam îl răsfăţa aruncându-i un băţ sau scărpinându-i urechile lungi, şi în felul acesta am ajuns să ne cunoaştem.

Cu fiecare dimineaţă ce trecea, descopeream ce om extraordinar era. Aflasem că pictorii lui preferaţi erau Francesco Guardi şi Thomas Gainsborough şi că se considera în primul rând soldat, apoi colecţionar. Cel mai mult îi plăcea să achiziţioneze obiecte antice greceşti, apoi romane şi, în cele din urmă, creaţii din perioada Renaşterii. Ne cunoşteam de mai bine de un an când i-am sugerat să mă viziteze în dormitorul meu. În acea seară, le-am dat liber doamnelor de companie şi am învăţat cum mă pot feri de o sarcină.

Când Napoleon l-a trimis pe fiul lui vitreg, Eugène, să aranjeze această căsătorie, au fost doar două întrebări pe care fiul lui Joséphine nu le-a pus: dacă boala lui Ferdinand este ereditară şi dacă Maria Lucia a fost atinsă de vreun bărbat. În timp ce înaintam prin palat, mă întrebam dacă Napoleon crede că sunt virgină şi, în caz că da, dacă e posibil să fie atât de furios când va afla adevărul, încât să mă trimită înapoi în Austria.

— Maiestatea Voastră înţelege că întreaga curte aşteaptă sub scara cea mare, adăugă cu grijă Méneval în timp ce mergeam. Toată lumea s-a adunat aici încă de la amiază. Prinţesa Borghese tocmai a sosit, la fel şi Madame Mère.

— Pot să mai aştepte puţin.

Napoleon părea amuzat. Îmi luă braţul când am ajuns în dreptul scărilor şi, împreună, am tăiat-o printre curtenii cu pălării de catifea şi veste încărcate de bijuterii.

— Unde se duce? am auzit pe cineva exclamând.

Apoi o femeie strigă:

— Doar nu vrea să o ia...

Napoleon se răsuci pe călcâie.
— Ba da, asta vreau.
Femeia era şocată.
— Mă voi întoarce după ce voi fi recucerit Austria.

CAPITOLUL 11

PAULINE BORGHESE

Château de Compiègne, 28 martie, 1810

— Nu te cred.

Însă Paul se aplecă spre mine în timpul ultimului vals şi îmi şopti la ureche:

— Este adevărat, îmi spuse simplu. După aceea ea l-a bătut la şah...

— Nu la şah! am şuierat printre dinţi. Pentru că i-a spus ea că mai vrea o dată.

Mă lăsă pe spate şi am privit în ochii lui verzi.

— Probabil că sora ei mai mare a învăţat-o ce să-i spună după ce termină cu el, îşi dădu Paul cu părerea.

— Nu are nici o soră mai mare, am răbufnit eu şi, stând aşa, faţă în faţă, simţeam cum sângele îmi colora obrajii.

Napoleon nu o cunoştea decât de o zi, şi Paul mi-a jurat că nu e cine ştie ce frumuseţe, dar el nu a fost în trăsură pe drumul de întoarcere, când orice s-ar fi putut întâmpla între ei.

— O place. Asta ţi-a spus azi-dimineaţă, nu-i aşa?

Ridică din umeri.

— Îi plac toate femeile... o vreme.

— Dar femeia asta e din dinastia de Habsburg. Şi, cu toate discursurile lui despre egalitate şi origini de rând, eu ştiu adevărul. Îi pare rău că nu avem sânge regal.

Paul nu mă contrazise. Ritmul se înteţea şi în întreaga sală de bal a castelului din Compiègne sute de diamante reflectau lumina. Nestematele strălucesc pe orice suprafaţă: la gâturile femeilor, pe eşarfele bărbaţilor, în părul ducesei de Devonshire, aranjat mult prea provocator. Dacă zeii ne-ar putea vedea acum, ar opri timpul în loc,

pentru ca nici unul dintre noi să nu îmbătrânească. Osiris, fratele, dar şi soţul lui Isis, ne-ar putea imortaliza pe toţi într-un tablou perfect.

Paul îmi puse o mână pe spate şi m-am bucurat de satisfacţia măruntă pe care o aveam scandalizându-i pe membrii Vechiului Regim. „Prinţesa Borghese dansează cu şambelanul ei!” Apoi ringul începu să se elibereze, până când am rămas singurii care mai dansau. Am surprins-o pe împărătească urmărindu-ne cu ochii ei albaştri, frumoşi, şi cu privirea dulce ca mierea. La fiecare bal oficial, la fiecare serată de sfârşit de săptămână, eu eram cea care termina dansul. Aşa a fost încă de prima oară când fratele meu a ţinut curtea şi aşa va rămâne cât timp voi fi eu prinţesă Borghese.

Am închis ochii şi, preţ de câteva clipe, nu mai exista nimic în afară de muzică. Nu mai erau cinci sute de invitaţi din întreaga Europă care să-l vadă pe fratele meu însurându-se pentru a doua oară. Am purtat rochia de mătase albă brodată cu flori de lotus în fir de aur, iar tiara din păr avea aceleaşi flori, făcute din diamante. În lumina candelabrelor ce atârnau deasupra îmi imaginam că strălucesc ca o flacără albă. L-am căutat pe amantul meu din această perioadă, de Canouville, în mulţime. Chipul lui drăgălaş era lângă al lui Napoleon. Nu mă miră. Fratele meu a fost întotdeauna un mare admirator al frumuseţii.

— Şi altceva ce-ai mai auzit? am întrebat nepăsătoare.

Şambelanul meu ezită. Apoi, în sfârşit, când muzica deveni mai lentă, îmi spuse încet:

— L-a sfătuit pe Méneval să se însoare cu o nemţoaică, fiindcă fetele germane sunt proaspete şi inocente ca nişte trandafiri.

Eram atât de şocată încât, aproape era să uit că suntem în mijlocul unui dans.

— El vrea *inocenţă*?

— Momentan, se grăbi Paul să mă asigure.

Însă simţeam în stomac un foc care mistuia totul. Fratele meu, care şi-a făcut prima oară mendrele cu contesa Walewska, femeie măritată, *după* ce aceasta s-a prefăcut că îi leşină la picioare, admira inocenţa? Acelaşi frate căruia îi place să le dea palme peste fund femeilor de la curte şi apoi să le ducă în camera lui? Atâta ipocrizie îmi făcea sângele să fiarbă.

Când pianul se opri, m-am întors spre Napoleon şi am făcut cea mai adâncă reverenţă.

— Foarte frumos! aplaudă Napoleon şi întreaga curte îl urmă numaidecât. *Bellissima*! exclamă în limba noastră maternă.

Îmi făcu semn din ochi, şi am traversat ringul de dans la braţul lui Paul, până la locul unde era împăratul.

— Impresionant, spuse Marie-Louise şi, deşi ne cunoscusem dimineaţă, tonul ei era oficial. Sunteţi o dansatoare minunată.

M-am uitat la de Canouville, care mă privi cu dorinţă făţişă.

— Dansez încă de când eram copilă în Corsica, i-am răspuns. Sper că şi Maiestatea Voastră dansează. Fratelui meu îi place să privească femei frumoase... valsând.

Marie-Louise trase adânc aer în piept şi fratele meu îmi aruncă o privire fulgerătoare.

— Vino cu mine! îmi porunci, şi toată lumea se dădu la o parte ca şi cum aş fi devenit dintr-odată otrăvitoare.

— Diseară, îi şoptii în ureche lui de Canouville când am trecut pe lângă el. Apartamentul meu, la miezul nopţii.

L-am urmat pe Napoleon prin uşile duble ale sălii de bal. Respira atât de greu, încât unul dintre soldaţii de gardă l-au întrebat dacă se simte bine.

— Foarte bine, îi răspunse scurt, şi tânărul se retrase în umbră.

Nimeni nu a îndrăznit să ne urmeze şi ecoul paşilor noştri era singurul sunet pe holurile de marmură. Fratele meu mă aşteptă să intru prima în bibliotecă şi, imediat ce închise uşa, am încercat să îl împac.

— A fost o glumă!

— Îţi iau titlul! strigă. Nu vei mai fi nimic altceva decât Madame Pauline.

Mă privi în lumina pâlpâitoare a şemineului şi, preţ de o clipă, chiar m-am temut.

— Soţul meu a fost prinţ cu mult înainte să fii tu împărat, am spus, în cele din urmă.

Căsătoria cu Camillo mă făcea prinţesă, nu vreo toană de-a fratelui meu, cum era şi drăgălaşa lui mireasă cu sânge *habsburg*.

— L-am chemat pe soţul tău la Paris, contraatacă Napoleon. Va sosi la nunta mea, pe doi aprilie.

Am deschis gura ca să protestez, dar fratele meu nu şi-a jucat ultima carte.

— La respectiva ocazie, vei ţine trena împărătesei în capelă. Oi fi tu prinţesă – făcu o pauză –, dar ea este împărăteasa Romei.

— Nu îi voi ţine trena! l-am avertizat.

Buzele fratelui meu se ridicară cu o zvâcnire.

— Gelozia nu te-a prins niciodată, Pauline. Şi, cu siguranţă, i-o vei ţine. Altfel te vei duce să locuieşti la Roma, împreună cu Camillo.

I-am cercetat chipul ca să îmi dau seama dacă este o ameninţare menită doar să mă intimideze, însă privirea lui era neclintită.

— De ce îmi faci asta?

În lumina flăcărilor, părea mai tânăr de patruzeci de ani. Mi-l imaginam cu coroana albă-albastră, cu guler egiptean în jurul gâtului şi o cârjă într-o parte.

— Este o trenă de mătase, îmi spuse aspru, nu un explozibil.

Mi-am îngropat faţa în mâini.

— Nu pot să trăiesc lângă Camillo. E un neghiob.

— Mi-ajunge, Pauline.

Îl priveam pe fratele meu ducându-se în spatele biroului şi m-am prăvălit într-un fotoliu. Părea obosit, ca şi cum această conversaţie l-ar fi stors până şi de ultima picătură de vlagă.

— Peste patru zile va avea loc o ceremonie oficială, iar tu vei fi prezentă la Luvru, lângă surorile tale şi Camillo.

— Nu vreau să am nimic de-a face cu omul ăsta! am urlat isteric.

— Ar fi trebuit să te gândeşti la asta când ţi-ai spus jurămintele, fiindcă va veni la Paris pentru a fi prezent la nunta mea.

— Nu va locui cu mine în Château de Neuilly, am spus eu sec.

Fratele meu mi-a dăruit această casă în timpul campaniei din Spania.

— Mai degrabă o primesc pe Joséphine lângă mine decât pe Camillo.

— Atunci o să-l trimiţi la Hôtel Charost! spuse el furios, referindu-se la proprietatea mea de pe rue du Faubourg Saint-Honoré. Vreau să te văd zâmbind în data de doi aprilie.

Trecu ca vijelia pe lângă mine şi mi-am dat seama că nu aveam cum să-l înduplec în seara aceea.

CAPITOLUL 12

PAUL MOREAU

Luvru, Paris, 2 aprilie, 1810

S-ar putea să fie cel mai mare spectacol pe care l-a văzut vreodată Parisul, cu soldaţi mărşăluind pe Champs-Élysées într-un şuvoi compact de haine roşii şi trăsuri argintii, întins cât vezi cu ochii. Costa o avere să organizezi o astfel de paradă şi opinia generală era că un alt război ar duce imperiul la faliment. Şi totuşi, oriunde priveam vedeam bucurie – pe chipurile oamenilor adunaţi în stradă, în entuziasmul curtenilor care se vor îmbogăţi servind-o pe noua împărătească.

— Nu am mai văzut niciodată aşa ceva, spuse Méneval, şi îmi închipuiam că a fost martorul unui număr considerabil de procesiuni la această curte.

Stăteam în faţa palatului Luvru de o oră; lui Napoleon îi plăceau spectacolele.

— Nimic nu va mai fi la fel în Europa, după ziua de azi. Fiica Austriei se căsătoreşte cu conducătorul unui imperiu atât de vast, încât însuşi Carol cel Mare ar fi invidios. Ce naţiune ar îndrăzni să provoace o asemenea alianţă?

Încercam să îmi imaginez ce va însemna pacea după zeci de ani de revoluţie şi război.

Nu ar mai exista listele publice ale morţilor. Nu am mai vedea funeraliile pentru curteni care au plecat la război alături de ambiţiosul lor împărat, pentru simplul motiv că acesta îşi dorea mai mult pământ. Şi, odată ce va fi pace în Europa, de ce să nu fie pace şi dincolo de graniţele ei? Ce nevoie ar mai avea Franţa de colonii şi de sclavi când aici va fi atât de multă prosperitate şi fericire?

*

Când în sfârşit am ajuns cu toţii înăuntrul Luvrului, am păşit în încăperea pe care Napoleon a transformat-o într-o capelă uluitoare tapetată cu catifea şi mătase stacojii. Mi-am ocupat locul lângă Méneval în şirurile de bănci strălucitor decorate şi m-am întrebat dacă sunt singurul care apreciază ironia faptului că Maria Antoaneta, mătuşa miresei, a fost cea care a transformat acest palat în muzeu public. Cu toate acestea, Napoleon, *eliberatorul poporului*, a fost cel care i-a comandat directorului muzeului să înlocuiască picturile din „capelă” cu tapiserii care să o înfăţişeze pe strănepoata reginei, pe Marie-Louise, şi pe el însuşi. Am auzit zvonuri cum că, atunci când Monsieur Denon a refuzat, spunându-i că tablourile erau prea mari pentru a fi înlăturate, Napoleon i-ar fi răspuns: „Foarte bine, atunci le dau foc.” A doua zi, Denon a găsit o metodă de a le da jos.

În şirurile de bănci din spatele meu, am numărat cel puţin şase – dacă nu mai mulţi – dintre foştii amanţi ai lui Pauline. Îl vedeam pe Gréoux, care nu a rezistat mai mult de o săptămână, şi pe contele de Forbin, printre mulţi alţii. Mă întrebam dacă nu cumva Pauline o să roşească când îi va vedea pe toţi laolaltă. Dar nu-i stătea în fire aşa ceva. Mai degrabă va încerca un sentiment de triumf la gândul că foştii amorezi o văd într-o postură atât de strălucitoare.

În faţa mea, Madame Mère plângea încetişor în batistă, lacrimi de bucurie care îi pătau obrajii. Şi, când uşile fură deschise din nou de două gărzi înarmate, începu să plângă în hohote.

— Iată-l!

Împăratul apăru în capela slab luminată, îmbrăcat într-o cămaşă cu broderie de aur atât de grea, încât sunt convins că mâine-dimineaţă îl vor durea braţele. Se auzeau murmure de mirare pe măsură ce se apropie de altar şi, când ajunse la primul şir de bănci, unde stăteam

eu, alături de mama lui, mi-am dat seama de ce este toată lumea atât de şocată: pantofii lui, care au fost întotdeauna cel mai simplu model milităresc, erau acum încrustaţi cu diamante galbene şi aur. Nu l-am văzut niciodată îmbrăcat aşa ca acum: cu pălărie de catifea neagră şi mantie lungă, din satin, împodobită cu albine de aur. Purta bijuteriile coroanei Franţei, la mâini, la gât, chiar şi pe pălărie – transformarea era atât de puternică, încât mi-e greu să-l recunosc pe bărbatul de sub veşminte.

Madame Mère îşi privea fiul, şi recunoşteam devotamentul lui Pauline în privirea ei adoratoare. Însă a doua împărătească a Franţei era cea care îmi tăie respiraţia. Intră în salon îmbrăcată într-o rochie strălucitoare din tul de argint. Mantia de catifea a cărei trenă îi rămânea mult în urmă era tivită cu hermină şi cusută cu fir de argint. Un voal complicat din dantelă de Alençon îi acoperea părul blond, şi tiara cu diamante care îl ţinea în loc reflecta lumina din sute de unghiuri. Era calmă, ca şi cum sutele de curteni şi tapiseriile ce aparţin şcolii Gobelins pur şi simplu nu ar fi fost acolo. Nici măcar Joséphine nu avea o asemenea ţinută, însă presupun că aceasta e diferenţa dintre o soţie crescută pe micuţa insulă Martinica şi o prinţesă crescută în palatul Schönbrunn. Se apropie de altar cu paşi măsuraţi şi, când ajunse lângă împărat, înclină capul, ca şi cum ar saluta un egal.

— Ca un înger al lui Botticelli, suspină Madame Mère, dar citeam pe chipul lui Pauline că fiica ei nu îi împărtăşea opinia.

Stătea în spatele lui Marie-Louise îmbrăcată într-o rochie de mătase albă şi purta trena miresei împreună cu alte patru regine, lucru care, desigur, trebuia să fie o premieră în istorie. Erau sora ei, Caroline, regină de Neapole; cumnata lui Napoleon, Julie Clary, regina Spaniei;

fiica Joséphinei, Hortense, regina Olandei; şi cumnata lui Napoleon, Catharina, regina Westfaliei. Nici una dintre ele nu părea deosebit de încântată, însă dintre toate, doar expresia lui Pauline era fixată într-o încruntare urâcioasă. Când se întoarse spre mine, expresia ei era atât de neplăcută încât i-am zâmbit.

— Cum poţi râde într-o asemenea situaţie? mă luă la rost când ceremonia luă sfârşit şi cardinalul Grand Almoner i-a declarat soţ şi soţie.

Stăteam pe treptele Luvrului, unde caleaşca imperială urma să sosească pentru a-i duce pe noua împărătească şi pe soţul ei la casa lui Pauline.

— Am dat Château de Neuilly peste cap pentru femeia asta, şopti ea aspru. Şi ştii ce am primit în schimb? *Asta!*

I-am urmărit privirea şi am văzut un bărbat înalt, cu pantaloni de mătase albă şi pelerină din satin. Camillo Borghese. Discuta cu unul dintre puţinii cardinali care au venit la această ceremonie. Dintre cei treizeci care au fost invitaţi, doar şaptesprezece şi-au făcut apariţia, având în vedere că papa refuza încă să recunoască această căsătorie. Chipul cardinalului părea tulburat şi, cu toate că, în mod evident, spunea ceva de mare importanţă, Camillo îşi ţinea degetele desfăcute şi-şi admira inelele.

— Trebuie să îl prezint şi să le spun tuturor că este *soţul* meu, îmi spuse Pauline. Întreaga lume trebuie să afle că sunt măritată cu un neghiob. Şi ai idee cât mă costă festinul ăsta de nuntă?

Mă studie cu ochii ei mari şi negri şi aş fi vrut să o pot convinge că nu trebuie să trăiască aşa – de la o invidie măruntă la alta. Era mai calmă şi mai fericită în Haiti.

— Va fi mama nepotului sau a nepoatei Voastre într-o zi. Dacă doriţi să rămâneţi la Fontainebleau ca gazdă a împăratului, i-am spus apăsând cuvintele, fiindcă acesta

este acum rolul împărătesei, v-aş sfătui să încercaţi să vă împrieteniţi cu Marie-Louise.

Am văzut cuvintele de dezaprobare formându-i-se pe buze. Apoi privi de cealaltă parte a curţii, spre fratele ei şi soţia acestuia.

— Este o vacă de făcut viţei! Este singurul motiv pentru care a vrut-o. Nu avem nimic în comun, nici un subiect despre care am putea discuta.

Vizitiul deschise uşa de sticlă a caleştii şi, odată ajunsă înăuntru, mă străbătu un gând.

— Ar trebui să o întrebaţi de câinele ei, am spus cu studiată indiferenţă. Regina Caroline a obligat-o să-şi părăsească cockerul la Braunau.

Se aplecă în faţă.

— *Poftim?*

— A spus că tot ce e austriac rămâne dincolo de graniţă.

— Un câine nu e austriac! exclamă Pauline, cu aerul cuiva căruia nu îi vine să creadă.

Aşa cum speram, se gândea cum s-ar simţi ea dacă cineva ar încerca să o despartă de Aubrée. Într-o viaţă în care schimbările şi pierderile deveniseră o stare permanentă, ogarul italian era singura constantă care nu dispăruse niciodată din viaţa ei. Bijuterii, case – toate aceasta au venit şi s-au dus. Până şi Dermide, fiul pe care l-a numit după un personaj din *Poemele celtice* ale lui Ossian, a murit la vârsta de numai opt ani.

— Ce e cu femeia asta? şopti, aproape ca pentru sine.

Nu am spus nimic în vreme ce trăsura se îndrepta spre castelul Neuilly, dar îmi veniră în minte o sumedenie de probleme pe care le-ar putea avea regina Caroline.

— O să-şi primească înapoi căţelul! spuse Pauline cu certitudine. Mă voi ocupa de acest aspect chiar în seara asta.

— Este un cocker spaniol pe nume Sigi.

Pauline privi pe fereastră soarele la apus şi ochii i se umplură de lacrimi.

— Presupun că ar putea fi o binecuvântare, spuse ea în cele din urmă. Fratele meu este hotărât să obţină un copil de la ea anul acesta. Dacă mă împrietenesc cu Maria-Luiza, am mai multe şanse ca el să mă asculte atunci când îi voi spune că trebuie să divorţeze de ea după ce naşte.

M-am lăsat pe spătarul banchetei şi probabil că şocul mi se citea pe faţă.

— Este fiica împăratului Austriei...

— Şi fratele meu nu are ce căuta cu ea!

Certitudinea ei mă speria.

— Alteţa Voastră, am început, sperând ca vocea să-mi fie mai calmă decât inima, orice gânduri pe care le are legate de imortalitate sunt sub forma moştenitorilor, nu a unor noi regate. Visul Vostru de a trăi în Egipt...

— Am auzit că avea obiceiul să picteze în Palatul Schönbrunn, spuse ea, întrerupându-mă.

Trăsura se opri în faţa curţii luminate de făclii a castelului Neuilly. Pauline scoase o oglindă de mână şi îşi verifică reflexia.

— Aşadar, peste aproximativ un an...

— Va avea un copil şi va fi trimisă înapoi în Austria?

Dacă Pauline se hotărâse să îl determine pe fratele ei să divorţeze, va împunge, şi va insinua, şi îi va turna atâtea otrăvuri diferite în ureche până când va crede că ideea era, de fapt, a lui. Am văzut-o cum l-a întors împotriva Joséphinei.

Vizitiul deschise uşa, însă am apucat mânerul şi am închis-o la loc.

— Nu încă!

M-am întors spre Pauline, care arăta senzaţional în rochia de culoarea fildeşului, împodobită cu perle.

— Sunteţi total neatractivă, Alteţa Voastră.

Nimeni nu îi spusese vreodată aşa ceva. Rămase complet nemişcată şi îmi aminti de o statuie de la Luvru: palidă, cu trupul neted şi cu desăvârşire rece.

— Ce aveţi de câştigat din toată afacerea asta? am întrebat-o.

Privi pe fereastră şirul lung de servitori care ajutau invitaţii să coboare din trăsuri. M-am aplecat în faţă şi eram atât de aproape încât îi simţeam mirosul discret al săpunului.

— Ce? Credeaţi că vă va face regina lui? Văzând că nu îmi răspunde, am adăugat apăsat: Sunteţi *sora* lui!

— Cleopatra s-a căsătorit cu fratele ei.

— Asta a fost acum două mii de ani.

— Dar eu asta vreau!

I-am cercetat chipul ca să-mi dau seama dacă e sinceră. Apoi arătă pe fereastră spre silueta impunătoare a castelului Neuilly. Pauline îl transformase într-un strălucitor ţinut de basm, cu felinare mici şi albe care atârnau din copaci şi cu torţe ce se înşirau de-a lungul fiecărei alei.

— Peste cinci sute de ani, castelul va fi tot aici. Iar comorile egiptene pe care le-am adunat înăuntru vor dăinui chiar şi mai mult. O mie, poate două mii de ani.

— Nu văd ce legătură are cu...

— Trebuie să mă asigur că oamenii îşi vor aminti de mine. Dacă ai putea aştepta...

Întinse mâna şi, de data asta, am lăsat-o să îşi apese palma pe obrazul meu.

— Ştii ce simt pentru tine, *mon ange.* Tu mă ţii calmă. Şi fericită.

— Atunci, de ce vă trebuie alţi bărbaţi?

Ochii i se măriră de uimire. Cum îmi permiteam să o provoc, pentru prima oară, în felul ăsta?

— Pentru că ei nu înseamnă nimic!

— De Canouville?

Roşi.

— E un copil. Un copil inocent.

Dar zâmbea languros chiar în timp ce rostea aceste cuvinte, imaginându-şi chipul lui cu gropiţă în bărbie şi privirea lui sinceră.

— Dar Napoleon?

Preţ de câteva clipe, nu mai respiră.

— Ţi-am spus, rosti pe un ton aproape tăios. Tu eşti cel alături de care vreau să îmbătrânesc. Dar, între timp...

Mă trase mai aproape de ea, apoi mă sărută scurt pe obraz şi se lăsă pe spate.

— Haide să petrecem aşa cum n-am mai petrecut niciodată!

Deschise uşa trăsurii şi, afară, o sumedenie de persoane începură să îi strige numele.

— Alteţa Voastră! strigară două tinere.

Apoi o văzu amantul ei, de Canouville, şi ofiţerul o luă propriu-zis la fugă.

— Pauline! strigă şi, când se întoarse spre el, ochii i se luminară ca ai unui copil. O faci de ruşine pe Venus în seara asta.

— Eu sper că în fiecare seară, îi răspunse ea, tachinându-l.

— Aşteptam să se deschidă uşa trăsurii Voastre. Toată lumea se întreba ce se întâmplă.

Se uită la mine şi bănuiala era evidentă.

— Credeai că aş putea lipsi de la propria mea petrecere? Dar spune-mi – continuă coborând vocea –, fratele meu a sosit?

Era momentul în care caleaşca regală apăru pe aleea principală. Toată lumea se opri, apoi Napoleon apăru împreună cu împărăteasa Marie-Louise. Numaidecât,

Pauline fu lângă fratele ei, uitând pe dată şi de mine, şi de amantul ei.

— Bun venit la Château de Neuilly! anunţă ea şi, pentru prima oară de când sosise în Franţa, am văzut ochii lui Marie-Louise lărgindu-se.

Undeva înăuntru, muzicienii interpretau muzică austriacă şi râsete de femei răsunau pe deasupra clinchetelor de pahare şi de farfurii.

— Cum aţi găsit muzica asta? întrebă împărăteasa. E veche – foarte veche. Este... minunată. Mă întreb cât timp a trecut de când am auzit unul dintre cântecele mamei mele. Sunt ani de-acum.

Napoleon îi adresă lui Pauline un zâmbet de felicitare.

— Pauline poate transforma apa în vin, dacă-şi pune în minte. Intrăm? întrebă Napoleon. Nu există un castel ca acesta în întreaga Franţă. Sora mea are gusturi excepţionale.

În timp ce treceam pragul castelului, încercam să-mi imaginez cum arată Château de Neuilly văzut prin ochii unui străin. Orice suprafaţă care nu era din marmură era sculptată din lemn lustruit de mahon. Candelabre magnifice din sticlă tăiată aruncau o strălucire aurie pe deasupra covoarelor cu ţesătură deasă. Cărţi, mii şi mii de cărţi, se întindeau pe pereţii fiecărei încăperi prin care treceam.

— Le-aţi citit pe toate? întrebă Marie-Louise.

Pauline zâmbi satisfăcută.

— Aproape.

— Dar sunt câteva *mii*!

— Alteţa Sa este o cititoare asiduă, spuse mândru de Canouville, deşi nimeni nu se gândise să îl prezinte împărătesei.

Maiestatea Sa se uită la noi aşteptând o explicaţie şi m-am trezit gândindu-mă că ochii ei albaştri erau cei mai mari pe care îi văzusem vreodată.

Dar cum nu se făcu nici o prezentare, îşi drese vocea cu delicateţe şi se întoarse spre mine.

— Aveţi un autor preferat, Monsieur Moreau?

— Homer, i-am răspuns. Şi Maiestatea Voastră?

Ezită.

— Genlis.

— Cel care scrie romane de dragoste? întrebă Pauline pe un ton neîncrezător.

Napoleon se încruntă.

— De ce nu?

— Pentru că, aşa cum tu însuţi ai spus, exclamă Pauline, este...

— Foarte captivant, am intervenit, înainte să apuce să adauge ceva jignitor.

Marie-Louise era şocată.

— Aşadar, i-aţi citit operele?

Am ridicat din umeri.

— Sunt mult mai multe cărţi în Franţa decât în Haiti. Dacă aş putea, le-aş cerceta pe toate.

Am ajuns în salon şi o mulţime de oameni ne-au ieşit în întâmpinare. Peste tot în jur auzeam strigându-se „Maiestatea Voastră!” La început, Marie-Louise încercă să salute fiecare persoană în parte, dar erau prea multe, aşa că zâmbea politicos şi dădea din cap.

— De mine nu este interesat nimeni? întrebă Napoleon.

Nimeni dintre cei prezenţi nu era atât de neghiob încât să-şi închipuie că glumeşte. Numaidecât, grupul de femei care se agita în jurul împărătesei se îndreptă spre împărat. Marie-Louise se uită la mine, apoi se întoarse spre de Canouville.

— Dumneavoastră trebuie să fiţi Camillo Borghese, spuse ea, şi urmă un moment de tăcere apăsătoare.

— Oh, nu! Acesta este de Canouville. Din nefericire, soţul meu nu a putut fi prezent în această seară.

— Poate că a uitat să-l invite, spuse de Canouville, făcând cu ochiul.

Marie-Louise se uită de la Pauline la de Canouville, ca şi cum ar fi asistat la o glumă.

— Prinţul Borghese este bolnav, i-am explicat eu. De Canouville şi Alteţa Sa sunt prieteni buni.

— Prieteni *foarte* buni, adăugă ca un prost de Canouville, iar Pauline îi răsplăti obrăznicia cu un sărut.

Preţ de câteva clipe, împărăteasa nu ştiu încotro să se uite, aşa că îşi fixă privirea asupra unei picturi egiptene.

— E din colecţia mea, spune Pauline.

De Canouville pufni.

— Are camere întregi pline cu chestii de-astea! Când a cucerit Egiptul, împăratul a adus cu el toate comorile pe care le-a găsit. Doriţi să le vedeţi?

Pauline îl săgetă cu privirea, însă de Canouville nu sesiză, iar împărăteasa, disperată să scape de mulţime, dădu numaidecât din cap.

— Mi-ar face mare plăcere.

Pauline îşi făcu loc printr-un grup de admiratoare pentru a-l întrerupe pe Napoleon.

— Soţia ta doreşte să viziteze castelul Neuilly.

Aşa că toţi cinci trecurăm dintr-o cameră în alta, în timp ce Marie-Louise exclama, minunându-se de toate comorile lui Pauline. Părea să fie sinceră. Am vizitat camera de oaspeţi, în mijlocul căreia trona o cadă atât de mare încât ar fi intrat în ea şi un elefant, şi patul lui Pauline, atât de micuţ, încât părea făcut pentru o păpuşă de porţelan.

— Dormiţi aici?

Marie-Louise nu bănuia cât de fericită o făcu această întrebare pe Pauline.

— Alteţa Sa este ca o *floare*, răspunse de Canouville. Un pat delicat pentru o prinţesă delicată.

Napoleon se încruntă, însă de Canouville se îndrepta deja spre salon.

— Puneţi mâna! spuse el, arătând spre cele două canapele de catifea albastră. Nu există nimic mai fin în toată Franţa. Însuşi împăratul nostru i le-a dăruit lui Pauline. Iar afară este grota...

Deschise o pereche de uşi duble şi trase adânc în piept aerul proaspăt.

— Aţi mai văzut vreodată o grotă ca aceasta? Fântâni, statui, flori, urne...

În ciuda stăpânirii de sine, noua împărătească râse.

— Să o ducem la galeriile egiptene? întrebă de Canouville.

Ne privi pe rând chipurile, însă doar Marie-Louise zâmbea.

Pe când traversam un coridor plin cu portrete ale lui Aubrée, împărăteasa se opri.

— Cine le-a făcut? vru să ştie.

— Tablourile cu *câinele*? întrebă mirat Napoleon.

— Sunt *minunate*.

Lacrimile umplură ochii împărătesei, dar clipi repede pentru a le alunga şi studie un tablou care o înfăţişa pe Aubrée în grotă.

— Richard Cosway.

Zâmbetul lui Pauline era sincer.

— Este artistul meu preferat. Nimeni nu reuşeşte să o redea pe Aubrée aşa ca el.

— Sunt foarte reuşite.

Împărăteasa se apropie pentru a vedea mai bine.

— E un ogar?

— Ogar italian. O rasă de talie mai mică. Pot să o aduc, dacă doriţi...

— Am venit să vedem galeriile, nu o grădină zoologică! spuse scurt Napoleon.

Nu o dată m-am gândit că era gelos pe câinele surorii lui.

Vocea lui Pauline era ca de gheaţă.

— Galeriile sunt aici.

Când intrarăm în prima încăpere, Marie-Louise păru copleşită. Într-un castel care gemea de opulenţă, aceste galerii erau cele mai frumoase. Pereţii erau acoperiţi cu tablouri luate din Cairo şi cu nenumărate comori păstrate în nesfârşite vitrine de sticlă sau pe etajere de lemn.

— Nu am mai văzut niciodată aşa ceva, spuse împărăteasa în şoaptă.

Mi-am amintit cât de uluit am fost şi eu prima oară când am văzut sutele de figurine care se înşirau pe lângă pereţi, unele din lapis lazuli, altele din alabastru. Lămpi cu ulei, coliere de aur şi cutii încrustate cu diamante – toate îţi dădeau simţurile peste cap. Urmau apoi sarcofagele. Împărăteasa întinse mâna şi atinse chipul pictat pe sicriul unei femei. Încet, cu degete de artist, mângâie trăsăturile străvechi ale tinerei condamnate.

— Ăsta este dintr-un mormânt din Egipt, spuse mândru Napoleon. Templurile lor, adăugă el, erau incredibile. Uluitoare. Zei ciopliţi se ridicau din podea până la tavan.

Le indică mărimea şi, când soţia lui nu fu foarte impresionată, adăugă plin de înţeles:

— Dacă aş fi rămas acolo, poate că m-aş fi autointitulat faraon.

— Încă mai poţi, răspunse cu drăgălăşenie Pauline.

Cei doi fraţi schimbară o privire care o lăsă pe Marie-Louise uşor descumpănită.

Dar nu şi pe de Canouville.

— Şi astea? întrebă el.

Arătă spre două vase din alabastru aşezate pe cea mai înaltă etajeră.

— Sunt vase în care ţi se păstrează organele, după ce mori.

De Canouville nu mai întrebă nimic în timp ce treceam prin următoarele două galerii.

O priveam pe împărătească minunându-se în faţa a diverse vestigii – dintre care unele erau încrustate cu nestemate sau confecţionate din metale preţioase. Eram mişcat să constat că pe Marie-Louise cel mai mult o fascina paleta artistului. Tăviţa veche din lemn era încă pătată de ocru, malahit şi lapis. Atingea fiecare culoare, şi îmi imaginez că se gândea la ultimele mâini care au atins-o – mâinile unui pictor care a trăit acum mai bine de două mii de ani. Era bătrân? Tânăr? Cum a murit? Avea o familie? Sau poate că era o femeie?

— Uluitor, spuse ea. Nu am cuvinte.

*

Când ieşirăm din galerii, apăru un chelner care ne oferi vin.

— Pentru Alteţa Voastră?

Pauline fu prima care luă un pahar.

— Întotdeauna.

La parter, în salon, muzicienii austrieci nu mai cântau, şi nişte femei sumar îmbrăcate îşi ocupaseră locurile pe o mică scenă. Actorul Talma se afla printre ele. Cânta ceva ce nu puteam înţelege şi ţinea ridicat un pahar greu, plin cu vin.

— E timpul? strigă el în clipa în care apăru Pauline.

Prinţesa îşi ridică propriul pahar, într-un toast imaginar.

— De ce nu?

Se întoarce spre Napoleon şi Marie-Louise.

— Doar pentru Alteţele Voastre!

Păstrase secretul asupra celor ce urmau faţă de toată lumea, chiar şi faţă de mine, şi mă temeam că avea de gând să facă ceva atât de ofensator, încât împăratul nu o va ierta niciodată. Urcă pe scenă şi simţeam cum mi se încordează muşchii. Însă spectacolul pe care îl prezentă era chiar delicat – un cântec din fermecătoarea *tragédie lyrique* a lui Jean-Baptiste Lully. Din clipa în care deschise gura, Pauline deveni ispititoarea Armide şi, în timp ce cânta despre dragostea ei neîmpărtăşită de erou, ţintui cu privirea fiecare invitat.

— *Nu i-am învins pe cei mai bravi dintre voi...*

— Nu există nimeni ca ea în întreaga lume, murmură de Canouville.

Nu-mi făcea plăcere să îi împărtăşesc opiniile în nici o privinţă, însă trebui să dau din cap.

— *Întreaga tabără duşmană e vulnerabilă în faţa mea...*

— Nu eşti nimic mai mult decât un şambelan pentru ea, mă avertiză. Să nu uiţi asta, *mon ami.* Eu sunt bărbatul cu care îşi doreşte să se fi căsătorit.

Am simţit un moment de ură intensă faţă de acest bărbat, care-şi închipuia că o cunoaşte pe Pauline.

— În cazul acesta, eu aş fi atent, i-am răspuns înciudat. Bărbaţii cu care îşi doreşte să se fi căsătorit au vieţi foarte scurte. Fournier a fost trimis în Italia şi nimeni nu ştie unde au dispărut ceilalţi. Morţi pe cine ştie ce fronturi...

Mi-am dat seama că l-am şocat şi m-am bucurat.

— *Iar el singurul, veşnic neînfrânt... se mândreşte că mă poate privi cu ochi nepăsători.*

Ne-am uitat amândoi la împărat. Deşi o ţinea de braţ pe Marie-Louise, urmărea transfigurat interpretarea lui Pauline.

— *Este la vârsta când al iubirii sentiment se coace, când poţi iubi fără efort... Oh, nu, prea mare-ar fi tristeţea, de nu aş izbuti să îmi supun o inimă atât de mândră şi de mare.*

— Bravo! strigă frenetic de Canouville când spectacolul se termină. Bravo!

Întinde mâinile ca s-o îmbrăţişeze, însă Pauline se duce la Napoleon.

— Nu ştiam că o vei interpreta pe Armide, spuse împăratul, iar privirea lui nu era a unui frate.

— E preferata ta, răspunse Pauline, şi privirea lui Marie-Louise se îngustă.

Pe măsură ce orele treceau, o priveam pe noua noastră împărătească trecând de la un invitat la altul, la braţul împăratului, şi mă gândeam oare cum i se par toate acestea – femeile pe jumătate îmbrăcate, muzicienii sălbatici, versurile pline de subînţelesuri recitate pe scenă de o soră către un frate. Nu ştiu dacă îşi dăduse încă seama că bolurile din care invitaţii serveau antreurile erau modelate după sânii lui Pauline. Marie-Louise părea să facă faţă cu eleganţă întregii situaţii, însă am văzut suficiente feţe regeşti încât să ştiu ce poate ascunde înfăţişarea lor agreabilă.

Când toată lumea se adună afară pentru a urca în trăsuri, am găsit-o pe împărătească singură.

— Maiestatea Voastră s-a simţit bine în această seară?

Marie-Louise privi în jur şi, deşi vedea că Napoleon discută cu sora lui pe treptele castelului, expresia ei era rezervată.

— Cumnata mea este foarte... entuziastă, spuse ea, precaută.

— Da, i-am răspuns cu egală discreţie. Cei din familia Bonaparte au o foarte mare poftă de viaţă.

— Şi de festivităţi. Am auzit că va avea loc încă un eveniment mâine, găzduit de ministrul de război. După care o sărbătoare dată de Garda Imperială.

Am privit peste umărul ei la Napoleon, care râdea atât de intim cu Pauline, încât toată lumea ar fi putut crede că ea este noua lui mireasă.

— Spune-mi, adăugă Marie-Louise, acum cu o voce foarte coborâtă. Când mai guvernează?

— Cred că situaţia de faţă se datorează entuziasmului provocat de noua căsătorie, i-am răspuns.

Însă nu mi-am putut întoarce privirea de la el şi Pauline, de la felul în care îi mângâia părul, îi atingea braţul...

Împărăteasa îmi urmări privirea.

— O iubeşti, nu-i aşa?

Eram atât de şocat de întrebarea ei, încât am făcut un pas înapoi.

— Tatăl meu m-a învăţat să observ oamenii. Este de părere că e principala calitate a unui diplomat. Şi orice regină trebuie să fie un bun diplomat.

Aveam nevoie de câteva clipe pentru a mă aduna.

— Am cunoscut-o în Haiti, am recunoscut, deşi mă întrebam de ce-i spun ei asta. Era... altfel pe atunci.

Dădu din cap.

— În cazul acesta, eşti curteanul perfect. Mă îndoiesc că ceilalţi îşi dau seama. Mulţumesc că m-ai prevenit în legătură cu Compiègne.

Am studiat-o pe împărăteasa noastră cea înaltă şi cu părul de aur şi mă întrebam dacă împăratul va şti vreodată cât de extraordinară era noua lui soţie.

— A fost un mare sacrificiu pentru Maiestatea Voastră să părăsească Austria.

— Da, recunoscu ea încet. Însă bănuiesc că dumneata eşti un om care înţelege sacrificiile.

În şapte ani, nimeni nu mi-a spus vreodată asta. Nici măcar Pauline.

— Îţi doreşti vreodată să te întorci acasă?

Am închis o clipă ochii.

— Nu trece o zi în care să nu mă gândesc la asta.

— Dar ea te ţine aici.

Nu era o întrebare, ci o afirmaţie. Şi nu am negat.

CAPITOLUL 13

MARIE-LOUISE

Palatul Fontainebleau

„Eu nu sunt precum ceilalţi bărbaţi. Regulile de moralitate şi de decenţă general acceptate nu mi se aplică mie.”

Napoleon

S-a făcut. Sunt căsătorită şi, deşi ştiu că tata nu este sincer când scrie: „Nu vă doresc decât bucurie, ţie şi soţului tău”, tot simt că mi se întoarce stomacul pe dos când citesc aceste rânduri.

De la biroul de scris din noua mea încăpere de la Fontainebleau priveam din nou scrisoarea tatălui meu şi încep să plâng. „Doar bucurie, ţie şi soţului tău.” Aş fi fost bucuroasă dacă m-aş fi măritat cu Adam şi aş fi rămas în Austria ca să am grijă de Ferdinand. Dar nu a fost nici o bucurie să mă culc cu un bărbat de două ori mai în vârstă decât mine; un bărbat care m-a avertizat după ce am terminat că este „un mare împărat, cu un apetit pe măsură” şi că trebuie să mă aştept să mă viziteze zilnic, poate chiar de două ori pe zi.

Ştiam că trebuia să îi răspund tatei pe acelaşi ton supus, pentru ca atunci când spionii soţului meu vor deschide scrisoarea, să nu existe nici o pată asupra mea sau asupra Austriei. Am întins mâna după pană şi când mă pregăteam să o înmoi în cerneală, uşa camerei mele se trânti de perete şi apăru Napoleon.

— Sire!

M-am ridicat şi am sperat că nu îmi poate vedea lacrimile. Îmi adresă un zâmbet leneş, plin de subînţelesuri, şi mi-am dat seama numaidecât ce doreşte.

— Dezbracă-te! mi-a spus şi am simţit cum mi se aprind obrajii.

— Poate că aţi dori...

— Ţi-am spus ce aş dori. Dezbracă-te şi apleacă-te.

Mi se tăie răsuflarea.

— Pe pat?

— Sau pe scaun. Tu alegi.

Stomacul mi se strânse într-un nod şi sângele mi se transformă într-un vulcan pe care nici un ocean nu l-ar fi putut stinge. Mi-am lăsat halatul să alunece pe podea, împreună cu cămaşa de noapte. Apoi am urcat în pat şi m-am întins, fără nici un cuvânt, pe spate.

— Am zis...

— Da, te-am auzit, dar sunt împărăteasa Franţei, nu o curvă ordinară.

Rămase nemişcat o clipă, încercând să se hotărască dacă să simtă respect sau furie. Apoi se apropie de pat.

— Foarte bine, micul meu trandafir german.

Îşi descheie nasturii de la pantaloni şi urcă deasupra mea fără să se dezbrace. Întreaga poveste nu dură mai mult de un minut.

După ce termină, se rostogoli pe spate, de parcă ar fi realizat ceva măreţ, şi rămase cu ochii pironiţi în tavan. Cu Adam, aş fi fost acum în braţele lui şi m-ar fi săruta tandru, începând din creştetul capului şi ajungând, în cele din urmă, la buze. Apoi aş fi adormit cu capul pe pieptul lui, ascultându-i bătăile inimii.

— Cum ştie o femeie când este însărcinată? mă întrebă.

Dacă aş fi însărcinată, n-ar trebui să-l mai suport vreodată deasupra mea. Aş putea invoca o sumedenie de argumente, cum ar fi, de pildă, că relaţiile intime fac rău copilului.

— Este obosită, apoi îi este rău, iar, în cele din urmă, nu mai sângerează în fiecare lună. Acesta este semnul cel mai sigur.

Se întoarse pe o parte cu faţa spre mine, iar eu am întins mâna după halat.

— Vreau să ştiu la o oră după ce afli tu, îmi spuse categoric. Vreau să ştiu fie şi numai dacă bănuieşti că eşti însărcinată.

— Vei şti de îndată ce voi şti eu, i-am promis.

Mă privi cum mă îmbrac, iar privirea lui era indiferentă, chiar rece. Artistul care i-a pictat portretul în miniatură i-a surprins-o corect. Este singurul om pe care l-am întâlnit al cărui suflet nu poate fi zărit în adâncul ochilor. „Şi dacă nu are suflet?” o auzeam parcă pe Maria întrebând, dar îmi alung din minte acest gând.

M-am întors la birou şi el continuă să mă privească, întins pe pat.

— Eşti fericită aici, la Fontainebleau?

Ciudată întrebare. Nu l-a interesat fericirea mea noaptea trecută, când mi-a poruncit să îl aştept goală în pat, şi, cu siguranţă, nu l-a interesat câtuşi de puţin nici în această dimineaţă. Dar nu trebuia să îl insult.

— Nu este ca la Schönbrunn, i-am răspuns.

Sprâncenele i se ridicară.

— În ce sens?

Am ezitat.

— Cum adică „în ce sens”?

— Ai spus că nu este ca la Schönbrunn. Vreau să ştiu în ce fel este diferit.

Am ridicat privirea spre plafonul pictat, încercând să mă gândesc.

— Schönbrunn este ca o corabie, i-am spus. Nimic nu este în exces şi, cu siguranţă, nu sunt spectacole.

A trecut o săptămână de la nunta noastră şi încă sunt epuizată din cauza atâtor „sărbătoriri”.

— Nu există nici o diferenţă între un om de rând şi un rege, în afara unor procesiuni strălucitoare şi a unei coroane, mă atacă el. Dragul nostru unchi Ludovic a descoperit asta.

Unchiul Ludovic. Am nevoie de câteva clipe ca să îmi dau seama că vorbeşte despre unchiul *meu*, soţul Mariei-Antoaneta.

— Eu nu cred asta. Un monarh trebuie să îşi servească regatul, am spus cu băgare de seamă. Nu invers. Spectacolele sunt costisitoare, şi un rege bun îşi păzeşte întotdeauna vistieria.

— Aşa spune tatăl tău?

M-am răsucit în scaun, cu faţa spre el.

— Aşa spun *eu*. Ar fi trebuit să fiu regenta fratelui meu când va urma să urce pe tron. Ferdinand are multe... probleme de sănătate, am adăugat cu generozitate.

Napoleon stătea nemişcat. Cu siguranţă auzise de Ferdinand. Întreaga Europă ştie. Nu e un secret.

— Şi aceste probleme de sănătate sunt frecvente în familia ta?

Am auzit lumea spunând că boala fraţilor mei este cauzată de prea multe încrucişări în aceeaşi familie. Şi e adevărat că mama era de două ori verişoara primară a tatălui meu. Dar aşa a fost mereu în familia de Habsburg şi nu au apărut niciodată astfel de boli.

— Cred că mama mea a avut ghinion, i-am spus. Doi copii s-au născut bolnavi.

„Dacă te deranjează, poate că ar fi trebuit să te gândeşti la asta înainte să mă aduci în Franţa.”

— Sora mea, Maria Carolina, este epileptică şi mută.

Napoleon se ridică destul de greu în şezut. Nu era tânăr, şi stomacul i se lărgise considerabil.

— Ei bine, eu sunt norocos, spuse el sec, şi vocea nu îi avea nici cea mai vagă notă de ironie. Întreaga lume se va pleca la picioarele fiului meu. Va fi sămânţa celui mai mare general născut de la Alexandru încoace. Nimic nu îl va opri.

— Şi dacă este fată?

— Atunci va fi prinţesa Veneţiei. Dar vor exista şi fii, spuse el cu netulburată convingere. Poate că unul dospeşte acolo chiar acum.

Mi-am muşcat buzele ca să-mi înăbuş o grimasă de dezgust.

— Şi acum Metternich va deveni regent, după moartea tatălui tău?

Întrebarea mă luă prin surprindere.

— Nu... nu ştiu.

Nu-mi puteam imagina clipa în care tata nu avea să mai fie. Era atât de tânăr şi de sănătos! Pe de altă parte, aşa fusese şi mama.

— Presupun că da.

Apoi i-am adresat întrebarea pe care aşteptam să i-o pun încă din decembrie.

— Datorită lui m-ai ales pe mine de soţie, nu-i aşa?

Întrebarea pluti în aer preţ de câteva clipe.

— A insistat şi el, aşa cum au insistat toţi ambasadorii, spuse el încet.

Îmi dădeam seama acum de ceea ce făcuse Metternich. Aş fi vrut să îl pot avertiza cumva pe tata de trădarea lui.

— Însă prinţul Metternich şi-a dorit această alianţă mai mult decât oricine, am insistat.

— Povesteşte-mi despre tatăl tău, îmi ceru, evitând întrebarea. Cum îşi conduce regatul?

— Cu grijă, i-am răspuns.

Dar eram hotărâtă să aduc iar în discuţie numele prinţului. Trebuia doar să aştept un moment mai prielnic.

— Conturile lui sunt – au fost – întotdeauna echilibrate.

„Apoi ai venit tu şi ai pretins o avere de la ţara noastră învinsă.”

— Se întâlneşte cu supuşii lui de două ori pe săptămână, fără să lipsească niciodată. Nimic nu este mai important pentru el.

Napoleon mă studie.

— În cazul ăsta, înţelegi ce înseamnă să conduci un imperiu. Este o treabă care nu se termină niciodată, aşteptări nesfârşite, ceremonii, spectacole, războaie...

Apoi, ceva în ochii lui întunecaţi se îmblânzi.

— Dacă te porţi frumos aici, la Fontainebleau, nu ţi se va refuza nimic.

Numaidecât m-am gândit la Sigi.

— Pauline mi-a spus că îţi doreşti câinele, spuse el.

Sunt şocată. Şi pentru că mi-a citit gândurile şi pentru că Pauline a intervenit pentru mine.

— Asta... ar fi minunat.

— S-a făcut.

Se ridică şi îşi încheie pantalonii.

— Te aştept să fii gata mâine la şase.

— Pentru ce?

Credeam că s-au terminat serbările.

— Pentru luna noastră de miere. Vizităm Ţările de Jos, mă informă. Spune-le doamnelor să-ţi împacheteze haine groase şi pantofi de umblat.

Apoi închise uşa în urma lui şi asta fu tot ce-mi spuse. Dar ce mai contează? Vine Sigi! Tocmai când mă pregăteam să mă arunc triumfătoare pe pat, se auzi o bătaie în uşă. Era Hortense.

— Am venit să o ajut pe Maiestatea Voastră cu bagajele, îmi spuse.

M-am dat la o parte ca să o las să intre. Era îmbrăcată într-o rochie albă, cu un decolteu şocant de adânc. Halatul meu de noapte este o ţinută de dimineaţă mai potrivită. Însă ochii ei gri-albăstrui erau nevinovaţi, şi buclele castanii îi erau aranjate în jurul capului asemenea unei aure. Pentru prima oară eram singure şi nu prea ştiam ce să-i spun reginei Olandei.

— Să înţeleg că ai aflat despre Ţările de Jos? am întrebat-o.

— Toată lumea a aflat, Maiestatea Voastră. Vă însoţeşte jumătate de curte. Trebuie să plecăm mâine, la şase.

Adăugă mai încet:

— Nu călătoreşte niciodată singur.

Stăteam una în faţa celeilalte, la biroul meu. Sunt cu opt ani mai tânără decât ea şi, totuşi, am fost adusă în Franţa pentru a lua locul mamei ei şi ca să-i dăruiesc împăratului copilul pe care mama ei nu i l-a putut oferi. Avea tot dreptul să mă urască, dar i-am cercetat chipul şi am constatat că era pe deplin împăcată, ca şi cum nu ar fi existat nimic mai firesc decât să stai de vorbă cu femeia care i-a luat coroana mamei tale.

— Poate credeţi că relaţia dintre noi ar putea fi stânjenitoare, începu ea.

M-am foit jenată pe scaunul capitonat. Exact la asta mă gândisem şi era a doua oară când cineva îmi citea gândurile.

— Sper că ştiţi că nu am nici un resentiment faţă de Maiestatea Voastră. Ce i s-a întâmplat mamei mele a fost numai din vina ei.

Când îmi văzu expresia şocată, se grăbi să îmi explice:

— Mama ştia că nu mai putea avea copii când s-a căsătorit cu Napoleon. Lucruri – lucruri cumplite – i s-au întâmplat când a fost întemniţată în timpul Revoluţiei.

— Îmi pare rău, am spus în şoaptă. Nu mi-am dat seama.

— Mii de oameni nevinovaţi au împărtăşit soarta mătuşii Voastre, inclusiv tatăl meu.

— Nu am ştiut.

Hortense dădu din cap.

— Cu toate astea, s-a căsătorit cu el, şi apoi din nou, când s-a încoronat împărat, i-a jurat că îi va dărui un copil.

— Şi când nu a avut copilul?

— Mi l-a cerut pe al meu.

M-am lăsat pe spate.

— Ţi-a luat fiul?

Hortense ridică din umeri, de parcă ar fi fost un lucru obişnuit.

— A vrut, dar am insistat să fie crescut lângă mine, în Olanda. A fost un scandal mare între noi, recunoscu ea.

— Dar ai câştigat.

— Pentru că împăratul a fost de acord cu mine. Era disperată. Trebuie să înţelegeţi, mama îl iubeşte pe Napoleon... la nebunie.

Ne-am privit una pe cealaltă în lumina dimineţii. Ce fel de femeie este Joséphine? Este vicleană sau doar o nesăbuită fără minte, gata să sacrifice fericirea propriei fiice pentru un soţ tiranic? O servitoare intră pe uşă cu ceaiul şi am aşteptat până când turnă ca să vorbesc din nou.

— Ai vrut să te măriţi cu Louis? am întrebat-o.

Încerc să îmi imaginez cum e să fii măritată cu Louis Bonaparte. Până şi în Austria s-a auzit de ieşirile lui necontrolate de la curte şi mă simt uşurată să ştiu că vine foarte rar în Franţa.

Hortense ţinea ceaşca în mâini şi privea fix masa. Poate că fusesem prea directă. La urma urmei, nu-mi datora nimic. Mă pregăteam să îmi cer scuze, când îmi răspunse:

— Nu. Nu am vrut să am nimic de-a face cu Louis, dar ăsta nu e un secret la curte, Maiestatea Voastră.

Şi-a ridicat privirea şi i-am citit tulburarea pe chip.

— Mama mea şi-a dorit această căsătorie. Pentru un moştenitor – aşa se spune.

Îşi acoperi ochii cu mâna preţ de câteva clipe şi mi-am dat seama că se gândeşte la primul ei fiu, care a murit de angină la vârsta de patru ani.

— Mama mea nu e o femeie rea, mă asigură. Dar nu vă daţi seama cum e aici. Adică... veţi înţelege. Nu... nu ar trebui să vă spun toate astea. Mai bine încep să împachetez.

Se ridică brusc, dar m-am întins şi i-am luat mâna.

— *Te rog*. Vreau să ştiu. Ca să fiu împărătească, trebuie să ştiu ce se întâmplă în Franţa.

Se aşeză şi cuprinse din nou ceaşca de ceai între palme.

— Ce am spus eu despre soţul meu este trădare, recunoscu ea. Dar nu va mai fi rege mult timp. Fratele meu îi va lua coroana. Louis a refuzat să strângă o armată pentru invadarea Rusiei. A spus că nu trimite oameni nevinovaţi în războiul unui „dement”.

Aşadar, exista o ţară dispusă să i se împotrivească.

— Unde se va duce?

— Tatăl Domniei Voastre îi oferă adăpost.

Se încruntă.

— Alteţa Voastră nu ştia?

Ruşinea îmi încălzi obrajii.

— Napoleon nu discută cu mine politică, încă.

Am privit în ceaşca de ceai.

— Şi nu primesc prea des veşti de la tata, mărturisesc.

Vocea lui Hortense era joasă şi încărcată de bănuieli.

— Pentru că nu vă scrie sau pentru că nu îi primiţi scrisorile?

Hortense mă privi lung şi am simţit că mă înfurii.

— Am primit două scrisori de când am sosit, i-am spus. *Două!* Nu ştiu cum se simte fratele meu, Ferdinand. Ana Maria...

Hortense se întinse să-mi prindă mâna şi mi-am dat seama că am obrajii uzi.

— Să îi cer socoteală? am întrebat, şi nu îmi plăcea disperarea pe care o auzeam în propria-mi voce.

— Mama a încercat. Nu i-a folosit niciodată la nimic. Pe de altă parte, scrisorile ei erau cel mai adesea de la bărbaţi cu care Napoleon bănuia că îl înşală.

— Şi aşa era?

Sentimente contradictorii păreau să afecteze adânc inima lui Hortense.

— Dacă e să fiu dreaptă cu Napoleon, trebuie să recunosc că bănuielile îi erau întemeiate. Şi totuşi, o iubea. În măsura în care poate el să iubească, se corectă. Îi scria nişte scrisori...

— Le ai?

Mă privi prudentă.

— Cel puţin douăzeci.

— Aş vrea să le văd. Ca să ştiu dacă omul ăsta a iubit vreodată pe altcineva în afară de sine.

Hortense ezită.

— Sunt scrisori de dragoste, Maiestatea Voastră. Unele dintre ele sunt foarte... detaliate.

— Mama ta le citea vreodată suitei sale?

— Tot timpul. Nu ţinea nimic secret.

Asta voiam să ştiu.

— Alteţa Voastră chiar îşi doreşte...?

Am dat din cap şi Hortense se ridică.

— Zece minute, îmi promise. Le ţin încuiate.

Am cerut să mi se mai aducă ceai în lipsa lui Hortense şi, când se întoarse, am văzut că are în mână o cutie mică, de piele. O aşează în faţa mea şi am mângâiat cu degetele imaginea lui Venus, săpată în lemn.

— Mama m-a rugat să i-o păstrez. Voia să fie sigură că mai rămân câteva scrisori, în caz că s-ar întâmpla ceva cu ale ei.

Am deschis capacul şi am privit îndelung plicurile îngrămădite înăuntru. Mi-am ridicat privirea pentru a mă asigura că Hortense era în continuare de acord, însă ea îmi făcu semn să continui.

— *Douăzeci şi nouă decembrie, 1795,* am citit eu cu voce tare.

Era cu cincisprezece ani în urmă, înainte de Egipt, sau de Austria, sau de tronul Franţei.

Mă trezesc plin de tine. Imaginea ta şi ameţitoarele plăceri ale nopţii trecute nu îngăduie simţurilor mele odihnă. Dulce şi neasemuită Joséphine, cât de ciudat te joci tu cu inima mea.

Eşti furioasă pe mine? Eşti nefericită? Eşti supărată? Sufletul îmi este frânt de suferinţă, iar dragostea pe care ţi-o port nu îngăduie odihnă. Dar cum m-aş mai putea odihni când cedez în faţa sentimentului care mă stăpâneşte până în străfundurile fiinţei mele, când sorb de pe buzele şi din inima ta o flacără mistuitoare? Da! O singură noapte mi-a arătat cât de departe de adevăr este imaginea pe care o afişezi!

Porneşte la amiază: peste trei ore, te voi vedea din nou. Până atunci, o mie de sărutări, mio dolce amore! *Dar nu îmi trimite nici unul înapoi, căci sărutările tale îmi fac sângele să-mi clocotească în vene.*

Ameţitoarele plăceri ale nopţii trecute nu îngăduie simţurilor mele odihnă.

Încercam să mi-l imaginez pe Adam scriindu-mi mie aceste cuvinte... aşternându-le într-o scrisoare, unde le-ar putea citi orice privire curioasă.

— A fost prima lui amantă?

— Aşa cred.

Am luat o altă scrisoare şi am citit-o, de această dată, în gând.

Scrisorile tale sunt bucuriile zilelor mele şi nu multe sunt zilele mele fericite. Junot aduce douăzeci şi două de steaguri la Paris. Trebuie să te întorci cu el, înţelegi? Deznădăjduită tristeţe, neconsolat amar, nesfârşită suferinţă de voi avea nefericirea să îl văd întorcându-se singur. Adorabilă prietenă, el te va vedea, răsuflarea lui îţi va atinge tâmpla. Poate chiar îi vei acorda unica şi inegalabila favoare de a-ţi săruta obrazul, iar eu voi fi singur şi departe, foarte departe. Însă vei veni, nu-i aşa? Vei fi aici, alături de mine, în braţele mele, pe pieptul meu, pe gura mea? Ia-ţi zborul şi vino, vino!

Un sărut pe inima ta şi unul mult mai jos, mult mai jos!

Eram şocată.

— Aşa sunt toate?

Hortense părea teribil de ruşinată.

— Nu toate. Însă... multe.

— Era pasional, am remarcat.

— Avea douăzeci şi şapte de ani pe atunci, Alteţa Voastră. Nu patruzeci.

— Şi acum şi-a îndreptat pasiunea în altă direcţie.

— Da. Spre război.

— Nu eşti supărată că soţul tău îşi va pierde coroana?

În decursul unei singure zile, va coborî de la rangul de regină a Olandei la cel de prinţesă a Franţei.

— Nu sunt cu adevărat regina Olandei, răspunse ea. Nu le vorbesc limba, nu le cunosc obiceiurile. Sunt strănepoata unui bărbat care avea o plantaţie de zahăr. Nu sunt ca Domnia Voastră.

— Dar te-ai născut aristocrată, îi amintesc.

— Nu. Tatălui meu îi plăcea să pretindă asta, şi tocmai de aceea a ajuns la ghilotină. S-a născut în Martinica, la fel ca mama. Şi avea mai puţin sânge albastru decât câinele lui Pauline.

Am râs cu voce tare, deşi n-aş fi vrut. Apoi, ea îşi acoperi gura cu mâinile şi am râs împreună. Îmi plăcea Hortense.

— Apropo de asta, am auzit că vi se aduce *le chien* din Viena.

Am privit-o fix. Cum este posibil să ştie asta?

— Abia ce m-a anunţat, îi spun uluită.

Îmi zâmbi confidenţial.

— Nu există secrete la această curte, Maiestatea Voastră. Când veţi descoperi că sunteţi însărcinată, jumătate din Franţa va şti înainte să se sfârşească ziua.

— Aşa a fost şi pentru tine?

— Da.

Luă o înghiţitură mare de ceai şi o tăcere apăsătoare umplu încăperea.

— Chiar şi acum, după ce au trecut doi ani, este înfiorător de greu să mă gândesc la el, spuse în şoaptă. Mama mea şi-a îngropat trei copii şi mi-a spus că sentimentul de pierdere nu dispare niciodată, doar durerea pe care o simţi scade în intensitate. M-am întins şi am acoperit mâna lui Hortense cu mâna mea.

— Îmi pare rău, i-am spus, şi m-am întrebat dacă voi avea oare la fel de multe tristeţi şi regrete peste şapte ani.

Îşi şterse repede ochii.

— Împăratul nu este de acord cu manifestările emoţionale. Aşa sunt bărbaţii.

Mă gândeam la tata, care fusese bolnav de durere după moartea mamei, şi la Adam, care fusese absolut copleşit când Ferdinand şi-a rupt braţul căzând de pe un cal pe care i-l dăduse el, şi ştiu că nu este adevărat. Însă nu o contrazic.

— Şi ceilalţi fii ai tăi?

— Sunt în Olanda, îmi răspunse. Cu tatăl lor.

Era prea tulburată ca să o mai întreb cum se ajunsese la asta. Aşa că, în schimb, i-am spus cu hotărâre:

— Hai să facem ceva amuzant!

— Vreţi să facem o plimbare prin Fontainebleau, înainte de a împacheta lucrurile? îmi propuse ea.

Am zâmbit.

— De ce nu?

Aşa că am traversat împreună pe holurile castelului şi ochii curtenilor se căscau larg atunci când ne vedeau: fiica lui Joséphine şi împărăteasa de nouăsprezece ani a Franţei.

— Crezi că se uită după noi? am întrebat în şoaptă.

Hortense chicoti.

— Cu siguranţă, Maiestatea Voastră.

Ne-am oprit în fiecare cameră impozantă, şi Hortense îşi reamintea istoria fiecărei încăperi aurite. Îmi arătă salonul în care Pauline îşi sedusese cel mai recent amant şi anticamera lui Ludovic al XIV-lea, în care amanta lui se ascunsese în spatele tapiseriilor când regina îi făcuse o vizită neaşteptată.

— Există cineva la curtea asta care să se fi culcat doar cu soţul sau cu soţia lui? am întrebat-o.

Hortense se sprijini de un stâlp şi se gândi.

— Soţii Gauthier, îmi spuse cu sinceritate. S-au cunoscut când erau copii şi încă se iubesc.

Am privit-o lung şi, când îşi dădu seama cum suna răspunsul ei, roşi.

— Ei, aşa este! îmi răspunse.

— Dar cum rămâne cu fidelitatea pentru binele copiilor?

Mă privi ciudat şi era evident că ar fi vrut să spună ceva.

— Spune! am îndemnat-o, având în vedere că eram singure.

— Îi veţi rămâne fidelă lui Napoleon? mă întrebă.

Mă gândeam la Adam şi ochii începură să-mi ardă. Dar de ce mă întreabă asta? Îi cercetez chipul şi, dintr-odată, trage aer în piept.

— N-aş spiona niciodată pentru el. *Niciodată!*

Văzând că nu mai spun nimic, Hortense continuă:

— Vă jur, Maiestate, a fost o întrebare nevinovată. Când Napoleon mi-a spus prima oară despre sosirea Domniei Voastre, mi-am dorit să fiu doamna Voastră de companie pe cât îşi poate dori cineva să rămână olog.

— Adică deloc.

Ne-am privit preţ de câteva clipe şi am crezut-o.

— Vedeţi, suntem cam în aceeaşi situaţie, spuse ea încet. Suntem amândouă supuse toanelor împăratului.

Ne continuarăm plimbarea prin sala de bal cu panouri bogat ornamentate şi m-am gândit la întrebarea ei. Dacă Adam ar fi aici? Dacă i-aş putea vedea chipul şi atinge pielea? I-aş mai fi fidelă soţului meu? Da. Oricât de mult m-ar durea, ar trebui să îl îndepărtez. Asta înseamnă să fii regină. Mătuşa mea s-a căsătorit la cincisprezece ani. Soţul ei se născuse moştenitorul tronului Franţei şi nu avea alte pasiuni în afară de lacăte – să le repare, să le confecţioneze, să le construiască. Dar, când l-a cunoscut

pe Axel von Fersen, marea ei dragoste, nu a început o aventură cu el. S-a mulţumit să îl iubească de departe. Era datoria ei faţă de Franţa.

Priveam picturile de pe pereţi, ce o înfăţişau pe zeiţa Diana, şi mi-aş fi dorit să fiu şi eu fiinţă mitică. Sau o operă de artă fără familie, fără loialitate, fără îndatoriri faţă de regat. Mă pregăteam să o întreb pe Hortense de ce este sala de bal plină cu imaginile acestei zeiţe, când un zgomot brusc ne făcu pe amândouă să ne întoarcem.

— *Monsieur* Moreau! am spus, şi şambelanul lui Pauline ne făcu o reverenţă adâncă din uşă.

— Maiestăţile Voastre!

Traversă încăperea şi se opri în faţa noastră. Este într-adevăr un bărbat cu o înfăţişare extraordinară, cu pielea de culoarea bronzului şi cu ochi de un verde adânc.

— Împăratul doreşte să o vadă pe regina Olandei în biblioteca lui.

Hortense se uită la mine, apoi la Paul.

— Acum?

— Cât mai repede cu putinţă, Alteţă.

— Nu voi întârzia mult, îmi promise.

Traversă în grabă sala de bal, şi Paul rămase cu mine, sub o imagine a Dianei.

— Ştii cine a pictat toate aceste tablouri? l-am întrebat.

— Francisc I, în cinstea amantei sale, Diana de Poitiers, Maiestatea Voastră. O întreagă sală de bal dedicată amantei lui.

Îşi ridică mâinile în aer.

— *Les français.*

O pornisem de-a lungul încăperii şi ne-am oprit în faţa uneia dintre ferestrele înalte şi boltite ce dădeau înspre grădinile amenajate ale Dianei. Cu doar douăzeci de ani în urmă, Maria-Antoaneta păşea pe aceste alei. Mi-o

imaginam pe mătuşa mea în cămaşa ei vaporoasă şi mă întrebam dacă mă poate vedea acum, îmbrăcată într-o rochie asemănătoare de muselină, cu panglici în jurul taliei şi cu pantofi de mătase în picioare. O întreagă revoluţie lăsase în urmă jumătate de milion de morţi, şi pentru ce? Această sală de bal este la fel de grandioasă, curtea a rămas la fel de lacomă şi de extravagantă. Nu s-a schimbat nimic în afară de numele conducătorului Franţei, şi acum, în loc de un L pe tron este un N din aur.

— Crezi în fantome? am întrebat eu încet.

— Strămoşii mei *Taíno* credeau în Mabuya, prezenţa spiritelor în lumea oamenilor. Dar eu nu am văzut niciodată vreunul. Îmi este greu să cred în ceva ce nu am văzut niciodată. Dar Maiestatea Voastră?

— Nu este în spiritul catolic să credem în fantome, i-am spus.

— Însă Maiestatea Voastră a văzut vreuna? mă întrebă Paul.

Am ridicat privirea spre el. Era unul dintre puţinii bărbaţi de la această curte mai înalt decât mine.

— Nu ştiu.

— Dacă ar exista într-adevăr fantome, îmi imaginez că acest palat ar fi plin.

M-am gândit la soarta crudă a bietei mele mătuşi în timp ce făceam bagajele, şi chiar şi atunci când ne urcarăm în trăsurile trase în faţa treptelor castelului Fontainebleau mi se păru că îi văd chipul prin ceaţă.

— Şase şi jumătate!

Napoleon era furios.

— Am spus şase şi acum este şase şi jumătate!

— N-am avut încotro, îl linişti Hortense.

Se aşeză lângă mine, faţă în faţă cu Napoleon şi Méneval.

— Am crezut cu toţii că vor veni şi Metternich, şi regina Caroline. Dar, dacă este însărcinată...

Se întoarse spre mine şi mă fixă cu privirea lui de oţel, însă nu spuse nimic şi îmi imaginam că se aştepta să fiu tot atât de disperată să am un copil pe cât fusese Joséphine. Cum adoptasem o expresie de totală indiferenţă, gâtul i se înroşi.

— Porneşte! strigă cu putere, ca să-l audă vizitiul, iar caii ieşiră pe porţile castelului Fontainebleau, în galop.

— Vreau să dictez! anunţă numaidecât Napoleon.

— Desigur, Maiestatea Voastră.

Méneval căută în geantă. Scoase o pană şi o călimară, apoi o tăblie de lemn şi hârtie. Şi, în următoarele trei ore, ne-am delectat cu lista lungă cât o zi de post a lucrurilor pe care împăratul dorea să le realizeze în luna noastră de miere. Vor fi vizite la fântâni şi grânare. Forturi şi mânăstiri erau de asemenea pe listă. Iar mâine, la ora patru dimineaţa fix, vom vizita moara de bumbac a Sfântului Quentin. La patru dimineaţa!

— Şi asta e tot, spuse Napoleon, la nouă treizeci.

— Am programat şi micul dejun pe undeva? l-am întrebat.

Hortense îmi aruncă o privire de avertizare şi Méneval se uită numaidecât în altă direcţie.

— Nu luăm micul dejun când călătorim.

M-am încruntat.

— Este valabil şi pentru prânz?

— O femeie nu ar trebui să aibă nevoie să mănânce! tună Napoleon. Uită-te la tine! Nu s-ar putea spune că suferi de foame.

Hortense îşi înăbuşi un strigăt, iar Méneval părea că mai are puţin şi leşină. Drumul continuă întreaga dimineaţă în desăvârşită tăcere şi, când convoiul nostru se opri pentru prânz, Napoleon îi strigă vizitiului:

— Mergi mai departe!

Însă tânărul era convins că nu auzise bine. Au trecut cinci ore şi jumătate de când am plecat de la Fontainebleau, şi nici unul dintre curteni sau servitori nu a mâncat.

— Maiestatea Voastră?

Napoleon deschise uşa şi urcă treptele până pe capră.

— Ce face? exclam eu, şi Hortense îşi acoperi gura, şocată.

Luă biciul bietului băiat şi îl bătu cu el, dezlănţuit.

— Opreşte-te! strig din trăsură. Te rog, opreşte-te!

Mai mulţi bărbaţi vin în fugă să vadă ce se întâmplă.

— Maiestatea Voastră! strigă cineva, iar băiatul sări de pe capră şi o luă la sănătoasa.

— Nu vreau să te mai văd vreodată! strigă Napoleon în urma băiatului care se îndepărta. Ai înţeles?

Aruncă biciul şi coborî treptele, cu mare chef de ceartă.

Un grup de curteni îngroziţi, înfruntând vremea, făcu un semicerc în dreptul trăsurii noastre şi toată lumea dădea înapoi în clipa în care împăratul spuse:

— Ducesă de Montebello!

Bătrâna făcu o reverenţă respectuoasă.

— Cred că v-am mai văzut în rochia asta săptămâna trecută. Sper că aveţi de gând să o schimbaţi cu ceva mai de bun-gust când vom ajunge la St. Quentin.

Femeia îşi coborî privirea în pământ.

— Da, Maiestatea Voastră.

— Unde este ducele de Bassano?

Curtenii priviră în jur, apoi o voce se ridică din spatele mulţimii tot mai mari şi oamenii se dădură la o parte pentru a-i face loc ducelui. Era un bărbat înalt, cu umeri laţi şi tenul bronzat de soldat. Purta o cocardă verde-aurie

ca însemn de susţinere a familiei Bonaparte, iar panglica era prinsă la pălărie.

— Fă schimb de locuri cu Méneval, îi ordonă Napoleon. Avem planuri de discutat de aici până la St. Quentin.

— Ne oprim să mâncăm? întrebă curajos ducele. Oamenii din trăsura mea sunt lihniţi de foame.

Urmară câteva clipe de incertitudine. Nimeni nu ştia cum va reacţiona Napoleon.

Împăratul ridică din umeri.

— Oprim în următorul oraş.

În timp ce curtenii se întorceau în trăsurile lor, m-am uitat după tânărul care ne condusese caleaşca, însă acesta dispăruse. I se găsise deja un înlocuitor, care se îndrepta spre noi. Fusesem prevenită în legătură cu temperamentul lui Napoleon, însă tremuram încă după cele văzute. Ne-am ocupat locurile şi, când trăsura se puse în mişcare, Napoleon deschise fereastra de lângă el, lăsând să intre aerul rece şi ploaia. Nimeni nu spuse nimic.

Seara, în timp ce trăsurile străbăteau cu zgomot străzile din St. Quentin, Napoleon începu să fluiere o melodie veselă.

— Am ajuns, ne anunţă el, când lungul nostru convoi intră pe porţile casei unui nobil.

În timp ce coboram din trăsuri, începu să cânte *Mort et convoi de l’invincible Marlborough:*

Marlborough pleacă la război,
Mironton, mironton, mirintaine,
Marlborough pleacă la război,
Nu ştie când va veni înapoi.

— Cina este la şapte, ne anunţă, de parcă ar fi fost binedispus întreaga zi.

În intimitatea camerelor noastre alăturate, este la fel de vesel.

— O tablă de şah! exclamă el în clipa în care intră în camera mea, deşi am observat că nu mă invită să jucăm.

Îmi zâmbi leneş, plin de subînţelesuri, şi spuse:

— Dezbracă-te!

CAPITOLUL 14

PAULINE BORGHESE

Aix-la-Chapelle, mai 1810

— E plictisit? Noua lui mireasă nu prezintă suficient interes pentru el? Nu pot să cred!

În timp ce Paul lăsă jos scrisoarea fratelui meu, am continuat să mă prefac şocată.

— Dar cum este posibil? Vorbim despre o prinţesă de Habsburg. Sângele a o mie de generaţii curge prin venele ei. Cu siguranţă, trebuie să fie îndeajuns pentru împăratul Franţei!

— Să vă citesc şi restul acum? întrebă Paul, sec.

— Continuă.

M-am rezemat pe pernele mele mari, de mătase, şi m-am întrebat de ce oare nu-şi aduc şi alţi continentali bogaţi propriile obiecte de mobilier aici. La ce bun să mai vii să te scalzi în apele din Grannus, dacă trebuie să te întinzi pe bănci din piatră şi scaune de lemn?

Paul privea spre două femei blonde care se bălăceau în băile termale şi, când amândouă se uitară la rândul lor spre el, am simţit o iritare bruscă. Eram aici ca să găsesc un leac pentru durerea asta chinuitoare, iar el nu putea să stea cu privirea aţintită la scrisoare.

Apoi începu:

Mi-e dor să stau de vorbă cu tine, Paoletta. Nu există nimeni aici cu care să pot purta o discuţie inteligentă despre relatările lui Arrian cu privire la campaniile organizate de Alexandru cel Mare şi despre implicaţiile lor evidente asupra acestui imperiu.

Peisajul de ţară mă plictiseşte din ce în ce mai mult pe zi ce trece şi, cu cât ne îndepărtăm de Paris, cu atât sunt mai nerăbdător să mă întorc. Nu există han la margine de

drum în care această împărătească să refuze să mănânce. Dacă le-am putea vizita pe toate, călătoria ar fi, după părerea ei, una reuşită.

Scrie-mi. Nu mă interesează că eşti la băi, la Grannus. Nu este o scuză pentru a păstra tăcerea.

Napoleon

Paul îmi înapoie scrisoarea şi luă *Suferinţele tânărului Werther,* de Goethe. Dar, înainte să înceapă să citească, i-am văzut muşchii maxilarului încleştându-se şi i-am urmărit privirea. Căpitanul de Canouville se apropie de noi în costum de baie şi – *Dumnezeule*! – zâmbi larg, în vreme ce privirile tuturor femeilor din Aix-la-Chapelle erau întoarse spre el. Însă eu eram cea lângă care se aşeză.

— Abur, apă, căldură înăbuşitoare – cum se face că nimic din toate acestea nu o afectează pe Alteţa Voastră? Vă jur, nu există pe pământ imagine mai frumoasă ca a Domniei Voastre.

Mă sărută pe buze şi am simţit o dorinţă puternică de a-l trage deasupra mea. Mare păcat că li se permite şi copiilor să intre în băile astea.

Paul îşi făcu vânt cu cartea. E mai cald aici decât în Egipt.

— Alteţa Voastră doreşte să facă o pauză şi să ia prânzul? mă întrebă. De trei zile nu aţi mâncat nimic altceva în afară de supă.

Pentru că am tremurat şi am vomitat încontinuu. Noaptea trecută, nu am reuşit să adorm până la patru dimineaţa.

— Oh, cine poate mânca altceva într-un astfel de loc? am zis cu lejeritate. Crezi că sunt vreo nemţoaică nesătulă care şi-a propus să înghită cu totul Ţările de Jos?

Se încruntă, însă m-am întors spre de Canouville.

— Am primit o scrisoare, i-am explicat acestuia. Fratele meu se plictiseşte. Se pare că pântecul nu face altceva decât să mănânce.

— Are întreaga lume la picioare, şi el îşi alege o austriacă. Unde au ajuns? mă întrebă.

— În Breda, spuse Paul.

— *Breda*?

Aici îşi trăise exilul Carol al II-lea. Era un loc uitat de Dumnezeu.

— Şi voia să mergem şi noi cu el! mă minunez. Caroline, fireşte, a găsit o metodă să se eschiveze. E gravidă! am spus batjocoritor.

Paul îmi aruncă o privire curioasă, dar de Canouville fu cel care întrebă:

— Nu este însărcinată?

— Sper sincer că nu. Deja e cât o scroafă.

— L-a *minţit* pe împărat? întrebă Paul.

— Doar Napoleon nu e Dumnezeu! pufni de Canouville.

— Asta e trădare, îl preveni posac Paul.

— Şi ce? O să mă dea de gol Alteţa Sa?

Amândoi bărbaţii se uitară spre mine şi îmi păru rău că deschisesem subiectul.

— Da, sora mea a minţit. Da, asta înseamnă trădare.

M-am lăsat pe perne şi crampele din stomac deveniră dintr-odată extrem de puternice.

— Ce-ar fi să facem o plimbare?

Numaidecât, de Canouville se ridică, dar Paul ezită.

— Alteţă, sunteţi aici de trei săptămâni şi nu aţi ieşit niciodată din aceste băi. Credeţi...

— Mă simt bine, i-am retezat-o scurt.

— Vă topiţi pe picioare, insistă el.

E de părere că băile nu îmi fac bine la sănătate.

— Câte zile mai putem sta aşa aici?

— Câte vor fi nevoie ca să mă recuperez, i-am răspuns.

Vom sta la Aix-la-Chapelle alte două luni.

— Ştiu că fratele tău e furios, dar aşa ceva?

De Canouville se plimba nervos dintr-o parte în alta a apartamentului meu, până când am început să ameţesc uitându-mă la el.

— Nu e cu putinţă să vorbească serios!

Napoleon l-a înlăturat pe fratele nostru, Louis, de pe tronul Olandei pentru nesupunere şi, dacă nu mă întorceam numaidecât la Fontainebleau, îmi promitea că va avea grijă să îmi pierd titlul de prinţesă Borghese.

— N-o s-o facă, spuse cu convingere de Canouville. S-a întors din luna de miere şi este plictisit. E o cacialma.

— Şi de unde ştii tu?

Stau la fereastră şi privesc băile pictate în auriu şi turcoaz. Ştiam că îi era dor şi că avea nevoie de mine, şi acum o dovedise.

— A fost o cacialma când doar cincisprezece din cei treizeci de cardinali au venit la nunta lui şi s-a jurat să îi umilească în faţa Romei?

Chipul lui de Canouville deveni mai palid. Fusese o jignire pe care nici un conducător nu o putea tolera. Treisprezece scaune goale la cea mai importantă nuntă din Europa. Aşa că, săptămâna următoare, Napoleon îi chemase pe toţi la Tuileries, unde îi lăsase să aştepte mai bine de două ore. Când, în cele din urmă, sosise, n-a făcut decât să le spună că nu avea timp să stea de vorbă cu ei, şi că trăsurile îi aşteaptă afară. Dar, când au ajuns în curtea deschisă, cardinalii au observat că le dispăruseră caii. Un accident nevinovat, desigur. Greşeala vreunui grăjdar neghiob. Când, în sfârşit, cardinalii putuseră pleca, se făcuse deja ora şapte seara.

Începuse să se sature de nesupunere.

— De data asta, fratele meu vorbeşte serios, am zis.

CAPITOLUL 15

PAUL MOREAU

Aix-la-Chapelle

„Fă o gaură în tavan deasupra căzii mele şi spune-le servitorilor să toarne laptele prin ea, când sunt gata. Este un mic inconvenient pentru tine, ştiu, dar gândeşte-te ce înseamnă pentru sănătatea mea.”

Pauline către cumnatul ei, Jean-Louis Leclerc

Servitorii împachetau frenetic, strângând halatele de mătase la grămadă şi îndesându-le în primul cufăr care le ieşea în cale. Şaluri brodate, rochii de muselină, rochii de voal – toate trebuiau să fie gata până după-amiază.

— Pantofii! anunţă de Canouville, privind agitaţia din uşa camerei lui Pauline. Văd cel puţin patru perechi de papuci lângă fotoliu.

Pauline apăru din spatele lui şi îl cuprinse cu braţele peste piept.

— Sunt cum nu se poate mai leneşi, nu-i aşa?

— Muncesc de la ora şase dimineaţa, am spus eu scurt.

— Şi dumneata ce anume faci? mă întrebă de Canouville.

Se întoarse cu faţa spre Pauline.

— Nu voi înţelege niciodată de ce şambelanul tău trebuie să fie prezent în fiecare dimineaţă. Cu atât mai puţin de ce i-ai permis să ocupe o cameră chiar lângă apartamentul tău. Trebuie să fim mai chibzuiţi cu cei pe care îi primim în cercul nostru, Pauline.

Toţi servitorii se opriră din împachetat. Se uitau când la mine, când la de Canouville.

— Paul îmi este prieten, îl avertiză ea. Şi te vei purta cu el ca atare.

I-am întâlnit privirea lui Pauline şi de Canouville o văzu făcându-mi cu ochiul. Întocmai. Eu sunt mai mult decât o distracţie de dormitor, care poate fi oricând înlocuită.

— Paul, mă rugă ea, ai tu grijă de astea?

— Cu siguranţă, Alteţa Voastră.

Am ridicat un cufăr plin de cărţi şi am trecut pe lângă de Canouville, care bloca uşa. Expresia lui înnebunită era de-a dreptul comică, şi mi-am muşcat buzele ca să nu izbucnesc în râs.

Am scos cufărul afară, unde soarele scălda în lumină curtea văruită în alb şi unde o duzină de bărbaţi legau cutii de trăsuri. Dacă aş fi fost eu amantul lui Pauline, nu m-ar fi interesat atât de mult cei cu care se asociază. Aş fi fost mult mai curios să ştiu pentru ce are nevoie de douăsprezece trăsuri într-o excursie la Aix-la-Chapelle şi de unde vor continua să vină banii pentru astfel de extravaganţe. Într-o bună zi, Camillo Borghese va găsi o femeie care să îl iubească şi îi va cere papei permisiunea să divorţeze. Nu-i va păsa că Pauline este sora împăratului şi, dacă sentimentele papei faţă de Napoleon nu se vor fi schimbat, frumoasa va pierde totul. Bijuteriile casei Borghese, vilele din Italia, apartamentele din Palazzo Borghese, iar titlul de *principessa* nu îi va mai aparţine.

În timp ce prindeam cufărul cu cărţi la spatele trăsurii, o umbră se înălţă din spatele meu. M-am întors şi l-am văzut pe căpitan prea aproape de mine, cu degetul mare aşezat nepăsător pe patul pistolului. Două femei se opriseră şi priveau în direcţia noastră, iar şeful rândaşilor ne urmărea de pe treptele vilei. Avea să garanteze pentru

mine, în caz că se întâmpla ceva. M-am întors la trăsură şi de Canouville mă întrebă:

— Ce-ţi închipui că însemni tu pentru ea, mulatrule?

Mi-am încleştat pumnii.

— De ce te-a luat din Santo Domingo? şuieră de Canouville.

Mustaţa îi era udă de sudoare şi căldura din Aix-la-Chapelle nu-i făcea bine tenului său. Aşteptă să îi răspund şi chipul îi devenea din ce în ce mai roşu pe măsură ce tăcerea se prelungea.

— Nimeni nu m-a luat de nicăieri, căpitane.

— Ştiu eu ce eşti! Tatăl tău a fost un francez căruia îi plăceau curvele negrese, iar tu...

Înainte să apuce să tragă pistolul din teacă, i-am prins mâinile la spate şi l-am ţinut cu faţa lipită de spatele trăsurii.

— Sunt şambelanul Alteţei Sale şi asta e tot. Dar, dacă s-ar întâmpla ceva cu mine, dacă aş avea un accident nefericit în timp ce călăresc sau aş fi împuşcat în vreme ce mă plimb pe drum, îţi garantez un lucru: prinţesa nu ar avea odihnă. Ar afla cine a fost vinovatul şi nu ar avea milă, nici măcar dacă acel bărbat ai fi tu. Dacă vrei să-ţi asumi acest risc – m-am dat înapoi – atunci dă-i drumul!

Numaidecât, de Canouville duse mâna la pistol. Femeile din curte ţipară şi l-am văzut pe şeful grăjdarilor intrând numaidecât în casă. De Canouville privi în jur, mai întâi la chipurile servitorilor îngroziţi, apoi, în sfârşit, la Pauline, care apăruse pe treptele mâncate de vreme ale vilei. Lăsă mâna în care ţinea pistolul să-i cadă pe lângă corp şi întreg trupul îi tremura.

— Vreau să părăseşti Franţa!

— Şi eu vreau multe, căpitane, însă nu toate dorinţele se împlinesc.

— Ce se întâmplă? strigă Pauline, venind în fugă spre noi. Ce înseamnă asta?

Se uită la noi şi mi-am dat seama că nu văzusem niciodată teama autentică pe chipul ei, până atunci.

— O mică neînţelegere, spuse de Canouville, aşezându-şi pistolul la loc în toc. Mi s-a părut că fură ceva.

— Paul?

Îşi acoperi pieptul cu mâna şi se uită la mine.

— Eşti bine?

— Cât se poate de bine, Alteţa Voastră.

— A fost o greşeală nevinovată, spuse de Canouville, agitat. I se putea întâmpla oricui. Nu-i aşa?

Privi în jur, însă chipurile servitorilor erau în mod voit lipsite de orice expresie.

Pauline îl studie preţ de câteva clipe.

— Paul, aş vrea să discut cu tine înăuntru.

Când am trecut pe lângă de Canouville, am refuzat să îi ofer satisfacţia unei priviri. Să creadă ce o vrea în legătură cu această discuţie. Am urmat-o pe Pauline prin coridorul pictat, în camera ei. Nici o încăpere din Aix-la-Chapelle nu putea fi mai luxoasă decât aceasta, cu covoarele persane noi şi patul cu baldachin uriaş. Am rămas în faţa ei în timp ce Pauline se aşează pe divan. Văzând că nu spun nimic, îşi îngropă capul în mâinile tremurânde.

— Alteţă...

— Nu încerca să mă consolezi! Ştii cât de rău mi-a fost în ultimele trei luni.

Era adevărat. S-a îmbolnăvit singură, de atâtea griji şi de gelozie.

— V-am văzut bătându-vă.

— Este... de Canouville nu este un bărbat onorabil. Este un om posedat. Nu poate suporta gândul de a şti pe altcineva lângă Alteţa Voastră.

Îşi lasă mâinile în jos.

— Poftim?

— Nu mai avea mult şi mă omora astăzi, i-am spus încet. Un bărbat capabil să ucidă din dragoste pentru Domnia Voastră. Ca să fie singurul care beneficiază de dragostea Voastră. Poate că vi se pare măgulitor, dar mie mi se pare periculos. Şi, dacă nu sunteţi atentă, cineva o să moară, în cele din urmă.

Drumul înapoi spre Fontainebleau fu tensionat. Mergeam în aceeaşi trăsură cu de Canouville şi Pauline, dar prinţesa mă pedepsi prin tăcere, iar eu aveam prea puţine de spus. O priveam cum stă în trăsură, cu părul negru ridicat, de pe faţa albă şi slabă, într-o coroniţă de perle şi nestemate şi încercam să mi-o amintesc pe fata din Santo Domingo, care purta flori în loc de diamante.

— Vrea cineva să acopere asta? s-a plâns ea, arătând spre fereastra de lângă de Canouville, prin care pătrundea lumina puternică a după-amiezii.

Bărbatul se grăbi să tragă perdeaua, apoi privi spre ea, căutând aprobarea.

— Îţi este sete? o întrebă, dar ea nu îi răspunse. Vrei ceva de băut?

— Ştii ce aş vrea? Un bărbat care să mă poată proteja, spuse ea cu patos. Nu unul care să îi ameninţe pe cei pe care-i iubesc.

De Canouville îmi aruncă o privire panicată şi, pentru doar câteva clipe, îmi fu milă de el. Nu o va putea ţine lângă el. Va aluneca din strânsoarea lui, aşa cum a alunecat de lângă nenumăraţi alţii înaintea lui. Talma, şi Gréoux, şi Blangini, şi Forbin. Va deveni agitată şi va începe să-şi petreacă timpul departe de el. E drept, a fost cu de Canouville mai mult timp decât cu alţii, dar, până la urmă, se va plictisi şi de el.

Şi, într-o bună zi, dacă e să fiu sincer cu mine, se va plictisi şi de mine.

Dar să o iubesc pe această femeie este slăbiciunea mea. Când merge să se culce în patul ei mic şi roz, acoperindu-se cu cuvertura de dantelă şi chemând-o pe Aubrée, îmi este cu neputinţă să-i rezist. Am ascultat-o luptându-se cu fantome fără nume în mijlocul nopţii, cele care vin să o viziteze în vis: bărbaţii care i-au răpit inocenţa, în Corsica, stăpânii care au abuzat de poziţia lor, în Marsilia. Am privit-o plângând în pernă până când mătasea era leoarcă de lacrimi, apoi trezindu-se brusc şi întrebându-mă de ce sunt ude pernele. Este distrusă şi frumoasă, vulnerabilă şi teribilă, şi pot înţelege disperarea lui de Canouville de a o salva. Dar ce nu ştie el este că doar un singur bărbat a avut cu adevărat parte de atenţia ei.

— Îmi pare nespus de rău, Alteţa Voastră. Îmi cer scuze nu doar faţă de Domnia Voastră, spuse el viclean, ci şi faţă de şambelanul Vostru, Monsieur Moreau.

Adoptă o mină admirabil de sinceră, dar, când îşi ridică sprâncenele într-un gest de implorare, Pauline îşi întoarse privirea.

În următoarele două ore, singurele sunete pe care le-am auzit fură copitele cailor lovind pământul. Când ne-am oprit pentru prânz, de Canouville părea pe punctul de a izbucni în lacrimi. Stătea sprijinit de zidul hanului de la marginea drumului şi nici măcar mirosul de miel la proţap nu îl îmbie înăuntru. Când m-am apropiat de uşă, a întins mâna şi m-a reţinut. Doar că, de această dată, nu am văzut ameninţare în ochii lui.

— Ce vrea? mă întrebă.

Am privit prin uşa deschisă silueta subţire a lui Pauline şi, înainte ca uşa să se închidă, mi-am zis în gând: „Ceva ce nu va avea niciodată”.

— Pe Napoleon. Aşa că, să nu îl vorbeşti niciodată de rău. Sunt foarte... apropiaţi.

— Ce vrei să spui?

Îşi miji ochii.

— Vrei să cred că este îndrăgostită de fratele ei? Aşa ceva o fi posibil în Santo Domingo...

— E viaţa ta, căpitane. Joacă-ţi-o după cum crezi de cuviinţă.

În momentul în care am deschis uşa, mirosul de carne friptă şi de vin îmi aminti că sunt lihnit.

Prinţesa stătea aşezată la o masă lungă, din lemn de mahon, înconjurată de doamne.

Când văzu că sunt singur, se încruntă.

— Unde este de Canouville? El nu mănâncă?

Curtenii bine îmbrăcaţi se uitară la mine. Le-am spus adevărul.

— E bosumflat.

Câteva femei chicotiră, însă Pauline privi spre uşă.

— Mai sunt trei ore până ajungem la Fontainebleau.

Se ridică şi femeile se uitară cu gura căscată cum se duce după el.

— Nu a mai făcut niciodată asta, am auzit-o pe una dintre ele şoptind.

Apoi o alta declară:

— Pe ăsta îl place.

CAPITOLUL 16

MARIE-LOUISE

Palatul Fontainebleau, iulie 1810

Nici o femeie din Franţa nu a fost vreodată mai fericită să-şi încheie luna de miere. Priveam cerul de vară, de culoare albastru-deschis, şi îmi venea să plâng de mulţumire. Păsările, florile, tufişurile proaspăt tunse din jurul lacului Fontainebleau... Mă plimbam la braţ cu Hortense şi amândouă inspiram adânc parfumul de liliac şi de muşcate. Două luni – *două* – în care am călătorit fără oprire, vizitând forturi şi mori ce păreau că nu se mai termină.

— Cred că de-abia aşteptaţi să îl vedeţi pe... ştim-noi-cine, spuse ea.

Numai la asta m-am gândit de când m-am întors. Am ales în gând aleile pe care o să ne plimbăm, iar modistul i-a confecţionat o zgardă pe care este scris cu litere de aur: *Le chien de l'Impératrice*[4].

— Nu pe Sigi, râse Hortense. Pe general.

— Pe cine?

Hortense îşi coborî privirea. În lumina puternică a după-amiezii, părul ei închis la culoare părea castaniu şi, deşi nu este o mare frumuseţe, arăta încântător în rochia albă de muselină şi cu umbreluţa de soare din dantelă.

— Maiestate, începu ea, nu-mi spuneţi că nu aţi auzit! Tatăl Vostru îl trimite pe Adam von Neipperg la Fontainebleau ca să-l aducă pe Sigi. Veţi avea un vizitator de acasă!

M-am oprit numaidecât şi am privit în jur. Grădinile erau pline de curteni care se plimbau pe lângă râu sau râdeau pe malurile lui.

---

[4] Câinele împărătesei, în franceză, în original (n.tr.).

— De unde ştii asta?

— Toată lumea ştie. Caroline mi-a spus azi-dimineaţă.

Hortense mă privi cu atenţie. Apoi, dintr-odată, îmi dau seama din expresia ei că începe să înţeleagă.

— A fost...

— Un bun prieten, am spus eu repede. Atât.

Ne-am reluat plimbarea, bărbaţii ducându-şi mâna la pălărie când treceam pe lângă ei. „Oare Maria a aranjat să fie el cel care vine? Sau tata?” Dintr-odată, îmi era cald, deşi purtam cea mai subţire rochie cu putinţă şi nimic nu îmi acoperea braţele. Adam vine cu Sigi. Adam al meu vine cu Sigi!

— Maiestatea Voastră se simte bine? V-aţi schimbat la faţă...

Mă privi intens, apoi îmi spuse pe cel mai grav ton cu putinţă:

— Dacă vă este mai mult decât un prieten, Maiestate, nu vă duceţi să vă întâlniţi cu el. Împăratul va şti.

— Haide să ne plimbăm pe aici, i-am sugerat eu.

Hortense mă urmă spre un pâlc de copaci înalţi, unde, ferite de ochii iscoditori, ne aşezarăm pe iarbă.

— De unde ar şti? am întrebat-o încet.

Se aplecă spre mine.

— Se spune că poate să anticipeze mişcările adversarului pe câmpul de luptă de la sute de kilometri distanţă. Unii oameni de la curte sunt convinşi că poate citi gândurile.

— Şi tu crezi asta?

Trăia lângă el de cincisprezece ani. Doar surorile şi fraţii lui îl cunosc mai bine.

— Nu. Îl cred pe soţul meu când spune că Napoleon este un geniu militar. Dar tot Louis spune că abilitatea dobândită de a anticipa reacţiile celorlalţi i-a adus fratelui său tronul Franţei. Cu alte cuvinte, şi-a educat norocul.

Deduce anumite lucruri în urma unor observaţii foarte atente.

— Aşadar, dacă mă va vedea cu Adam...

— Va şti. După roşeaţa obrajilor sau din felul în care vă mişcaţi mâinile – dintr-o mulţime de detalii pe care nu veţi putea să le controlaţi.

— Atunci, nu trebuie să ne vadă împreună.

Hortense îşi acoperi gura, îngrozită.

— Maiestate, nu înţelegeţi de ce este capabil! Mama mea... a divorţat de ea fără nici un avertisment. Timp de paisprezece ani l-a susţinut cu credinţă, până când, într-o zi...

Gesticulă vehement.

— Napoleon a pus să fie scoasă din tabloul *Distribution des Aigles*[5], al lui Jacques-Louis David, iar monograma ei a fost ştearsă din întreg palatul Tuileries. I-a dăruit Castelul Malmaison, castelul ei, la doisprezece kilometri de Paris. Apoi, de îndată ce aţi sosit, a trimis-o şi mai departe.

Hortense clătină din cap.

— Când se întoarce împotriva cuiva...

— Şi unde s-a dus?

Ochii lui Hortense se umplură de lacrimi.

— Ştiaţi că prinţul Frederic Louis de Mecklenburg-Strelitz a cerut-o în căsătorie, dar l-a refuzat, de teamă că ar fi fost nevoită să părăsească Franţa? Îi scrie întruna lui Napoleon, îl imploră să îi dea voie să se întoarcă, însă toate scrisorile îi sunt trimise înapoi, nedesfăcute.

— Nu ştiam nimic despre toate astea, i-am spus în şoaptă.

— Când a alungat-o prima oară, îmi povesti, i-a spus că o făcuse la solicitarea Domniei Voastre.

— Niciodată!

---

[5] *Distribuirea vulturilor imperiali*, 1808 (n.tr.).

— Ştiu, dar a jurat că eraţi geloasă, fiindcă aţi auzit de frumuseţea ei, şi că vă temeaţi că noul Vostru soţ ar putea fi sedus de farmecele ei.

Mai întâi o pedepsise pentru că nu îi făcuse un copil, acum o pedepsea pentru lucrul pe care îl preţuia cel mai mult: frumuseţea ei. Mă gândesc cât de ciudată era prietenia noastră: fiica primei împărătese a Franţei şi cea de-a doua soţie a împăratului.

— Îţi mulţumesc că mi-ai spus, i-am şoptit. Îmi pare foarte rău.

Îşi şterse ochii cu marginea şalului.

— Dacă nu ar fi fost Maiestatea Voastră, ar fi fost altcineva. Şi mama ar fi fost exilată oricum.

O priveam în căldura după-amiezii, cu buclele dese care îi atârnau în buchete perfecte de fiecare parte a feţei, şi mă gândeam că, dacă va fi să fie pictată vreodată, aşa ar trebui să arate tabloul. Într-o grădină, înconjurată de trandafiri albi şi leandri strălucitori. Nu mi se părea drept că avusese parte de atât de puţină fericire în viaţa ei. I-am acoperit mâna cu a mea şi i-am promis:

— Va fi mai bine.

— Asta îmi spune şi contele de Flahaut, îmi şopti.

Am întâlnit privirea lui Hortense şi am înţeles ce-mi spune. Cu doar patru luni în urmă, aşa ceva ar fi fost de neconceput, dar, la această curte, nimic nu mi se mai pare şocant.

— Şi soţul tău?

— Câtă vreme suntem discreţi...

— Şi curtenii păstrează tăcerea?

— Toată lumea are secrete aici, spuse ea pe un ton grav. Nimeni nu are interesul de a vorbi prea mult.

Mă gândeam la Adam, care venea tocmai de la Viena şi, deşi-mi simţeam inima gata să-mi spargă pieptul, ştiam că e pierdut pentru mine. Nu aş fi putut niciodată să am o

relaţie adulteră. Eram împărăteasa Franţei. Şi faptul că îmi iubeam sau nu soţul nu avea nici o legătură cu felul în care eram datoare să mă comport. O regină trebuie să fie etalonul de moralitate al ţării sale, ca o busolă care arată întotdeauna nordul, fără abatere.

Dar când m-am uitat la Hortense, pentru prima oară în viaţă m-a încercat cu adevărat şi profund sentimentul invidiei.

— Nu te deranjează niciodată, am întrebat-o deschis, că eşti măritată cu un Bonaparte, dar împarţi patul cu Flahaut?

Obrajii lui Hortense parcă luaseră foc.

— Ba da. Dar îl iubesc, aşa că, ce mai contează?

Îşi întoarse privirea.

— Şi este atât de bun cu mine! Şi îmi iubeşte copiii.

Privirea i se lumină.

— De parcă ar fi băieţii lui.

Cum se va purta Adam cu copiii pe care îi voi avea eu cu Napoleon? Va fi bun cu ei? Va avea resentimente? Sau poate că nu îşi va dori să mă mai vadă vreodată. Aşa ar fi cel mai înţelept să-i comande inimii lui...

— Este înalt, chiar mai înalt decât Maiestatea Voastră, îmi explică. Are cei mai minunaţi ochi căprui. Scrie poezii şi cântă la pianoforte. Vine rareori la curte, dar a fost la Château de Neuilly, pentru serbarea organizată de Pauline.

Mă gândeam la acea seară. Nu-mi aminteam nici un bărbat care să se potrivească acestei descrieri. Nu cred că îmi fusese prezentat. Vreau să o întreb atât de multe... Cum l-a cunoscut, unde îşi petrec timpul împreună... Dar, chiar în clipa în care mă aplec spre ea să îi şoptesc, apare o umbră.

Mi-am dus mâna la ochi şi, când m-am uitat în sus, l-am văzut pe şambelanul lui Pauline. Era îmbrăcat în întregime în alb, de la cămaşa largă, de mătase, până la

pantalonii de călărie. În căldura lunii iulie, avea un aspect plăcut, răcoritor.

— Alteţa Voastră!

Îi zâmbi călduros lui Hortense, apoi se întoarse spre mine.

— Maiestate... Împăratul a solicitat prezenţa Domniilor Voastre în biroul său. Întreaga familie a fost chemată pentru un anunţ important.

M-am uitat la Hortense.

— Şi nu a mai spus nimic altceva? insistă ea.

Inima începu să-mi bată mai repede în piept. Hortense s-a ridicat numaidecât şi mi-a întins mâna. Apoi, toţi trei am traversat împreună grădinile, înspre palat.

— Sigur are legătură cu mine, se îngrijoră Hortense, în timp ce ne deschideam umbrelele. Încă e supărat că nu l-am convins pe Louis să strângă o armată în Olanda. Este posibil să îmi retragă şi mie titlul.

Dar, când am ajuns în biroul lui Napoleon, l-am găsit pe împărat râzând împreună cu Pauline şi Madame Mère.

— Maria-Luiza! exclamă de îndată ce mă văzu, şi nu mai aveam nici o îndoială că este o ocazie fericită. Paul, te rog, fii amabil şi închide uşa.

Cercetez cu privirea biroul decorat în roşu şi auriu, cu scaune în aceleaşi culori. Câţi regi au văzut aceste ziduri? Unchiul meu, Ludovic al XVI-lea, cu siguranţă. Îmi imaginez că un lung şir de conducători francezi au folosit această încăpere ca spaţiu de refugiu faţă de plictiseala de la curte.

— Vă rog, luaţi loc! ne spuse Napoleon, şi femeile din încăpere primiră scaune, în vreme ce bărbaţii se îngrămădiră în jurul biroului soţului meu. Erau prezenţi Méneval şi Paul, câţiva miniştri străini şi cei mai importanţi consilieri ai lui Napoleon.

— Pregătindu-mă pentru sarcina ce trebuie să vină, începu el, am luat o decizie referitoare la moştenitorul tronului meu.

Pauline şi Caroline schimbară o privire, şi Madame Mère se uită direct la mine. Avusesem prea puţin de-a face cu mama lui Napoleon. Era îmbrăcată aproape în întregime în negru şi doar şiragul gros de perle de la gât adăuga un pic de culoare feţei ei. Era o femeie dură. Chiar şi fără pometii proeminenţi şi maxilarul puternic, ar fi fost imposibil să-ţi imaginezi altceva despre ea. Dar era reţinută, şi Hortense mi-a spus că nu este o persoană pentru care trebuie să îmi fac griji. Tot ce o interesa pe lume era Napoleon – sănătatea lui, fericirea lui, succesul lui perpetuu.

— De îndată ce împărăteasa va rămâne însărcinată, spuse Napoleon, copilul nostru va fi cunoscut drept regele Romei sau prinţesa Veneţiei.

Consilierii lui Napoleon se întoarseră spre mine şi am încercat să-mi dreg vocea, când am auzit-o pe Pauline ţipând:

— Regele Romei? Roma ar trebui să-mi aparţină mie!

— Şi cine e de această părere? vru să ştie Caroline.

— Este dreptul meu, insistă ea. Eu sunt prinţesa Borghese.

— Iar el este împăratul Franţei.

— Nu poţi face asta!

Pauline se ridică de pe scaun şi, dintr-odată, toată lumea se certa.

— Linişte! strigă Napoleon, dar vocile femeilor se auzeau mai tare decât a lui. Faceţi linişte! bubui el, şi în birou se lăsă liniştea. Am luat o hotărâre şi aşa va rămâne.

M-am uitat la Pauline. La fel ca şambelanul ei, era îmbrăcată complet în alb, de la rochia de muselină până la perlele micuţe pe care le purta în păr. Îşi deschise

săculeţul alb, scoase o batistă şi plânse teatral în pânza de olandă.

— Îşi iubeşte copiii mai mult decât pe mine, acuză ea. Ştiam că aşa o să se întâmple.

— Este doar un titlu, spuse Madame Mère.

Privirea pe care Pauline i-o aruncă propriei mame era rece ca gheaţa.

— Care copii? întrebă Caroline. Singura grăsime de pe burta împărătesei tale e adusă din Austria!

Miniştrii întoarseră capetele în vreme ce Napoleon se apropie de surorile lui, amintindu-mi de un îmblânzitor de lei care ţine la distanţă nişte fiare sălbatice capabile să-l distrugă dintr-o mişcare.

— Plecaţi! le porunci.

Pauline îşi strânse batista la piept în vreme ce Paul le conducea pe femei afară din încăpere. Când uşile se închiseră şi circul luă sfârşit, Napoleon se apropie de mine şi îmi cuprinse bărbia cu mâna.

— Va fi un copil, spuse el, cu neobişnuită blândeţe. Poate creşte acolo chiar acum.

Dar eu ştiam că nimic nu se schimbase din ziua în care ne căsătorisem, în aprilie.

— Da.

— Şi când va veni, va fi cunoscut lumii drept regele Romei!

Miniştrii aplaudară.

— Te aşteaptă o surpriză în Camera de Consiliu, spuse el. Tatăl tău l-a trimis pe generalul Neipperg cu ceva ce ai uitat în Austria.

Deşi ştiam deja, mă simţeam, totuşi, obligată să întreb.

— Sigi?

Napoleon zâmbi misterios.

— Să mergem să vedem.

Îmi oferi mâna şi toată lumea se ridică. Două gărzi deschiseră uşile duble.

— Generalul a bătut cale lungă pentru a face această livrare, remarcă Napoleon. Caroline mi-a spus că vă cunoaşteţi.

Simţeam sângele năvălindu-mi în obraji.

— Da. Este un bun prieten al tatălui meu.

— Şi al tău.

Mă întreb cât de mult i-a spus.

— Curtea austriacă este mică, am răspuns eu cu grijă. Suntem cu toţii foarte apropiaţi. În plus, ne cunoaştem încă din copilărie.

Mă privi intens preţ de câteva clipe şi am sperat că minciuna nu mi se citea pe faţă. Apoi întinse mâna şi mă ciupi de fund.

— Gogoşica mea!

Mă ciupi din nou.

— Dulce şi nevinovată ca o porumbiţă. Dacă miniştrii mei şi-ar cunoaşte interesul, spuse el cu voce tare, s-ar duce să-şi caute soţii în Austria.

Mă întrebam dacă îşi umilise şi prima soţie în felul acesta.

— Eşti pregătită? întrebă pe un ton triumfător.

Ajunsesem în Camera de Consiliu. Era adevărat. Contele Adam von Neipperg sosise. Nu cu o mare armată care să îl învingă pe Napoleon, dar era aici, aşa cum îmi promisese. Am stat în faţa uşii şi am privit în sus, ca să nu mă podidească lacrimile, apoi am dat din cap în semn că eram pregătită. În clipa în care s-a deschis uşa, un boţ de blăniţă veni glonţ spre mine.

— Sigi! am strigat.

Cockerul meu era înnebunit de fericire, dansa la picioarele mele, se rostogolea pe spate şi îmi arăta

burtica, lătrând ca să îl iau în braţe. L-am ridicat şi l-am strâns cu putere la piept.

— Sigi!

Inspiram cu nesaţ mirosul lui. Parfum de lavandă, la fel ca al cuverturilor de acasă.

— Maiestatea Voastră, se auzi o voce binecunoscută.

M-am uitat în Camera de Consiliu, tapisată în albastru şi roşu. Stătea în picioare, lângă şemineu, îmbrăcat în negru, de la cizmele de călărie lustruite până la haina tivită cu fir de aur. Până şi peticul de mătase de pe ochi era negru.

— Domnule conte Neipperg...

Primul meu impuls fu să alerg la el, să-mi apăs obrazul pe haina lui, să plâng de fericire, dar mi-am controlat respiraţia şi m-am forţat să mă apropii de el cu paşi calmi şi măsuraţi.

— Vă mulţumesc că aţi venit în Franţa, i-am spus, şi că mi l-aţi adus pe Sigi.

Napoleon îşi drese vocea şi am constatat că era lângă mine.

— Acesta... acesta este împăratul.

Adam execută o plecăciune perfectă şi Napoleon înclină regeşte din cap.

— Bun-venit la Fontainebleau. Şi vă mulţumesc că i-aţi adus acest dar soţiei mele.

Ştiam exact ce gândeşte Adam. Sigi nu era un dar. A fost al meu înainte să îl întâlnesc pe Napoleon, iar sosirea lui la Fontainebleau nu era o surpriză. Ba chiar ajunsese cu patru luni mai târziu decât ar fi trebuit.

— A fost plăcerea mea să fac această călătorie, răspunse Adam. Maiestatea Sa este foarte iubită în Austria şi drumul a fost un deranj prea mic în comparaţie cu fericirea Sa.

Napoleon schiţă un zâmbet, dar, când întinse mâna să-i mângâie blana lui Sigi, căţelul scoate un mârâit ameninţător.

— Sigi! am exclamat eu şi cockerul începu să latre.

— Sigi, taci!

M-am uitat la Napoleon.

— Nu a mai făcut niciodată aşa.

Împăratul îşi ridică mâinile defensiv.

— Austriecii ăştia! glumi el. Nu poţi să-i pui cu botul pe labe.

Toţi miniştrii râdeau şi până şi Adam zâmbi discret.

— Cu treizeci de ani în urmă, nefericita noastră mătuşă, Maria-Antoaneta, stătea chiar în acest loc. Acum, iată-ne!

Napoleon arătă spre Camera de Consiliu, cu şemineul bogat ornamentat, din marmură roşie, şi cu ale sale candelabre joase.

— Strănepoata reginei noastre habsburge, atât de prigonită de soartă, şi împăratul Franţei. Şi, curând, dinastia va continua.

Adam se uită la mine.

— Maiestatea Sa este însărcinată? întrebă el.

Napoleon mă cuprinse cu braţul pe după talie.

— Îi poţi spune tatălui ei că un moştenitor este, în mod sigur, pe drum.

Îmi mângâie stomacul, dar am întors capul, ca să nu văd expresia de pe chipul lui Adam.

— Am mai văzut câini din ăştia, spuse Napoleon, uitându-se la Sigi. E o rasă comună?

— Veronese a pictat cockeri spanioli acum două sute cincizeci de ani, spuse Adam. Poate că aţi văzut unul în creaţiile lui. Nu este o rasă tocmai comună.

Napoleon se încruntă şi mi-am dat seama că nici măcar nu auzise până acum de Veronese.

— Ei bine, sunt convins că Aubrée va fi încântată să aibă un prieten, spuse el sec, apoi se întoarse spre mine.

— Puneţi-vă la curent cu noutăţile. Cinăm într-o oră.

Se retrase într-o parte a camerei cu miniştrii, şi am rămas singură cu Adam.

— Aţi fost foarte bun că aţi venit, am repetat eu.

— Aşa cum v-am promis, Maiestate.

Nu chiar cum mi-a promis. El se va întoarce la Viena, în vreme ce eu voi rămâne la Fontainebleau, asemenea păsărilor dintr-un tablou de Nicolas Lancret, închisă într-o colivie de aur.

— Ce mai fac *mein Vater*[6] şi Maria? l-am întrebat.

— Bine. Îţi trimit toată dragostea lor.

— Şi Ferdinand?

— Prinţul a avut şi perioade mai bune, spuse el încet. Îi este dor de Maiestatea Voastră. Ca tuturor celor din Schönbrunn.

Mă privi adânc în ochi.

Napoleon şi doisprezece miniştri ne urmăreau.

— Poate voi reuşi să vin în vizită, am spus eu.

— Familiei Voastre i-ar face foarte mare plăcere.

Dar, chiar în timp ce dădeam din cap, ştiam că vizita aceasta nu va fi niciodată posibilă.

— Doriţi să vă luaţi rămas-bun de la Sigi? am întrebat, cu voce stinsă.

Se apropie de mine. Era atât de aproape, încât mâinile lui se aflau la doar câţiva milimetri de ale mele. Apoi îi scărpină urechea lui Sigi şi îmi promise:

— Nu te voi uita. Ne vom revedea curând, *mein Schatz*[7]*.*

---

[6] Tatăl meu, în germană, în original. (n.tr.).

[7] Scumpa mea, în germană, în original. (n.tr.)

— Nu e bine să-i faceţi asemenea promisiuni lui Sigi. O să îi fie dor de Domnia Voastră.

Adam mă privi în ochi.

— Sper să-i fie.

Stăteam pe treptele Palatului Fontainebleau şi priveam trăsurile dispărând într-un nor de praf.

— Au plecat, i-am spus încet lui Sigi, şi codiţa lui, care se agita veselă, mă ajută să nu plâng.

— Se îndreaptă spre Schönbrunn?

M-am întors. Pauline era îmbrăcată într-o rochie lejeră de vară, cu perle în păr şi la încheieturile mâinilor. O ţinea în braţe pe Aubrée, care se uită cu mare prudenţă la noul rezident de la Fontainebleau.

— Da. Îmi pare rău că pleacă, am recunoscut eu, dar vă sunt foarte recunoscătoare că aţi intervenit pentru mine.

Pauline se apropie şi Aubrée îşi îngropă nasul în braţul ei. Era un căţel timid, dar poate că, într-o zi, ea şi Sigi vor fi prieteni.

— Dacă atitudinea mea nu a fost chiar cea mai primitoare în trecut, spuse ea, îmi cer scuze. Cea mai importantă acum este fericirea lui Napoleon. Ştiu că amândouă ne dorim ce e mai bine pentru fratele meu.

— Da.

— Şi aţi face orice pentru el, nu-i aşa? mă întrebă dintr-odată. Fiindcă nu există nimeni ca el în întreaga lume. Ce are în plan să facă... ce a făcut deja...

O priveam cu atenţie, însă părea să fie sincer îngrijorată pentru el.

— Toată lumea vrea câte ceva de la Napoleon, îmi explică ea. Bani, titluri, oportunităţi. Are nevoie ca femeile de lângă el să-i fie pe deplin devotate.

Mă privi şi ochii ei aproape negri păreau să ştie exact ce gândesc.

— Îi voi fi devotată, i-am promis.

— Aşa sper. Fiindcă i s-ar frânge inima dacă ar constata că a adus acasă o a doua Joséphine.

Seara, în timp ce împărţeam o îngheţată cu Hortense înainte de culcare, i-am povestit despre întrebarea lui Pauline.

— A vrut să ştie dacă-i voi fi devotată.

Hortense lăsă lingura jos.

— Înseamnă că a auzit despre contele Neipperg, presupuse ea. De la regina Caroline. Sau poate de la vreuna dintre femeile reginei.

Inima începu să-mi bată prea repede.

— Ce-o să facă?

— Nimic, spuse relaxată Hortense. Este doar un zvon.

— Nu-l va pedepsi pe tatăl meu?

— Cum?

Într-o mulţime de feluri.

— Îl poate înlătura de pe tronul Austriei.

Dar Hortense nu păru să fie de aceeaşi părere.

— Contele a stat doar câteva minute, şi nu aţi rămas singură cu el, mă linişti ea. Vi l-a dat pe Sigi şi asta a fost tot.

Priveam amândouă înspre şemineu, unde cockerul stătea ghemuit în coşuleţul lui cel nou şi dormea.

— În plus, adăugă ea zâmbind, chiar credeţi că vă va pedepsi după ce îi veţi da vestea?

Ne-am uitat amândouă la burtica mea, când uşa camerei se deschise cu un scârţâit şi Napoleon păşi înăuntru.

— Maiestatea Voastră!

Hortense îşi ascunse surpriza şi se ridică. În mod normal, la ora asta el era cu Méneval.

— Pleacă! îi spuse.

Hortense se uită la mine.

— Du-te! i-am spus. Ne vedem mâine.

Îşi lăsă îngheţata şi Napoleon mă privi din uşă.

— Un vechi prieten? mă întrebă.

Am lăsat lingura jos.

— Cine?

— Cine? repetă el, apoi traversă încăperea atât de repede, încât nu am avut timp să mă pregătesc pentru ce urmează.

Luă bolul de îngheţată şi mi-l aruncă în faţă.

— Crezi că sunt tâmpit? urlă el. Crezi că nu am văzut ce se întâmplă între voi?

Împinse şi mai tare castronul, apoi îl lăsă să cadă pe podea.

— Haide, purcico, mănâncă mai departe! Nu la asta te pricepi tu cel mai bine?

Abia mai puteam respira. M-am întins după un şervet, dar mâinile îmi tremurau prea tare ca să pot şterge mâncarea. Nu am fost niciodată atât de umilită, şi încă de soţul meu! M-am ridicat de pe scaun ca să mă curăţ, însă îmi puse mâna pe umăr şi mă ţinu în loc.

— Vrei să ştii de ce mănânc? am strigat eu.

Nu spuse nimic, aşa încât am continuat:

— Pentru că sunt însărcinată!

Îşi trase mâna ca arsă şi l-am privit cu o ură făţişă.

— De unde... de unde ştii?

— Pentru că în seara asta este a doua lună în care nu... pentru că sunt sigură!

— Marie...

— Nu te apropia de mine! am ţipat.

Am plecat în grabă de lângă scaun, dar a venit după mine în budoar.

— *Ma bonne amie!* Îmi pare rău.

Mi-am spălat faţa în vasul de apă cu lămâie pe care servitorii mi-l lăsau în fiecare seară şi l-am simţit pe

Napoleon în spatele meu, în timp ce plângeam. Dacă acest copil va fi la fel ca tatăl lui? Dacă va fi la fel de ciudat şi de crud?

— *Mio dolce amore,* spuse el tandru. Dacă aş fi ştiut...

Cuvintele lui mă apăsau ca o gheară în stomac. Am lăsat jos prosopul şi am sperat să nu poată vedea dezgustul din ochii mei.

— Acum ştii.

— O să mă revanşez faţă de tine. Vei avea orice îţi doreşti. Îţi promit.

Dar era prea târziu pentru asta. Ce-mi doream eu se întorsese deja în Austria.

CAPITOLUL 17

PAULINE BORGHESE

Palatul Fontainebleau, august 1810

De ce mă pedepseşte Dumnezeu în felul ăsta? Gravidă! Şi acum, fratele meu se poartă cu nevastă-sa de parcă ar fi făcută din porţelan de Sèvres. O copleşeşte cu mătăsuri, cu dantelă şi dulciuri. Paul mi-a spus că noaptea trecută, când era cu împăratul în biroul lui, a venit şi ea, şi Napoleon a lăsat-o să scrie o scrisoare oficială Rusiei. Şi, când a terminat, a lăudat-o pentru diplomaţia de care a dat dovadă!

Priveam în cealaltă parte a încăperii spre cel mai recent dar pe care l-am primit din partea lui şi îmi venea să-l fac bucăţele. Cum îndrăznea să-şi închipuie că-mi putea cumpăra iertarea cu un mantou de blană? De Canouville observă direcţia în care mă uitam şi se încruntă.

— Gestul de împăcare al lui Napoleon, pufnii eu. De la vizita împăratului Rusiei. I-au fost dăruite trei. Nu este unicat. Dacă îl vrei, ia-l tu. Fă-ţi tiv la uniformă din el. Sau la haină. Sau la izmene!

În ciuda durerii din stomac, m-am dus până la scaun şi am luat mantoul.

— Ia-l! i-am spun cu hotărâre. Nu vreau să-l mai văd vreodată.

În plus, o să arate foarte bine în blană neagră.

M-am aşezat în fotoliu şi mi-am îngropat capul în mâini. Mi-am făcut-o cu mâna mea. Eu l-am convins pe fratele meu să divorţeze de Beauharnais. Şi acum totul se învârtea în jurul lui Marie-Louise. „Ce doreşte Marie-Louise? Ce crede Marie-Louise? Ar vrea Marie-Louise să răspundă la scrisori în biroul meu? La urma urmei, are

atâta perspicacitate politică şi e atât de competentă!” Când mă gândesc cum m-a convins Paul să-mi cer scuze faţă de ea, îmi vine să-l omor.

De Canouville mă mângâie tandru pe spate.

— Va fi întotdeauna fratele tău, spuse el.

— Vrea să mă vadă mâine, în biroul lui, i-am răspuns. Vrea să îl ajut să decoreze apartamentele copilului.

Lacrimi de furie îmi înceţoşau ochii şi îmi doream să nu fi auzit niciodată numele de Marie-Louise.

— Înseamnă că stilul tău îl va influenţa pe regele Romei.

Dar nu aveam chef să mă las împăcată.

Când am ajuns în biroul fratelui meu a doua zi dimineaţă, toţi oamenii de la curtea Franţei alergau bezmetici dintr-o parte într-alta.

— Ce model preferi? mă întrebă Napoleon. Pe primul, cel cu dulapul de argint?

M-am aplecat deasupra mesei.

— Pe al treilea.

— Cel cu biblioteca?

— Vrei să fie un copil învăţat, nu?

El luă pana şi încercui al treilea model.

— Ştii, i-am spus, era o vreme când credeai că toate marile reputaţii vin din Răsărit şi că Egiptul îţi va înscrie numele în analele posterităţii.

— Nu acum, mă avertiză. Am terminat cu Egiptul. Ai înţeles? A fost un exerciţiu, Pauline. Un antrenament de trei ani pentru adevăratele războaie. Fii mulţumită cu comorile pe care le ai. Nu trăi în trecut.

— Nu ai fost întotdeauna de această părere.

— Nici oamenii nu au crezut întotdeauna că Pământul se învârteşte în jurul Soarelui.

Nu aveam sorţi de izbândă în faţa lui. Avea întotdeauna un răspuns, o vorbă de duh sau o glumă.

— Vrei un botez ca acela în care Maria-Antoaneta şi-a botezat Delfinul? l-am întrebat. Vrei ca fiul tău – sau fiica, am adăugat provocator – să fie îmbrăcat în aceleaşi haine ca Ludovic al XVII-lea?

Am făcut un pas în spate.

— Atunci n-ai decât! Construieşte camere pentru copil la Tuileries şi la Fontainebleau, dar, când oamenii se vor revolta, să nu mă întrebi de ce.

M-am răsucit pe călcâie, dar m-a prins de braţ.

— Nu ţi-am spus să pleci.

Ochii mei îi fixau pe ai lui şi speram că le putea simţi flăcările.

— Ce? Vrei să organizez şi nunta copilului?

Mi-am smuls braţul din strânsoarea lui şi am traversat încăperea.

— *Nu* ieşi din cameră!

— Sau ce?

Am deschis uşa şi am trântit-o cu putere. Pe hol, Marie-Louise aştepta să intre la Napoleon. Se ridică numaidecât de pe scaun. I-am privit abdomenul sub faldurile albe-albastre ale rochiei. Dumnezeu ştie în ce o să mai intre peste câteva luni. Va trebui s-o îmbrăcăm într-un cort!

— Te crezi foarte isteaţă, nu-i aşa? am întrebat-o şi am observat surpriza ei în faţa bruştei mele schimbări de atitudine.

— Îl baţi pe fratele meu la şah, îl faci de râs la biliard... Ne tragem dintr-o familie săracă, i-am amintit pe un ton ascuţit. Unii dintre noi nu şi-au petrecut copilăria cu astfel de jocuri. Dar bucură-te de aceste clipe, i-am sugerat. De cadouri, de complimente, de atenţie. Pentru că, peste şase luni, nimeni nu va mai fi câtuşi de puţin interesat de tine. Şi, când fratele meu se va întoarce la armata din Spania, să nu te miri dacă va lua copilul cu el.

Tresări, şi nu am aşteptat-o să răspundă.

I-am găsit pe Paul şi pe de Canouville în camera mea. Citeau, fiecare în capătul opus la încăperii. Paul, o carte despre imperiile decăzute, iar de Canouville – ei, cine ştie ce citeşte de Canouville? Probabil vreo piesă de teatru. Ceva uşor, de care Talma nu s-ar atinge în veci. Se opriră amândoi de îndată ce m-au văzut, dar numai de Canouville se grăbi să se ridice.

— E vreo problemă? întrebă el, lăsând cartea. Ce s-a întâmplat?

Mă pregăteam să-i spun, când o bătaie în uşă mă întrerupe.

— Ce? am izbucnit şi, dintr-odată, Paul sări în picioare.

— Maiestatea Voastră!

Paul făcu o plecăciune şi de Canouville îl urmă.

M-am întors şi, văzându-i privirea lui Napoleon, mi-am dat seama ce s-a întâmplat.

— Ce i-ai spus soţiei mele? mă întrebă el încet. Ce i-ai spus? strigă.

Văzând că nu scot nici un cuvânt, continuă:

— M-am săturat, Pauline. S-a terminat cu toate astea. Cu toate! Ce i-ai spus? mă întrebă din nou.

— Am... Am avertizat-o că, odată ce se va naşte copilul, lucrurile se vor schimba.

Napoleon se uită la Paul, ca şi cum şambelanul meu mi-ar putea confirma afirmaţia. Apoi îl zări pe de Canouville şi întreg trupul îi înţepeni. I-am urmărit privirea. Era ziua inspecţiei, şi de Canouville purta uniforma de căpitan, dar, spre deosebire de livrelele celorlalţi, a lui era tivită cu blană rusească. Îi privi haina şi am văzut cum tot sângele i se scurse de pe faţă.

Napoleon plecă fără nici un alt cuvânt.

CAPITOLUL 18

PAUL MOREAU

Palatul Fontainebleau, septembrie 1810

Am întors capul ca să nu mai văd disperarea de pe chipul lui de Canouville.

La ora şapte azi-dimineaţă, am fost trezit de un curtean care mi-a adus un bilet din partea amantului lui Pauline, cerându-mi să îl întâlnesc aici, în grădini, la amiază.

— Singur? am întrebat precaut, şi curteanul mi-a şoptit la ureche:

— Împăratul îl trimite de aici.

L-am prevenit pe de Canouville. L-am avertizat că Napoleon este gelos. Dar, în loc de satisfacţia răzbunării, tot ce am simţit în acel moment a fost milă. Acum priveam şirurile de copaci tăcuţi şi mă întrebam cât timp vor mai creşte la Fontainebleau. După ce atât eu, cât şi el vom fi plecat de mult de pe aceste meleaguri, copacii vor rămâne tot aici. Fără nici o grijă pe lume. Doar cu iarba, cu ploaia şi cu soarele de deasupra lor.

De Canouville începu:

— Dacă vorbeşti cu împăratul, îţi jur că-ţi voi rămâne pe veci îndatorat.

— O să fac tot ce pot.

Îmi prinse mâinile şi le strânse cu putere.

— Mulţumesc. *Mulţumesc*. Sper că ştii că asta şi-ar dori şi Pauline. Nu-ţi dai seama cât de mult i-aş lipsi. Dacă o iubeşti vreun pic, vei găsi o cale să îl îndupleci.

Mi-am retras mâna şi m-am abţinut să-i spun ceva cu adevărat josnic.

— Trebuie să plec.

— Dar o să vorbeşti cu el, aşa-i?

— Ţi-am spus că da.

Dar împăratul era de neînduplecat. Numai ce auzi numele lui de Canouville şi se făcu roşu la faţă.

— Blănuri imperiale! Pauline i-a dat blana de la ţarul Rusiei, primită în dar de la mine.

Îl urmăream cum se plimba agitat între biroul de mahon şi şemineul gol şi, în ciuda căldurii de vară care transformase încăperea cu lambriuri într-un cuptor, refuză să deschidă o singură fereastră.

— E o mare îndrăzneală, nu crezi? mă întrebă.

— Cu siguranţă, a fost o idee proastă, Maiestatea Voastră.

Se opri din mers şi se întoarse cu faţa spre mine.

— De ce eşti întotdeauna imparţial? Omul ăsta te urăşte, să ştii. Şi de ce intervii pentru el?

— Pentru că este un ignorant, am spus cu sinceritate. Şi un mare neghiob, dar nu este rău în adevăratul sens al cuvântului.

Mă privi de parcă i-aş fi vorbit în limba strămoşilor mei.

— Şi rişti să mă superi pentru un astfel de om?

— A fost un risc calculat.

Aşteptă o explicaţie.

— Am fost aproape sigur că Maiestatea Voastră va înţelege că am venit să vorbesc nu pentru căpitan, ci pentru sora Voastră. O iubeşte, şi asta pare să o facă fericită.

Napoleon dădu din cap şi, preţ de-o clipă, am crezut că i-am câştigat graţierea lui de Canouville. Apoi îmi răspunse:

— Sunt întotdeauna uimit de oameni ca dumneata.

Am simţit un fior pe şira spinării. Îşi prinse mâinile la spate şi mă privi intens. Cred că aşa se simt soldaţii lui.

— Fac ceea ce consider că este bine, Maiestatea Voastră.

— Chiar şi când nu serveşte intereselor dumitale?

Clătină gânditor din cap.

— Ştii ce mi-a cerut sora mea azi-dimineaţă? Să îl trimit în schimb pe căpitanul Septeuil.

Mă lăsă să înţeleg pe deplin această propoziţie, înainte de a continua:

— Mi-a oferit viaţa lui Septeuil pentru a lui de Canouville, pentru că Septeuil a refuzat cândva să petreacă o noapte cu ea.

Îl priveam fix. L-am cunoscut pe Septeuil. L-am văzut la una din petrecerile lui Pauline. Era îndrăgostit de logodnica lui şi nu ar trăda niciodată încrederea fetei.

— Poate că nu şi-a dat seama...

— Ba ştia foarte bine! spuse el furios. De ce îi iei apărarea, când o cunoşti prea bine? Paul, îţi voi spune un adevăr.

Veni şi se aşeză pe scaunul de lângă mine. Dacă ne-ar vedea cineva aşa, ar crede că suntem vechi tovarăşi, nu un împărat şi servitorul lui.

— A devenit o deprindere pentru tine.

Încercam să înţeleg ce îmi spune.

— O deprindere? repet.

— Ca prizatul de tutun, spuse împăratul. Mai întâi este plăcut. Apoi, în timp, devine o deprindere. Nu mai ştii de ce o faci, ştii doar că aşa ai făcut mereu. Şi, fără asta, parcă ţi-ar lipsi ceva.

Îl aşteptam să termine. Ce mi-ar lipsi? Însă el mă aşteptă pe mine să răspund. Era Pauline o deprindere pe care am căpătat-o în Haiti? Iubesc oare ce este ea sau ceea ce era odinioară? Am întâlnit privirea lui Napoleon. Cum poate acelaşi om care a dat la o parte o soţie

devotată pentru a se căsători cu o fată de nouăsprezece ani să fie atât de incisiv?

Ridică din umeri.

— Gândeşte-te. Bărbaţii de vârsta ta sunt căsătoriţi şi au copii.

Se ridică. Întrevederea noastră luase sfârşit.

— Şi de Canouville?

— Se va duce împreună cu Septeuil în Spania, spuse el aspru. Am nevoie de doi soldaţi care să ducă mesajul meu comandantului Masséna. Pleacă amândoi în seara asta.

Când am întâlnit-o pe Pauline în apartamentele ei, speranţa pe care i-o citeam în priviri mă înfurie.

— Ce-a spus?

Se ridică de pe divan şi se apropie în grabă, cu halatul de mătase albastră fluturându-i în spate. Nu se îmbrăcase încă şi era ora două după-amiaza.

— A spus că de Canouville va pleca în seara aceasta.

Icni.

— Împreună cu Septeuil, la solicitarea voastră.

M-am întors pentru a mă retrage în apartamentul meu, dar Pauline veni grăbită după mine.

— Trebuie să înţelegi...

— Ce anume *trebuie să înţeleg*, Alteţa Voastră? Că aţi condamnat un bărbat nevinovat la moarte sigură? Drumul spre Salamanca este zonă de război. Dacă se întorc în viaţă, puteţi considera că s-a petrecut o minune.

Lacrimile îi şiroiau pe faţă, însă vederea lor nu mă mai mişcă.

— *Te rog!*

Întinse mâinile spre mine.

M-am dat în lături.

— Orice se va întâmpla cu aceşti doi bărbaţi, îi veţi avea pe conştiinţă.

Nu m-am întors în apartamentul meu. M-am dus, în schimb, la grajduri, unde i-am găsit pe soldaţii care mi-au oferit primii prietenia lor, acum şapte ani. Dacian şi François scoteau şeile de pe cai. Animalele mă auziră primele şi fornăiră. Apoi, Dacian strigă:

— Paul!

François se lovi cu mâna peste coapsă şi un nor mic de praf se ridică în aer.

— Mergi la o plimbare?

— Nu astăzi.

Dacian dădu din cap.

— Probleme la palat?

— Sunt atât de uşor de citit?

— Sunt singurele momente când vii la grajduri la o oră atât de târzie.

M-am aşezat pe un balot de paie şi mi-am urmărit prietenii cum scot hamurile de pe cai. Mirosurile puternice de praf şi de iarbă uscată îmi aminteau de tinereţea mea. Nu trecea o zi în care eu şi tata să nu ieşim călare să supraveghem plantaţia.

— Care e problema? întrebă Dacian. Sau nu poţi vorbi?

— Împăratul îl trimite pe de Canouville în Spania.

— Pe amantul prinţesei? vru să se asigure Dacian.

— Da.

Râse.

— Şi de ce eşti supărat? El pleacă, şi tu rămâi. Nu asta sperai?

Tot palatul ştia.

— Există cineva care să nu fie convins că o aştept încă pe prinţesă?

Dacian şi François schimbară o privire. Apoi, Dacian se aşază lângă mine şi mă cuprinse cu un braţ pe după umeri.

— Ştim de ani de zile lucrul ăsta, Paul. Numai despre ea vorbeşti. Desigur, este zadarnic. Până şi tu ştii asta. E măritată cu un prinţ şi are un apetit de curtezană. Dar „inima are raţiuni pe care raţiunea nu le cunoaşte”.

Nu am dispoziţia necesară să ascult citate din Blaise Pascal. Dacian îmi citi pe chip lipsa de entuziasm şi se corectă numaidecât:

— Cel puţin aşa se spune.

— Când am cunoscut-o eu, era inocentă.

— Cu adevărat, întrebă François, sau în mintea ta? Pentru că avea o reputaţie în Paris cu mult înainte de a pleca în Santo Domingo.

— Dar era *altfel* acolo, am protestat eu. Tandră...

François clătină din cap.

— Paul, femeia asta s-a culcat cu jumătate din bărbaţii din Paris şi probabil că a luat tot felul de boli de la ei. Ce speri să câştigi rămânând cu ea? Eşti soţul ei, fără a te bucura de nici unul dintre privilegiile acestei poziţii.

— Sau de banii ei! râse Dacian, şi François îi aruncă o privire nimicitoare.

M-am ridicat de pe balotul de fân.

— Vorbiţi despre prinţesa Borghese.

— O frumuseţe ca a ei poate face un bărbat să uite multe, spuse François. Dar Carol al VIII-lea a murit de sifilis. Un titlu nu îţi asigură nemurirea. De câte ori se simte rău? O dată pe săptămână? De două ori?

Greu de spus. Pauline era o mare actriţă. Nu puteam spune când suferea cu adevărat sau doar dorea atenţie.

— Şi întotdeauna e de la stomac, nu-i aşa? întrebă François. Are blenoragie, şi orice bărbat ajunge în patul ei riscă s-o ia şi el.

Grajdurile şi caii fură dintr-odată învăluiţi în ceaţă, pe măsură ce treceam prin filtrul gândirii spusele lui François.

„De câte ori nu am văzut femei suferind de blenoragie în Haiti? Infertilitatea... durerea pelviană...”

— Şi de ce este de Canouville trimis în Spania?

Le-am explicat cum Pauline i-a dăruit blănurile imperiale, pe care de Canouville le-a cusut pe haina militară. Apoi le-am spus ce mă măcina cu adevărat: cum Pauline i-a cerut împăratului să îl trimită pe Septeuil în locul lui de Canouville, fapt pentru care Napoleon îi trimitea acum pe amândoi.

— Nu ştiu cine este mai răzbunător, cugetă François. Împăratul sau sora lui?

Am închis ochii. Prea multe pentru o singură zi.

— Mă întorc.

— În Santo Domingo sau la palat? glumi Dacian.

— Nu ştiu.

François se ridică în picioare.

— Paul, locul tău e aici.

Dar nu am avut niciodată intenţia să rămân atât de mult. Şi ce am realizat? După opt ani, împăratul avea aceeaşi părere despre sclavie ca în ziua în care ne-am cunoscut, deşi am insistat, pe cât de mult poate îndrăzni un curtean, să elibereze sclavii din coloniile franceze rămase. Am îngrijit-o pe Pauline ori de câte ori a fost bolnavă, şi totuşi sănătatea ei s-a deteriorat. Şi acum, după ce am aflat de ce era în stare să îi facă unui om nevinovat...

Dacian şi François continuau să mă privească, şi le-am spus adevărul:

— Vreau să mă întorc la mine acasă. În *Haiti*.

— Dar Santo Domingo a fost distrus, îmi răspunse Dacian. Ai auzit poveştile.

— Da. Ştiu cum francezii i-au ars de vii pe cei din ţara mea, în cazane de melasă. Cum i-au mutilat şi i-au torturat pe prizonierii haitieni, săpând puţuri pe plajă şi aşteptând

să vină fluxul ca să-i înece. În Port-au-Prince, le-am spus, soldaţii împăratului i-au invitat pe toţi mulatrii la un bal. Apoi, când a bătut miezul nopţii, au anunţat că bărbaţii vor fi omorâţi. I-au ucis chiar acolo, sub ochii soţiilor lor.

François şi Dacian păreau îngroziţi, dar ce le-am povestit eu este oare mai rău decât ce au făcut tovarăşii lor în Egipt, când Napoleon le-a îngăduit oamenilor săi două zile de pradă şi viol? Napoleon însuşi a făcut o cucerire personală: fiica de şaisprezece ani a şeicului Al-Bakri, obligată să se supună noului conducător al Egiptului. Când Zenab l-a implorat pe Napoleon să o ia cu el atunci când francezii s-au retras, împăratul a refuzat, fără să ştie – fără să-i pese – care este soarta unei fete dezonorate în Egipt. A fost decapitată de bătrânii oraşului şi, când a primit vestea, Napoleon a ridicat din umeri.

— Dacă vor să-şi omoare cele mai frumoase femei este alegerea lor, a spus acesta.

Aşa că de ce m-ar surprinde că soldaţii lui i-au masacrat pe negrii din Haiti?

— Înainte ca războiul să se sfârşească, le-am spus amicilor mei, soldaţii francezi mi-au ucis familia.

Dacian era şocat.

— Îmi pare rău.

Îi aruncă o privire lui François.

— Nu mi-am dat seama...

Am dat din cap.

— Nici măcar împăratul nu ştie.

— Îţi dai seama că nu vei mai găsi aceeaşi ţară pe care ai lăsat-o, spuse aprins François.

— Atunci, pentru asta mă voi duce. Să reclădesc.

Amândoi mă priveau neîncrezători şi ştiam la ce se gândeau. De ce ar vrea cineva să dea civilizaţia din Franţa pe anarhia din Haiti, unde e cald şi praf, şi unde oraşele au fost rase de pe faţa pământului? Dar ei nu au auzit lăstunii

din palmieri chemându-se unul pe altul în adierea caldă a vântului de primăvară. Şi nu s-au trezit din somn în zăpuşeala după-amiezii ca să audă bubuitul tunetului în depărtare. Poate că plantaţia tatălui meu nu mai era, dar pământul rămăsese.

CAPITOLUL 19

MARIE-LOUISE

Palatul Fontainebleau, decembrie 1810

— Să v-o citesc? întrebă Hortense, lăsând jos pensula.

De luna trecută, de când Napoleon mi-a dăruit acest spaţiu, o învăţ să picteze. Dar, deşi este o elevă bună, pare să obosească repede.

— Nu voi mai primi nici o veste despre Ferdinand, am spus plictisită, şi cu atât mai puţin depre Adam.

— N-aveţi de unde să ştiţi.

Dar ştiam. Poate că mamei ei îi stătea în fire să dea frâu liber gândurilor, pe vremea când era împărătească, însă nu şi tatălui meu. Scoase scrisoarea din plicul deschis şi începu:

Draga mea Maria,

Îmi scrii că te simţi constrânsă, dar te asigur că aceste luni vor trece repede şi, mai curând decât te aştepţi, vei trăi bucuriile de a fi mamă. Dumnezeu m-a binecuvântat cu treisprezece copii şi, cu toate că unii s-au întors în îmbrăţişarea Lui eternă, voi fi veşnic recunoscător pentru prezenţa lor, oricât de scurtă, pe pământ. Orice s-ar întâmpla în februarie – băiat sau fată, născut mort sau viu –, ai adus cinste casei de Habsburg-Lorena.

L-am trimis pe prinţul Metternich cu un dar pentru tine luna trecută şi am fost informat că nu mai primeşti singură vizitatori bărbaţi. Dacă este adevărat, regret că regula se aplică şi în cazul prinţului. Credeam că împăratul are mai multă luciditate.

Hortense lăsă scrisoarea pe genunchi şi ne-am uitat una la cealaltă în tăcere. Tatăl meu ştia că miniştrii lui

Napoleon citesc întreaga corespondenţă adresată mie, îndeosebi cea primită din Austria.

— Este o dojană, spuse ea cu voce tare.

— Da.

După ce a anunţat curtea, în septembrie, că eram însărcinată, Napoleon mi-a interzis să mai părăsesc palatul. Nu mai aveam voie acum nici măcar să îl scot pe Sigi la plimbare. În calitate de viitoare mamă a moştenitorului unui imperiu, nu mi se permitea să fac nimic care ar putea afecta, fizic sau moral, copilul. Când am protestat şi l-am avertizat că o închisoare nu e locul potrivit în care să se nască un copil, m-a întrebat ce distracţii îmi vor lipsi cel mai mult.

— Toate! i-am răspuns indignată. Aerul curat, grădinile...

Aşa că a cerut să fie amenajată o grădină de iarnă în interiorul palatului. Şi când aceasta nu a fost îndeajuns pentru a-mi alunga plictiseala, a poruncit să mi se construiască şi un atelier de pictură.

Este adevărat, sunt şi libertăţi neaşteptate care derivau din sarcina mea. Mă bucuram să îmi petrec nopţile liniştită, singură în patul meu, şi să am privilegiul de a mânca orice doream. La micul dejun am vrut cafea cu multă frişcă şi chifle, iar seara lapte aromat cu migdale şi pateuri. Însă erau compensaţii mărunte pentru o viaţă monahală.

— Ar trebui să facem o plimbare prin palat, spuse dintr-odată Hortense.

Lăsă jos scrisoarea de la tatăl meu şi bătu din palme.

— Haide, Sigi!

Cockerul dădu fuga din coşul lui călduros de lângă foc şi sări în poala ei, îi linse obrazul şi lătră.

— Are nevoie de o plimbare.

Aş vrea să mă pot apleca şi să-l iau în braţe, dar îmi este prea greu să-l mai duc în braţe acum. Mi-am pus mâna pe burtă şi mişcarea abia simţită dinăuntru mă făcu să zâmbesc. Dar dacă acest copil va fi ca tatăl lui? Sau, mai rău, ca mătuşa Pauline? Am surprins-o pe Hortense privindu-mă curioasă şi i-am spus:

— Sper să fie fetiţă.

Prinse o lesă de zgarda lui Sigi şi oftă.

— Eu mi-am dorit de fiecare dată o fată, dar nu mi-aş da fiii pentru întreaga lume, adăugă pe dată, chiar dacă ei sunt acum în Austria.

„Ce bine ar fi dacă am putea face schimb de locuri”, mi-am spus în minte.

— Cât timp îi va ţine tatăl lor acolo?

— Până când Napoleon îi va porunci să se întoarcă la Paris, spuse ea încet. Iar asta ar putea fi mâine sau niciodată.

— Nu i-ai cerut împăratului să trimită după ei?

Îmi aruncă o privire cu subînţeles.

— Când a murit fiul meu cel mare şi eram în doliu, m-a acuzat că îmi iubeam fiul mai mult decât îl iubeam pe el. Îi va porunci lui Louis să se întoarcă atunci când va fi dispus să o facă.

În timp ce mă gândeam la toate poruncile pe care le va da pentru copilul nostru, Hortense mă mângâie pe genunchi.

— Totul va merge bine pentru Maiestatea Voastră, îmi promise ea. Uite ce noroc aţi avut până acum.

Dar mă gândeam la Adam în clipa în care a aflat de sarcina mea şi nu îmi puteam da seama în ce fel am avut noroc.

— Şi gândiţi-vă, adăugă ea blând. Dacă va fi băiat, aţi terminat cu toate.

Se ridică de pe scaun şi Sigi începu să latre.

— Mergem?

Am ieşit din studioul meu, înghesuit într-un colţ al Palatului Fontainebleau, şi Sigi ne conduse de-a lungul coridoarelor, mirosind fiecare cizmă pe lângă care trecem, apoi lătrând atunci când proprietarul cizmei se oprea.

— Iată salonul lui Pauline, îmi şopti Hortense.

Priveam uşile duble bogat decorate şi, când ne-au văzut, gărzile le-au deschis de perete înainte să apucăm să le facem semn să se oprească.

— Maiestatea Sa, împărăteasa Franţei, anunţă un uşier. Alteţa Sa regală, prinţesa Bonaparte.

M-am oprit în loc şi am schimbat o privire cu Hortense.

Nu am vizitat niciodată salonul lui Pauline din acest palat. Acum vedeam că, asemenea camerelor din Château de Neuilly, a fost decorat în aşa fel încât să semene cu un palat egiptean, de la mobila din abanos lustruit până la picturile murale. Vedeam lămpi din alabastru în formă de sfincşi şi vase de tămâie care ardeau pe şemineu. Însă nu decorul era cel mai şocant, ci imaginea lui Pauline care-şi odihnea picioarele pe gâtul doamnei de Chambaudoin. Am rămas uluită. Prinţesa Borghese folosea femei pe post de scaun de picioare?

Pauline se ridică de pe extraordinarul ei tron egiptean. O ţinea pe Aubrée în braţe. Câinele avea la gât o zgardă din aur şi lapis. Cu boticul regal şi cu ochii mari şi adânci, îţi lăsa senzaţia că te priveşte dintr-un mormânt egiptean.

— Marie-Louise, spuse ea. Hortense. Cărui fapt datorez această dublă surpriză?

Am privit prin încăpere. Erau prezente douăzeci şi patru de doamne de companie, fiecare dintre ele împodobită cu bijuterii egiptene.

— Ne-am gândit că poate lui Aubrée i-ar face plăcere o vizită din partea lui Sigi, improviză Hortense. Nu am dreptate?

Se uită la Sigi, care dădea entuziasmat din coadă, apoi îi dădu drumul din lesă.

Zâmbetul lui Pauline reuşi să îi lumineze ochii. Se aplecă şi o lăsă jos pe Aubrée, iar cei doi câini alergară în cercuri, sărind şi mirosindu-se unul pe celălalt.

Mă uitam în spatele ei, la Madame de Chambaudoin. Bătrâna doamnă încă mai stătea întinsă pe duşumea.

— Ce părere ai? mă întrebă Pauline, rotindu-şi ochii prin încăpere. Ar putea fi curtea Cleopatrei, nu eşti de acord?

— E foarte... convingătoare, am răspuns.

Nu puteam găsi nici un alt cuvânt pentru ceea ce făcuse. Cu siguranţă, la nici una din curţile Europei nu mai exista aşa ceva.

— Am fost la un pas de a conduce Egiptul împreună, să ştii.

— Împreună?

Lângă mine, Hortense se fâţâia agitată de pe un picior pe celălalt.

— Eu şi fratele meu. Cine altcineva?

Mâna mi se aşeză involuntar pe burtă, ca pentru a-mi proteja copilul, şi, când văzu gestul, Pauline miji ochii.

— Mă iubeşte, spuse ea într-o şoaptă atât de înceată, încât şi Hortense trebui să facă eforturi ca să o audă peste lătratul câinilor. Mai mult decât pe Joséphine, sau pe tine, mai mult chiar decât pe acest copil pe care-l porţi. Nimic nu poate interveni între noi.

Mi-am dat seama: *e bolnavă*. Poate şi la trup, însă cu siguranţă la minte. Eram singura din Fontainebleau care înţelegea asta? De cât timp abuza de femei bătrâne?

— Spune-mi, zise ea şi, de îndată ce se apropie de mine, am simţit mirosul de tămâie al hainelor ei. Împăratul vorbeşte vreodată despre de Canouville?

— Nu.

Nu îl auzisem niciodată menţionând acest nume.

Pauline dădu din cap, ca şi cum ar fi vrut să se convingă singură de ceva.

— O face intenţionat. Îi trimite de lângă mine pe cei pe care-i iubesc.

Ochii lui Pauline aveau o expresie pierdută. Oare plecarea unui bărbat pe nume de Canouville să-i fi provocat acest comportament? Nu am auzit niciodată spunându-se că prinţesa Borghese ar folosi femei pentru a-şi sprijini picioarele sau că şi-ar îmbrăca servitorii ca pe sclavii din Egiptul antic... Mă privi ca şi cum s-ar fi trezit dintr-un vis, apoi o strigă pe Aubrée şi micuţul ogar veni în fugă.

— Noi... noi trebuie să plecăm, i-am spus eu. Sigi!

Cockerul meu sări peste Madame de Chambaudoin. Hortense tresări, şi nu m-am mai putut abţine.

— De ce este întinsă pe jos?

— Îi face plăcere. Nu-i aşa, Madame?

Bătrâna dădu din cap.

— Şi o crezi?

Pauline ridică din umeri.

— Cred că fratele meu îţi este credincios şi că amantul tău se usucă de dorul tău undeva în Austria. Îmi studie expresia feţei. Cu toţii avem visele noastre.

Am rămas fără cuvinte. Hortense îl luă pe Sigi în braţe şi uşierii se grăbiră să ne deschidă.

— Nu eşti cu nimic diferită de noi, ceilalţi! îmi strigă Pauline din spate, în vreme ce mă grăbeam să plec, împreună cu Hortense. Eşti o Bonaparte acum, şi copilul tău va fi un Bonaparte!

„Copilul meu va fi un Bonaparte, Pauline, când vei fi tu cu adevărat prinţesă.”

— Aţi dorit să mă vedeţi, Maiestate?

Paul stătea în uşa atelierului meu şi i-am făcut semn din cap din spatele şevaletului de lemn.

— Dacă ai binevoi să intri şi să iei loc...

Privi în spatele lui, probabil pentru că auzise că nu mi se permitea să stau de vorbă singură cu bărbaţii. Dar era important.

— Să închid uşa, Maiestatea Voastră?

— Dacă eşti amabil.

Îl priveam în timp ce traversa încăperea şi mă minunam cum de un bărbat atât de atrăgător nu are parte de mai multe bârfe la curte. Hortense mi-a spus că a fost o dată o doamnă frumuşică din suita lui Joséphine care i-a atras atenţia, şi se mai spune că una dintre femeile lui Pauline îi permitea să-i viziteze dormitorul în timpul nopţii. Dar nu s-a căsătorit niciodată şi, în opt ani de când este în slujba lui Pauline, nu s-a auzit nici măcar o vorbă cum că ar fi fost vreodată împreună. Dacă era deştept, nu îi va permite niciodată să îl seducă. Odată încheiată vânătoarea, va renunţa la el pentru totdeauna.

Se aşeză pe scaunul din faţa mea şi privi de jur împrejur prin atelier. Era o încăpere intimă, cu mese murdărite de vopsea, cu două şevalete de lemn şi o saltea groasă lângă şemineu. Îi zâmbi lui Sigi şi aşteptă să vorbesc.

— Am vizitat-o pe prinţesa Borghese azi după-amiază.

Dintr-odată, păru alarmat.

— Şi, Maiestatea Voastră a avut o vizită plăcută?

— Nu tocmai.

Dădu încet din cap, ca şi cum s-ar fi aşteptat la acest lucru.

— Monsieur Moreau, am început.

— Vă rog, spuneţi-mi Paul.

— Paul, se întâmplă ceva foarte grav cu ea. Folosea femei ca să îşi sprijine picioarele, iar ochii ei...

— Da. Este bolnavă, Maiestate.

— De ce anume?

Îşi privi mâinile strânse în poală şi şopti:

— Nu ştiu. Am încercat să păstrez distanţa faţă de ea în ultima vreme, mărturisi el. A făcut anumite lucruri pe care nu sunt sigur că le pot ierta, deşi îi este mai bine când sunt lângă ea.

— Aşa a fost dintotdeauna? am insistat.

— Se purta aşa doar în situaţii de stres extrem. Însă acum...

Nu îşi termină gândul.

— Ia doctorii?

— Mă tem că nu vă pot spune, Maiestate.

— Pentru că nu vrei?

— Pentru că nu ştiu. Sunt lucruri pe care le ţine ascunse chiar şi faţă de mine. Dar, dacă ar fi să ghicesc, aş spune că ia mercur.

Aşa ferită de cele lumeşti cum am fost la Schönbrunn, până şi eu auzisem de tratamente cu mercur pentru boli ca sifilisul sau gonoreea. Femeile îl iau pe gură, însă în cazul bărbaţilor, pentru care simptomele sunt adesea mai grave, mercurul este injectat cu seringa în vârful penisului. Mă gândeam la celebra vorbă de duh: „O noapte cu Venus, o viaţă pe Mercur”, şi mă întreb dacă e posibil ca sora soţului meu să fi luat o boală venerică.

— Am văzut pastilele luna trecută, în budoarul ei, îmi explică Paul. Însă nu le mai văzusem până atunci şi nu le-am mai văzut nici de atunci încolo.

— O fi de la vreun nou tratament pe care l-a început?

— Nu ştiu. Dar este mai bolnavă decât am văzut-o vreodată. Dacă Maiestatea Voastră ar putea să nu-i spună

împăratului, mă voi... mă voi întoarce în salonul ei şi voi avea grijă să nu mai folosească niciodată femei pe post de scaun de picioare.

— Aşadar s-a mai întâmplat? am întrebat, neputând să cred.

— Niciodată în prezenţa mea, dar, da, s-a mai întâmplat.

L-am privit îndelung, încercând să-mi dau seama ce anume îl ţinea aici, după atâţia ani. Apoi, ca şi cum mi-ar fi citit gândurile, îmi spuse:

— Când mă voi întoarce în camerele ei, mă va ruga să îi citesc din Rousseau şi vom discuta principiile revoluţiei acestei ţări. Mâine, vom citi din Racine. N-ar fi trebuit s-o părăsesc. Este bolnavă, Maiestatea Voastră. Şi, când sunt cu ea, se simte în siguranţă. E calmă.

— Şi... *excentricităţile* ei nu te îngrijorează?

— Nu. Mă îngrijorează cruzimea ei.

*

Împărătesei, la Malmaison

12 martie, 1810

Dragostea mea – sper că vei fi mulţumită de ceea ce am făcut în Navarra. Citeşte în aceasta o nouă dovadă a dorinţei mele de a te face fericită. Navarra este a ta. Te poţi duce acolo pe 25 martie şi să rămâi întreaga lună aprilie.

Adieu*, dragostea mea.*

Napoleon

Joséphine către Napoleon

Navarra, 10 aprilie, 1810

Sire, am primit în această dimineaţă biletul de bun venit. După ce am cunoscut toate bucuriile unei iubiri împărtăşite şi întreg amarul atunci când flacăra nu mai arde decât de o singură parte – după ce am savurat până la epuizare fericirea pe care ţi-o aduce puterea supremă şi fericirea de a-l vedea pe bărbatul iubit admirat cu entuziasm, îmi mai rămâne oare altă dorinţă în afară de aceea de a mă odihni? Ce iluzii îmi mai rămân? Toate au dispărut în clipa în care a trebuit să renunţ la Alteţa Voastră. Astfel, tot ce mă mai leagă acum de viaţă sunt sentimentele pe care vi le port, ataşamentul faţă de copiii mei, posibilitatea de a mai putea încă face bine şi, mai presus de orice, certitudinea că sunteţi fericit. Nu mă consolaţi, prin urmare, pentru că mă aflu aici, departe de curtea pe care îmi pare că aveţi impresia că o regret.

Nu vă pot mulţumi îndeajuns, sire, pentru libertatea pe care mi-aţi îngăduit-o în alegerea membrilor suitei mele. Cu toţii sunt o companie încântătoare. Un singur lucru mă supără, şi anume eticheta stilului vestimentar, care devine uşor obositoare la ţară. Vă temeţi că titlul pe care l-am păstrat ar putea avea de suferit, în cazul în care aceşti domni şi-ar permite o uşoară eroare de conduită, dar vă înşelaţi când credeţi că ar putea uita, chiar şi pentru o clipă, respectul pe care îl datorează unei femei care a fost tovarăşa voastră. Respectul lor faţă de Maiestatea Voastră, împreună cu ataşamentul sincer faţă de mine, pe care nu îl pot pune la îndoială, mă pun la adăpost de pericolul de a fi vreodată obligată să le amintesc ceea ce vă doriţi din partea lor să-şi amintească. Titlul meu atât de onorabil nu se leagă în primul rând de coroană, ci, mai înainte de toate, de faptul că am fost

aleasă de Domnia Ta. Nimic altceva nu are nici o valoare – doar asta, şi e suficient pentru a-mi asigura nemurirea.

Îl aştept pe Eugène. Îmi doresc cu nerăbdare să-l văd, căci sunt sigură că îmi va aduce o nouă dovadă a faptului că nu m-aţi uitat; şi îi voi putea pune în voie întrebări în legătură cu mii de lucruri pe care doresc să le aflu, dar despre care nu o pot întreba pe Alteţa Voastră. Lucruri despre care, mai mult, nu ar trebui să vorbiţi cu mine. Va veni şi fiica mea, însă mai târziu. Pe scurt, mă simt cu desăvârşire acasă în mijlocul pădurii mele şi vă rog stăruitor, sire, să nu vă mai gândiţi că nu se poate trăi departe de curte. În afară de Domnia Voastră, nu există nimic acolo care să îmi lipsească, având în vedere că pe copii îi voi avea lângă mine curând.

Joséphine

Împărătesei, la Navarra

28 aprilie, 1810

Dragostea mea –Eugène m-a informat că doreşti să te duci la băi. Nu îţi refuza nimic. Nu asculta bârfele. Sunt vorbe în vânt ale unor nerozi care nu ştiu nimic despre adevărata faţă a lucrurilor. Afecţiunea pe care ţi-o port rămâne neschimbată; şi îmi doresc nespus să aud că eşti liniştită şi fericită.

Napoleon

Împărătesei, la Aix-les-Bains, Savoia

8 iulie, 1810

Dragostea mea – până acum trebuie să te fi întâlnit deja cu Eugène şi sunt sigur că prezenţa lui ţi-a făcut bine.

Am aflat cu bucurie că băile îţi priesc. Regele Olandei a abdicat.

Eu sunt sănătos. Te voi vedea cu plăcere în această toamnă. Să nu pui nicicând la îndoială dragostea mea. Să nu te schimbi nicicând. Ai grijă de sănătate, fii veselă şi crede în sinceritatea sentimentelor mele.

Napoleon

9 septembrie, 1810

Draga mea Hortense, referitor la mine, nu am primit nici o scrisoare de la împărat, dar am găsit de cuviinţă să îi fac cunoscut interesul pe care îl nutresc în legătură cu sarcina împărătesei. Tocmai i-am scris despre acest subiect. Sper că acest gest îl va linişti şi că va putea să discute cu mine evenimentul cu tot atâta încredere pe câtă afecţiune am eu pentru el. Aştept cu nerăbdare să primeşti răspunsul împăratului şi să primesc, la rândul meu, asigurarea că vei veni la mine.

Adieu, *draga mea fiică, te îmbrăţişez tandru.*

Joséphine

PS: Salutările mele tuturor apropiaţilor tăi.

Împărătesei, la Aix-les-Bains

14 septembrie, 1810

Dragostea mea – am primit scrisoarea ta din 9 septembrie. Aflu cu plăcere că eşti bine. Împărăteasa este cu certitudine însărcinată, în patru luni. Se simte bine şi este foarte ataşată de mine.

Eu sunt sănătos. Doresc să te ştiu mulţumită şi fericită. Am auzit că o doamnă din suita ta şi-a rupt piciorul pe gheaţă.

Adieu, *dragostea mea. Nu te îndoi de interesul pe care îl simt faţă de tine şi de afecţiunea pe care ţi-o port.*

Napoleon

1811

CAPITOLUL 20

PAULINE BORGHESE

Palatul Tuileries, Paris, februarie 1811

— Se întâmplă! strigă cineva în curte şi am ieşit în fugă pe balcon.

Un curtean care avea pe cap pălăria bicorn preferată a fratelui meu şi care purta cizme negre de călărie stătea în mijlocul grădinilor palatului Tuileries. Când mă văzu, chipul i se lumină într-un zâmbet.

— Veşti minunate! exclamă el de jos. Împărăteasa naşte!

Am trântit nervoasă uşile şi m-am întors spre Paul.

— Vrea să fiu de faţă! am strigat. Deşi el ştie foarte bine că o să mi se facă rău.

Paul ridică din umeri.

— Atunci nu vă duceţi. Dar împăratul tot va trimite după Alteţa Voastră şi, când i se va spune că nu sunteţi de găsit, Napoleon va veni să vă caute personal.

— Nu te deranjează că o să-mi fie rău?

— Vă este mereu rău. Nu va fi cu nimic diferit faţă de ce-a fost ieri sau ce va fi mâine.

Răceala lui mă şocă.

— Ce e cu tine?

Nu îmi răspunse, deşi îmi întinse sucul special, pe care mi-l pregătea în fiecare zi, privindu-mă ca să fie sigur că îl beau pe tot. S-a schimbat în ultima vreme. Nu îl mai mişca durerea mea şi parcă-i păsa mai puţin. Dintr-odată înţeleg ce trebuie să fie. I s-a făcut frică de Napoleon. Crede că va păţi şi el ce a păţit de Canouville.

— Paul, i-am spus blând, dar îşi întoarse privirea. Pe tine, fratele meu nu te-ar trimite niciodată în Spania.

Râse scurt.

— Credeţi că asta mă nelinişteşte? Alteţa Voastră, v-am spus deja. Vreau să plec din Franţa.

Am tras aer în piept.

— Paul, nu mă părăsi! Am *nevoie* de tine.

— Şi ce s-a schimbat faţă de ce era acum un an? Sau doi ani?

— Mai lasă-mă un an. Doar un an şi mă întorc cu tine.

Brusc, mă vedeam pe insulă cu Paul, dansând în braţele lui, în acele nopţi fierbinţi de vară. Fratelui meu nu-i va plăcea deloc dacă plec şi, cu siguranţă, îmi va lipsi Parisul. Dar viaţa era liniştită în Santo Domingo; era uşor acolo. Nu i-am spus până acum o dată exactă.

— În decembrie anul viitor vom pleca, îl anunţ.

— Şi de ce nu acum?

— Pentru că mai sunt nişte lucruri de făcut, i-am explicat.

Într-un an, Napoleon va fi divorţat şi îl voi convinge să se întoarcă cu armata lui în Egipt. Apoi, cu Egiptul parte a imperiului, vom recâştiga Santo Domingo.

— Paul, o să mă aştepţi, nu-i aşa?

Trebuia să aştepte. Îl vom face rege în Santo Domingo şi îl voi vizita din Egipt, aşa cum Cleopatra l-a vizitat pe Cezar ca adevărată regină a Romei.

Dar Paul nu spuse nimic.

— Am planuri pentru amândoi. Vei fi fericit şi vom fi împreună. Un an! îi repet.

Văzând că nu protestează, m-am întors cu faţa spre oglindă şi îmi imaginam pe cap coroana Egiptului.

— Destinul, am spus în şoaptă, dar o bătaie în uşă îmi întrerupse viziunea.

— Împăratul sau unul dintre servitorii lui, mă avertiză Paul.

Era unul dintre servitorii lui. Bărbatul este îmbrăcat în livreaua verde a fratelui meu şi, când se înclină, am văzut că pălăria lui era brodată cu albine, emblema imperială.

— Sunteţi dorită în camera de naştere, Alteţa Voastră.

Paul îmi aruncă o privire, aşteptându-se să izbucnesc, dar mă pregăteam pentru acest moment de o lună.

— Te rog să ai amabilitatea să mă aştepţi un moment, i-am spus tânărului cu un calm pe care categoric nu îl simţeam. Dar este important ca nimeni să nu ştie în ce măsură mă zdrobeşte sosirea acestui copil.

M-am dus să îmi iau şalul, apoi m-am oprit în camera cu relicve antice. Încăperea cu plafon înalt şi boltit era puternic luminată, şi două candelabre grele îşi aruncau razele peste sutele de obiecte pe care le-am adunat de la încoronarea fratelui meu. M-am dus la vitrina unde coroana Egiptului se odihnea pe o pernă de catifea, un simbol puternic al nemuririi. Am închis ochii şi am tras adânc aer în piept. Copiii nu îţi asigură nemurirea. Am întins mâna şi am atins sticla. Dacă aş fi avut mai mult timp, poate că aş fi luat coroana din culcuşul ei. Dar fratele meu mă aştepta.

Când am revenit în salon, i-am găsit pe Paul şi pe servitor aşteptându-mă.

— Alteţa Voastră este gata?

Îl urmarăm pe bărbat de-a lungul coridoarelor. Napoleon a iubit întotdeauna acest palat. Nu era la fel de măreţ ca Fontainebleau, dar totul în Tuileries era aurit, şi până şi cel mai umil curtean se simţea ca un rege când păşea pe aceste holuri.

Curteanul intră primul şi anunţă numele noastre. Apoi intrarăm în anticameră.

Cu treisprezece ani în urmă, aceiaşi oameni se strânseseră pentru naşterea fiului meu, la Milano. Şase ani mai târziu s-au întâlnit din nou, la înmormântarea lui. Am

venit în goană la Villa Mondragone ca să-i fiu alături, am venit cât de repede m-au putut aduce caii. Dar tot ce-şi aminteşte curtea este că nu am fost acolo în ultimele lui clipe. Că, în vreme ce el ardea de febră, eu înotam şi mă ghiftuiam în Toscana. Singurul meu copil, scumpul meu Dermide, singurul lucru bun care a ieşit din prima mea căsătorie. După ce a murit, mi-am tăiat părul şi l-am pus în sicriul lui.

— Pauline! strigă Caroline de îndată ce mă văzu.

Ne aşezarăm împreună într-un colţ al anticamerei, unde se află un birou de scris încrustat în perle şi decorat cu busturi de porţelan. Toată familia mea era de faţă. Mama părea atât de fericită, încât o credeam în stare să înceapă să plângă.

— Durerile au început acum o oră, îmi împărtăşi sora mea ultimele noutăţi. O să nască înainte să se lase noaptea. Napoleon e *înăuntru*.

Dar fratele meu detesta „treburile femeieşti”! Încă de când eram copii, a jurat că nu va asista niciodată la o naştere.

— Este îngrijorat pentru starea ei, îmi spuse Caroline. Se pare că fătul este în poziţie transversală.

— Le-a spus doctorilor ce să facă?

— Nu a auzit nimeni. Dar, după părerea mea...

Ezită, prelungind suspansul.

— Va alege viaţa ei.

— Mai presus de a viitorului rege al Franţei? am exclamat.

Mama se uită spre colţul în care stăteam noi două. Am aruncat o privire înspre uşa închisă şi numaidecât am simţit că mă cuprinde ameţeala.

— Îmi trebuie un scaun.

— Nu face pe nebuna!

Dar picioarele începură să-mi cedeze sub mine şi Caroline intră în panică.

— Să-i aducă cineva un scaun!

Un servitor veni în grabă cu un evantai şi un taburet şi mă ajută să mă aşez.

— Mi-e cald.

Respiram prea repede.

— Am temperatură?

Caroline îşi puse palma pe fruntea mea şi se uită la mama.

— Nu se simte bine.

— Te aduci singură în starea asta, spuse mama.

— Crezi că-mi *provoc* aşa ceva?

Îmi atinse obrajii şi am văzut încruntarea uşoară dintre sprâncenele ei.

„Chiar mă simt rău. Stomacul...”

— Iese copilul! strigă cineva dinăuntru.

Toată lumea se năpusti spre uşă şi nimănui nu îi mai păsa de mine.

— Un fiu! îl aud strigând pe fratele meu, apoi toată lumea începu să strige şi să aplaude. Un fiu!

Doctorii strigară după prosoape şi bandaje ca să oprească sângerarea. Un curtean dădu fuga să împrăştie vestea şi peste doar câteva clipe răsunară salvele de tun. Douăzeci şi două pentru un băiat. Douăzeci şi una, dacă ar fi fost fată.

Doar Paul întrebă dacă mă simt bine. Mama îşi împreunase mâinile şi se ruga.

— O naştere reuşită din poziţie transversală. E o minune de la Dumnezeu!

Mă uitam la Paul şi îmi doream să mă poată îmbrăţişa. Dar, de când ne cunoşteam, nu m-a ţinut în braţele lui decât o singură dată: în noaptea în care soţul meu a murit,

în Santo Domingo. M-am întins şi i-am luat mâna, şi m-a lăsat să i-o ţin până când apăru fratele meu.

Încăperea răsună de urale asurzitoare. Nu l-am văzut nicicând atât de mândru.

— S-a născut François-Charles-Joseph Bonaparte, anunţă el. Maiestatea Sa îşi va reveni complet.

Toată lumea se bucură nespus. Chiar şi copiii lui Joséphine – Eugène şi Hortense – îşi felicitară fostul tată vitreg. Oare nu îşi dădeau seama că acest copil le-a distrus viitorul?

Apoi, fratele meu se îndreptă spre mine.

— Ai un nepot, spuse el vesel. Regele Romei.

— Felicitări, spuse Paul în numele meu. Întreaga Franţă va sărbători în stradă în această noapte.

Dar Napoleon se uită la mine.

— Dacă nu te simţi bine, pleacă. Nimeni nu are voie să fie bolnav în apropierea acestui copil.

— Sigur că nu. Este *regele Romei*! Le-am văzut pe mama şi pe surorile mele apropiindu-se. Curtea se va muta acum la palatul Tuileries? Pentru că aici au locuit predecesorii lui *habsburgi*.

Napoleon privi în jur şi ridică din umeri.

— De ce nu?

— Pentru că ţie ţi-a plăcut întotdeauna Fontainebleau.

Chipul fratelui meu se înroşi, şi Napoleon se întoarse spre mama noastră.

— M-am săturat de familia asta!

Dincolo de perete, noul lui fiu începu să plângă. Napoleon îl auzi şi trăsăturile feţei i se îmblânziră.

— Nu o să-i las să-mi strice acest moment de fericire, îi zise el lui Maman.

— Rămâi, îl imploră ea, iar el se uită la mine. Nimeni nu va mai scoate nici un cuvânt.

În timp ce se aprindeau candelabrele şi cina era pe punctul de a fi servită, Napoleon mă găsi în Sala Mare. Sute de curteni au venit să sărbătorească şi platouri mari erau pline cu lebădă friptă şi raţă sălbatică, în timp ce zeci de feluri de legume diferite umpleau cu vârf vasele de argint. Toată lumea vorbea despre viitor: Franţa va fi un imperiu de neînfrânt acum că împărăteasa a făcut în doar douăsprezece luni ce nu a reuşit Joséphine în paisprezece ani. Cine ştie câţi copii va mai naşte şi de acum înainte? Trei fii? Patru?

Însă chipul fratelui meu nu reflecta entuziasmul celor din jur.

— Trebuie să vorbesc cu tine, îmi şopti solemn la ureche.

Toate privirile erau aţintite asupra noastră în clipa în care am ieşit împreună din Sala Mare. L-am urmat de-a lungul coridorului, unde puteam discuta în particular, apoi am aşteptat tirada care eram sigură că va urma. Doar că el tăcea.

— Mă tem, spuse, în cele din urmă.

Am privit în jur, să-mi dau seama dacă e posibil să se refere la o ameninţare iminentă, dar Napoleon clătină din cap.

— Nu de cineva – de ceva. Dacă fiul meu este bolnav?

Am început, furioasă:

— Nu am fost...

— Nu tu, mă întrerupse el. Din cauza mea, sau a ei.

Nu ştiam ce să spun.

— Fratele ei cel mai mare suferă de atacuri de apoplexie. Şi una dintre surori la fel.

— Eşti sigur?

— Metternich mi-a confirmat.

— Şi ai ştiut dintotdeauna?

— Este prinţesă de Habsburg, îmi aminti el. Şi fiul nostru pare sănătos. Dar dacă...

Nu era nevoie să termine. Ştiam de ce se teme. Când eram copii, l-am văzut făcând o criză în Corsica. Se juca liniştit cu găinile, când, dintr-odată, l-am văzut rostogolindu-se pe jos, cu limba atârnându-i afară din gură, cu întreg trupul zgâlţâindu-i-se. S-a mai întâmplat cel puţin de douăsprezece ori de atunci şi nimeni nu putea şti când se va întâmpla din nou. Doar mama noastră ştia despre asta. Şi Caroline.

— Cât de des este... bolnav fratele ei? l-am întrebat.

— Zilnic. Împărăteasa îi scrie de două ori pe săptămână, dar băiatul nu e bine.

Arătă spre cap, şi inima începu să-mi bată mai tare.

— Ce spun doctorii? l-am întrebat.

— Nu ştie nimeni.

— Dar consilierii tăi şi Méneval?

— Li se pare că sunt ciudat.

— Atunci aşteaptă să vezi. S-ar putea să nu fie nimic.

Dădu din cap.

— Aşa este. Cei din familia Bonaparte nu au avut niciodată ghinion.

Mai degrabă încerca să se convingă singur, deoarece îmi dădeam seama că nici el nu credea ce spunea.

— Ce să fac cu Joséphine? Cred... cred că am fost nedrept cu ea. Îi voi spune să se întoarcă la Malmaison. Şi va dori să vadă copilul.

Îl priveam în lumina slabă a holului şi îi citeam pe chip fiecare din cei patruzeci de ani. „Îi este dor de Joséphine şi îmi cere permisiunea să o lase să-i vadă copilul. Mie. Nu lui Marie-Louise.”

— Eşti obosit, i-am spus. Mâine, când vei fi odihnit şi cu stomacul plin, nimic din toate astea nu ţi se va mai părea important.

CAPITOLUL 21

PAUL MOREAU

Palatul Tuileries, Paris, aprilie 1811

— Ia uite, Paul! Ai mai văzut un copil să apuce aşa de zdravăn? Spune-mi adevărul.

M-am uitat spre căruciorul crem-auriu din care Napoleon al II-lea strângea degetul împăratului şi am clătinat din cap.

— Nu. Dar eu nu am stat prea mult în preajma copiilor.

Râse. Totul era acum pentru el o glumă minunată şi, în cele două luni de la naşterea regelui Romei, împăratul a luat în greutate mai mult decât copilul.

— Pe următorul succesor la tron o să-l nască el, i-am auzit glumind pe curteni, şi am zâmbit în sinea mea, pentru că, într-adevăr, aşa arăta.

Când nu se juca cu fiul lui în camera copilului, Napoleon stătea la masă în Sala Mare, savurând mâncarea fără să mai încerce să se abţină, aşa cum o făcea înainte. În ultima vreme s-au servit curcan cu trufe, mistreţ, crap, pâini întregi pline cu gem şi tăvi cu grămezi de foietaje. Dintr-odată, nimic nu mai era prea bogat în calorii pentru împărat.

— Presupun că ai aflat despre ruşi, mă întrebă el.

Aşadar, acesta era motivul pentru care mi-a cerut să vin. Nu mai lucrează în biroul lui, aşa că acum purta discuţiile cu curtea aici.

— Vă sfidează edictul care interzice comerţul cu Marea Britanie, i-am spus.

— Ţarul Aleksandru! Pe care eu l-am învăţat. Care a fost prietenul meu.

Se îndepărtă de cărucior şi se duse lângă şemineu, unde începu să se plimbe de colo-colo. Apoi îmi arătă un scaun în faţa lui şi mă aşezai.

— Spune-mi, Paul, de ce face asta?

Am ezitat. Avea sute de consilieri pe care îi putea întreba.

— Din perspectiva unui curtean, îmi explică el. Doresc să ştiu.

— Embargoul le afectează economia. Comerţul lor cu Marea Britanie este extrem de profitabil.

— Mai profitabil decât o alianţă? întrebă el.

— Care alianţă? Aţi semnat Tratatul de la Tilsit cu ţarul Aleksandru, i-am răspuns franc, nevrând să-i fac jocul, şi nu i-aţi respectat termenii.

I se înroşi gâtul.

— Şi ce-ar fi trebuit să fac? strigă el. Să dau Rusiei soldaţi pentru un război inutil contra Turciei?

— Aceştia erau termenii tratatului pe care l-aţi semnat, i-am spus simplu, repetându-i ce şuşoteau curtenii pe holuri.

Bebeluşul începu să plângă şi o doică veni în fugă din camera alăturată.

— Maiestate, exclamă ea, v-aţi trezit fiul!

— Atunci, ar trebui să se obişnuiască cu sunete puternice. Aveţi idee cum este pe un câmp de luptă, Madame? Bubuitul tunurilor, focurile de armă, caii care nechează asemenea unui râu învolburat.

Femeia ridică încetişor copilul din leagăn şi îl cuibări la pieptul ei.

— Copilul ăsta s-a născut pentru a lupta, îi spuse împăratul. Şi tocmai de aceea zănatica aia de maică-sa nu are voie să-l vadă decât noaptea. În timpul zilei, continuă el ridicând vocea, îl voi învăţa eu să nu se teamă de nimic.

Micuţul rege al Romei începu să urle şi, când doica îl duse în cea de a doua cameră ca să-l hrănească, Napoleon se întoarse spre mine.

— Va fi neînfricat, Paul. Războiul va fi pentru el la fel de simplu cum sunt cumpărăturile pentru femei. Va tânji după sunetul bătăliei, după mirosul câmpului de luptă. Un cort va fi o casă la fel de bună pentru el ca şi un palat.

„Aşa tată, aşa fiu.”

Luă loc lângă foc şi îmi făcu semn să mă aşez şi eu.

— Le-am interzis ruşilor schimburile comerciale cu Marea Britanie şi m-au sfidat. Acum se aude că ţarul şi-ar pregăti armata. În mod evident, vrea război.

„El vrea, sau tu?”

— Cât timp crezi că durează să strângi o armată de jumătate de milion de oameni?

Am rămas în faţa lui şi l-am aşteptat să îşi ia cutia de tutun şi să-i deschidă capacul.

— Nu am cum să ştiu, Maiestatea Voastră.

Sfărâmă tutunul între degete şi-l trase pe nas.

— Eşti foarte rezervat când vine vorba de subiectul ăsta, observă el. De ce?

— Pentru că aveţi probleme mai mari acasă, i-am răspuns sincer, şi în coloniile Voastre, unde sclavia se practică în continuare.

— Şi tu crezi că ar trebui să lupt contra sclaviei, nu contra ruşilor?

— Da.

Privi spre focul din şemineu.

— Eşti un om nobil, Paul. Oamenii tăi ar fi mândri să ştie că le-ai susţinut cauza cu fiecare ocazie, chiar şi când ştiai că nu ai nici o şansă.

— Aşadar, plecaţi la război.

— Cu o armată de jumătate de milion de oameni.

Am găsit-o pe Pauline în sala de bal. Era exact în acelaşi loc în care am lăsat-o, aşezată pe un fotoliu acoperit cu perne, privind în lungul încăperii pustii. Se întoarse de îndată ce-mi auzi paşii şi, în lumina blândă a sălii de bal părea a fi o pictură, cu părul aranjat în bucle lejere şi ridicat în creştetul capului, cu rochia roşie alunecându-i de pe umerii mici şi albi. Aveam nevoie de un suprem efort de voinţă ca să nu îi sărut gâtul lung, începând din spatele urechilor şi coborând încet pe trupul ei perfect. Nu m-ar opri – i-ar plăcea. Dar eu nu trebuia să-mi permit niciodată cu Pauline libertăţile pe care le îngăduie amanţilor ei.

M-am dus lângă ea, în mijlocul încăperii, şi Pauline mă privi, aşteptând să vorbesc.

— Mergem la război, i-am spus.

Îşi duse o mână la stomac şi sunt sigur că grimasa era reală.

— Cu Rusia?

— Da.

Se vorbea la curte de câteva săptămâni despre asta.

— Vrea să strângă o armată de cinci sute de mii de oameni.

— Când? întrebă ea, şi ştiam deja la ce se gândeşte. „Poate că mai are timp să-l convingă să se răzgândească. Poate că se va îndrepta, în schimb, spre Egipt.”

— Nu a spus, dar presupun că în aproximativ un an.

Se lăsă pe spate în fotoliu şi gemu.

— Dacă nu rezist, Paul?

Deşi nu-mi ceruse, m-am aşezat lângă ea şi ne-am uitat împreună la sala goală de bal.

— Chiar eşti atât de bolnavă?

— Nu ştiu. Uneori, mă doare atât de rău, încât nu pot să merg.

— Atunci, cere-le servitorilor să te care.

— Şi după aceea? mă întrebă, speriată. Ce se va-ntâmpla apoi? Nu voi mai dansa? Nu voi mai merge?

Se uită la candelabrele masive şi îşi trecu o mână peste ochi.

— Întotdeauna te doare stomacul?

— Uneori, mă doare şi spatele, sau simt o durere generală. Dar cumplită.

Îşi coborî mâna.

— Tu nu ştii...

Navarra, martie 1811

Sire,

Printre numeroasele felicitări pe care le-aţi primit din toate colţurile Europei, din toate oraşele Franţei şi de la fiecare regiment al armatei Voastre, poate oare vocea slabă a unei femei să ajungă la urechile Voastre şi veţi avea oare bunăvoinţa de a o asculta pe aceea care atât de des V-a alinat tristeţea şi V-a îndulcit durerea, acum că vă vorbeşte doar despre fericirea de a Vă fi văzut toate dorinţele împlinite? După ce am încetat a mai fi soţia Voastră, să îndrăznesc oare să vă felicit pentru că aţi devenit tată? Da, sire, fără ezitare, căci sufletul meu îl cunoaşte pe al Vostru la fel cum şi Domnia Voastră, sire, îl cunoaşteţi pe al meu. Îmi pot imagina fiecare emoţie pe care o trăiţi la fel cum şi Domnia Voastră ghiciţi tot ce simt eu în acest moment; şi, deşi despărţiţi, suntem uniţi de acea înţelegere ce supravieţuieşte dincolo de orice încercări.

Aş fi vrut să aflu despre naşterea regelui Romei de la Domnia Voastră, şi nu din canonada tunului de la Évreux, sau de la un curtean, sau de la prefect. Ştiu totuşi că, oricare v-ar fi dorinţele, atenţia Voastră trebuie să fie în primul rând îndreptată către autorităţile publice ale statului, către miniştri străini, către familia Voastră şi, în

special, către fericita prinţesă care v-a îndeplinit cea mai arzătoare dorinţă. Nu vă poate fi mai devotată decât vă sunt eu, însă a reuşit să contribuie mai mult la fericirea Voastră asigurând fericirea Franţei. Are, prin urmare, întâietate în ceea ce priveşte sentimentele Voastre şi grija ce i-o purtaţi; iar eu, care v-am fost doar tovarăşă în vremuri de restrişte, nu pot cere mai mult decât un loc în inima Voastră, la mare distanţă de cel ocupat de împărăteasa Maria-Luiza. Abia când veţi fi încetat să mai vegheaţi lângă patul ei, abia când vă veţi fi săturat să vă îmbrăţişaţi fiul, abia atunci veţi lua pana pentru a conversa cu cea mai bună prietenă a Domniei Voastre, iar eu voi aştepta.

Eugène şi Hortense îmi vor scrie, împărtăşindu-mi propria lor satisfacţie. Dar eu de la Domnia Voastră aştept să aflu dacă fiul Vostru este bine, dacă vă seamănă, dacă într-o zi mi se va permite să îl văd. Pe scurt, aştept să-mi acordaţi nemărginită încredere, aşa cum consider că sunt îndreptăţită să primesc, ţinând cont, sire, de nemărginita dragoste pe care vă voi purta-o până la sfârşitul vieţii mele.

Joséphine

Împărătesei, la Navarra

Paris, 22 martie, 1811

Dragostea mea, am primit scrisoarea ta. Îţi mulţumesc. Fiul meu e grăsuţ şi foarte bine. Sper că va înflori şi că va rămâne sănătos. Are pieptul meu, gura şi ochii mei. Sper că îşi va îndeplini destinul.

Sunt întotdeauna mulţumit de Eugène. Nu mi-a cauzat niciodată vreo nemulţumire.

Napoleon

1812

CAPITOLUL 22

MARIE-LOUISE

Palatul Fontainebleau, iunie 1812

Stăteam în faţa oglinzii şi încercam să respir. Nu trebuia decât să-mi fac apariţia. Până şi fratele meu, Ferdinand, ar fi putut face faţă la aşa ceva. Dar, în timp ce doamna de companie îmi aranja buclele şi o aşteptam pe Hortense să sosească cu parura, nu îmi venea în minte decât imaginea Mariei-Antoaneta. Cum, în urmă cu aproape douăzeci şi cinci de ani, stătea în această cameră, acompaniată de acelaşi gen de suită şi împodobită cu giuvaieruri asemănătoare, când miniştrii au venit să îi spună că Franţa era în pragul revoluţiei.

Astăzi, oamenii soţului meu vor anunţa că intrăm în război, şi oare nu este acelaşi lucru? Se vor auzi plânsete pe străzi. Femeile se vor trezi fără bani şi fără protecţie. Şi când se vor întoarce ologii şi vor începe să apară listele cu morţi, oamenii vor privi spre noi. Noi vom fi cei care le vor fi provocat nefericirea.

— Sunteţi gata, Maiestate?

Hortense deschise o cutie masivă, de catifea, şi scoase din ea coroana cu diamante şi rubine. Lângă ea se afla şi un colier cu cercei asortaţi. Era un set pe care mi-l dăruise Napoleon în noaptea nunţii. Am închis ochii în timp ce ea îmi termina toaleta şi, când m-am privit în oglindă, m-am încruntat. „Cine este această femeie al cărei soţ va trimite şapte sute de mii de bărbaţi la război? De ce nu se duce în Camera de Consiliu ca să-l oprească?”

Dar voi accepta sarcina pe care mi-a cerut-o Napoleon noaptea trecută. Şi când răniţii se vor întoarce acasă şi vor avea nevoie de îngrijiri, vor fi spitale care să-i aştepte. Şi când femeile vor rămâne văduve şi fără casă, vor găsi

fonduri pregătite ca să poată avea grijă de copiii lor. Franţa nu va suferi aşa cum a suferit Austria.

— Se va termina în douăzeci de zile, îmi aminti Hortense. Aşa spune.

Însă un împărat poate spune o mulţime de lucruri care nu se vor întâmpla niciodată. M-am ridicat şi mi-am studiat imaginea. În rochia de mătase roşie şi pantofii albi, de vară, aş fi putut la fel de bine să mă îndrept spre un picnic lângă lac. Doar coroana de pe cap şi diamantele de la gât arătau că nu este aşa.

— Vreau să-mi văd mai întâi fiul, am spus.

Hortense schimbă o privire cu doamna care mă însoţea, însă nici una nu spuse nimic când am intrat în camera copilului.

— *Maman!* strigă Franz de îndată ce ne văzu.

Preceptorul lui era şocat că am venit în timpul zilei.

— Maiestatea Voastră!

Se ridică, şi Franz îşi abandonă pupitrul şi veni în fugă la mine.

— *Maman!* strigă el din nou şi inima îmi plesnea de mândrie. La doar şaisprezece luni, ştia deja zece cuvinte, dintre care două însemnau „mamă”.

— Cum îţi merge azi, dragul meu? l-am întrebau, ghemuindu-mă pe vine ca să putem vorbi faţă în faţă.

Mă sărută pe obraz, apoi se uită la rochia şi la bijuteriile mele şi spuse:

— Oh!

Buzele lui formară un O perfect. Simţeam că îmi explodează inima. Era cel mai frumos copil din Franţa, cu bucle dese, ca de aur, şi ochii de un verde ca marea, care mă priveau cu o dragoste absolută.

— Cum se descurcă? l-am întrebat pe preceptor, şi bătrânul arătă înspre un vraf de cărţi.

— Le studiem în fiecare zi, Maiestatea Voastră. În această după-amiază, ne ocupăm de muzică.

— Şi de artă? am insistat.

— După pianoforte.

— Bine.

Învăţa aceste materii la insistenţele mele. Am simţit cum sunt trasă de rochie şi l-am văzut pe Franz cu un soldat de lemn în mână.

— Tu, zise el şi îmi întinse jucăria cu mânuţa lui grăsuţă.

— Mi-l dai mie? l-am întrebat.

Fiul meu dădu vehement din cap.

— Mulţumesc.

M-am aplecat şi l-am sărutat pe obraz.

— Mă întorc diseară, i-am promis. Şi, când o să vin, o să-ţi aduc soldatul înapoi.

Dar mi se rupea inima să îl ştiu aici, închis în camera asta ca un animal.

— Trebuie să mergem, insistă Hortense, dar mie nu-mi venea să-l las acolo.

— Cât timp are pentru joacă? am întrebat.

Monsieur Laurent se încruntă.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Pe calul de lemn. Sau cu soldăţeii. Când se joacă?

— Pentru joacă are serile, Maiestatea Voastră. Ziua e pentru lucru.

— La şaisprezece luni?

— Acestea sunt instrucţiunile împăratului.

L-am văzut din ce în ce mai frustrat.

— Nu înţeleg...

Dar înţelegeam eu.

— Mâine veţi primi noi instrucţiuni.

În timp ce ieşeam din camera copilului, Franz veni după mine până la uşă.

Am ajuns în Camera de Consiliu. Mi-am ocupat locul la dreapta lui Napoleon şi am privit splendoarea din jur. Dacă voi mai trăi încă cincizeci de ani în Palatul Tuileries, nu voi înceta niciodată să mă minunez de frumuseţea lui. Panouri aurite cu lauri şi motive florale se înălţau înspre tavan, unde îngerii îşi luau zborul pe cupola pictată. Napoleon îmi aruncă o privire şi, când am înclinat din cap, strigă pentru a cere linişte în sală.

— După cum ştiţi, anunţă el, războiul nostru cu Rusia trebuie să înceapă. Mâine, pe douăzeci şi patru iunie, armata imperială va mărşălui spre Moscova pentru a înfrânge inamicul.

Acum este momentul în care ar trebui să îl implor să nu plece, când ar trebui să risc să îl supăr, dar să fiu vocea raţiunii şi să îl previn că nu e o idee bună. Însă imaginea furiei lui dezlănţuite era prea respingătoare, iar plăcerea gândului că va pleca era mult prea mare. Consilierii lui pufăiau nervoşi şi singurul sunet din încăpere era scârţâitul scaunelor de piele.

— Peste doar câteva săptămâni, continuă el, jubilând, imperiul nostru va atinge graniţe pe care nu le-a văzut niciodată.

Privi în jur. Dacă se aştepta la aplauze, sigur fu dezamăgit.

— În absenţa mea, continuă el, şi în alte ocazii când voi fi plecat din Franţa, las chestiunea regenţei pe mâini capabile.

Bărbaţii se foiră în scaune şi am văzut-o pe Pauline aruncându-i o privire surorii ei, Caroline.

— Împărăteasa Marie-Louise, soţia mea şi mama regelui Romei, va guverna în locul meu.

Exclamaţiile din jur erau atât de puternice, încât ecourile ricoşară din pereţi. Apoi, toată lumea începu să strige în acelaşi timp. Auzeam murmure:

— Are douăzeci şi unu de ani... Doar douăzeci şi unu!

Apoi zgomotul deveni asurzitor.

— Linişte! strigă Napoleon, dar până şi miniştrii îl ignorară. AM SPUS SĂ FIE LINIŞTE!

Încăperea amuţi şi toate privirile se îndreptară spre mine.

— Ordinele soţiei mele vor fi ordinele mele. Legile pe care le va da soţia mea vor fi legile mele. Nimeni nu va manifesta nesupunere faţă de ea, căci va însemna nesupunere faţă de mine.

Regenţa Franţei căzuse în seama mea. Faptul că împăratul o alesese pe tânăra sa soţie austriacă în faţa fraţilor, surorilor şi miniştrilor lui spunea multe despre întregul clan Bonaparte.

— Vor sosi scrisori din partea mea în fiecare zi. Dacă *cineva* – şi privirea îi căzu asupra surorilor lui – se va gândi să o atace pe împărătească, îi dau soţiei mele porunca de a alunga acea persoană din Franţa.

Nu-mi amintesc ce s-a vorbit după aceea. Napoleon spunea ceva despre arme şi despre scurta perioadă de douăzeci de zile. Însă abia după ce ne-am întors în apartamentele noastre şi Hortense mi-a dat nişte apă cu lămâie am înţeles consecinţele celor petrecute acolo. Sunt conducătoarea Franţei. Şi lumea intră din nou în război. Exact cum a spus tata: „Atâta timp cât va trăi Napoleon”, ne-a avertizat el, „nu va fi niciodată pace.”

*

Însă a doua zi dimineaţa, în clipa în care am intrat în camera copilului, am dat prima mea poruncă.

— Bună dimineaţa, Monsieur Laurent.

Bărbatul se înclină.

— Maiestatea Voastră.

— De acum înainte, i-am spus eu, fiul meu va avea mai mult timp pentru joacă. Jumătate din dimineaţă şi cel puţin o oră după-amiaza. Acestea sunt noile instrucţiuni ale împăratului.

CAPITOLUL 23

PAULINE BORGHESE

Abaţia Hautecombe, Savoia, Franţa, septembrie 1812

M-am apropiat de fereastra farului şi am lăsat vântul toamnei să îmi sufle în păr. Ultimele raze de lumină păleau în spatele lacului abaţiei Hautecombe, transfomând apa într-o întindere de aur lichid. Am venit la această mănăstire după ce fiul meu, Dermide, a fost răpus de febră. Am găsit atunci pace şi solitudine între aceste ziduri. Speram să le găsesc din nou.

Am atins pietrele reci şi am închis ochii. Fratele meu ar fi trebuit să fie în Moscova acum. Aproape şapte sute de mii de bărbaţi au plecat împreună cu el pentru a-l înfrânge pe arogantul ţar al Rusiei, dar, timp de trei luni, laşii de ruşi au refuzat să accepte lupta. În Moscova însă, nu se va mai pune problema de retragere. Ruşii vor fi obligaţi să lupte, sau vor pierde cea mai de preţ nestemată din coroana lor. Aşa că eu voi rămâne aici până când fratele meu se va întoarce acasă.

Auzeam ecou de paşi pe scara în spirală şi am simţit că este Paul, care venea să îmi aducă doctoriile. El era de părere că ruşii erau în avantaj pentru că îşi cunoşteau propriul teritoriu şi puteau supravieţui în condiţii de vreme extremă. Dacă vine iarna înainte ca războiul să se termine, spunea el, soldaţii noştri vor muri de frig înainte de orice altceva. „Dumnezeule mare, fii alături de fratele meu acum şi ţine-l sub paza ta şi pe de Canouville, care are cu el medalionul meu de argint şi nu s-a întors încă din Spania. Dacă au greşit vreodată în faţa ta, mă rog în numele lor să îi ierţi.”

— Alteţă, e timpul.

Timpul. Egiptenii înţelegeau că nu ni se dă mult timp pe acest pământ. Din clipa în care erau destul de mari ca să poată câştiga ceva, începeau să strângă obiecte de preţ pentru mormintele lor: aşternuturi, vase, borcane pentru machiaj, suluri de papirus cu texte religioase. Cei care îşi permiteau adăugau sandale scumpe şi bijuterii masive. Trebuia să fii pregătit când întâmpini viaţa de apoi. La urma urmei, nici unul dintre noi nu ştie cât timp îi este dat. Acum şapte luni i-am promis lui Paul că ne vom întoarce în Haiti. Şi totuşi, iată-ne acum rugându-ne ca nişte călugări în abaţia Hautecombe. Desigur, Paul înţelegea că nu îl puteam lăsa pe fratele meu în situaţia în care era acum. Când ne vom întoarce în Haiti, o vom face ca nişte cuceritori. El, regele insulei, eu, consoarta lui.

Paul îmi oferi braţul şi străbăturăm împreună câmpul spre abaţie.

— Vreo veste? l-am întrebat.

Soarele în amurg îi făcea pielea să pară de culoarea bronzului şi ochii îi erau aproape negri în lumina asfinţitului.

— Nici una. Mesagerii spun să nu ne aşteptăm la nimic timp de cel puţin trei zile.

— Trei zile? am repetat. „Este imposibil.” Ce-o să facem?

— O să aşteptăm, spuse el simplu.

Dar nu puteam accepta asta.

— Trebuie să fie cineva care să ştie ce se întâmplă la Moscova.

— Da, şi acele persoane se îndreaptă spre palatul Tuileries pentru a-i da raportul împărătesei.

Mă gândeam la Marie-Louise în scaunul lui Napoleon, aşezată ca o regină a lumii în Camera lui de Consiliu, şi simţeam un foc arzându-mi în stomac. Nu există persoană mai devotată lui Napoleon decât mine. Când am auzit că o

face pe copila aia – *austriacă*, pe deasupra – regenta Franţei, mi-am făcut bagajele şi am plecat a doua zi. Restul familiei mele putea face cum poftea, dar, cel puţin, va exista o femeie Bonaparte care să mai aibă oarece mândrie. Chiar şi-a imaginat că vom sta cu toţii să executăm ordinele *Maiestăţii Sale*, când mă putea face pe mine regentă?

Am ajuns la abaţie şi am oftat.

— Obosită? mă întrebă Paul.

— Puţin.

Privi în urma noastră şi am ştiut la ce se gândeşte. Drumul de aici până la far era scurt.

— Poate că ar fi mai bine să stăm lângă foc şi să citim.

Înăuntru, m-am dus cu el în biblioteca acoperită cu covoare groase, de pluş, în care trosnea focul. M-am întins pe cel mai lat divan, iar Paul se aşează pe un taburet, deschizând *Cinna* la pagina la care am rămas. Fratele meu a văzut această tragedie jucată de douăsprezece ori, iar eu am fost la cel puţin şase spectacole. Este o poveste despre milă şi recunoştinţă, despre cum să conduci cu prudenţă şi să îţi urmăreşti adversarii. „Cel care iartă cu uşurinţă invită ofensa în casa lui.” Este, după părerea mea, cea mai bună replică din piesa lui Pierre Corneille. Totuşi, fratele meu preferă: „Ambiţia provoacă neplăceri după ce te saturi de ea... Odată ajunsă pe culme, vrea să coboare.”

Speram că nu coboară acum.

CAPITOLUL 24

PAUL MOREAU

Saint-Cloud, lângă Paris, octombrie 1812

M-am uitat la curteanul cu cizmele murdare de noroi şi cu haina udă leoarcă de ploaie şi m-am întrebat dacă l-a trimis fratele ei sau vreun general bun la suflet, care a descoperit medalionul de argint cu portretul ei înăuntru.

— Îmi pare rău, Monsieur*,* dar nu îi pot spune eu.

Tânărul s-a albit la faţă, dar am refuzat să fiu eu cel care îi dă această veste.

— Oare să...

Privi peste umărul meu, în hol.

— Atunci eu...

— Te pot duce la ea. Este în salon.

Mă urmă pe coridorul cu lumânări aprinse şi ecoul cizmelor se lovea de pereţii de piatră.

— Vine des aici? întrebă el.

Se întreba dacă prinţesa avea obiceiul de a locui în astfel de locuri sumbre.

— Doar când se simte cu adevărat rău.

Am deschis uşa salonului şi am văzut-o pe prinţesă ghemuită pe un *chaise longue*, lângă foc. A stat în aceeaşi poziţie toată ziua, suferind de dureri de stomac şi de greaţă, însă de îndată ce-l văzu pe soldat, se ridică.

— Napoleon?

Tânărul îşi coborî privirea.

— Alteţa Voastră, începu el, onorabilul căpitan Armand-Jules-Élisabeth de Canouville a murit.

Pauline ţipă şi i-am apucat mâinile înainte să ajungă la ochii soldatului.

— Minţi! Minte! Nu e mort. Arată-mi dovada. Vreau o dovadă!

Curteanul duse o mână tremurândă la buzunarul vestei şi scoase medalionul.

— Purta asta atunci când a murit, Alteţa Voastră. Îmi pare rău.

Îi smulse medalionul din mână şi îl deschise cu forţa. Înăuntru este un portret al lui Pauline, frumoasă şi plină de viaţă.

— Nu e cu putinţă.

Începu să tremure. I-am luat medalionul din mână şi am condus-o spre *chaise longue*, cu gândul la celălalt bărbat pe care l-a condamnat la moarte. Oare logodnica lui va primi ceva care să-i amintească de el sau va muri neştiut de nimeni, precum atâţia alţi soldaţi? M-am uitat la curtean şi i-am făcut semn din cap să plece.

— Nu! Spune-mi ce se întâmplă pe fronturi!

Curteanul coborî privirea şi Pauline îşi strânse stomacul cu mâna.

Nu ştia cum să-i spună că marea armată a Franţei, care sosise în Rusia cu o forţă de aproape şapte sute de mii de oameni, rămăsese acum cu doar puţin peste o sută de mii de soldaţi. Nu trecuseră decât trei luni, şi jumătate de milion de bărbaţi erau fie prizonieri, fie morţi. Alţi o sută de mii fugiseră, ca să scape cu viaţă. Când am aflat asta de la un soldat, în faţa abaţiei, nici eu nu am crezut.

— Alteţă, începu cu curaj tânărul, Moscova a fost cucerită...

Pauline se uita când la mine, când la curtean, apoi din nou la mine.

— Atunci de ce...

— Oraşul a fost incendiat de ruşi şi ce a mai rămas din armata fratelui Domniei Voastre aşteaptă veşti de la ţar.

— De ce spui „ce a mai rămas”? şopti Pauline.

Curteanul ezită.

— Nu i-a mai rămas decât a şaptea parte din armată.

Băgă mâna în buzunarul hainei şi scoate o scrisoare.

— De la un ofiţer de cavalerie din Württemberg, spuse el.

Vocea îi tremura, dar citi cu glas tare.

— De la locotenentul Heinrich August Vossler, începu el.

*

Ravagiile frigului sunt egalate doar de cele ale foamei. Nu există mâncare prea putredă sau prea dezgustătoare încât să nu se găsească cineva să o înfulece. Nu a rămas cal căzut sau vită care să nu fie mâncată. Nu scapă nici câinii, nici pisicile, nici stârvurile, nici măcar leşurile celor care au murit de frig sau de foame. S-a auzit chiar că oamenii îşi mănâncă propriile trupuri. Însă nu doar trupurile oamenilor trec prin suferinţe cumplite. Şi minţile le sunt profund afectate de asaltul combinat al frigului extrem şi al foametei. Orice urmă de compasiune umană pare să fi dispărut; nu ne mai pasă decât de noi înşine, şi tovarăşii noştri ducă-se dracului! Am privit oameni întinzându-se pe jos şi murind cu o indiferenţă totală şi am văzut alţi oameni aşezându-se pe leşurile celor căzuţi ca să se ferească de zăpadă. Disperarea şi nebunia i-au cuprins pe cei mai mulţi şi oamenii mor rostind, cu ultima răsuflare, cele mai cumplite blesteme împotriva lui Dumnezeu şi a semenilor lor.

Nu o puteam consola. Se prăbuşi pe podea.

CAPITOLUL 25

MARIE-LOUISE

Palatul Tuileries, Paris, decembrie 1812

Căzuse zăpada la Paris. Priveam pe fereastra Camerei de Consiliu şi totul era alb: băncile, fântânile, chiar şi copacii. Fiul meu era afară, cu Sigi, pentru ca preceptorul să îi poată explica cum se formează gheaţa. Peste trei luni, Franz va împlini doi ani. Monsieur Laurent îmi spunea că ştie deja câteva sute de cuvinte, inclusiv *grădină* şi *pictură.*

În spatele meu, ducele de Feltre îşi drese vocea.

— Maiestatea Voastră este gata?

Şedinţa zilnică a Consiliului de Regenţă trebuia să înceapă, şi bărbaţii strânşi în jurul mesei mă aşteptau. Am aruncat o ultimă privire grădinilor îmbrăţişate de iarnă.

— Da, sunt gata.

L-am urmat pe ministrul de război al soţului meu până la masa de consiliu şi mi-am ocupat locul în scaunul împăratului. Pe acest scaun, cu braţele acoperite de catifea moale şi cu pernuţe la spate, am aflat despre morţile celor aproape o jumătate de milion de oameni. Unii au murit din cauza molimelor războiului, alţii de foame, însă cei mai mulţi au fost spulberaţi în timpul luptei. Şi când totul s-a terminat şi Moscova a fost arsă din temelii, ruinele i-au aparţinut soţului meu.

A aşteptat timp de cinci săptămâni un cuvânt de la ţar. Treizeci şi cinci de zile în tabere măcinate de boli, în timp ce iarna se apropia din toate direcţiile, asemenea unui spectru al morţii. Şi, când nu a venit nici un cuvânt, le-a ordonat soldaţilor să-şi înceapă drumul spre casă.

Rapoartele din timpul marşului au fost prea înfiorătoare pentru a le putea înţelege. Soldaţi bolnavi

abandonaţi pe marginile drumurilor, lăsaţi pe mâinile ruşilor care să-i mutileze şi să-i tortureze. Bărbaţi strigându-şi mamele în delirul foametei. Ne-au spus că sunt minus douăzeci de grade la Moscova şi că, atunci când un soldat vorbeşte, suflarea îi îngheaţă în aer. Iată ce a obţinut soţul meu cu dragostea lui pentru război. Şi iată ce se întâmplă, fără ca eu să fi făcut ceva pentru a-l împiedica. Priveam în jur. Nimeni dintre cei prezenţi nu îşi dorise războiul cu Rusia. Soţul meu nu a ascultat de nimeni, în afară de el însuşi.

— Avem veşti, Maiestatea Voastră, mă informă ducele.

„Dar mereu avem veşti şi veştile sunt mereu sumbre.”

— Împăratul Franţei se întoarce acasă.

Ministrul de război avea o expresie sfioasă.

— Vine înaintea oamenilor lui, cu sania.

M-am ridicat de la masă.

— Abandonează armata?

„Tatăl meu mai degrabă ar muri decât să-şi părăsească armata decimată.”

Ducele ridică mâinile.

— Niciodată, Maiestate.

Mi-am imaginat scena. Napoleon, furişându-se în mijlocul nopţii înspre o sanie la care sunt legaţi doisprezece câini. „Laşul! Un laş arogant şi egoist...”

— A trimis cinci sute de mii de oameni la moarte...

— Nu chiar cinci sute de mii.

— Am văzut listele! am strigat. În fiecare zi. Soldaţii dispăruţi, victimele, răniţii...

„Traversează gheaţa într-o sanie. Împăratul Franţei!” Imaginea era ridicolă.

— Ce îi veţi spune când va sosi?

Ducele îşi drese vocea.

— Că, dacă speră să-şi păstreze coroana, trebuie să acţioneze repede. Se vorbeşte despre o lovitură în Paris.

— O revoluţie?

Greşeala fatală a mătuşii mele a fost că nu a crezut în semnificaţia acestui cuvânt.

— Nu aş vorbi despre o *revoluţie*... încă.

— Şi ce vor oamenii?

Ducele îşi coborî privirea.

— Îşi vor fiii şi soţii înapoi.

Nimeni nu vorbea. Mi se rupea inima când mă gândeam la durerea mamelor şi soţiilor ale căror mese vor fi goale de Crăciun. Au fost chemaţi la luptă bărbaţii între şaisprezece şi şaizeci de ani, ceea ce înseamnă că vor fi femei în Franţa care şi-au pierdut în Rusia atât soţii, cât şi fiii. Este un tribut de sânge pe care nici o casă nu ar trebui să îl plătească. Mă gândeam la propriul meu fiu şi îmi venea să plâng.

Ar fi trebuit să fac mai mult. Când a plecat Napoleon, ar fi trebuit să îl implor să facă pace cu ţarul. Dar am fost egoistă şi nu m-am putut gândi decât la nenumăratele feluri în care viaţa mea ar fi mai bună fără el în Franţa.

Ducele îmi întinse o hârtie.

— Scoatem astăzi buletinul informativ cu numărul douăzeci şi nouă.

Arăta la fel ca acela cu numărul douăzeci şi opt.

— Dacă Maiestatea Voastră doreşte să îl citească...

Începea cu o descriere a pierderilor armatei lui Napoleon. Apoi detalia toată greutăţile întâmpinate în Rusia: drumurile noroioase, râurile îngheţate... Însă cea mai mare nenorocire era vremea. Buletinul 29 menţiona că zăpada este cauza înfrângerii lui Napoleon. Nu ambiţia sau lăcomia, ci pur şi simplu gerul. Apoi se sfârşea astfel: „Sănătatea Maiestăţii Sale nu a fost nicicând mai bună”.

Priveam chipurile solemne ale membrilor Consiliului de Regenţă şi le-am spus simplu:

— Şi-a pierdut minţile.

Nimeni nu mă contrazise.

Au trecut şapte zile şi n-am primit nici un cuvânt de la împărat. Stăteam în camera fiului meu împreună cu Hortense şi ne imaginam ce s-ar putea întâmpla când va sosi.

— Îşi va reconstrui armata, spuse ea. Întotdeauna se vor găsi băieţi dornici să lupte pentru pământ şi glorie.

Se uită la Franz care îşi călărea căluţul de lemn şi ochii i se umplură de lacrimi.

— Soţul meu spune că fiii mei nu vorbesc decât despre Napoleon, mărturisi ea. Vor să se costumeze în soldaţi şi să se joace de-a războiul.

— Sunt tineri, i-am zis eu. Nu au văzut vărsare de sânge. E altceva când arma din mâna ta e reală şi trebuie să iei viaţa unui om.

Aşa mi-a răspuns tata atunci când i-am scris cât de mult îi plac lui Franz săbiile. De când eram regentă, primeam scrisorile lui o dată pe săptămână.

— Până şi fiul Domniei Voastre va dori să meargă la război într-o zi. Asta fac băieţii, atunci când cresc.

— Nu şi al meu.

Dar Hortense mă privi compătimitor.

— Noi l-am avertizat, spuse ea încet.

Era îmbrăcată într-o rochie albastră groasă, iar blana albă de la guler a fost un dar de la Napoleon. Cu toată lăcomia lui, nu a fost niciodată avar.

— Până şi mama i-a spus că ţinteşte prea departe atunci când se gândeşte să construiască un imperiu. De ce nu se mulţumeşte cu Franţa? De ce a trebuit să încerce să cucerească Egiptul şi Rusia?

Sau Austria şi Polonia?

— Ce spune mama ta acum?

Îmi privi chipul şi, când fu sigură că nu sunt supărată de faptul că Joséphine păstrează legătura cu soţul meu, îmi spuse:

— Se teme pentru el. Crede că Marea Britanie va simţi mirosul de sânge şi va veni în Franţa după pradă. Întotdeauna a urât Marea Britanie. Napoleon este de părere că George al III-lea nu merită să o conducă.

— Am citit ziarele, i-am zis. Au spus-o înainte de nunta mea şi o spun din nou: că mama ta a fost talismanul lui. Că a fost steaua lui norocoasă şi că, alungând-o, a alungat şi strălucirea ei.

— Jurnaliştii! protestă Hortense. E meseria lor să facă poveşti din nimic.

— Dar oamenii cred asta acum, nu-i aşa?

Tăcerea ei îmi spunea tot ce trebuie să ştiu. Nu trecuse mult timp de când francezii fuseseră destul de supăraţi încât să execute o regină. Rămăseseră şi astăzi acelaşi popor, cu acelaşi pasiuni şi resentimente, doar că acum pierderile erau mai mari.

— Şi dacă Marea Britanie ne declară război? am întrebat cu voce stinsă. Te-ai gândit ce se va întâmpla cu noi?

Dacă încep revoltele, va trebui să ne organizăm singure fuga din Franţa. Soţul lui Hortense este în Austria, cu fiii ei, sub protecţia tatălui meu. Soţul meu este undeva între Moscova şi Paris.

— Vom fugi, spuse Hortense. Nu vom avea încotro. Nici o armată străină nu ne va mai arăta acum bunăvoinţă.

M-am uitat la fiul meu, cu buclele lui lungi, aurii, şi cu obrajii trandafirii. Napoleon a arătat vreodată aşa? Nu mi-l pot imagina pe soţul meu jucându-se liniştit, mângâind un căluţ de lemn şi dându-i un nume precum Jacques sau Antoine. Dar trebuie să fi existat un timp când era şi el

neprihănit; când era suficient să se uite la Madame Mère, pentru ca ea să ştie că va face întotdeauna orice pentru el. Apoi însă îmi amintesc furia lui când mi-a împins faţa într-un bol cu mâncare şi mă gândesc la Franz, pe care nu îl lăsa să-şi întrerupă lecţiile şi pe care, într-o zi, nu-l va lăsa să părăsească câmpul de luptă – şi îmi dau seama că, dacă se va ajunge acolo, într-adevăr vom fugi. „Atunci, îmi voi duce fiul în Austria.”

Însă în seara de optsprezece decembrie, un tânăr servitor intră în fugă în Sala Mare. În ciuda războiului, fuseseră atârnate ghirlande de Crăciun deasupra uşilor de lemn şi ramuri vesele de vâsc se înălţau în vaze de aur. Madame Mère juca împreună cu Caroline cărţi în timp ce zeci de alţi curteni erau prinşi fiecare în jocurile lor. Aveam şi muzică, dar, adevărul fie spus, atmosfera nu părea prea veselă. Discutam cu Hortense când servitorul îşi făcu apariţia. Nu l-am văzut în spatele meu, aşteptând să îi acord atenţie, şi Hortense fu cea care întrerupse conversaţia noastră.

— Maiestatea Voastră...

Arătă spre cineva în spatele meu. M-am întors şi am văzut un băiat într-o livrea albastră cu auriu, care aştepta nerăbdător să vorbească.

— Este... Este cineva care doreşte să vă vadă, spuse el.

Aruncă o privire stingherită către oamenii care se uitau la el, apoi se aplecă spre mine şi îmi şopti.

— Spune că este împăratul Franţei.

Am schimbat o privire cu Hortense şi ne-am ridicat numaidecât.

— Unde este?

— La porţi, Maiestatea Voastră, dar gărzile nu sunt sigure. Nimeni nu poate fi sigur.

Am traversat salonul până la Madame Mère şi am bătut-o pe umăr.

— Puteţi veni cu mine?

Auzi tensiunea din vocea mea şi acceptă pe dată.

— Ce este? întrebă Caroline şi, când am refuzat să răspund, şi-a azvârlit cărţile şi a venit după noi.

Un bătrân într-o haină gri stătea în faţa porţilor. Avea o barbă mată şi umerii îi erau gârboviţi de frig.

— *Mio Dio!* am auzit-o pe Caroline şoptind, şi Hortense rămase înmărmurită în faţa lui.

Era de nerecunoscut.

— Napoleon? strigă Madame Mère şi alergă spre el, dar gărzile se aşezară în faţa ei, nelăsând-o să treacă.

— Sunteţi sigură că este împăratul, Madame? o întrebară.

— Îmi cunosc propriul fiu! Lăsaţi-l să treacă! le porunci. Nu-l vedeţi că stă în frig?

Bărbaţii se uitară la mine şi silueta vorbi:

— Marie-Louise, spuse tandru. Nu ştii cine sunt?

— Nu ştiam. Dar acum că te aud vorbind...

Îşi scoase pălăria şi am rămas şocată să văd cât de mult albise.

— Ce mai face regele Romei?

— Are aproape doi ani acum.

„Şi e fericit”, aş fi vrut să îi spun. „Mulţumit de viaţa lui.” În schimb, am rostit aşa cum ştiam că se cuvine:

— Îi este dor de tatăl lui.

Napoleon zâmbi şi acum semăna chiar şi mai puţin cu cel de altădată.

— Mă voi spăla şi voi fi în apartamentele tale la orele şapte.

Se uită la Hortense şi îi prinse bărbia în palmă.

— I-am poruncit fratelui meu să se întoarcă cu fiii tăi. Vreau ca întreaga familie Bonaparte să fie în Franţa.

— De ce? Va fi război?

— Numai Dumnezeu ştie, iar eu şi cu El nu ne vorbim momentan.

I-am dat voie împăratului Franţei să intre în Palatul Tuileries şi vestea se răspândi pe dată. Curtenii ne salutară pe holuri şi se auziră strigăte de: *Vive l'imperator!* în timp ce treceam. Madame Mère vărsa lacrimi de bucurie şi Caroline îşi scuza soţul, pe Murat, care părăsise armata acum o lună pentru a-şi apăra propriul regat, Neapole. Toată lumea vorbea deodată şi, după luni întregi de tăcere încordată, era prea mult.

Am urcat scările către apartamentul meu şi, cu toate că Hortense se oferi să vină cu mine, voiam să fiu singură. Am pierdut regenţa Franţei. Scrisorile tatălui meu, care au sosit în fiecare săptămână, uneori chiar şi de două ori, nu vor mai ajunge la mine. Iar Franz se va întoarce la studiul lui riguros, fără timp de joacă. Într-o singură seară, am devenit din căpitan, pasager. Ştiam că ar fi o crimă împotriva lui Dumnezeu să îmi doresc ca războiul să fi durat mai mult, dar când mă gândeam cât de puţin îl voi vedea pe Franz de acum, îmi venea să mă prăbuşesc la gândul că Napoleon se întorsese acasă definitiv.

În camera mea, Sigi dormea mulţumit lângă foc. Începu să dea din coadă de îndată ce mă văzu, dar nu făcu nici o încercare să se mişte. Nu-l învinovăţeam. Era frig. M-am aşezat la comoda mea şi mi-am scos agrafele de argint din păr, aranjându-mi buclele în aşa fel încât să-mi cadă de ambele părţi ale feţei. Oare Ferdinand m-ar mai recunoaşte dacă ne-am vedea acum? Au trecut aproape patru ani. Părul meu era mai lung şi faţa îmi era uşor mai slabă, acum că Franz avea aproape doi ani. Am auzit ieri un curtean spunându-i ducesei de Feltre că arătam cu zece ani mai bătrână decât cei douăzeci şi doi pe care îi

aveam. M-am privit din profil şi m-am întrebat dacă este adevărat.

— Marie-Louise.

Am sărit şi mi-am pus mâna pe piept.

— Nu v-am auzit intrând.

Napoleon râse. Era un truc frivol şi mi-am dat seama că unele lucruri nu se schimbaseră. Veni spre mine şi îmi întinse mâna. I-am luat-o şi m-a privit câteva clipe, înainte de a vorbi.

— La fel de proaspătă şi de frumoasă pe cât îmi aminteam, spuse el.

— Da. Şase luni sunt o despărţire lungă.

— A încercat să te ademenească vreun bărbat de la curte? întrebă el.

M-am dat înapoi.

— Cu siguranţă nu!

— Poţi să-mi spui, zise el încet. Sau poate tu ai încercat să ademeneşti pe cineva. Florile frumoase se întind după ploaie, atunci când nu e soare.

Am scos un sunet revoltat.

— Sunt mamă!

— Şi Joséphine este, spuse el sumbru. Asta nu a oprit-o niciodată.

M-am ridicat de pe pat.

— Nu sunt unul dintre soldaţii tăi, i-am spus pe ton aprins. Cu ei poţi vorbi cum doreşti, însă eu sunt...

— Împărăteasa Franţei, îmi termină el fraza. Şi eşti mai de preţ decât o sută de fraţi. Mi-au spus că ai domnit bine.

M-am încruntat.

— A fost un test?

— Mai contează?

Mă trase lângă el, pe pat.

— Până şi ministrul meu de război a fost impresionat. Ai văzut Buletinul 29?

L-am privit fix.

— L-a văzut întreaga Franţă.

Îşi coborî vocea.

— Ce spun oamenii?

— Au murit cinci sute de mii de oameni, i-am răspuns. Şi mai sunt alţi francezi care mor în Spania. Două războaie fără nici un deznodământ. Oamenii încep să fie disperaţi.

— Ce vor de la mine? întrebă Napoleon. Ţarul refuză să negocieze. Ai idee în ce condiţii am ajuns înapoi, aici? Nu aşteptă răspunsul meu. Cu *sania*! De la sublim la ridicol mai este doar un pas.

Nu era nevoie să îl întreb care ar fi fost partea sublimă. Victoria, cu orice preţ.

— Au dat foc Moscovei când am ajuns lângă oraş. Munţi de flăcări întinzându-se în zare cât marea. Îţi poţi imagina? Un oraş întreg, arzând. Cel mai grandios lucru pe care l-am văzut vreodată.

Nu ştiam ce să spun.

— Nu te bucuri că sunt în viaţă?

— Ba da. „Dar jumătate de milion de oameni sunt morţi!”

Se ridică de pe pat. Era îmbrăcat în halat şi papuci.

— Am fost la Malmaison înainte de a veni aici, mărturisi el. Şi ştii ce mi-a spus Joséphine? Că o viaţă ca a mea valorează cât un milion de alte vieţi.

„Atunci este la fel de smintită ca şi tine”, am spus în sinea mea.

— Desigur, mulţi oameni au fost ucişi, îmi explică el. Dar au fost fericiţi să moară pentru Franţa.

— În râurile îngheţate, strigând după soţiile lor?

Păru şocat, însă citisem rapoartele şi ştiam adevărul.

— Ţara asta a pierdut jumătate de milion de oameni în timpul revoluţiei, i-am spus. Şi acum, acelaşi număr într-un război la răsărit. Întunericul începe să pună stăpânire pe Franţa. Nimeni nu mai crede că îşi va reveni vreodată.

— Atunci, le vom arăta că acesta nu este decât un mic pas înapoi.

Se duse spre uşă.

— Mâine va avea loc un bal pentru sărbătorirea victoriei. După care, dans în fiecare seară, până la Anul Nou.

Am închis uşa şi am simţit pe dată cum mi se face rău. Am dat fuga la bazinul cu apă şi Sigi a venit după mine, scheunând când m-a auzit vomitând.

— Maiestatea Voastră! am auzit-o pe Hortense strigând din uşă.

Apoi am văzut-o în oglindă şi am sărit ca arsă.

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat ea blând.

Îmi ţinu părul la spate, cum făceam şi eu, dar nu mai ieşea nimic.

— Staţi jos.

Mă duse lângă un scaun, dar tremuram atât de tare, încât îmi era greu să stau într-un loc. Luă o pătură din dulap şi mă înfăşură cu ea.

— S-a întâmplat ceva, spuse ea categoric. Ce v-a spus?

— Îi vom sărbători victoria mâine, am şoptit. Şi în noaptea următoare. Şi în fiecare noapte, până în ianuarie.

Îşi puse o mână pe stomac.

— Doar nu vorbeşte serios!

Însă împăratul dăduse un ordin.

Aşa că dansam. În vreme ce Prusia declara război Franţei, curtenii umpleau sala de bal, îmbrăcaţi în hainele lor cele mai bune. Şi, când Marea Britanie, Rusia şi Suedia îi urmară Prusiei, noi valsam mai departe. Nu mai erau

tineri. Fuseseră toţi răniţi sau ucişi în luptă. Dar bătrânii curteni, care nu au mai fost buni de război, dansau cu tinerele femei care îşi jeleau soţii.

Când Pauline se întoarse de la cine ştie ce băi la care stătuse ascunsă, nopţile au devenit şi mai lungi. Nimic nu putea opri familia Bonaparte. Erau hotărâţi să danseze până când nu mai rămânea nimic, nici măcar podeaua de sub ei.

Miniştrii veneau şi îmi cereau mie ajutorul, însă nu le puteam spune nimic care să le fie de folos.

— Ce vrea să facă? mă întrebau. Se pregăteşte de război?

Dar Napoleon păstra tăcerea. Mânca, şi dormea, şi petrecea ore lungi în apartamentele luxoase ale lui Pauline. Ştiu că ar fi trebuit să-mi doresc să-l ţin departe de ea, dar eram recunoscătoare pentru momentele în care nu eram nevoită să-l văd, chiar dacă nu îmi mai puteam petrece zilele cu fiul meu. Apoi, în noaptea de Anul Nou, în timpul valsului, mi-a spus:

— Tatăl tău ne-a trădat şi s-a aliat naţiunilor care pregătesc războiul împotriva Franţei.

M-am oprit din dans, dar el a vrut să continue.

— Ştiu că loialitatea ta este faţă de mine şi de imperiul nostru, dar o lovitură zdrobitoare trebuie dată oricui se ridică împotriva mea. Îmi pare rău.

Îmi luă bărbia în palma lui şi inima începu să-mi bată mai repede. Voia să mă trimită la închisoare? Şi Franz? Lacrimile îmi umplură ochii şi Napoleon mi le şterse cu dosul palmei.

— Împărăteasa mea cu inima bună! spuse el, compătimitor.

— Ce se va întâmpla?

— Va trebui să îţi cer ceva foarte greu.

Nu mai puteam auzi muzica. Până şi Pauline, care stătea lângă ducele de Feltre şi ne urmărea, dispăru învăluită în ceaţă.

— Da?

— În aprilie, când voi pleca pentru a lupta împotriva tatălui tău, voi avea nevoie să fii regentă.

Împărătesei, la Malmaison

1812

Am primit scrisoarea ta din zece iunie. Nu văd nici o piedică în a te duce la Milano, pentru a fi lângă vicereginǎ. Ar fi bine să mergi incognito. Îţi va fi foarte cald.

Eu sunt foarte sănătos. Eugène este bine şi se comportă bine. Nu te îndoi niciodată de interesul meu pentru binele tău şi de afecţiunea mea.

Napoleon

Malmaison, 1812

M-ai readus la viaţă, draga mea Hortense, când mi-ai spus că i-ai citit împărătesei scrisorile de la împărat. Este foarte amabilă că ţi le-a arătat. Îi sunt nespus de recunoscătoare pentru prietenia pe care ţi-o arată. Mărturisesc că sunt tot timpul exagerat de nerăbdătoare. De ce nu îmi scrie Eugène? Sunt forţată, pentru a-mi potoli agitaţia, să cred că împăratul îi interzice să-mi scrie, că nu îngăduie scrisori personale.

Noapte bună, fiica mea. Te îmbrăţişez din toată inima şi din toată inima te iubesc.

Joséphine

1812

Buna mea mamă, îţi scriu de pe câmpul de luptă. Împăratul a câştigat o mare victorie asupra Rusiei. Lupta a durat treisprezece ore. Am comandat flancul drept şi sper că împăratul va fi mulţumit.

Nu îţi pot mulţumi îndeajuns pentru atenţia şi bunătatea pe care le manifeşti faţă de mica mea familie. Eşti adorată în Milano, la fel ca pretutindeni. Oamenii îmi scriu, povestindu-mi lucruri încântătoare despre tine; ai câştigat dragostea tuturor celor care te-au cunoscut.

Adieu. *Te rog să îi dai veşti despre mine surorii mele. Îi voi scrie şi ei mâine.*

Fiul tău care te iubeşte, Eugène

1813

CAPITOLUL 26

PAULINE BORGHESE

Palatul Tuileries, Paris, ianuarie 1813

Stăteam întinsă pe şezlong şi priveam plafonul Palatului Tuileries. Încercam să inspir adânc, dar nu mai conta. În Santo Domingo, în Milano, în Fontainebleau – partea asta este mereu la fel. Mi-am depărtat şi mai mult picioarele, aşteptând să termine, şi, când lăsă pătura şi-şi drese glasul, am ştiut că e gata. Mă aşteptă să îmi revin şi, după ce mi-am tras rochia şi mi-am pus pantofii, doctorul Halle începu:

— Aş vrea să vă pun o întrebare foarte personală, Alteţa Voastră. Câţi amanţi aţi avut în ultima săptămână?

I-am aruncat o privire doctorului meu personal, doctorul Peyre, care a insistat ca acest ginecolog să vină astăzi să-mi facă un control. M-am ridicat de pe şezlong şi doctorul Halle gesticulă.

— Este important, Alteţa Voastră.

— Ce vreţi să insinuaţi?

— Dacă aţi putea răspunde la întrebare...

Doctorul Peyre, care se înroşise la faţă, interveni:

— Ne-ar fi de ajutor dacă i-aţi răspunde, recunoscu el.

Încercam să mă gândesc. „Cine ştie?”

— Doi? Trei?

— Bărbaţi diferiţi? vru acesta să se asigure.

— Desigur. M-aţi întrebat de amanţi, nu de relaţii.

Doctorii schimbară o privire între ei şi m-am aşezat.

— Nu sunt pe moarte?

— Nu.

Dar doctorul Halle avu o uşoară ezitare.

— Aveţi *furor uterinus.*

— Nu înţeleg.

— V-aţi suprasolicitat canalul vaginal.

Mă aşteptam să râdă. Şi, cum ambii bărbaţii rămaseră la fel de serioşi, îmi sări ţandăra.

— Afară!

Am sărit de pe scaun şi am urlat cât am putut de tare:

— Afară!

— Alteţa Voastră...

— Nu vreau să mai aud nici un cuvânt.

Paul apăru în uşă şi am arătat spre doctori.

— Ia-i de aici. Nu vreau să-i mai văd niciodată, pe nici unul!

— Dar, Alteţa Voastră... insistă doctorul Peyre.

Era doctorul meu de zece ani.

— Nici măcar pe dumneata!

Eram atât de furioasă, încât tremuram.

— Ce-au făcut? mă întrebă Paul, când se întoarce.

— Au vrut să mă convingă... au vrut să pretindă...

Nici nu puteam să spun. Nu mă puteam lăsa afectată. Oricum, ce ştiu oamenii ăştia? Fiecare spune altceva. Unul era sigur că am gonoree, altul jura că e cancer la stomac. Acum mă făceau nimfomană.

— Nu contează, am spus. Cine este doctorul lui Marie-Louise? Blondul ăla chipeş?

— Doctorul Espiaud?

— Da! Spune-i că vreau să îl văd mâine.

Paul ezită.

— Nu mai poate aştepta?

Am tras aer în piept şi am dat din cap.

— Nu mai vreau să fiu pipăită astăzi.

Dar Paul se întoarse cu doctorul Espiaud înainte de cină. Mă întrebam dacă mai există altcineva pe pământ care să fi îndrăznit aşa ceva. Poate de Canouville. Poate că el.

— Şambelanul Domniei Voastre îmi spune că sunteţi în suferinţă, începu doctorul, vorbind din uşa salonului meu.

Era înalt şi blond, cu cei mai mari dinţi pe care i-am văzut vreodată. Dacă l-ar vedea micuţul meu artist italian, Canova, l-ar sculpta în postură de zeu.

— Pot să intru?

M-am retras un pas ca să îl las să treacă, apoi i-am strâns cu putere mâna lui Paul, după ce intră doctorul.

— Mulţumesc, i-am şoptit, atât de bucuroasă că era lângă mine.

Am citit surpriza pe chipul lui Espiaud când a intrat. Încăperea este practic pustie, golită de tot mobilierul scump. Nu a mai rămas aproape nimic, în afară de canapele şi de şezlong.

— Alteţa Voastră plănuieşte o excursie? întrebă el.

— Doctorii îmi recomandă să plec într-un loc cald. Săptămâna viitoare voi fi la Nisa.

Dar îşi plimbă ochii prin încăpere şi am ştiut ce gândeşte. O prinţesă nu îşi împachetează urnele de marmură şi tablourile pentru o simplă excursie în sud. Familia imperială se pregătea de altceva.

— Unde să efectuăm examinarea, Alteţa Voastră?

— Salonul este foarte bun. Şambelanul meu va aştepta afară până când terminăm.

Paul se scuză, iar eu m-am întins pe canapea.

— Am vorbit cu doctorul Peyre...

— Omul ăla nu ştie nimic.

— Se prea poate, dar mi-a prezentat istoricul stării de sănătate a Alteţei Voastre. După această examinare, voi trage propriile concluzii.

— Nu credeţi că este ceva grav? am întrebat.

— V-aş minţi dacă v-aş spune că nu. Sunteţi în suferinţă de şapte ani, şi de doi ani aveţi dureri cumplite.

Da. Credeam, la un moment dat, că aşa mă pedepseşte Dumnezeu pentru că mi-am pierdut inocenţa în casa Clary. „Eşti cea mai frumoasă fată din Marsilia”, mi-a spus Clary. „Nu mă poţi învinovăţi pentru că vreau asta.” Aşa că am ales să îl cred şi să mă învinovăţesc pe mine. Apoi m-am măritat cu Leclerc şi, dintr-odată, am înţeles. Nu era ceva în neregulă cu mine – asta îşi doreau toţi bărbaţii.

— Dacă binevoiţi să vă întindeţi pe canapea, spuse doctorul Espiaud, şi să vă ridicaţi rochia...

Am făcut ce îmi cerea şi am aşteptat durerea inevitabilă. Doar câteva momente.

Unu... doi... trei...

Se ridică şi îşi notă în grabă ceva în carnetul lui. Apoi îmi spuse să respir şi mă pipăi din nou. După ce termină, am făcut eforturi să mă ridic fără să mă strâmb.

— Îmi cer scuze pentru că v-am provocat durere, spuse el încet.

Am dat din cap. Îmi era prea rău ca să vorbesc.

— Din câte am văzut şi din ceea ce mi-a spus deja doctorul Peyre, cred că este vorba de o infecţie a tuburilor falopiene.

Nu aveam nici cea mai vagă idee ce înseamnă asta.

— Se poate trata?

— Vă sugerez un climat mai cald, aşa cum a spus şi doctorul Peyre, şi vă sfătuiesc să vă abţineţi de la orice... *activitate*, cât de des puteţi. E posibil să nu fie asta cauza, însă, fără îndoială, agravează situaţia.

Era atât de frumos, atât de calm, încât nu-mi venea să cred că e doctor. Ar fi trebuit să se fi născut curtean. Cine ştie pe ce culmi ar fi putut să se ridice atunci, fiindcă frumuseţea este la fel de utilă ca şi bogăţia, la curte.

— Ar mai fi şi altceva? l-am întrebat.

— Da. Şi asta ar cântări cel mai greu dintre toate.

Mi-am ţinut respiraţia.

— Este posibil să fiţi infectată cu *chaude-pisse.*

„Gonoree.”

— Doctorul Peyre mi-a spus că aplicaţi lipitori pe zonele intime pentru a diminua durerea. Vă recomand să nu mai faceţi asta. Mai mult, ar fi bine să evitaţi orice stimulare care nu este necesară.

— Şi băile? l-am întrebat.

— Călduţe.

— Chiar şi când mă îmbăiez în lapte?

M-a privit curios şi i-am explicat.

— E pentru piele.

— Dacă Alteţa Voastră consideră că este necesar, atunci da. Chiar şi lapte călduţ.

Am recapitulat în tăcere tot ce mi-a spus doctorul Espiaud. Vocea lui nu părea să ascundă nimic de mare gravitate. De fapt, dacă îl priveam cu atenţie, nu părea extrem de îngrijorat. Sigur, am dureri. Dar poate că avea dreptate. Dacă eram atentă şi mă limitam la un singur amant, poate că avea să treacă.

— Alteţa Voastră înţelege ce spun?

— Da. Va trebui să fiu mai prudentă, i-am spus.

— Chiar şi la Nisa.

Colonelul Augustin Duchand va fi acolo. Mă voi mulţumi doar cu atenţiile lui.

— Dar ce se întâmplă dacă mi se face rău? l-am întrebat.

— Va trebui să găsiţi un doctor.

— Dar doctorul Peyre nu mai este în serviciul meu.

Mi-am lăsat capul într-o parte.

— Aţi dori să călătoriţi în suita mea?

Ezita.

— Am obligaţii aici, Alteţa Voastră. Sunt plătit...

— Oricât îţi plăteşte împărăteasa, eu îţi dau dublu.

Clipi.

— Sunteţi generoasă...

— Triplu!

Ochii lui albaştri se lărgiră şi i-am zâmbit.

— Plecăm peste şapte zile.

Când află despre noul meu doctor, fratele meu îmi năvăli în cameră.

— Unde te duci?

Privi în jur. Totul fusese împachetat. Nu mai erau nici măcar covoarele groase, pe care nu mă puteam aştepta să le folosesc la Nisa. Mă uitam în ochii lui şi ştiam că se gândeşte la Corsica. Cu douăzeci de ani în urmă, ne-am părăsit în fugă casa, fără nimic altceva decât hainele de pe noi. Acum, familia Bonaparte fugea din nou, doar că, de această dată, în mătăsuri şi blănuri. Se opri în faţa noii mele cutii de bijuterii şi întinse mâna pentru a atinge sideful.

— Asta e nouă.

— I-am comandat-o lui Michelot luna trecută.

— Cincisprezece mii de franci cel puţin.

Avea ochi de negustor când venea vorba de preţuri.

— Paisprezece. Am pus totul acolo, i-am spus. Parura cu smaralde, perlele haitiene. Fiecare acţiune de stat pe care mi-ai dat-o a fost transformată în bijuterii.

Întoarse privirea.

— Unde am ajuns...

— Suntem familia Bonaparte, i-am spus. Ce contează câteva diamante, dacă îţi pot cumpăra o armată?

— Am auzit că ţi-ai vândut şi proprietăţile. Trei sute de mii de franci. Asta e totul. Totul, Pauline. Ce ţi-a mai rămas?

— Titlurile. Voi fi întotdeauna prinţesa Borghese. Voi avea întotdeauna o casă, cât timp va trăi Camillo.

Îmi luă mâna şi ştiam că pe Marie-Louise nu o atinsese niciodată astfel, cu atâta tandreţe şi afecţiune.

— Îmi va fi dor de tine.

— Îi vei învinge, i-am spus.

— Desigur, dar va fi o luptă lungă şi sângeroasă.

Mi-am trecut mâinile pe după gâtul lui şi mi-am aşezat obrazul pe umărul lui. Mirosea a foc.

— De ce ai numit-o pe ea regentă? Tatăl ei este un trădător. I-ar putea da Parisul pe tavă.

— Acest gând nu i-ar trece niciodată prin minte.

— De unde ştii?

— Pentru că face mereu ce i se spune, chiar dacă asta înseamnă să-şi vadă fiul doar o dată pe zi, seara. Îmi va fi credincioasă.

— Şi Nisa?

— Te voi vizita de îndată ce-mi va permite situaţia.

— În martie? l-am întrebat.

— Chiar mai devreme.

Dar soarta este un cal sălbatic care şi-a pierdut frâul şi nu mai poate fi controlată de cei din familia Bonaparte. În vreme ce îl aşteptam pe Napoleon pe plajele calde ale Nisei, Paul îmi aducea veşti reci de la Paris. Olanda a capitulat în faţa naţiunilor aliate împotriva noastră. A urmat Elveţia, apoi Spania. Cu fiecare excursie a lui Paul, eram mai obosită şi mai bolnavă. La sfârşitul lunii octombrie, nu mai era nevoie să se ducă până la Paris. Întreaga lume aflase ce se întâmplase la Leipzig. Fratele meu pierduse Germania şi imperiul nu mai exista.

— Trebuie să mâncaţi ceva, Alteţa Voastră.

— Ţi-am spus că nu mi-e foame.

Doctorul Espiaud se uită la Paul, însă nici unul din ei nu mă putea forţa să mănânc. M-am întins pe pernele mele şi am închis ochii.

— Alteţa Voastră...

Dar primise răspunsul meu acum o oră.

Am simţit cum salteaua patului s-a lăsat uşor şi eram sigură că era Paul. Îmi va spune că şi el şi-a pierdut o casă. Că ştie cum e să-ţi pierzi familia într-un război. Dar el nu va înţelege niciodată cum este să câştigi un imperiu, pentru ca apoi să-l vezi făcut bucăţele de nişte naţiuni înfometate.

— Paoletta, spuse încet o voce binecunoscută.

Nu îmi puteam da seama dacă eram trează sau visez.

— Maria Paoletta, deschide ochii!

M-am supus. „Napoleon?”

— Napoleon, am şoptit.

Ne-am îmbrăţişat atât de strâns, încât abia dacă mai puteam respira. Am ieşit de sub cuverturi.

— Asta e o uniformă *austriacă*?

Napoleon se uită la Paul, care înţelese şi plecă.

— Numai aşa am putut veni aici. Oamenii mărşăluiesc în stradă împotriva mea, cer întoarcerea dinastiei de Bourbon. Nu ai văzut cocardele albe?

— Nu am mai ieşit din vilă de zile bune.

— Eşti bolnavă?

— De grijă. Ai nouă sute de mii de oameni şi doar jumătate îţi sunt cu adevărat credincioşi. De ce fac asta? Ce au cu noi?

— Nu e vorba de *noi,* spuse el încet. Aliaţii spun că lupta lor este cu mine, nu cu Franţa.

— Şi dacă invadează Parisul? Crezi că soldaţii ruşi îşi vor aminti asta atunci când vor găsi femei frumoase singure în casele lor?

— Atunci Dumnezeu va trebui să le apere. Eu am făcut tot ce am putut pentru acest popor.

S-a ridicat de pe pat şi i-am prins cu disperare braţul.

— Nu pleca!

— Mă aşteaptă armata, Paoletta.

— Poate să mai aştepte până mâine. Te rog. Doar noaptea asta.

Îmi privi halatul care se deschisese.

— Nu ştiu când o să te mai văd.

Respiră greu.

— O singură noapte.

Napoleon către generalul Savary

Dresda, 13 iunie, 1813

Îmi doresc pace şi acest lucru mă preocupă mai mult decât pe oricine altcineva... însă nu voi încheia o pace dezonorantă, una care să atragă după sine un război chiar şi mai violent, şase luni de acum încolo.

Napoleon către contele Metternich

Aprilie, 1813

Nu pot lua iniţiativa; ar însemna să capitulez de parcă aş fi sub asediu. Ceilalţi trebuie să îmi trimită propunerile lor [pentru tratativele de pace]. Dacă închei o pace dezonorantă, voi fi detronat. Sunt un om nou; trebuie să acord mai multă atenţie opiniei publice, pentru că am nevoie de ea. Francezii au o imaginaţie bogată: adoră faima şi emoţia, şi sunt foarte agitaţi. Ştiţi principala cauză a căderii Bourbonilor? Totul a început de la [înfrângerea francezilor în lupta de la] Rossbach.

Napoleon către Marie-Louise

1813

Ar fi pace dacă Austria nu ar încerca să se scalde în ape tulburi. Împăratul [austriac] este înşelat de Metternich,

care a fost cumpărat de ruşi. Pe deasupra, este un bărbat care crede că a face politică înseamnă a minţi.

1814

CAPITOLUL 27

PAUL MOREAU

Palatul Tuileries, Paris, martie 1814

Eram singura trăsură de pe drum şi peisajul încremenit de ţară era înfricoşător. Nici măcar atunci când corăbiile de război franceze au sosit în Santo Domingo nu s-au golit satele. Vizitiul ne-a prevenit să ţinem perdelele trase, dar, în timp ce înaintam, era imposibil să nu ne uităm afară. Prăvălie după prăvălie, toate au fost abandonate, având obloanele la ferestre şi uşi închise cu zăvoare. În jurul fermelor nu se zărea picior de om.

— Aţi mai văzut aşa ceva? am întrebat.

— În timpul primelor zile ale revoluţiei, spuse doctorul Espiaud. Împăratul a devastat oraşele din jurul Moscovei. Jafuri... violuri... şi acum ruşii vin să se răzbune.

Am tras perdeaua şi m-am rezemat de spătarul canapelei. Am fugit din Haiti ca să evit ravagiile războiului, însă războiul m-a găsit în Franţa. Făceam o greşeală că mergeam la Paris? Când anume soseau ruşii era un mister; puteam să ajungem înaintea lor cu săptămâni întregi, sau cu o singură zi. Dar Pauline voia să afle noutăţile şi, mai important, doctorul Espiaud avea nevoie de doctorii din Palatul Tuileries. Acesta a refuzat să îmi spună de ce anume suferea prinţesa, dar eu ştiam. Devenise înspăimântător de slabă, iar ochii ei mari şi negri priveau în gol de pe un chip mai palid decât marmura. Doamnele ei spuneau că era doar neliniştită, însă eu unul nu mai credeam povestea asta.

Am stat treaz cu Pauline întreaga noapte. A vrut să numere banii pe care i-a strâns pentru fratele ei – tot ce a câştigat din vânzarea bijuteriilor. Îi vedeam întruna degetele tremurânde plimbându-se peste bani,

numărându-i iar şi iar. Trăsura se opri brusc şi doctorul Espiaud se încruntă. Trase perdelele şi, cât vedeai cu ochii, drumul era ticsit de trăsuri şi de cai care se împingeau, încercând să câştige spaţiu, în vreme ce proprietarii lor se zoreau să iasă din oraş.

— Au sosit? strigă o femeie dintr-o trăsură care se apropie.

Espiaud clătină din cap.

— Noi venim de la Nisa.

— Aţi greşit direcţia! strigă altcineva.

Când am ajuns în oraş, era o nebunie totală; caii şi trăsurile aproape că încălecau unele peste altele. Mii de oameni fugeau, şi se pare că toţi cei cu o oarecare situaţie plecaseră deja. Vedeam femei în stradă rugându-se de străini să le ajute să scape şi îmi aminteam disperarea din ochii femeilor atunci când francezii au debarcat în Haiti. Am văzut un bărbat în vârstă aplecându-se dintr-o trăsură şi promiţându-i unei tinere drăguţe un loc – pentru un preţ. O să plătească fie în trăsură, fie când or veni soldaţii, îi spuse. Când fata acceptă, îi întinse mâna. Nimeni nu ştia ce va însemna invazia ruşilor. Dacă austriecii erau cu ei, mărşăluind sub stindardul habsburg, atunci Parisul ar fi putut fi cruţat. Dar dacă ruşii veneau singuri, nu va exista pic de milă.

De la porţile oraşului, mai făceam încă trei ore până la Palatul Tuileries. Înăuntrul palatului, haosul era chiar şi mai mare. Servitorii alergau dintr-o încăpere în alta, strigând şi trăgând cufere după ei.

— Unde este împărăteasa? întrebă doctorul Espiaud.

Un servitor se opri doar cât să arate spre capătul holului.

— Cu Consiliul de Regenţă, Monsieur. Hotărăşte dacă să părăsească sau nu capitala.

Am dat fuga în Camera de Consiliu. Miniştrii nu s-au mai obosit să închidă uşile, aşa că am rămas afară, împreună cu vreo alţi zece curteni, şi îl ascultam pe Joseph Bonaparte vorbind foarte tare despre ce mai poate fi salvat din imperiul Bonaparte. Acum nouă luni, era regele Spaniei, numit de Napoleon. Apoi a pierdut lupta de la Vitoria, împotriva englezilor.

— Nu există om mai credincios lui Napoleon decât mine! Dar să-i cerem împărătesei să rămână în acest palat înseamnă să o condamnăm la moarte!

— Dacă împărăteasa fuge, ce mesaj va trimite oamenilor? îl contraatacă ducele de Feltre. Am putea la fel de bine să fluturăm steagul alb!

— Şi ce altă culoare propuneţi? îl atacă Joseph. Vedeţi cumva armata fratelui meu mărşăluind înspre oraş? Se aude că ar fi măcar aproape?

— Este un risc pe care nu ni-l putem asuma, spuse ducele de Cambacérès. Talleyrand?

Eram şocat. Nu exista ministru în Franţa mai puţin demn de încredere decât Talleyrand. Până şi ultimul curtean ştia că a tratat atât cu Austria, cât şi cu Rusia în timp ce pretindea că acţionează exclusiv pentru binele Franţei. Nimeni nu putea şti cu certitudine pe cine susţine Talleyrand, în afară de Talleyrand. Însă în spatele fiecărei schimbări de guvern din Franţa ultimilor douăzeci de ani s-a aflat acest om.

Consiliul de Regenţă îl aşteptă să vorbească. Apoi, în cele din urmă, Talleyrand spuse:

— Împărăteasa Franţei trebuie să rămână aici. Când vor sosi austriecii, va negocia termeni favorabili pentru acest oraş cu tatăl ei. Până atunci, baricadaţi palatul.

Fratele lui Napoleon se înroşi la faţă.

— Am încercat calea raţiunii, spuse el aprins, dar nimeni nu vrea să asculte.

Scoase o scrisoare din buzunar şi o ridică pentru a o putea vedea întreg consiliul.

— De la împăratul însuşi.

I-o întinse lui Talleyrand.

— Dacă sunteţi amabil...

Bătrânul ministru citi cu voce tare de pe scaunul lui:

Dacă lupta este pierdută şi nu mai rămâne nici o speranţă de a-mi salva capitala, împărăteasa Franţei, împreună cu fiul meu, tânărul rege al Romei, trebuie să se retragă la Château de Rambouillet şi să mă aştepte acolo. Sub nici o formă, indiferent de orice circumstanţe, nu trebuie să se lase prinşi de soldaţii forţelor aliate. Mai degrabă îmi văd fiul cu gâtul tăiat decât să mi-l imaginez crescut ca un prinţ austriac la Viena.

Marie-Louise părea îngrozită şi Talleyrand îşi şterse sudoarea de pe frunte. Ducele de Feltre întrebă:

— Maiestatea Voastră ce părere are?

— Cine, dintre cei prezenţi, ar vrea să fie cel care nesocoteşte ordinul împăratului? întrebă împărăteasa.

Bărbaţii priveau în pământ. Nici măcar Talleyrand nu îi susţinu privirea.

— Sunt dispusă să rămân în acest oraş, spuse ea. Este datoria mea faţă de Franţa şi faţă de poporul francez. Am însă o datorie şi mai mare, adaugă ea, cu isteţime. Datoria unei soţii faţă de soţul ei.

În mod evident, voia să fugă din Paris. De ce ar fi rămas în acelaşi oraş care i-a luat viaţa mătuşii ei?

— Atunci am stabilit, anunţă cu hotărâre Joseph. Casa imperială se mută la Château de Rambouillet.

În încăpere se aşternu tăcerea. Consiliul încercă să înţeleagă amploarea hotărârii luate. Napoleon le-a reîntregit ţara care fusese sfâşiată de instabilitate şi de un război civil. A făurit un imperiu din nimic, şi nimeni, nici

măcar împăratul Austriei, nu l-a putut învinge. Timp de zece ani, numele lui a răsunat în toată Europa. Şi acum, se alesese praful.

— Plecăm mâine-dimineaţă, spuse împărăteasa. Orice s-ar întâmpla, Dumnezeu fie cu fiecare dintre voi.

Se ridică şi am văzut atunci că atât Hortense, cât şi soţul ei, fostul rege al Olandei, erau prezenţi. Ne-am dat în lături pentru a-i lăsa să treacă pe membrii Consiliului de Regenţă şi, când apare împărăteasa, Espiaud făcu un pas în faţă.

— Maiestatea Voastră!

Împărăteasa avu nevoie de câteva momente ca să-şi dea seama că îl vede pe fostul doctor al curţii.

— Doctore Espiaud? Ce căutaţi aici? Armata rusă mărşăluieşte spre noi. Nu ştiu dacă armata austriacă va fi cu ea.

Traversa grăbită holul şi încercam să ţinem pasul cu ea.

— Aduceţi tot ce puteţi.

Apoi se opri şi se uită la mine.

— Acum e şansa dumitale. Sper să profiţi de ea.

CAPITOLUL 28

MARIE-LOUISE

Château de Rambouillet, la sud-vest de Paris,
aprilie 1814

Oriunde priveam, curtenii alergau să umple trăsurile imperiale cu cât de multe bunuri puteau acestea cuprinde. Majordomi, şambelani, doamne responsabile cu garderoba – toţi fugeau la Château de Rambouillet.

Îl aşteptam pe Méneval să facă loc în trăsură pentru mine şi Franz. Când, în sfârşit, ne-a făcut semn să urcăm, i-am spus fiului meu:

— Urcă-l pe Sigi în trăsură.

Era destul de mare ca să facă ce-i spun, dar fruntea lui micuţă tot se încreţi.

— Tu nu vii?

— Ba da.

Nimic nu mă mai putea ţine în Paris după ce am auzit ce i-a scris Napoleon lui Joseph. „Mai degrabă îmi văd fiul cu gâtul tăiat decât să mi-l imaginez crescut ca un prinţ austriac, la Viena.” Mă uitam la Franz şi simţeam o dorinţă copleşitoare de a-l apăra. Cât de crud poate fi un tată care să-şi dorească moartea fiului său, indiferent de circumstanţe? Chiar şi după toate jignirile pe care le-am îndurat din partea lui, aş fi rămas în Paris, ca o soţie devotată, însă nu pot uita acea scrisoare. Speram să se întoarcă la Paris şi să găsească palatul pustiu. Mai mult chiar, speram ca steagul dinastiei de Bourbon să îl întâmpine, fluturând triumfător în vânt.

Am aşteptat să-mi văd fiul instalat în siguranţă în trăsură, pentru ca apoi să o caut din priviri pe Hortense.

— Beauharnais! am strigat, privind pe deasupra capetelor. Beauharnais!

Dar era agitaţie pretutindeni în jur. Copiii stăteau lipiţi de mamele lor în vreme ce bărbaţii intrau şi ieşeau din palat, cărând cufere. Mă uit la fiecare trăsură, însă nici una din ele nu îi ducea pe cei din familia Bonaparte. În cele din urmă, o zăresc undeva departe de convoi, ţinându-şi ambii fii de mână. Soţul ei îi strigă ceva, dar Hortense scutură din cap.

— Maiestate, spuse Louis Bonaparte când mă vede. Porunciţi-i soţiei mele că locul ei este alături de curte, la Rambouillet.

— De ce nu vrei să vii cu noi?

— Mama mea a fugit deja în Navarra.

Hortense îşi lăsă capul în jos.

— Cu permisiunea Domniei Voastre, aş vrea să îmi duc copiii acolo.

Am simţit o strângere de inimă în clipa în care mi-am dat seama că ar putea fi ultima oară când o vedeam. Am întins mâna şi i-o prind blând pe a ei.

— Desigur.

— În *Navarra*?

Louis îşi ieşi din fire.

— Îi interzic...

— Ce îi interziceţi? l-am întrebat. Este liberă să plece.

Se uită când la mine, când la Hortense. Apoi le strigă servitorilor să-i dezlege cuferele şi să le prindă la o altă trăsură.

— Te voi aştepta la Rambouillet, spuse el cu voce sugrumată. Dacă nu vii, consideră că nu mai eşti măritată.

Simţeam uşurarea din sufletul lui Hortense după ce Louis se pierdu în mulţime. Apoi se întoarse spre mine.

— Veţi fi... Veţi fi în siguranţă?

— Dacă vom putea fugi de ruşi şi-l vom găsi pe tatăl meu. Mi-a promis că vine după mine. Am încredere în el.

Ne-am întors amândouă să ne uităm la Palatul Tuileries. În lumina dimineţii, avea o strălucire aurie. Ministrul de război a spus Consiliului de Regenţă că generalii lui Napoleon s-au răzvrătit înainte ca armata să apuce să ajungă la Fontainebleau. Pur şi simplu au refuzat să lupte. Presupun că oamenii sunt în stare de asta, atunci când nu mai pot.

— Unde credeţi că este tatăl meu vitreg? întrebă ea încet.

I-am strâns mâinile într-ale mele, m-am aplecat spre ea şi i-am şoptit:

— S-a terminat. Du-te şi reîntregeşte-ţi familia.

După optsprezece ani, în sfârşit scăpase de familia Bonaparte.

Începu să plângă.

— Vă voi scrie.

Am strâns-o cu putere în braţe.

— Şi eu.

Când m-am uitat peste umărul ei, am văzut un bărbat chipeş care o aştepta. Contele de Flahaut.

Când convoiul de peste o sută de trăsuri se îndepărtă de palat, fiul meu întrebă:

— Ce se va întâmpla acum, *maman*?

Îmi priveam fiul şi inima îmi tresăltă.

— Nu ştiu, i-am spus sincer, dar îl vei cunoaşte pe *grand-père*[8], i-am şoptit la ureche.

Talleyrand mi-a adus scrisoarea lui azi-dimineaţă şi am citit-o de mai bine de zece ori de atunci. Am atins plicul mic şi alb, împăturit în buzunarul meu. Simplul fapt că ştiam că este acolo îmi dădea putere.

Mă uitam la tovarăşul meu de drum, aşezat pe bancheta din faţă, şi Méneval mă privea curios. Îl cunoşteam pe secretarul soţului meu de mai bine de cinci

[8] Bunic, în franceză, în original. (n.tr.).

ani şi totuşi era prima oară când eram singuri. Mă întrebam ce crede oare despre această împărătească de douăzeci şi trei de ani, o femeie care a convins întreaga curte a Franţei să abandoneze Parisul şi să se adăpostească la Château de Rambouillet, care era ocupat de austrieci.

— Cum se vor purta aliaţii cu el? mă întrebă.

— Cu mai multă indulgenţă decât merită, i-am răspuns sincer. Era împărat. Nu-şi vor dori să îl transforme într-un martir.

— Şi Maiestatea Voastră?

Priveam pe fereastră isteria de cai şi trăsuri. Femeile purtau deja cocarde albe la piept, simbolul dinastiei de Bourbon.

— Nu voi mai fi împărăteasa Franţei. Ştiu că familia Bonaparte speră că tatăl meu îmi va reda tronul, pentru a putea aduce Austriei înapoi ce a pierdut. Dar nu o va face.

Méneval nu spuse nimic preţ de câteva clipe, întrebându-se ce va însemna asta pentru el.

— Şi unde se va duce Maiestatea Voastră? întrebă el.

Am zâmbit trist.

— Acasă.

Unde voi fi femeia care a fost cândva regenta primului imperiu francez. Mă voi gândi la palatele pe care le-am lăsat în urmă şi la curtea ce a fost cândva a mea. Nu voi mai avea nimic după ce mă voi întoarce în Austria, poate nici măcar titlul. Iar când tatăl fiului meu îşi va aminti de mine, se va gândi la mine ca la o trădătoare. Dar, deşi pierdeam atât de mult, speram că voi avea şi ceva de câştigat.

M-am uitat la Franz şi i-am atins buclele blonde, iar el s-a sprijinit de mâna mea.

— Cât mai avem până ajungem? vru el să ştie, şi i-am spus că ar putea să dureze câteva ore.

— Trei?

Ridică cinci degete.

Eu am ridicat zece.

Când am ajuns la porţile castelului Rambouillet, în depărtare se auzeau focuri de armă şi Sigi lătră sălbatic. Méneval trase perdelele trăsurii noastre.

— Se vede un steag, spuse el repede.

Apoi se uită la mine, nevenindu-i să creadă că este adevărat.

— Este roşu cu auriu.

Da. Cu un vultur cu două capete! Au sosit austriecii. Îl auzeam pe vizitiu spunându-le gărzilor că împărăteasa Franţei a sosit cu suita ei. Apoi porţile s-au deschis larg şi Méneval răsuflă uşurat.

— Potoleşte-te, Sigi! spuse Franz şi mi se părea că îl aud pe Monsieur Laurent în cuvintele lui.

Trăsurile intrară într-un şir lung în curtea luminată de torţe. În clipa în care caii se opriră, i-am spus lui Franz:

— Vreau să rămâi aici şi să ai grijă de Sigi. *Maman* se va întoarce în doar câteva momente.

Am deschis uşa şi, înainte ca măcar un curtean să apuce să coboare, deja scrutam cu privirea în jur. Erau sute de soldaţi, poate mii, toţi îmbrăcaţi în roşu şi auriu. Un bărbat cu mustaţă albă se apropie de mine, dar nu ţineam minte să-l fi văzut la curtea tatălui meu.

— Maiestatea Voastră, împărăteasa? întrebă el.

— Da.

— Vă aşteaptă cineva.

Se dădu la o parte şi l-am văzut. Era în uniformă, cu cizmele negre şi înalte şi cu mănuşile de călărie. Cu pălăria mare, cu pene, şi cu mantia lungă şi neagră arăta ca un adevărat împărat. Am alergat spre el şi nu îmi păsa că este nedemn să îl îmbrăţişezi pe împăratul Austriei în faţa atâtor oameni.

— *Vater!* am strigat, şi el mă strânse la piept. Ai venit, am spus printre lacrimi. Ai venit.

Îmi mângâie părul.

— Maria Lucia, fetiţa mea... Ţi-am promis.

— *Maman?*

M-am întors şi am văzut că Franz a coborât din trăsură. Mă privea cu ochii lui mari şi albaştri şi era cu desăvârşire imaginea în miniatură a tatălui meu.

— El este Franz, spun eu, făcând prezentările. Îl cheamă ca pe bunicul lui.

Fiul meu execută o plecăciune, exact aşa cum exersase de mai bine de o oră, şi tata îl ridică în braţe.

— Franz! exclamă el, şi fiul meu se uită la mine.

— E-n regulă, am spus eu râzând. El este *Großvater*[9].

Fiul meu îşi prinse mânuţele pe după gâtul tatălui meu şi îl sărută pe obraz. Arăta ca un rege habsburg în braţele bunicului său. Şi, în timp ce tata îl ridica în aer, m-am uitat la bărbaţii din spatele lui.

— Te aşteaptă înăuntru.

Trecuseră patru ani de când venise cu Sigi, şi cinci ani de când îmi spusese că va veni după mine într-o zi. Am traversat curtea în urma tatălui şi fiului meu, în vreme ce restul suitei mele cobora din trăsuri. Am intrat în palat şi am străbătut coridoare lungi, până când am ajuns într-o încăpere plină cu mese şi hărţi, şi acolo, lângă foc, cu o hârtie în mână, aştepta Adam Neipperg.

Era şi mai frumos decât îmi aminteam, îmbrăcat în uniforma militară. M-am oprit în uşă şi am aşteptat.

— Maria!

Sări din scaun, dar, când îl văzu pe tata, se înclină respectuos.

— Maiestatea Voastră, îmi pare rău. Nu am văzut...

Tata îi făcu un semn cu mâna.

---

[9] Bunic, în germană, în original. (n.tr.)

— Ar trebui să ştii că ai fost prima persoană de care a întrebat fiica mea, spuse el.

Adam se uită la mine şi pe chip i se citea toată tandreţea care a existat cândva între noi. Traversă încăperea şi îl privi pe Franz.

— Bine aţi venit la Rambouillet, îi spuse Adam.

— Mulţumesc, Monsieur.

Adam se uită la mine.

— Exact ca mama lui.

Franz arătă spre peticul negru de pe ochiul lui Adam şi îl întrebă:

— Doare?

— Câtuşi de puţin. Este un sacrificiu mic pentru a-ţi sluji ţara, îi spuse Adam.

— Pot să am şi eu unul?

Fiul meu era încântat.

Tata râdea.

— Să sperăm că nu. Contele a trecut prin mari suferinţe când i s-a întâmplat asta. Să te duc în camera copiilor?

— Nu! strigă Franz.

Dar eu dau din cap.

— Hai, te rog!

M-am aplecat şi mi-am sărutat fiul de noapte bună, iar el îşi îngropă faţa în pieptul tatălui meu. După ce au plecat, m-am întors spre Adam.

— Este adevărat, nu-i aşa? l-am întrebat.

— Da.

Veni spre mine şi era atât de aproape, încât îi simţeam mirosul ameţitor al parfumului.

Întinse mâinile şi mă trase spre el.

— Aştept de cinci ani clipa asta, Maria, şi nimic – nici măcar împăratul Franţei – nu mă poate opri.

Mă sărută adânc, pasional, şi avea dreptate. Împăratul Franţei nu îl oprea. Nici eu nu îl opream. Am închis ochii şi m-am gândit la tabloul lui François Boucher, *Fântâna dragostei.*

M-am întins pe şezlong în timp ce el închidea uşa şi stingea una din lumânări. Apoi veni lângă mine şi am trăit o noapte aşa cum nici măcar nu am visat în aceşti ultimi cinci ani. I-am povestit în şoaptă lui Adam tot ce mă măcina, tot ce făcusem, i-am spus cum, din atâtea motive, nu mai eram femeia pe care o ştia el. Apoi el m-a atins şi mi-a amintit cine am fost, cine doream să fiu şi că, de acum înainte, ne vom trăi viaţa împreună.

Când pendula de pe hol bătu orele douăsprezece, ne-am ridicat de pe şezlong. Îl priveam îmbrăcându-se şi eram surprinsă că am uitat cât era de zvelt, cât de tari şi bine conturaţi îi erau muşchii. M-a ajutat să îmi îmbrac rochia lungă de mătase, m-a sărutat pe gât şi mi-a promis lucruri pe care Napoleon nu i le-a promis niciodată lui Joséphine. Apoi m-a condus de-a lungul holului, în camera mea. Când l-am invitat înăuntru, nici una din gărzi nu făcu vreo mişcare. Înainte de Napoleon – şi de Franţa, şi de duplicitatea lui Metternich – a fost Adam. El a fost alegerea mea şi a tatălui meu.

În pat, ne-am dezbrăcat unul pe celălalt pentru a doua oară şi, când i-am simţit atingerea, ultimii cinci ani din viaţa mea au dispărut ca o ceaţă. Mi-am aşezat capul pe pieptul lui şi i-am ascultat respiraţia liniştită. Inima îi bătea repede.

— Este puternică, i-am spus.

— Are de gând să mai bată cel puţin încă treizeci de ani de acum înainte. Eşti pregătită pentru asta?

M-am rostogolit deasupra lui şi l-am lipit cu umerii de pat.

— Încearcă-mă!

Nu îmi aminteam când am adormit, dar a doua zi dimineaţa m-au trezit bătăi de clopote. Adam plecase, dar eram sigură că doamna de companie care a venit să mă ajute îi simţea parfumul în aşternuturi.

— Tatăl Domniei Voastre vă aşteaptă în Sala Mare, Maiestate. Se pare că au sosit veşti.

M-am schimbat cât mai repede cu putinţă – o rochie de culoare albastru-deschis, cu broderie bogată, din argint –, dar se auzi o bătaie în uşă înainte să apuc să ies. Doamna de companie îl anunţă pe tatăl meu.

— Maiestatea Sa imperială, împăratul Austriei.

Doamna a plecat şi m-am ridicat de la masa de toaletă ca să-l întâmpin.

— Steagul Bourbon a fost ridicat pe palatul Tuileries. Napoleon a abdicat.

M-am gândit numaidecât la fiul meu, care nu va mai fi niciodată regele Romei, şi la familia Bonaparte a cărei stea apusese, în sfârşit.

— Ce înseamnă asta?

— Ţarul Aleksandru s-a dus la Fontainebleau cu un tratat. Dacă acceptă, Napoleon va rămâne împărat.

Mi s-a tăiat respiraţia, însă tata a zâmbit.

— Peste insula Elba, adăugă el. Se va întoarce în Italia, unde-i este locul.

M-am dus la fereastra care dă înspre lac şi am fost surprinsă să-i văd pe Adam şi pe fiul meu dând de mâncare la raţe.

— De când ţi-am spus toate astea, zise tata încet, n-ai întrebat nici măcar o dată ce se va întâmpla cu tine.

Am ridicat privirea. Părul lui cândva blond era acum cu desăvârşire alb, şi pe frunte începuseră să îi apară riduri fine.

— Franz a scăpat de ambiţiile tatălui său. E tot ce contează.

Oftă şi, când îmi răspunse, am simţit în vocea lui toată durerea acestor cinci ani:

— Am avut grijă să îţi păstrezi titlul imperial. Pentru tot restul vieţii, vei fi cunoscută drept împărăteasa Marie-Louise.

— Maria Lucia, l-am corectat, şi tata dădu din cap.

— Vei primi totodată titlul de ducesă de Parma.

Am vrut să fiu sigură că am înţeles corect.

— Nu mă voi întoarce în Austria?

— Poţi să rămâi în Austria cât timp doreşti, mă asigură el. Însă locul tău, *mein Liebling*[10]*,* este în fruntea unei naţiuni.

Îmi auzeam fiul râzând şi, când m-am uitat în jur, l-am văzut alergând după raţe. Era cea mai nevinovată scenă din lume; un copil care se joacă în grădină, cu razele vesele ale soarelui de aprilie strălucindu-i în păr. Dar nu va rămâne întotdeauna un copil. „Care va fi moştenirea lui? Cum îşi va ocupa locul în lume?”

— Şi dacă Napoleon nu semnează? I-a spus fratelui său că preferă să-l vadă pe fiul nostru cu gâtul tăiat decât în mâinile duşmanilor.

— Va semna, spuse tata, cu vocea încărcată de dezgust. Familia Bonaparte nu va mai pricinui dureri de cap Europei.

[10] Dragostea mea, în germană, în original. (n.tr.)

CAPITOLUL 29

PAULINE BORGHESE

Vila Lozère, sudul Franţei

> „Destinul meu este exact opus faţă de cel al altor oameni. Aceştia se lasă doborâţi de prăbuşirea lor, pe când eu simt că mă ridic spre înălţimi infinite.”
>
> Napoleon

Pentru că îmi era imposibil să cred, am luat loc în salonul din vila Lozère şi i-am cerut lui Paul să-mi mai explice o dată.

El se aplecă în faţă, apoi îşi cuprinse capul cu mâinile.

— V-am spus deja de două ori.

— Vreau să aud din nou!

Am strâns în jurul meu halatul de mătase pe care mi l-a cumpărat de Canouville şi am început să tremur.

— A semnat Tratatul de la Fontainebleau, repetă Paul. Am fost acolo. Ştiu sigur că l-a semnat.

— Şi Parisul a căzut în mâinile cazacilor?

— Da.

Însemna că era prima armată străină în Paris, de la Războiul de 100 de ani. Am închis ochii şi l-am auzit pe Paul oftând.

— Ştiţi când ar fi trebuit noi doi să plecăm din Franţa? mă întrebă el încet.

Doamne, nu asta!

— Acum doi ani, spuse.

Am deschis ochii.

— Şi de atunci, lumea a fost prinsă în mijlocul războiului!

— Europa. Nu şi Haiti.

Se ridică, şi mă cuprinse panica.

— Unde te duci?

— Să mă pregătesc pentru sosirea fratelui Domniei Voastre. Şi, dacă nu vreţi să îl întâmpinaţi în halat, vă sugerez să faceţi la fel.

— Nu-mi poţi vorbi în felul ăsta! am strigat. Sunt prinţesa Borghese. Mă iubeşti!

Dar plecase deja.

— Datorezi totul familiei Bonaparte! am strigat în urma lui.

„Şi, dacă nu eram eu, ai fi acum în fundul unui mormânt fără nume, lângă părinţii tăi!”

M-am dus la masa de toaletă şi m-am întrebat dacă nu cumva ar fi fost chiar o idee bună să îl întâmpin în halat. Ce mai conta? Familia Bonaparte a căzut, aşa cum au prezis duşmanii noştri cei mai înverşunaţi. Cine va mai observa acum dacă sunt îmbrăcată într-o rochie de batist sau într-un halat de mătase? Era împăratul Elbei! Oamenii au auzit că întreaga Europă se bucura în stradă şi, de dimineaţă, un trădător nerecunoscător mi-a lăsat pe trepte un ziar britanic. Era deschis la o caricatură a fratelui meu pe un catâr şi dedesubt o epigramă:

Lecţie muritorilor fie căderea mea:
Nu te-alegi cu nimic, de vrei să-nhaţi o stea.
Drumul mi se înfundă, totul s-a încheiat,
Cariera-mi se-opreşte de unde a plecat.
Imperiul francez nu îmi mai aparţine
Prin urmare abdic, căci nu-l mai pot ţine.

Ar fi trebuit să-i pedepsim mai aspru pe disidenţii francezi. Robespierre nu ar fi îngăduit niciodată o asemenea libertate a presei. În mod clar, nu a fost suficient să-i exilăm pe cei precum Madame de Staël, sau

să-l alungăm pe Tacitus. Mi-am ales cea mai simplă rochie din muselină şi un şirag subţire de perle. M-am studiat în oglindă după ce am terminat şi nu am recunoscut-o pe femeia în care mă transformasem. Era atât de mică şi de slabă, cu unghii roase până în carne. Când a început obiceiul ăsta? Probabil după ce a murit de Canouville.

Mi-am luat şalul cel alb şi mi l-am trecut pe după umeri. Ce bine ar fi fost dacă Napoleon ar fi pornit spre Egipt, şi nu spre Rusia! Aş fi fost o regină formidabilă. Mi-am luat săculeţul de mână. Cum s-a ajuns aici? Afară se auzea venind o trăsură, apoi agitaţie şi soldaţii vorbind în germană. Mi-am ciupit obrajii ca să le dau puţină culoare, apoi m-am îndoit de durere.

Nu va fi ultima noastră întâlnire! Nu voi accepta niciodată să-mi abandonez fratele pe o insulă în Marea Tireniană. Dar, în timp ce coboram scările, încrederea începea să mi se clatine. Era îmbrăcat într-o uniformă verde pătată, cu epoleţi decoloraţi şi pantaloni albaştri, cu părul nepieptănat, nebărbierit...

— Paoletta, şopti.

Stătea lângă Paul. În spatele lor erau toţi curtenii care veniseră cu mine la vila Lozère. Am coborât ultimele trepte încet şi, când s-a întins ca să mă îmbrăţişeze, am avut nevoie de toată puterea care mi-a mai rămas ca să rămân în picioare. Am plâns unul în braţele celuilalt. Ce demni de milă au ajuns fraţii Bonaparte! Mirosea a tutun şi îmi imaginez că eu miroseam puternic a vin. Până şi îngerii ar fi plâns dacă ne-ar fi putut vedea.

— Lasă-mă să vin cu tine, l-am implorat.

— Te vei întoarce în Italia, spuse el brav, şi o vei lua pe *maman* cu tine.

— Ce am eu în Italia? am întrebat plângând.

— Pe Camillo.

— El este la Château de Neuilly, căutând tablourile şi bijuteriile familiei Borghese.

Napoleon ridică din sprâncene.

— Le va găsi?

Am zâmbit printre lacrimi.

— Tu ce crezi?

Ne priveam unul pe celălalt în această stare deplorabilă şi întreaga situaţia avea ceva aproape comic. Timp de mai bine de zece ani, am stăpânit lumea. Nici o familie nu s-a ridicat vreodată mai sus ca Bonaparte. Apoi a venit Rusia – Rusia cea îngheţată, lipsită de putere şi de sens.

— Ce mă voi face fără tine? am întrebat şi lacrimile mă podidiră din nou.

— Scrie. Joacă.

— Apoi, peste şase luni, am spus eu, după ce totul se va potoli, voi veni în Elba şi-o voi aduce pe *maman.*

Napoleon ezită. Exilul era real şi nu va dura o săptămână sau două luni, ci întreaga viaţă.

— Peste şase luni atunci, îmi răspunse, şi l-am strâns mai tare.

Dumnezeule, ce ne vom face fără el?

— Mănâncă ceva, l-am încurajat eu, dar Napoleon privi în spate.

Soldaţii umpluseră holul şi i-am văzut afară, înconjurând vila.

— Nu, spuse el trist. Fac opt zile de la Paris la Fréjus şi corabia mă aşteaptă.

Încerca să glumească, dar nu puteam suporta.

— Vin cu tine în port.

— În nici un caz! Pauline, oamenii se răscoală. Se repetă povestea din Marsilia.

Când revoluţia a ajuns în Corsica, mica noastră insulă fusese sub stăpânire franceză doar douăzeci de ani – nu

voia să se implice în executarea regelui Franţei. Conducătorii corsicani au declarat secesiunea insulei şi ne-au acuzat familia că nu iubeam îndeajuns Corsica. Eram prea francezi. Aşa că am fugit în Marsilia, unde ne aşteptau alte orori. Timp de un an am privit ghilotina la lucru şi nimeni nu era la adăpost de furia mulţimii. „Asta se întâmplă când o guvernare dă greş", a spus atunci Napoleon. Acum, guvernarea lui e cea care a dat greş.

— Ştiu ce înseamnă pericolul, i-am spus, şi vin!

Nu am aşteptat un răspuns. M-am întors în camera mea şi am strâns tot ce pot. Paul mă ajută să împachetez un cufăr mic.

— Vreau să vinzi totul, i-am spua în intimitatea iatacului meu. Exact cum am vorbit. Chiar şi tablourile.

— Şi dacă întreabă...

— Sunt tot atât de mult ale mele pe cât sunt ale lui Camillo.

Ridică de jos cufărul şi se îndreptă spre uşă, dar m-am aşezat în faţa lui. Nu mai vedeam acea privire de adoraţie pe care o citeam cândva în ochii lui.

— M-am schimbat?

Mă privi cu atenţie.

— Cum?

— Crezi că nu mai sunt frumoasă?

Îşi miji ochii şi dădu să treacă pe lângă mine, dar nu l-am lăsat.

— Poţi să fii sincer! am exclamat. Ştiu că nu mă mai vezi la fel...

— Pentru că nu mai eşti la fel!

Am tras aer în piept.

— Ce vrei să spui?

— Dacă te-ai schimbat? Da. Dintr-o fată cu sandale şi flori în păr, te-ai transformat într-o femeie cu blănuri şi diamante.

Mi-am ridicat mâinile.

— Nu am nici măcar un singur diamant pe mine.

— Poate că nu astăzi. Dar ieri? Sau alaltăieri?

— Dar nu e vorba de cum arăt?

A inspirat adânc.

— Nu te poţi abţine, nu-i aşa?

— De la ce?

Un soldat german apăru în uşă. Era timpul să plec, dar voiam să ştiu la ce se referă.

— Egoismul tău este de nesuportat, spuse Paul, şi soldatul se dădu la o parte ca să-l lase să treacă.

M-am uitat la tânărul neamţ. Privirea lui era în mod evident admirativă. „Egoism?” Nu există gest de mai mare generozitate decât acesta. Până şi Hortense ar fi de acord.

M-am dus după fratele meu, la parter. După ce am luat-o pe Aubrée, mă conduse la trăsura lui. Va fi ultima oară când călătoresc în caleaşca imperială. Priveam tapiseria de mătase şi-mi plimbam degetele peste pernele de catifea. Convoiul lung de trăsuri militare porni spre poartă şi fratele meu părea încordat.

— Pregăteşte-te! fu tot ce îmi spuse.

Înaintam de-a lungul străzii şi nimic nu mi se părea schimbat.

Femeile aveau cocarde albe la piept, iar bărbaţii îşi prinseseră dovada afilierii lor la pălărie. Ţara chema dinastia de Bourbon. Oamenii se temeau şi căutau refugiu în trecut. Apoi am văzut-o. În parc, acolo unde fusese o statuie ecvestră a fratelui meu, acum era o grămadă de bolovani. Îi spărgeau statuile şi îi distrugeau monumentele.

— *Vivent les Alliés!*[11] strigă o femeie când trecurăm pe lângă ea, şi toţi oamenii de pe drum preluară scandarea odată ce ne recunoscură caleaşca.

---

[11] Trăiască aliaţii! în franceză, în original. (n.tr.).

— Jos tiranul! strigă cineva, şi o piatră izbi uşa trăsurii.

Aubrée îşi lipi capul de gâtul meu.

— Ne-au întors spatele, spuse fratele meu resemnat.

O altă piatră lovi trăsura.

— O mică răscoală. Nu trebuie să-ţi faci griji. Aliaţi nu le vor permite să se atingă de mine. Vor să mă vadă lipsit de putere, în Elba.

Când ne oprirăm în Millau, peste o sută de oameni ne încercuiră trăsura şi până şi fratele meu deveni prudent.

— TIRANUL! TIRANUL!

Napoleon deschise uşa. Ieşi şi strigă din toate puterile:

— Tiranul!

Dintr-odată, se făcu tăcere.

Bărbaţii se uitară unul la celălalt, apoi unul dintre ei făcu un pas în faţă.

— Eşti împăratul Bonaparte?

— Eu sunt.

— Acelaşi împărat care ne-a trimis fiii să fie ucişi în Rusia?

Fratele meu îşi scoase pălăria şi lăsă capul în jos.

— Îi plâng pe aceşti bărbaţi. Pe fiecare dintre ei.

— Ai fugit din Moscova ca un câine, pe timpul nopţii! strigă cineva.

— Ca să îmi apăr regatul. Voi ce aţi face dacă fiii v-ar muri la etaj, iar soţia ar fi pe cale să fie pângărită la parter? Pe cine aţi alege? Pe cei care mor sau pe cei care sunt în viaţă?

Făcu un pas în faţă şi mulţimea de oameni furioşi dădu înapoi.

— Am fost cândva condus de orgoliu şi ambiţie. Însă aceşti demoni nu au venit cu mine în Rusia. M-am dus în est pentru a-i da ţarului Aleksandru o lecţie, pentru că atunci când a îngăduit schimburile comerciale cu Anglia a fost ca şi cum s-ar fi aliat cu englezii împotriva noastră.

Urcă pe o bancă de piatră şi îşi continuă discursul:

— Pentru fiecare bărbat, femeie sau copil care a murit sub domnia meu, îmi pare rău.

Îşi duse mâna la inimă.

— Regret din adâncul inimii. Dar nu au murit în zadar. Cazacii mărşăluiesc acum pe Champs-Élysées, dar Parisul va supravieţui. Prusacii sunt pe străzi şi austriecii sunt la Fontainebleau, dar nici o armată străină nu poate lua spiritul Franţei. Am făurit această naţiune în focurile revoluţiei, şi nici măcar ruşii intraţi în Tuileries nu ne pot împiedica să ne împlinim destinul!

Bărbaţii aclamară, ridicându-şi pălăriile în aer.

Nu am mai văzut niciodată aşa ceva. Era magnific.

— Suntem cea mai reuşită naţiune din lume, adăugă el, pasional. Chiar şi fără mine, Franţa va fi în continuare strălucitoare. Nu-şi va uita nicicând demnitatea şi mândria.

Sări de pe banca de piatră şi ceru un cal de la unul dintre soldaţii austrieci.

— Voi merge călare până la Fréjus, le spuse. Un conducător trebuie să-şi întâmpine de bunăvoie soarta.

Oamenii aveau lacrimi în ochi când am plecat, şi unul dintre ei îi întinse împăratului o Biblie.

— Pentru călătorie, îi explică. Domnul să vă aibă în paza Lui!

Restul drumului până pe coastă fu la fel. Întâlneam zeci de gloate furioase, ameninţătoare, iar fratele meu le fermeca pe toate, sub privirile uluite ale soldaţilor aliaţi. Când, în cele din urmă, am ajuns în port, mii de oameni aşteptau pe chei, toţi purtând cocarde albastre-aurii, culorile fratelui meu.

Napoleon urcă în trăsura mea şi Aubrée îi sări în braţe. Nu a mai făcut niciodată asta. Mi-am dus mâna la gură ca să-mi opresc un strigăt.

— Cred că trebuie să ne luăm adio, spuse el.

— Şase luni, i-am amintit.

Nu mă contrazise; doar mi-o dădu înapoi pe Aubrée. Am privit marea fregată britanică ce îl va duce pe Elba. Se numea *The Undaunted*[12].

— Nu se sfârşeşte aici, i-am spus. Uită-te la oameni!

Cheiul era atât de aglomerat, încât soldaţilor le era greu să menţină ordinea. Femeile voiau să îl zărească pe Bony al lor – aşa îi spuneau aici –, iar bărbaţii voiau să vadă un erou tragic.

Am scos punga grea din sacul de mână şi i-am întins-o.

— Vreau să iei asta, îi spun. Sunt suficienţi cât să cumperi o armată.

Încercă să îmi dea înapoi bijuteriile familiei Borghese, însă am refuzat să le primesc.

— Când vei fi singur, coase-le în căptuşeala hainei. Nu ştii ce se poate întâmpla.

Scoase o scrisoare din buzunar şi mi-o întinse. Îi era adresată Joséphinei.

— Am scris-o la Fontainebleau, spuse el.

Am citit scrisoarea şi mâinile au început să-mi tremure:

Mintea şi sufletul mi s-au eliberat de o enormă povară. Prăbuşirea mea este mare, dar s-ar putea, cum se spune, să se dovedească utilă. În timpul retragerii mele, voi înlocui sabia cu penelul. Istoria domniei mele va fi interesantă. Lumea m-a văzut până acum doar din profil – mă voi arăta pe de-a-ntregul. Am atâtea nume de deconspirat! Sunt atâţia cei cărora nu li se cunoaşte adevărata faţă! Am acoperit cu favoruri milioane de ingraţi, care m-au trădat – da, toţi. Face excepţie doar bunul Eugène, atât de demn să fie fiul tău şi al meu. Adieu, *draga mea Joséphine. Resemnează-te, cum m-am*

[12] „Neînfricata”, în engleză, în original. (n.tr.)

resemnat eu, şi nu îl uita pe acela care nu te-a uitat şi nu te va uita niciodată.

Adio, Joséphine.

Napoleon

PS: Sper să primesc veşti de la tine în Elba. Nu sunt prea bine.

— „Nu sunt prea bine”, am repetat eu.

Ochii i se umplură de lacrimi, iar inima mea bătea nebuneşte. Nu l-am văzut niciodată pe Napoleon să plângă, nici măcar când eram copii. Deschise uşa trăsurii şi îmi întinse mâna. Uralele care întâmpinară apariţia lui erau asurzitoare. Soldaţii ne escortară până la docuri, unde Napoleon a mai stat o dată, după ce întreg Egiptul căzuse.

— La revedere, Paoletta.

Îmi apăsă mâna pe inima lui.

— Spune-i lui *maman* că o iubesc.

S-a îndreptat spre punte, şi am plâns în timp ce tunurile fregatei trăgeau douăzeci şi una de salve – un salut pentru cel care, cândva, condusese un imperiu.

CAPITOLUL 30

PAUL MOREAU

Vila Lozère, mai 1814

Comerciantul de obiecte de artă clătină din cap şi scoase un fluierat prelung, dând pentru a doua oară ocol colecţiei. Ocupă întregul salon al vilei Lozère.

— Sunt foarte rare. Trase încet din pipă. Foarte rare. Prinţesa Borghese le-a lăsat în grija dumneavoastră?

— Aţi văzut scrisoarea, am spus eu tăios. Este scrisă chiar de mâna ei.

Îşi mângâie barba neagră şi evaluă colecţia: statui de marmură, tablouri, urne greceşti şi vase de alabastru sculptate în Egiptul antic. La acestea din urmă, Pauline ţinea cel mai mult. Monsieur Dion i-a vândut o parte din aceste obiecte, iar acum le va cumpăra înapoi.

— Şi cât speră să primească pentru tot ce-i aici?

I-am întins o a doua scrisoare. Aceasta avea un sigiliu de ceară, cu iniţialele ei. Are de gând să meargă în Elba – o insulă lungă de aproximativ o douăzeci şi şapte de kilometri şi lată de optsprezece – şi, dacă o cunosc pe Pauline, speră să reuşească să-l convingă pe Napoleon să pornească din nou la luptă. Însă pentru asta, va avea nevoie de bani. Nu îşi dă seama când o cauză este deja pierdută.

Monsieur Dion deschise scrisoarea şi scoase un sunet gutural.

— E nebună? Este o sumă colosală!

Nu am răspuns.

— Cincizeci de mii de livre? Doar nu vorbeşte serios!

— Alteţa Sa glumeşte extrem de rar.

Aprecie din nou colecţia din priviri, de data asta trecându-şi mâinile peste o Isis de marmură. Cu cincizeci

de mii de livre, Pauline ar putea schimba întreaga faţă a insulei Santo Domingo. Până şi cele mai sărace zone ale insulei ar putea fi reconstruite şi fiecare copil ar putea fi educat într-o meserie. În schimb, aceşti bani vor fi irosiţi pe războaiele brutale ale lui Napoleon. Vor fi folosiţi pentru a finanţa moarte în loc de viaţă.

— Cincizeci de mii de lire, repetă Dion, crezând că o să mă tocmesc.

Însă nu era colecţia mea şi, curând, nu va mai fi nici grija mea. Eu aveam propriile fonduri, la Eubard Banking House. După ce voi scoate banii, mă voi întoarce în Haiti.

Dion îşi scoase pipa şi se aşeză pe cel mai bun *chaise longue* al lui Pauline.

— Cu siguranţă ai văzut un spectacol de pomină, din postura de şambelan al Alteţei Sale.

— Din primul rând, i-am răspuns.

Râse.

— Este excentrică, nu-i aşa? Băi în lapte dimineaţa, câte un amant în fiecare săptămână. Am auzit că vrea să se ducă la fratele ei, în Elba. Presupun că de aceea vinde.

Nu aşteptă răspuns din partea mea şi nici nu primi.

— Spune-mi ceva, zise el, şi am ştiut că urmează o invitaţie de a încălca încrederea cuiva. Împăratul chiar a spus că preferă să-şi vadă fiul ucis, decât crescut de austrieci?

Dar nu vedeam cum ar fi asta un mare secret.

— Da.

Dion îşi scoase pipa şi căzu pe gânduri.

— De unde vine atâta ambiţie?

M-am aşezat în fotoliul din faţa lui.

— Cred că s-au născut cu ea, Monsieur.

— Întreaga familie? Sau aşa au fost educaţi de tatăl lor sau de Madame Mère?

Îmi veni în minte imaginea lui Madame Mère bântuind holurile palatului înveşmântată în negru şi nu mi-o pot imagina modelându-şi copiii în războinici politici neînfricaţi. Însă soţul ei a murit de cancer când Napoleon avea şaisprezece ani. Poate că, după moartea lui, s-a schimbat.

— Mi se pare că tatăl a fost un împătimit al jocurilor de noroc, spun. I-a lăsat fără nici un ban. Împăratul a fost nevoit să îşi susţină familia.

— Sărăcia poate împinge un om la multe.

Aruncă din nou o privire frumoasei colecţii de comori ce aştepta să fie vândută şi conflictul din sinea lui i se oglindea pe chip.

— A avut mare grijă de obiectele astea, nu-i aşa?

— Sunt pasiunea ei.

— Şi e dispusă să renunţe la toate pentru Napoleon? mă întrebă.

— Pentru el şi pentru multe altele.

CAPITOLUL 31

MARIE-LOUISE

Palatul Tuileries, Paris

> „Puterile aliate nu pot lua marile lucrări publice pe care le-am făcut, drumurile pe care le-am construit peste Alpi sau mările pe care le-am unit. Nu există loc unde să-mi fi pus piciorul, pe care ei să trebuiască să-l îmbunătăţească. Nu-mi pot lua codul de legi pe care l-am creat şi care va intra în posteritate.”
>
> Napoleon

Din depărtare, palatul părea în carnaval. Vedeam copii dansând pe străzi şi femei râzând în soarele cald al după-amiezii. Oamenii erau încântaţi de bărbatul care îi lua locul lui Napoleon pe tronul Franţei. Aveau un nou rege Bourbon, nepotul regelui Ludovic al XV-lea. Ei cred că acesta îi va salva de războaiele şi de morţile fără sfârşit. A semnat Carta din 1814, prin care a promis că, sub domnia lui, vor exista libertatea religiei, libertatea presei şi camere atât pentru nobili, cât şi pentru reprezentanţi, care să voteze taxele. Nu mă mai ţinea nimic în Franţa.

Tata îmi întinse braţul, şi m-am uitat pentru ultima oară la Ludovic al XVIII-lea. „Fie ca acest tron să îţi aducă mai multă bucurie decât mi-a adus mie vreodată”, i-am dorit.

Mi-am luat fiul de mână şi am străbătut, o mică procesiune austriacă, holurile palatului. Mă uitam la Franz şi simţeam o strângere de inimă. El s-a născut aici şi Parisul era tot ce ştia. M-am aplecat şi l-am sărutat pe obraz, simţind o satisfacţie egoistă că nu seamănă câtuşi

de puţin cu tatăl lui. La Schönbrunn va fi primit cu mare bucurie. Când îl vor vedea oamenii, nimic nu le va aminti de împăratul care a ucis aproape patru sute de mii dintr-ai noştri.

— Adio, Maiestatea Voastră!

Curtenii se plecară adânc în faţa mea când am trecut pe lângă ei. Câteva femei plângeau. M-am oprit în faţa uneia dintre doamnele mele de companie care era îndeosebi afectată şi i-am promis cu voce blândă:

— Alteţa Sa regală, contesa de Provence, va fi o regină încântătoare. Tatăl meu mi-a vorbit despre ea. Este o femeie bună şi a primit coroana pe neaşteptate.

Afară, în curtea palatului, Monsieur Laurent aştepta lângă caleaşca imperială. Adusese ceva pentru fiul meu. De cum îl văzu, Franz alergă spre preceptorul lui şi i se agăţă de picior.

— Nu veniţi şi dumneavoastră în Austria? îl rugă el.

Nu înţelege că schimbăm ţările, nu palatele.

— Mă tem că nu este posibil, Alteţa Voastră. Dar v-am adus ceva.

Îi întinse fiului meu un pachet învelit în pânză de argint.

— Deschideţi-l.

Franz deschise în grabă pachetul şi găsi înăuntru o raţă de lemn, cu cioc care se mişca.

— Vă amintiţi cum se numeşte acest gen de pasăre?

Fiul meu se gândi o clipă, apoi dădu din cap.

— Raţă sălbatică.

Ochii domnului Laurent se umplură de lacrimi şi îşi strânse elevul în braţe.

— Să aveţi un drum excelent până la Viena, Alteţa Voastră. Să nu îl uitaţi pe Monsieur Laurent, care rămâne în Paris.

Fiul meu veni în fugă ca să-mi arate ce primise. I-am mulţumeit lui Monsieur Laurent pentru tot ce făcuse în aceşti ani.

— Când v-am cunoscut, am crezut că nu ne vom înţelege. M-am înşelat.

Adam veni lângă mine şi Franz ridică raţa.

— De la Monsieur! exclamă el.

— Foarte frumos!

Adam examină cu interes exagerat darul lui Monsieur Laurent.

— Are un nume?

Franz îşi ţuguie buzele şi se gândi.

— Simon?

— Răţoiul Simon! repetă Adam admirativ, înapoindu-i jucăria cea nouă. Alteţa Voastră şi Simon doresc să urce în trăsură?

Fiul meu plecă în fugă şi Adam îmi întinse braţul. Ne vom întoarce în Viena cu o escortă de peste şapte sute de soldaţi. Peste două luni, tatăl meu va veni cu restul armatei.

— E un drum lung, mă avertiză, când urcam în caleaşcă.

— Da.

Cu cinci ani în urmă, făcusem acelaşi drum, în circumstanţe foarte diferite, fără să ştiu dacă mă voi întoarce vreodată. Acum mă gândeam cât de imprevizibil a fost totul: invadarea Rusiei de către Napoleon, armata lui decimată, războiul celor şase aliaţi împotriva lui – război care, de această dată, fusese câştigat!

Un soldat îi aduse pe Franz şi pe Simon la trăsură şi mă gândeam la toţi oamenii care îşi sacrificaseră viaţa pentru tronul soţului meu. *Tronul meu*. Şi totuşi, dacă nu ar fi murit atâţia francezi, nu m-aş întoarce acum acasă.

Cum poate cineva să înţeleagă ceva din asta? Şi cum s-ar putea bucura cu preţul unei atât de mari nefericiri?

— Doreşti să îţi mai iei la revedere de la cineva? mă întrebă Adam.

— Doar de la tata.

Se apropie de caleaşca imperială, cu ferestrele înalte, de sticlă, şi cu bordură de aur, şi i-am întins mâna. A venit. Aşa cum mi-a promis.

— Ai grijă de ea, îi spuse tata cu hotărâre lui Adam. Nu vreau să o pierd a doua oară.

Adam trase adânc aer în piept şi zâmbi.

— Nici eu.

Un bici pocni în aer şi tata îmi strânse mâna.

— *Auf Wiedersehen.*

— *Auf Wiedersehen!* strigă fiul meu în clipa în care caleaşca o luă din loc.

M-am sprijinit de pernele de catifea şi am privit Parisul pentru ultima oară. Treceam pe lângă arcul neterminat al lui Napoleon, din capătul bulevardului Champs-Élysées, şi fiul meu îl arată entuziasmat cu degetul.

— Uite, *maman*!

Da. Ca să fiu dreaptă cu Napoleon, trebuie să mărturisesc că a moştenit un oraş distrus de război şi l-a transformat în ceva cu adevărat măreţ. Nu e vorba doar despre acest arc, care celebrează victoria împotriva Austriei, ci şi despre Podul Austerlitz, despre Palatul Brogniart şi despre Rue de Rivoli, care este încă în construcţie. Deşi totul a avut ca scop propria sa glorie, Napoleon şi-a atins ţelul pe care şi l-a propus când a venit aici – a reuşit să clădească ceva etern.

CAPITOLUL 32

PAULINE BORGHESE

Vila Lozère, noiembrie 1814

La început nu l-am crezut.

— Aceştia sunt banii de la Monsieur Dion, spuse Paul, şi scrisoarea prin care să verificaţi cât a plătit.

— Crezi că te-aş acuza de furt? am strigat.

Ridică din umeri.

— Nu ştiu.

Eram în salon. Am privit în jur şi mi-am dat seama că toate cuferele pe care am crezut că le împachetase pentru Elba sunt, de fapt, pentru întoarcerea lui în Haiti. Dar, când am încercat să îmi imaginez viaţa fără Paul, mi-a fost imposibil. A fost întotdeauna aici. Nu mă va părăsi.

— Te rog, vino cu mine în Elba, l-am implorat.

— Îmi pare rău, dar pentru mine s-a terminat.

— De ce?

Plângeam.

Îşi luă de jos cele două cufere şi se îndreptă spre uşă.

— Pentru că am aşteptat deja cu doi ani mai mult decât am promis. Pentru că sclavia este încă permisă în acest imperiu. Pentru că vreau să mă duc acasă. Mult noroc, Alteţă – în toate.

Privirea îi era rece.

— Aveam de gând să plec când v-aţi întors din Fréjus.

Făcu o pauză.

— Dar am vrut să văd dacă, odată ce visele de cucerire ale fratelui Vostru au fost spulberate, le veţi putea, în sfârşit, pune de-o parte pe ale Domniei Voastre.

— *Te rog*... Pot să mă schimb.

— Dar n-o veţi face.

Trecu pe lângă mine şi ieşi pe uşă. Afară îl aştepta o trăsură închiriată. M-am agăţat de braţul lui.

— Paul, am nevoie de tine!

„Suntem împreună de treisprezece ani.”

— Atunci, vino în Haiti.

„Când fratele meu are nevoie de ajutorul meu?”

— Nu pot.

— Ştiu. Eşti o Bonaparte. Ambiţiile tale sunt mult prea mari pentru a putea face asta.

— Ce ştii tu ce este ambiţia? am strigat în urma lui şi Paul se opri pe alee. Fără ambiţia mea, i-am spus, nu ai fi scăpat niciodată viu din Santo Domingo. Vecinul tău ţi-a spus că francezii ţi-au omorât familia, nu-i aşa?

Paul se întoarse. Privirea îi era ucigătoare, dar nu îmi păsa. Îl protejasem îndeajuns.

— Au fost propriii tăi oameni! Ţi-au ucis mama aşa cum ţi-au ucis tatăl şi fratele!

Clătină din cap.

— Nu e adevărat.

— Când fratele meu a primit vestea, l-am convins să nu-ţi spună. Întreabă-i pe cei care au fost de faţă, l-am provocat. Să te întorci în Santo Domingo fără protecţie e sinucidere curată. Eu te-aş fi făcut rege...

— Poftim? strigă el. Rege peste o insulă care a pierdut o sută cincizeci de mii de oameni în numele libertăţii? Şi crezi – dacă ai fi reuşit vreodată – că mi-aş fi dorit aşa ceva?

Lipsa lui de recunoştinţă mă lăsă fără cuvinte.

Am rămas în pragul uşii în timp ce el îl fluieră pe vizitiu.

— Gata?

Bărbatul îşi ridică pălăria.

— La comanda dumneavoastră.

— Stai! l-am strigat, dar nu mă mai asculta. Te rog! l-am implorat în timp ce închidea uşa.

Apoi trăsura o luă din loc şi m-am prăbuşit pe podea.

— Paul! am strigat, şi căţeluşa mea veni în fugă, temându-se că m-am rănit. Mi se ghemui în poală şi mă privi cum plâng.

* * *

Pe drumul spre Elba m-am simţit amorţită. Lumea era sumbră şi lipsită de culoare fără Paul. Îmi lipseau isteţimea lui, perspicacitatea lui, râsul lui... Dar se va întoarce. Dacă fratele meu ar fi cucerit insula Santo Domingo şi l-ar fi făcut pe Paul rege... Ar fi fost o casă ideală, unde nimeni nu ne-ar fi putut atinge, unde am fi fost în siguranţă. Dar, când va afla ce s-ar fi întâmplat cu adevărat acolo, se va întoarce în Franţa cu prima corabie. Poate că a aflat cum a murit familia lui, dar nu îşi imaginează cât de barbari sunt oamenii de acolo.

— Aproape că am ajuns pe Elba, Alteţa Voastră. Doriţi să vedeţi?

Am urmat-o pe Madame de Montbreton, cea mai tânără dintre cele douăzeci şi cinci de doamne de companie pe care le aveam, până la balustradă, pentru a zări insula Elba. În lumina caldă a toamnei, era o imagine frumoasă, dar nu şi un loc potrivit pentru împăratul Franţei. De la Imperiul Roman la această insulă minusculă! Cu şase luni în urmă, Portoferraio l-a întâmpinat pe fratele meu cu salve de tun şi cu o paradă. Chiar şi astăzi, micuţul port fremăta, plin de oameni care au venit să vadă sosirea corabiei mele. Am cercetat chipurile, însă nu recunoşteam nici unul. Undeva, în această mulţime, se afla fratele meu. Şi cu el era mama, care şi-a păstrat titlul de Madame Mère. A sosit acum trei luni pentru a-l consola pe fratele

meu în cumplitul său exil şi a jurat că nu va mai pleca de lângă el până la moarte.

Când ne-am apropiat de chei, mi-am deschis săculeţul şi am scos oglinda. Mi-am ciupit obrajii şi mi-am dat la o parte o şuviţă de păr de pe frunte. Şi, când corabia începu să acosteze, mi-am netezit fustele.

— Uite-l! exclamă Madame de Montbreton.

M-am uitat în direcţia indicată de degetul ei şi am zărit o siluetă îndepărtată pe ponton. Era adevărat. Nu putea fi confundat, deşi se mai îngrăşase. Avea pe cap pălăria lui preferată şi era îmbrăcat în pantaloni albi şi tunică militară ţeapănă. M-am îndreptat grăbită spre scândura care lega corabia de ţărm şi doamnele mele s-au dat la o parte, permiţându-mi să fiu prima care coboară. Sute de oameni aşteptau pe ţărm, însă eu nu aveam ochi decât pentru el. Napoleon mă întâlni la mijlocul pontonului. Am alergat în braţele lui şi l-am îmbrăţişat pe cât de tare îmi permitea rochia neagră.

— Paoletta, spuse el tandru, apoi se dădu un pas înapoi. De ce eşti îmbrăcată aşa? Când vom ajunge, te vei schimba în ceva mai vesel.

— Desigur, Maiestatea Voastră.

Privirea lui o întâlni pe a mea şi am observat că nimic nu se schimbase.

— Unde locuieşti? l-am întrebat.

— În Palatul Mulini.

Ridică din sprâncene.

— Vei vedea.

Mama noastră făcu un pas în faţă şi mă îmbrăţişă călduros.

— Paoletta!

Buza de jos îi tremura.

— *Mio Dio,* chiar ai venit.

— Desigur.

— Nici unul dintre fraţii tăi n-a venit.

— În cazul ăsta, nu-şi merită numele de Bonaparte, am spus.

Fratele meu ne conduse spre caleaşca imperială şi, într-un lung convoi de trăsuri şi caleşti, ne-am făcut loc pe străzile înguste.

— Ei, spune-mi ce mai e nou! îmi ceru Napoleon.

Dar nu era momentul. Cum să-i spun că noul nostru rege a făcut-o pe Hortense ducesă de Saint-Leu sau că fratele ei, Eugène, şi-a dus familia la München? A auzit oare că soţia lui l-a luat cu ea pe fiul lor în Austria? Că Joséphine...

— Nu ne spun nimic pe insula asta, se plânse mama.

Priveam pe fereastra trăsurii şi acolo, cocoţat pe o stâncă bătută de vreme, era Palatul Mulini. Trăsurile se opriră şi fratele meu ne oferi mâna, mai întâi mamei, apoi mie.

— Bine ai venit în Palazzina dei Mulini! anunţă el şi i-am simţit sarcasmul din voce.

Palatul Mulini este o vilă cu două etaje, cu vedere spre mare. Din curte putea fi văzut întreg portul şi toate cele şapte corăbii care alcătuiau flota insulei.

— Acolo este Piazza Cavour, îmi arătă Napoleon, şi Piazza della Reppublica. Familia de Medici a fortificat insula, ne spuse el. Zidurile de acolo au aproape patru sute de ani. Alfonso te va conduce la camerele tale, îmi spuse. Diseară, la orele şapte, dansăm!

L-am urmat pe tânărul şambelan prin vila cea veche.

— Cât de vechi este Mulini?

— Aproape o sută de ani, spuse el mândru. A fost construit pentru familia de Medici în 1724.

În Château de Neuilly am avut relicve din Egiptul antic care erau în stare mai bună. Îmi aminteam de frumoasa mea casă din Paris, care îi aparţine acum noului rege,

Ludovic al XVIII-lea. Mi-l imaginam în grădinile mele de iarnă, plimbându-se prin încăperile spaţioase, şi mi se făcea rău. Dar am venit în Elba pentru a aduce un pic de lumină. Nu mă puteam lăsa pradă disperării.

— Acestea vor fi camerele Alteţei Voastre, spuse Alfonso. Cuferele vă vor fi aduse când...

— Am nevoie de ele acum.

Ezită.

— Alteţă?

— Împăratul mi-a poruncit să îmi schimb rochia şi trebuie să mă supun de îndată.

— De... Desigur, se bâlbâie tânărul.

Dispăru numaidecât. M-am dus la fereastră şi am privit cât de calmă era Marea Tireniană.

— Ce anume eziţi să-mi spui?

Am tresărit.

— Napoleon!

Intră în încăpere, tăcut ca întotdeauna, şi se aşeză pe canapeaua din piele. Deşi vila era în ruină, mobila era de bună calitate. Presupun că era şi asta ceva. Am deschis fereastra pentru a lăsa să intre briza mării şi m-am întrebat cum oare să-i spun.

— Dacă sunt veşti proaste, spune-mi repede. Nu-mi place să ghicesc.

M-am aşezat în celălalt capăt al canapelei şi am dat din cap.

— Atunci, trebuie să ştii. Joséphine a murit.

Rămase nemişcat atât de mult, că-mi păru o eternitate, cu privirea fixată în peretele gol şi respirând adânc. Apoi îşi acoperi ochii şi se ridică.

— Unde te duci?

— Nu va mai fi nici un dans. Nici diseară, nici în vreo altă seară.

— Stai!

Dar îşi întinse braţul şi mă opri să îl urmez.

— Nu a suferit, i-am spus. Febră.

Se întoarse spre mine din hol.

— În iulie?

— În august.

— La trei luni după exilul meu, îşi dădu seama şi-şi duse mâna la inimă.

A iubit-o aşa cum pe mine nu m-a iubit niciodată.

Timp de trei zile, nici măcar mama nu putu să intre la el. Apoi, în a patra zi, am auzit un scârţâit pe hol şi cineva îmi deschise încet uşa.

— Napoleon!

Nu se spălase de când ne întâlnisem. Avea părul încâlcit şi era nebărbierit. Însă, în ochii lui, se vedea o hotărâre inconfundabilă.

— Paoletta, am un fiu, spune el. Şi am nestematele din haină. Aliaţii mi-au lăsat regatul ăsta de jucărie. Dar până şi jucăriile pot fi periculoase.

Îşi lipi buzele de urechea mea şi am simţit că un fior îmi coboară pe spate.

— Am nevoie de tine, spuse, iar eu am închis ochii.

Portoferraio, 26 februarie, 1815

Către generalul Lapi,

Părăsesc insula Elba. Am fost extrem de mulţumit de comportamentul locuitorilor. Le încredinţez siguranţa acestei ţări, care pentru mine este foarte importantă. Nu le pot oferi o mai mare dovadă de încredere decât aceea că le las pe mama şi pe sora mea în grija lor, după plecarea trupelor. Membrii Juntei şi toţi locuitorii insulei pot conta pe afecţiunea mea şi pe protecţia mea specială.

Napoleon

1815

CAPITOLUL 33

PAUL MOREAU

Paris, februarie 1815

— Doriţi să vindeţi şi cuferele, Monsieur?

M-am uitat la cutiile goale şi am zâmbit.

— Totul.

Proprietarul îmi aruncă o privire surprinsă.

— Nu păreţi un om pe care să-l fi ajuns vremurile grele.

Nu, însă m-am îmbrăcat cu grijă de dimineaţă. Haină din catifea roşie, pantaloni şi cizme negre. În plus, o pălărie neagră cu o pană albă de struţ.

— Am fost foarte norocos în ultimii ani, Monsieur. Sper ca vremurile grele să fi rămas cu mult în urma mea.

Zâmbi ca şi cum ar fi înţeles, apoi îmi întinse foaia cu preţul pe care era dispus să îl plătească pentru toate bunurile mele. Simţeam o libertate imensă că vând totul. După toate aceste luni în care mi-am pregătit plecarea, senzaţia de descătuşare pe care o aveam era la fel de ameţitoare ca vinul. În plus, ce să fac eu în Haiti cu bastonul din mahon? Sau cu o cutie din fildeş?

— Acceptabil? mă întrebă bărbatul în timp ce mă uitam la preţ.

— Acceptabil, am spus eu, şi cu asta basta.

Eram liber.

M-am plimbat seara pe străzile Parisului pentru ultima oară, pe Boulevard du Temple, cu nenumăratele sale prăvălii şi cafenele slab luminate. A doua zi, trăsura mea va pleca spre Le Havre, şi de acolo, o corabie mă va duce în Haiti. Mă întrebam dacă, peste douăzeci de ani, cineva îşi va mai aminti numele meu aici, sau dacă voi fi pur şi simplu pomenit ca şambelanul prinţesei Borghese. Dacă aş

putea alege, aş vrea să-şi amintească de mine ca fiind curteanul care s-a întors de la bogăţiile Parisului la bogăţiile pământului tatălui său. Pot angaja două sute de muncitori când mă voi întoarce. În plus, acum, la treizeci de ani, mă simt suficient de matur ca să inspir o naţiune.

M-am îndreptat spre Café Procope şi i-am ascultat pe bărbaţi discutând politică. Voltaire, Rousseau, Benjamin Franklin, Thomas Jefferson – unii dintre cei mai iluştri gânditori ai istoriei au stat pe aceste scaune. Am ridicat mâna pentru a comanda o cafea, când afară a răsunat un ţipăt ascuţit. Toată lumea a încremenit în Café Procope, apoi am năvălit cu toţii afară pe uşă. Am văzut bărbaţi alergând pe străzi.

— Ce se întâmplă? am strigat, şi îmi răspunse un băiat cu ziare.

— A evadat! Napoleon. Şi mărşăluieşte în fruntea unei armate spre Paris!

Se auziră strigăte în spatele meu şi patronul cafenelei închise uşile. Am alergat în camera mea de la Hôtel de Crillon şi, pe măsură ce vestea se răspândea, oraşul era cuprins de haos. Femei şi copii aleargau după trăsuri, le strigau vizitiilor să oprească, în timp ce bărbaţii îşi încuiau casele şi magazinele.

— Nu e adevărat, îi spuse o femeie prietenei ei, dar când în depărtare se auzi o salvă de tun, nimeni nu mai avu nici o îndoială.

— Se îndreaptă spre Crillon, spuneau oamenii.

Când am ajuns în Place de la Concorde, am văzut că era adevărat. Mii de parizieni umpluseră piaţa, şi mi-am făcut loc prin mulţime ca să văd cu ochii mei.

Stătea la balcon, îmbrăcat în obişnuitul lui costum negru cu gri. Îşi ridică pălăria deasupra capului şi oamenii în jurul meu îl aclamară în delir pe acelaşi om pe care, acum opt luni, îl huiduiau în stradă. Apoi cineva păşi în

lumină, lângă el. Mi se tăie respiraţia. Nu fusese nicicând mai frumoasă. Era îmbrăcată în mătase albă, cu perle în părul negru şi diamante la gât. Îi luă mâna şi era, pur şi simplu, strălucitoare.

— M-am întors, strigă Napoleon, pentru poporul francez şi sunt aici pentru a sluji celui mai mare imperiu din lume.

Hărmălaia din curtea castelului era asurzitoare. Felinarele îl învăluiau pe împărat în lumină şi, de jos, părea o statuie aurită.

— Începând cu această zi, nici un om nu va mai trăi asuprit de tiranie. Ca împărat, începu el, şi mi-am ţinut răsuflarea, abolesc comerţul cu sclavi şi declar că toţi oamenii sunt liberi.

Pretutindeni în jurul meu lumea sărbătorea frenetic şi lacrimile îmi înceţoşau vederea când mi-am dat seama ce făcea. După treisprezece ani, ascultase, în sfârşit.

— Mai mult, continuă el, şi mulţimea făcu linişte. Fie că va fi sub domnia mea sau a fiului meu, Franţa nu va mai trăi niciodată sub tiranie.

Artificiile izbucniră cu o sincronizare perfectă şi, din Crillon, începu să se audă muzică. Ridică mâna lui Pauline deasupra capului, în semn de triumf, şi îmi dădui seama ce face. Era un spectacol. Scena era alta, erau alte replici, însă eliberase sclavii nu din cine ştie ce principiu măreţ, ci pentru că libertatea era o temă potrivită pentru piesa lui de teatru.

M-am întors cu spatele la spectacol şi am traversat Place de la Concorde.

Cu un singur cuvânt, m-aş fi putut întoarce în Palatul Tuileries, ca să o veghez pe Pauline aşa cum am făcut-o în toţi aceşti treisprezece ani. Aş fi cinat la cele mai rafinate dineuri şi aş fi dansat sub lumina strălucitoare a candelabrelor de la Fontainebleau. Însă indiferent ce-i mai

aştepta pe cei din familia Bonaparte în Franţa, eu nu voi mai fi aici ca să îi văd.

CAPITOLUL 34

MARIA LUCIA, DUCESĂ DE PARMA

Palatul Schönbrunn, Viena

> „Am vrut să conduc lumea şi, pentru aceasta, aveam nevoie de putere nelimitată... Aveam nevoie de dictatură asupra întregii lumi.”
>
> Napoleon

Se auzeau strigăte în hol şi, deşi nu puteam distinge vocile, eram sigură că bărbaţii pe care îi auzeam erau generalii tatălui meu.

— Ce este?

M-am ridic în capul oaselor în patul nostru şi imediat Adam începu să se îmbrace. Deschise uşa şi, cu toate că nu ne vom putea căsători niciodată cât timp Napoleon este în viaţă, nici unul dintre soldaţi nu fu şocat să îl vadă. Întreaga Austrie ştia ce însemna el pentru mine şi ce ajunsese să însemne pentru Franz.

— Avem veşti din Franţa, spuse generalul Leiberich.

— De la regele Ludovic al XVIII-lea? întrebă Adam.

M-am întins grăbită după halat şi, când am ajuns la uşă, am auzit:

— Nu mai există rege în Franţa, domnule locotenent. Napoleon a ocupat Palatul Tuileries.

„Nu este posibil. Este de neimaginat.”

— Trebuie să fie o greşeală, am spus.

— A aşteptat până au plecat corăbiile aliaţilor, îmi explică el. Apoi a debarcat la Cannes şi a adunat soldaţi pe drum. Are o armată de peste şase mii de oameni.

Adam îşi puse mâinile pe umerii mei.

— Îl iei pe Franz şi vă ascundeţi undeva, afară din Viena.

Pe coridor răsună ecoul unor cizme şi tata apăru cu Franz în braţe. M-am întins şi mi-am luat fiul, netezindu-i părul cu mâna ca să îi liniştesc plânsul.

— Şşşt...

— Maiestatea Voastră este binevenită să ni se alăture în consiliu, îmi spuse generalul Leiberich.

M-am uitat la tatăl meu.

— Să îl duc înapoi în camera lui?

— Îl vreau cu mine, ca oamenii să-şi amintească pentru ce luptă.

Adam mă aşteptă să mă îmbrac şi mă gândii la *Coşmarul* lui Henry Fuseli. Cum femeia zace adormită în pat, cu braţele arcuite deasupra capului şi cu gâtul lung expus. Prinsă în ghearele coşmarului, este neajutorată în vreme ce în preajma ei pândeşte un spirit rău. „Va veni după mine. Sunt sigură că va veni.”

Adam îmi ţinu haina şi mi-am strecurat braţele în blana de iarnă. Când m-am întors cu faţa spre el, m-a apucat de umeri.

— Nu te va găsi niciodată, Maria Lucia. Îţi promit.

— Nu e nevoie să mă găsească, Adam. Nu e nevoie decât să îl ia prizonier pe tata. Crezi că aş mai putea rămâne ascunsă dacă s-ar întâmpla asta? Şi va veni la noi prima dată, l-am avertizat. Fiul lui e la mine...

— Ascultă-mă!

Ceva din vocea lui sună foarte convingător.

— Aliaţii se vor ridica împotriva lui şi îl vor învinge pe Napoleon. Armata lui e slabă. O să-l zdrobim.

Am dat din cap, şi Adam mi-a luat braţul. Înaintarăm pe holurile slab luminate spre Camera de Consiliu a tatălui meu. Cu şase ani în urmă, fusesem chemată în această încăpere cu un scop asemănător: ca să discutăm despre

un bărbat care avea să-mi hotărască soarta. Acum, când mi-am ocupat locul între Maria şi Adam, mă întrebam dacă s-a schimbat ceva. Priveam în jur şi, din nou, am văzut că erau prezente toate persoanele importante, cu excepţia lui Ferdinand. În locul prinţului moştenitor era Metternich, şi am avut grijă amândoi să nu ni se întâlnească privirile.

— Până la această oră, începu solemn tata, nu mai există nimeni dintre cei prezenţi care să nu fi aflat că împăratul a fugit de pe insula Elba. Propunerea noastră este să formăm o A Şaptea Coaliţie împotriva celui care revendică acum coroana Franţei.

Toţi cei prezenţi începură să vorbească deodată şi tata ridică o mână, pentru a cere să se facă linişte.

— La data de întâi martie, Napoleon a debarcat la Cannes cu peste opt sute de oameni. Erau soldaţi pe care i-a antrenat în vacanţa de opt luni de pe insula Elba, pe care englezii au găsit cu cale să i-o dăruiască la redactarea Tratatului de la Fontainebleau.

Generalul Leiberich se ridică în picioare.

— Noi i-am prevenit! Le-am spus aliaţilor că o insulă aproape de coasta Italiei nu poate fi un loc sigur.

— Însă vocile noastre nu s-au auzit peste celelalte, adăugă tatăl meu, şi tocmai de aceea a scăpat. A început de la Grenoble, unde puţini soldaţi au opus rezistenţă. Dar când a ajuns la Laffary, a dat peste un batalion al Regimentului 5 de la Line. Se pare că oamenii erau gata să tragă, însă Napoleon şi-a deschis haina şi a păşit spre ei, strigând: „Să tragă cel care are inima să-şi împuşte propriul împărat!”. În ciuda poruncii regelui de a-l înlănţui ca pe o fiară sălbatică şi de a-l aduce într-o cuşcă la Paris, Napoleon nu a mai întâmpinat altă rezistenţă în Franţa, iar la Lyon a fost o adevărată paradă în stradă în cinstea lui.

Bărbaţii din încăpere clătinară din cap, însă acesta era talentul celor din neamul Bonaparte – teatru, spectacol –,

şi am ajuns la concluzia că este un aspect la fel de important pentru un conducător pe cât îi sunt armata sau trezoreria.

— Dar soldaţii regelui de la Tuileries? întrebă Metternich.

— Când Napoleon a ajuns în Paris, răspunse tatăl meu, regele fugise deja. Soldaţii au trecut de partea lui Napoleon.

— Şi ce înseamnă asta pentru Austria? întrebă Metternich.

Tata îi răspunse sumbru:

— Suntem în război.

CAPITOLUL 35

PAULINE BORGHESE

Château de Chantilly, la nord de Paris, iunie 1815

Priveam sulurile strălucitoare de materiale întinse pe podeaua castelului şi m-am hotărât că le vreau pe toate: mătăsurile galbene, catifelele grele, muselina diafană.

— Faceţi-mi câte o rochie din fiecare, am spus.

Croitorul mă privi lung, însă nu spuse nimic. La urma urmei, am fost restauraţi. Familia Bonaparte era din nou cea mai mare familie din Europa.

— Şi unde să le trimit, Alteţa Voastră?

I-am zâmbit doamnei de companie căreia îi spusesem să împacheteze totul până diseară.

— La Palatul Tuileries.

Visul Egiptului nu murise. Fratele meu a recâştigat tronul Franţei în ciuda fiecărui soldat aliat care i-a stat în cale. Zeii i-au dat o a doua şansă şi, de data asta, nu va mai fi irosită. Cât despre cei care ne-au trădat când steaua lui a apus – să culeagă roadele cruzimii pe care au semănat-o.

Mă gândeam la Marie-Louise, care a fugit în Austria cu fiul fratelui meu, şi aş fi vrut s-o sfâşii pe netrebnică bucată cu bucată. Fratele meu putea să spună ce-o vrea: „S-a supus ordinelor tatălui ei! S-a supus Aliaţilor.” Dar eu ştiam adevărul. A fugit în braţele celor două mari iubiri ale ei – contele Neipperg şi Austria. L-am întrebat cândva cum de s-a putut gândi să o numească pe ea regentă. Ba chiar l-am avertizat că o să trădeze Parisul. „Acest gând nici nu-i va trece prin cap”, mi-a răspuns. „Îmi va fi devotată.” Şi unde este acum? Unde este regele Romei?

— Vino, i-am spus doamnei de companie, care avea şaptesprezece ani şi spera să obţină o poziţie importantă la această curte. Şi de ce nu? Era frumuşică şi competentă, iar familia ei nu ridicase niciodată steagul Burbon – nici măcar o dată – după ce Napoleon fusese trimis pe Elba. Mă urmă în camera luxoasă pe care mi-o dăruise ducele d'Aumale. Familia Bonaparte nu-i va uita ospitalitatea în aceste vremuri nesigure.

— Doresc să scriu o scrisoare către fratele meu, am spus.

M-am întins pe pat în timp ce ea înmuia pana în cerneală.

— Gata?

— Când sunteţi şi dumneavoastră, Alteţă.

— Vreau să ştie că îmi voi alege singură suita la sosirea oficială în Palatul Tuileries. Nu voi accepta să îmi fie impusă nici măcar o singură doamnă şi nu voi tolera în prezenţa mea nici o femeie care m-a abandonat după căderea lui.

Fata se albi puţin la faţă şi pana ezită deasupra hârtiei.

— Scrie! am exclamat.

Nu îmi păsa că prietenele ei se numărau printre cele care nu vor fi niciodată invitate la curte.

Făcu precum i-am cerut şi mă aşteptă să continui.

— Mai vreau să ştie şi că Paul...

Trag cu durere aer în piept. Ce? Că Paul m-a părăsit pentru o mână de ţărână şi nişte amintiri din Santo Domingo? Că, în cele din urmă, m-a abandonat la fel ca toţi ceilalţi?

— Că Paul... nu se mai întoarce, am concluzionat.

Fata se uită la mine.

— Monsieur Moreau a plecat definitiv?

— Aşa s-ar părea, am pufnit.

Deşi a fost o clipă, în balconul de la Hôtel de Crillon, când aş fi putut jura că îl văd în piaţă, privindu-mă cum stau cu braţele ridicate deasupra mulţimii. Nu era imposibil să cred că poate a auzit anunţul lui Napoleon cum că aboleşte comerţul cu sclavi în imperiul francez. Dacă ar mai fi fost în Paris, cu siguranţă ar fi venit la Crillon ca să asculte discursul fratelui meu.

Îmi imaginam expresia de pe chipul lui când a auzit. Asta a aşteptat în tot acest timp, de-asta a continuat să-i citeze fratelui meu din Rousseau mult timp după ce Napoleon l-a avertizat că sclavii din coloniile franceze nu vor fi niciodată eliberaţi. Dar, cât a fost prizonier pe insula Elba, fratele meu a înţeles valoarea libertăţii.

Dacă Paul ar fi aici acum, am discuta despre asta. Mi-ar aduce doctoriile, apoi am citi împreună din Cinna, sau din Racine, sau din preferatul lui: *Contractul social* – „Omul s-a născut liber, dar pretutindeni e în lanţuri.”

— Doriţi să mai adaug şi altceva, Alteţa Voastră?

M-am lăsat pe perne, cu gândurile la el.

— Spune-i să nu-şi facă griji. Îi vom aduce fiul înapoi, chiar dacă asta înseamnă să distrugem Austria.

CAPITOLUL 36

PAUL MOREAU

Haiti

Bondye bon.

Proverb haitian care înseamnă
„Dumnezeu este bun”.

Am văzut strălucirea caselor înainte de orice altceva şi, în timp ce corabia trăgea la cheiul din Port-au-Prince, priveam soarele răsărind deasupra oraşului adormit. Trecuseră treisprezece ani şi patruzeci şi şapte de zile, dar eram acasă.

Căpitanul strigă că am ancorat, dar am aşteptat lângă balustradă ca să văd soarele ridicându-se peste dealurile împădurite şi, când lumina a atins cele mai îndepărtate întinderi ale golfului, mi-am luat geamantanul de piele şi am coborât pe mal.

Totul era familiar şi străin deopotrivă. Recunoşteam mirosul focurilor de cărbune pe ţărm şi aroma de peşte prăjit – biban de mare. Până şi ceaţa care se ridica în rotocoale grele îmi părea un vechi prieten. Un vizitiu îşi dădu seama după calitatea hainelor mele că voi avea nevoie de o trăsură şi l-am plătit ca să mă ducă la casa Moreau.

— Îmi pare rău, Monsieur, îmi spuse în franceză, limba naţiunii noastre, în ciuda faptului că ne-am eliberat de sub tiranie. Nu am auzit de acest loc.

— Era o fermă, i-am spus. Chiar lângă oraş. Fermier alb, amantă negresă...

Se scărpină în cap.

— Au fost multe ca astea înainte de război. Nu mai sunt acum.

Vorbea cu regret.

— Pentru ce aţi venit aici?

Se uită la hainele mele şi râse.

— Nu sunt mulţi haitieni pe insulă ca dumneavoastră.

— Am fost plecat o vreme. Sper să mă pot întoarce la ferma familiei mele.

Vizitiul păru profund îndurerat.

— Sper că nu vă aşteptaţi să mai găsiţi pe cineva în viaţă.

Mi-am coborât privirea.

— Nu.

Dădu din cap.

— S-ar putea să mai fie clădirea, dar numai atât.

Am urcat în trăsură şi am urmărit oraşul Port-au-Prince trezindu-se la viaţă. A fost aproape şters de pe faţa pământului şi la fiecare colţ se vedeau urmele distrugerii, dar oamenii mei reconstruiau. Pentru fiecare clădire arsă se înalţă o prăvălie nouă. Iar drumurile, aproape distruse în timpul războiului, au fost din nou pavate.

Am trecut pe lângă biserica unde tatăl meu m-a dus la şcoală şi pe lângă casa în care mama şi-a primit libertatea. Apoi ne-am oprit la o casă cu o pancartă albă în faţă şi am strigat pe fereastră:

— Asta e!

Mi-a deschis uşa şi am citit literele negre: *Maison Moreau.*

I-am plătit birjarului şi am clipit ca să-mi stăvilesc lacrimile.

— Nu-i nici o ruşine să plângeţi, mi-a spus. Dacă nu plângem pentru morţi, atunci pentru ce să mai plângem?

Fiecare casă de pe strada mea a fost abandonată. Unde erau cândva ferme, acum sunt buruieni şi copaci prăbuşiţi. Am păşit pe veranda pe care tata m-a învăţat să sculptez în lemn şi în piele şi am intrat în casa care m-a

adăpostit mai bine de şaptesprezece ani. A dispărut până şi cea din urmă piesă de mobilier, furată de francezi sau de haitieni săraci.

— E cineva? am strigat, dar nu era nimeni.

Până şi şobolanii erau tăcuţi.

Stăteam în uşa salonului tatălui meu şi nu puteam crede ce se întâmplase. În treisprezece ani, încăperea reuşise să se micşoreze. Ceea ce îmi păruse un palat nu erau decât patru pereţi mici, acoperiţi cu hârtie.

Am părăsit salonul şi m-am îndreptat spre fosta mea cameră. Patul era încă acolo! Nu un pat în toată regula, ci mai degrabă un pătuţ de copil, cu saltea din sfoară împletită şi cadru de lemn. Şi mi-au lăsat biroul! L-am sculptat împreună cu tata când aveam unsprezece ani. M-am apropiat de cabinet, am deschis uşile, şi acolo, asemenea unei vechi comori egiptene, am găsit un pieptene de femeie. L-am luat şi l-am ţinut în palmă – era plat şi rece, la fel ca femeia căreia i-a aparţinut.

M-am întrebat unde era şi ce făcea atunci.

M-am aşezat pe pat şi mi-am amintit vorbele căpitanului, pe corabie:

— Împăratul a câştigat bătălia de la Ligny. Doar Dumnezeu şi îngerii lui îl mai pot opri acum.

Dar eu nu sunt sigur. Dragostea poate inspira oamenii la fapte măreţe. Iar Marie-Louise este foarte iubită. Tatăl ei nu va renunţa prea uşor. Nici contele Neipperg, din câte am auzit.

Împărăteasa Marie-Louise mă întrebase cândva dacă cred în fantome.

„Îmi este greu să cred în ceva ce nu am văzut niciodată”, îi spusesem.

Dar poate că fantomele nu trebuie văzute. Poate că trebuie simţite.

M-am dus în spatele casei şi am stat în mijlocul câmpului gol. Buruienile uscate păreau verzi în lumina blândă a dimineţii, şi palmierii se lăsau legănaţi uşor de briză. Cu toate regatele pe care le-au cucerit, cei din familia Bonaparte nu au avut niciodată o asemenea bogăţie.

CAPITOLUL 37

MARIA LUCIA

Palatul Schönbrunn, Viena

„Nu există altă nemurire decât amintirea care rămâne în mintea oamenilor.”

Napoleon

— Nu plec!

— Dar trebuie, Maiestate!

— Din a cui poruncă? am întrebat.

Metternich mă privea furios, dar nu va mai avea niciodată putere asupra deciziilor mele. Am privit în jurul Camerei de Consiliu, înţesată cu chipuri pe care le ştiu din copilărie, şi nimeni nu a îndrăznit să mă contrazică. M-am întors spre Metternich.

— Poate că l-ai convins pe Napoleon că aş fi o mireasă potrivită, pentru a-ţi servi propriile interese, am spus. Poate că vei fi chiar regentul fratelui meu, după plecarea mea. Însă destinul meu nu îl vei mai controla niciodată! Am un fiu şi datoria mea este să îl ţin acolo unde consider că este în cea mai mare siguranţă.

Prinţul se înroşi de indignare.

— Şi care anume au fost aceste „interese” ale mele, Maiestate?

— Sunt sigură că ne-ar putea spune bancherul Domniei Tale. Napoleon îşi dorea cu disperare o soţie cu sânge regesc şi dumneata ai avut amabilitatea de a-i servi una pe tavă.

Mi-am savurat replica. Apoi m-am ridicat de la masa de consiliu şi bărbaţii se ridicară odată cu mine.

— Dacă Anglia pierde această bătălie, le-am spus, voi pleca din Viena. Până atunci însă, voi rămâne la Schönbrunn.

Am părăsit Camera de Consiliu într-o tăcere de mormânt şi am găsit-o pe Maria cu Sigi şi cu Franz în grădină.

— Ce s-a întâmplat? mă întrebă când mă văzu.

M-am aşezat lângă ea, pe marginea iazului, şi mi-am privit fiul jucându-se cu raţele.

— Crede că această bătălie este un punct de răscruce.

— Unde se va purta lupta?

— În Belgia, la Waterloo. Spune că ar putea hotărî soarta acestui imperiu. Sunt două sute de mii de oameni.

Nu dormeam. Mă plimbam dintr-un capăt în altul al dormitorului, gândindu-mă la Adam, care era undeva în sud, şi la tatăl meu, care era cu armata lui în nord. Dar nu am primit nici o veste sâmbătă, înainte de începerea bătăliei, şi nici duminică, în ciuda tuturor rugilor mele din biserică. Au trecut cinci zile înainte ca Austria să afle ceva.

Şi apoi, veni!

Am deschis uşa camerei mele şi Adam era acolo, îmbrăcat în roşu şi auriu, culorile Austriei. Preţ de câteva clipe, îmi fu prea frică să-l întreb. Apoi el a zâmbit larg şi am început să plâng. M-a strâns în braţele lui şi tot chinul ultimilor şase ani a dispărut. Nu va mai trebui să mă tem vreodată de Napoleon... Franz nu va fi luat de lângă mine...

— A pierdut bătălia de la Waterloo, spuse Adam. Cincizeci de mii de morţi. Va fi exilat pe insula Sfânta Elena, unde va rămâne până la sfârşitul zilelor lui.

Am închis ochii şi am răsuflat uşurată.

— Şi Franţa?

— A fost înapoiată regelui Burbon.

Aşadar, era adevărat. Lumea nu va mai cunoaşte nicicând domnia lui Bonaparte. L-am luat de mână şi l-am tras în cameră, şi am stat amândoi la fereastră, privind lacul. Într-o zi, voi picta scena acestui moment şi o voi numi *Eliberare.*

EPILOG

MARIE-LOUISE, DUCESĂ DE PARMA

Parma, mai 1821

Îmi dădeam seama din felul în care băiatul traversa câmpul că era un mesaj urgent. Nu i se citea nimic pe chipul lipsit de griji, care păstra încă prospeţimea tinereţii. Nu era vorba nici măcar de felul în care mergea – cu paşi siguri, cu privirea concentrată. Era vorba de felul în care ţinea scrisoarea, ca şi cum ar fi fost atât de fierbinte, încât se temea să nu îl ardă.

Trecea prin iarbă şi admiram felul în care soarele îi lucea în păr, colorându-i arămiu vârfurile buclelor negre. Ajunse lângă şevaletul meu şi nu ştiu sigur cui să se adreseze. Tatălui copiilor mei mai mici, contele Neipperg, care-şi sălta pe genunchi fiul şi fiica în timp ce eu pictam, sau mie, ducesei de Parma. Se uita când la unul, când la celălalt, apoi hotărî că mesajul îmi era mai degrabă adresat mie.

— De la Maiestatea Sa imperială, împăratul Francisc.

M-am uitat la Adam, însă soţul meu s-a încruntat. Starea de sănătate a tatălui meu era bună şi nu aveam motive să credem că ar fi existat turbulenţe politice în Austria. Am deschis sigiliul şi am citit dintr-o privire.

— S-a întâmplat, am şoptit.

M-am dus lângă Adam, care stătea pe o pătură, şi i-am arătat mesajul.

Nu avu nevoie să citească decât primul rând. Îi dădu jos pe copiii noştri, care aveau patru şi doi ani, şi îi lăsă cu Sigi. Apoi se ridică şi mă consolă, strângându-mi mâna.

— Şase ani.

— Maiestatea Voastră doreşte să răspundă? mă întrebă băiatul.

Am clătinat din cap.

— Nu. Nu acum.

M-am aşezat la şevalet şi mi-am îngăduit câteva clipe pentru a înţelege ce s-a întâmplat.

Napoleon era mort.

Nu va mai exista nici o noapte în care să stau trează cu Adam, întrebându-mă dacă fraţii Bonaparte se vor întoarce pentru a se răzbuna pe familia mea. Lună după lună, an după an, umbra soţului meu s-a întins peste ocean pentru a ne întuneca viaţa. Astăzi nu mai este soţul meu.

Mă uitam la copiii mei frumoşi, Albertine şi William, care nu vor fi niciodată nevoiţi să cunoască disperarea de a dormi mereu cu un ochi deschis. Însă bucuria mea nu era totală. Fiindcă, oricât de uşurată mă simţeam, fiul meu cel mare, Franz, rămăsese în acea zi fără tatăl său.

Adam mi-a ridicat mâna la buze, apoi a aşezat-o tandru pe inimă.

— Austria poate dormi liniştită la noapte.

— Şi Parma, am spus.

Aceasta era acum casa noastră, cuibărită între regatul Sardiniei şi Toscana.

— Îţi aminteşti tabloul lui Francesco Guardi? l-am întrebat.

— Din Viena, îmi răspunse.

— Erau nişte corăbii aruncate de valuri. Periculos, însă frumos totodată.

— Da.

Îi plăceau tablourile, aşa cum îmi plăceau şi mie.

— Marea este în sfârşit calmă.

POSTFAŢĂ

Napoleon

La un an după semnarea Tratatului de la Fontainebleau, Napoleon a fost exilat pe Sfânta Elena, o insulă izolată, jumătate din insula Elba, undeva în Atlantic. De această dată nu l-au însoţit decât treizeci de persoane. A sosit cu peste două mii de cărţi şi şi-a petrecut cea mai mare parte a timpului citind piese de teatru şi dictându-şi memoriile generalului Bertrand. Una dintre mărturisirile lui a fost că nu a „iubit niciodată... în afară poate de Joséphine [şi pe ea doar puţin]”. A regretat de asemenea şi căsătoria cu Maria-Luiza, sau Marie-Louise, mai ales după ce a aflat că trăia în mod oficial cu Adam Neipperg în noul ei ducat de Parma.

Toate aceste regrete nu l-au împiedicat să lege noi legături cu femeile. Chiar şi pe insula Sfânta Elena a reuşit să o seducă pe Madame de Montholon, soţia celui mai bun prieten al său, gest care a condus la despărţirea femeii de soţul ei şi la întoarcerea ei în Franţa. Însă poveştile de iubire ale lui Napoleon nu au mai durat mult. Insula – rece, umedă, infestată de ţânţari şi de şobolani – nu îi pria sănătăţii fostului împărat. A început să se plângă de dureri de stomac şi să aibă crize de vomă şi frisoane. Când a fost diagnosticat cu hepatită, a început să folosească lipitori şi doze mari de calomel, care l-au îmbolnăvit şi mai rău.

La data de 6 mai 1821, la şase ani după sosirea lui pe Sfânta Elena, fostul împărat al Franţei şi autoproclamatul succesor al lui Alexandru cel Mare a murit la vârsta de cincizeci şi unu de ani. Se spune că printre ultimele lui cuvinte s-a numărat „Joséphine”, la fel cum ultimele cuvinte ale lui Joséphine au fost: „Bonaparte... Elba... regele Romei.” O autopsie efectuată de doctori britanici a

ajuns la concluzia că împăratul murise de cancer la stomac. De la moartea lui, o serie de istorici au susţinut faptul că Napoleon ar fi fost otrăvit, bazându-se pe nivelul foarte ridicat de arsenic găsit în părul lui şi pe numeroşii duşmani pe care şi-i făcuse atât în afara insulei, cât şi pe aceasta (unul dintre ei fiind Monsieur Montholon). Totuşi, alţii au sugerat că arsenicul găsit în părul lui Napoleon nu provenea de la o otravă, ci de la un pigment cunoscut sub numele de *verde Scheele,* care conţinea arsenit de cupru şi putea fi găsit în tapetul din locuinţa sa de pe Sfânta Elena. Într-un articol detaliat publicat în 2011 de doctorul Alessandro Lugli şi alţii, intitulat „Misterul medical al lui Napoleon Bonaparte: un expozeu interdisciplinar”, autorii prezintă dovezi convingătoare cum că în ultimele şase luni ale vieţii sale nu s-a evidenţiat o creştere dramatică a nivelului de arsenic în trupul lui Napoleon, ceea ce, cu siguranţă, s-ar fi întâmplat în cazul în care acesta ar fi fost otrăvit.

Indiferent de cauza morţii, Napoleon a fost înmormântat pe insulă, departe de imperiul pe care l-a condus şi de familia care încă mai complota pentru a pregăti întoarcerea lui. În 1840, regele francez şi-a trimis fiul, pe prinţul François, să recupereze trupul împăratului pentru a fi îngropat la domul Les Invalides, în Paris. Mormântul lui a rămas acolo până în ziua de azi.

Marie-Louise

Odată ce nu a mai existat vreo îndoială că exilul lui Napoleon pe Sfânta Elena avea să fie permanent, Marie-Louise s-a stabilit în Parma împreună cu amantul ei, Adam Neipperg, iar primul lor copil s-a născut în 1817. Deşi o mare parte a Europei privea încruntată relaţia lor, un al doilea copil li s-a născut în 1819, iar la doi ani după moartea lui Napoleon, Marie-Louise şi Adam Neipperg s-au

căsătorit. Au mai avut încă un copil. A fost, în mod clar, cea mai fericită perioadă din viaţa lui Marie-Louise. „De n-ar însemna să cad în păcatul mândriei”, a spus ducesa de Parma, „aş putea spune că o merit, pentru că Dumnezeu ştie cât am suferit în viaţă.” Marie-Louise a murit la vârsta de cincizeci şi şase de ani şi este îngropată lângă tatăl ei şi fiul său cel mare, Napoleon al II-lea (care a murit de tuberculoză la douăzeci şi unu de ani), în cripta imperială.

Pauline

După izgonirea fratelui ei pe Sfânta Elena, Pauline şi mama ei s-au mutat în Italia, unde soţul lui Pauline, Camillo Borghese, trăia fericit cu amanta. La sosirea ei în casa lui Camillo din Roma, Pauline a poruncit ca amanta soţului ei să fie dată afară şi, când Camillo a refuzat, a cerut ajutorul papei. Când papa i-a recomandat neputinciosului Camillo să se întoarcă la Pauline, acesta nu a mai avut ce altceva să facă decât să-şi ia adio de la femeia care îi stătuse alături mai bine de zece ani.

Există dovezi certe cum că, în timpul ultimilor ani din viaţă, Pauline a urmat tratamente pentru boli venerice. La acea vreme, unul dintre cele mai răspândite tratamente atât pentru sifilis, cât şi pentru blenoragie (cunoscută şi drept gonoree) era mercurul. Astăzi se ştie că tratamentul cu mercur poate conduce la deteriorarea stării mintale şi, în cele din urmă, la nebunie. Ba chiar expresia *mad as a hatter*[13] a apărut după ce pălărierii care utilizau mercur au început să se îmbolnăvească de demenţă. Este posibil ca, în parte, comportamentul excentric al lui Pauline să fi fost o consecinţă a otrăvirii cu mercur. Dacă este adevărat, înseamnă că suferea atât din punct de vedere mintal, cât şi fizic.

---

[13] „Nebun ca un pălărier”, în engleză în original. (n.tr.)

Şi totuşi, în lupta ei îndelungată cu boala, Camillo a fost cel care a îngrijit-o, aşa cum o făcuse, în mare parte, Paul, înainte de a se întoarce în Haiti. Prin urmare, încet şi fără voia lor, între Pauline şi soţul ei a apărut un respect reciproc. Deşi sănătatea îi era din ce în ce mai precară, Pauline dădea petreceri zilnice în casa ei, iar legendara ei frumuseţe părea să nu fie afectată. Amintindu-şi după-amiaza petrecută în compania celebrei surori a lui Napoleon, romanciera irlandeză Lady Morgan a scris: „Cu o zi înainte de a părăsi Roma, am luat micul dejun la Villa Pauline, într-un cerc de nobili britanici, prinţi şi prinţese romane, aristocraţi germani şi comercianţi americani... Este cea mai ospitalieră casă din Roma... Nici o doamnă nu a fost vreodată atât de răsfăţată de cardinali precum frumoasa Pauline”.

Însă vestea morţii lui Napoleon pe insula Sfânta Elena a fost o lovitură devastatoare pentru Pauline. După ani de zile în care insistase cu scrisori pe lângă prim-ministrul britanic, abia primise permisiunea de a-şi vizita fratele pe îndepărtata insulă din Atlantic. Acum era prea târziu. Suferindă de cancer la stomac, a cedat în faţa bolii la data de 18 mai 1825, la patru ani după moartea lui Napoleon. Cu ultima suflare, Pauline le-a instruit pe doamnele ei de companie să aibă grijă să o coafeze şi să o machieze după moartea ei.

Cât despre Paul, care a slujit-o cu atâta credinţă timp de treisprezece ani, soarta lui nu este cunoscută. Însă, după evadarea dramatică de pe insula Elba, Napoleon a abolit într-adevăr comerţul cu sclavi. A fost unul dintre primele acte ale împăratului în cele o sută de zile de revenire la putere.

Hortense

După prăbuşirea finală a familiei Bonaparte, în 1815, Hortense a fost exilată din Franţa pentru că îl susţinuse pe Napoleon după întoarcerea sa. Când amantul ei, contele de Flahaut, a cerut-o în căsătorie, l-a refuzat de teamă că, divorţând de Louis Bonaparte, şi-ar putea pierde mult iubiţii copii. Probabil că a fost o alegere cumplită pentru Hortense, având în vedere că în 1811 îl născuse în secret pe fiul ei cu de Flauhaut, viitorul duce de Morny. Însă refuzul ei a însemnat că era liberă să îşi ia fiii în Elveţia, unde s-a stabilit lângă lacul Constanţa şi a început să-şi scrie memoriile. Hortense a murit în 1837, cu cincisprezece ani înainte ca fiul ei, Charles-Louis-Napoleon, să devină împăratul Napoleon al III-lea.

Familia Bonaparte

Soarta familiei Bonaparte nu este atât de sumbră pe cât ar fi putut fi, având în vedere exilul şi moartea lui Napoleon. În vreme ce Pauline găzduia petreceri extravagante la vila ei din Italia, Madame Mère s-a mutat în Palazzo Rinuccini (denumit ulterior Palazzo Bonaparte) din Roma, unde şi-a decorat apartamentele cu portrete şi busturi ale mult-iubitului său fiu. Deşi era o figură sumbră în hainele ei negre, de doliu, era înconjurată de servitori şi de nepoţi, toţi sperând să îi aline durerea provocată de prăbuşirea, şi apoi de moartea fiului ei. „Acum douăzeci de ani”, îi spunea gânditoare nepotului ei, „ori de câte ori intram în Tuileries, băteau tobele, soldaţii prezentau armele şi oamenii se îngrămădeau în jurul trăsurii mele. Acum, oamenii mă privesc pe furiş, din spatele perdelelor”. A murit în 1836, la vârsta de optzeci şi cinci de ani.

Caroline Bonaparte, cea care a insistat ca Marie-Louise să îl părăsească pe Sigi înainte de a intra în Franţa, a murit la cincizeci şi şapte de ani. Fiul ei cel mare, Achille Murat, va deveni ulterior primarul oraşul Tallahassee, din Florida.

NOTĂ ISTORICĂ

Este greu de crezut că, la doar unsprezece ani de la execuţia Mariei-Antoaneta şi de la moartea a aproape jumătate de milion de oameni în timpul Revoluţiei Franceze, aceeaşi ţară care adoptase motoul *Liberté, égalité, fraternité* l-a putut încorona pe Napoleon Bonaparte împărat. Haosul politic şi social rămas în urma revoluţiei a contribuit la ascensiunea lui Napoleon la tronul Franţei, iar incredibilele sale cuceriri, care i-au adus sub stăpânire aproape întreaga Europă occidentală, au făurit o legendă în jurul acestui tânăr general de pe insula Corsica. Însă diferenţa dintre legendă şi adevăratul Napoleon era foarte mare. Până şi astăzi, după ce s-au scris peste două sute de mii de cărţi despre familia Bonaparte, puţini sunt cei care îşi dau seama cât de duri şi de incisivi erau unii dintre fraţii Bonaparte.

În încercarea mea de a recrea ultimii şase ani ai domniei lui Napoleon, m-am bazat pe miile de scrisori care au fost păstrate de la curtea lui, dintre care o parte sunt incluse în roman. Am folosit de asemenea (deşi în mod mult mai chibzuit) memoriile lui Marie-Louise, ale lui Hortense, ale lui Mademoiselle Durand, ale lui Monsieur Montholon şi ale lui Napoleon însuşi. Deşi multe dintre scenele prezentate în acest roman pot părea greu de crezut, până şi cele mai scandaloase aspecte ale acestei cărţi au fost extrase din surse primare.

Să luăm, de exemplu, personajul lui Pauline, care într-adevăr avea boluri de servire modelate după forma sânilor ei. Numeroase scrisori atestă că îşi folosea doamnele de companie pentru a-şi sprijini picioarele şi, cu toate că există numeroase speculaţii în ceea ce priveşte relaţia ei cu Napoleon, surse de încredere atestă că ar fi spus că îşi dorea să facă „ce a făcut Ptolemeu... să divorţez de soţul

meu şi să mă căsătoresc cu fratele meu”. Obsesia ei legată de Egipt era extrem de reală, iar dorinţa ei de a domni alături de fratele ei deranja în foarte mare măsură curţile europene. Diplomatul austriac, prinţul Metternich, părea să fie de părere că exista o relaţie ilicită între cei doi, în vreme ce Pauline însăşi a declarat în repetate rânduri că ea şi Napoleon erau foarte intimi. Până şi Joséphine bănuia că fratele şi sora aveau o relaţie incestuoasă. Se pare că în 1805 a fost martoră la o scenă ce a deranjat-o în asemenea măsură, încât a dat buzna într-o încăpere în care secretarul general al Consiliului de Stat, Hochet, discuta cu contele de Volney. Când au întrebat-o ce se întâmplase, le-a spus: „Nu ştiţi ce am văzut! Împăratul este un depravat. Tocmai l-am prins în braţele lui Pauline. Aţi auzit? În braţele surorii lui!”. Într-o familie precum cea a lui Napoleon nu este chiar de neconceput să fi existat o astfel de relaţie. După cum povesteşte prinţul Metternich, „Pauline Bonaparte era atât de frumoasă pe cât poate fi o femeie... Era îndrăgostită doar de ea însăşi, iar singura ei preocupare era plăcerea”.

De fapt, curtea imperială a Franţei devenise atât de scandaloasă, încât bârfele ajunseseră până în Austria, şi, încă de la început, Marie-Louise era cu adevărat pornită pe Napoleon. Înainte de căsătorie, i-a spus unui prieten apropiat: „O plâng pe nefericita pe care va fi să o aleagă [Napoleon]”, adăugând mai târziu că: „Să văd această creatură ar fi pentru mine o tortură mai cumplită decât orice martiriu”. Totuşi, odată ce a fost anunţată căsătoria ei şi a devenit clar că în joc se află regenţa tatălui său, retorica lui Marie-Louise s-a îmblânzit. A hotărât că este pregătită să facă acest „dureros sacrificiu”, oricâtă suferinţă va trebui să îndure. Însă ceea ce nu ştia ea – un aspect cu privire la care nici miniştrii tatălui ei nu ar fi

putut să o avertizeze – era cât de bizar şi excentric avea să se dovedească a fi Napoleon.

Nu încape îndoială că Napoleon a fost un geniu militar. A luat o ţară complet devastată de război şi a construit un imperiu care se întindea de la Pirinei până la coasta Dalmaţiei. Totuşi, acelaşi bărbat care a creat Legiunea de Onoare, pentru a promova avansarea exclusiv pe merit, era obsedat de eticheta de la curte şi de a strânge cât mai multe titluri pentru sine. Şi, cu toate că se prea poate să fi avut multe calităţi admirabile pe câmpul de luptă, acestea nu se extindeau şi pe teritoriul vieţii sale personale. S-a culcat pentru prima oară cu viitoarea lui amantă, contesa Walewska, după ce aceasta îi leşinase la picioare. O altă amantă a lui, o actriţă de comedie franceză pe nume Catherine Duchesnois, a fost anunţată că trebuia să îl întâlnească în camera alăturată biroului său. După ce a lăsat-o să aştepte mai bine de o oră, i-a trimis vorbă să se „dezbrace”. Când, în cele din urmă, şi-a făcut apariţia, întreaga poveste a fost „rezolvată în trei minute”. Ţinând cont de această atitudine vizavi de femei şi de sex, modul în care s-a comportat cu Marie-Louise în noaptea nunţii lor nu este câtuşi de puţin surprinzător. După ce a terminat, l-a sfătuit pe secretarul său, Méneval, să se însoare cu o nemţoaică. „Sunt cele mai bune femei din lume: dulci, bune, naive şi proaspete ca trandafirii”.

Îi făcea plăcere, de asemenea, să insulte în public femeile de la curtea lui. Este celebră remarca pe care i-a adresat-o doamnei Germaine de Staël, care avea un bust generos: „Este evident că v-aţi alăptat singură toţi copiii”. Şi, conform relatărilor lui Louis-Antoine Bourrienne, acest gen de comentarii erau tipice. „Rareori spunea ceva plăcut unei femei, şi făcea în mod frecvent cele mai bădărane şi mai exagerate comentarii. Uneia îi spunea: «Dumnezeule, cât de roşii îţi sunt braţele!», sau alteia: «Ce pălărie

urâtă!». Sau putea spune: «Aveţi rochia cam murdară. Nu vă schimbaţi niciodată hainele? V-am văzut îmbrăcată aşa cel puţin de zece ori»„.

Printre trăsăturile sale mai puţin admirabile se număra şi aceea că Napoleon era inimaginabil de egoist. Într-una din scrisorile lui către Joséphine îşi ceartă soţia cu privire la durerea lui Hortense, spunându-i că Hortense „nu este rezonabilă” atunci când deplânge moartea fiului ei. „Nu merită dragostea ta”, continua el, „de vreme ce nu şi-a iubit decât copilul”. Această atitudine explică probabil şi remarca sa de după tragedia din Rusia: „Un om ca mine nu se preocupă prea mult de vieţile a un milion de bărbaţi”.

Dacă am fost dură în felul în care l-am înfăţişat pe Napoleon este pentru că dovezile m-au îndreptăţit să o fac. Era caracterizat de o cruzime pe care nici experienţa, nici vârsta nu ar fi putut-o tempera vreodată. Felul în care am povestit că se descotorosea de amanţii lui Pauline este real, la fel şi modul în care se purta cu secretarul său, Méneval. Chiar şi la final, când înfrângerea i-ar fi putut aduce o revelaţie personală, cel mai mare regret al său a fost că nu a „terorizat [Franţa] la întoarcerea de pe Elba”.

Deşi am încercat să mă ţin cât mai aproape cu putinţă de faptele cunoscute, în câteva locuri am schimbat istoria pentru a se potrivi povestirii. De exemplu, am spus că Marie-Louise a plecat în mai, când, în realitate, plecarea ei a avut loc pe 23 aprilie. În mod similar am schimbat perioadele ambelor războaie purtate de Napoleon cu ţările vecine. Şi, cu toate că scrisorile prezentate în această carte sunt autentice (câteva au fost prescurtate), există trei excepţii: scrisoarea lui Napoleon către Pauline din Capitolul 14, scrisoarea lui Napoleon către Joséphine din Capitolul 19 şi scrisorile din Capitolul 25. Cea mai semnificativă schimbare pe care am adus-o a fost însă cu

privire la statutul marital al lui Adam Neipperg. Nereuşind să divorţeze de soţia lui, contesa italiană Teresa Pola, Adam trăia, în schimb, despărţit de ea. Teresa a murit în 1815, an în care Marie-Louise încă era căsătorită legal cu Napoleon. Moartea împăratului, şase ani mai târziu, le-a permis lui Adam şi lui Marie-Louise să se căsătorească.

Având în vedere informaţiile extinse care ne sunt disponibile cu privire la familia lui Napoleon, nu a fost uşor să sortez ceea ce am găsit şi să hotărăsc care memorii păreau mai plauzibile şi care scrisori ar fi trebuit incluse în carte. Însă, dintre aceste numeroase resurse, câteva ies în evidenţă ca indispensabile: recenta biografie a lui Pauline Bonaparte, de Flora Fraser: *Venus of Empire*, descrierea lui Napoleon făcută de Steven Englund în *A Political Life* şi de Robert Asprey în *The Reign of Napoleon Bonaparte.* Ţin să precizez şi că citatele de la începutul capitolelor sunt reale, ele fiind preluate din variate surse, de la scrisori până la memorii din secolul al XIX-lea.

MULŢUMIRI

Ţin să le mulţumesc acelor persoane, nu puţine la număr, care m-au ajutat să concep această carte, începând cu fenomenalul meu editor, Christine Kopparsch, care a suportat mai multe întârzieri decât ar trebui să suporte orice editor (şi pentru care îmi pare extrem de rău). A fost o adevărată plăcere să lucrez cu tine, şi orice autor care se bucură de îndrumarea ta este cu adevărat un autor norocos. Lui Heather Lazare, care a cumpărat această carte pentru Crown, îi rămân veşnic îndatorată. Îi sunt extrem de recunoscătoare lui Dan Lazar, care este un impresar fantastic. Şi le sunt recunoscătoare tuturor acelora de la Crown care au muncit fără odihnă în culise: lectorului meu de carte Janet Biehl, publicistului Dyana Messina, coordonatorului meu de producţie Cindy Berman, lui Jonathan Lazzara de la marketing, lui Lauren Dong şi Megan McLaughlin de la departamentul artistic, Luisei Francavilla de la producţie, Laurei Crisp, lui Christine Edwards, Jacqui LeBow, Saha Sadikot, Michelle Riehle şi publicistului Molly Stern.

Asistentei mele de cercetare: Ashely Turner, eşti o comoară nepreţuită.

Şi, în cele din urmă, le mulţumesc tuturor prietenilor şi familiei, fără a căror susţinere nu aş fi reuşit, în special în 2010: Carol Moran, Amit Kushwaha, Allison McCabe, Christopher Grotner, Cayman Jacobs, Tracy Porter, Cathy Carpenter, Julie Nelson, Jennifer Gonzales, Julia Glick, Tracy Carpenter, Jill Rawal şi Aryn Conrad (care a dat titlul acestei cărţi). Mulţumesc.